

МВС України

**Харківський національний університет внутрішніх справ
Науково-дослідна лабораторія з проблем психологічного забезпечення
правоохоронної діяльності**

**Харківська обласна державна (військова) адміністрація
Департамент оборонної, мобілізаційної роботи та взаємодії з
правоохоронними органами
Департамент науки і освіти
Соціологічна асоціація України**

БЕЗПЕКА ТА ДОВІРА 2022

**За результатами досліджень 2013–2022 років,
проведених у Харківській області**

Монографія

<https://doi.org/10.32631/sf2022>

Дослідження здійснено Харківським національним університетом внутрішніх справ (науково-дослідною лабораторією з проблем психологічного забезпечення правоохоронної діяльності) спільно із Харківською обласною державною (військовою) адміністрацією (департаментом оборонної, мобілізаційної роботи та взаємодії з правоохоронними органами та департаментом науки і освіти), Соціологічною асоціацією України та Головним управлінням Національної поліції в Харківській області в межах комплексної регіональної Програми забезпечення публічної безпеки і порядку та протидії злочинності на території Харківської області на 2020–2022 роки та Плану заходів на 2021–2023 роки з реалізації стратегії розвитку Харківської області на 2021–2027 роки.

Харків 2023

Автори:

Сердюк О. О. – завідувач науково-дослідної лабораторії з проблем психологічного забезпечення правоохоронної діяльності Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат соціологічних наук, доцент, підполковник поліції (керівник дослідження, розроблення методики, збирання та аналіз даних, написання розділів 1–7, вступу, висновків та рекомендацій);

Бугайчук К. Л. – завідувач науково-дослідної лабораторії з проблем наукового забезпечення правоохоронної діяльності та якості підготовки кадрів Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент, підполковник поліції (аналіз даних, написання розділу 9);

Матюшкова Т. П. – головний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем наукового забезпечення правоохоронної діяльності та якості підготовки кадрів Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент, підполковник поліції (аналіз даних, написання розділів 1–7);

Кузіна І. І. – в.о. завідувача, доцент кафедри методів соціологічних досліджень соціологічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, кандидат соціологічних наук (аналіз даних, написання розділу 8);

Даниленко І. В. – старший викладач кафедри методів соціологічних досліджень соціологічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (аналіз даних, написання розділу 8);

Щербакова І. В. – начальник відділу зв'язків з громадськістю, кандидат соціологічних наук, член Національної спілки журналістів України (інформаційний супровід дослідження, аналіз даних, написання розділу 2);

Марковська Г. О. – заступник директора Поліцейського Інституту Східного Регіону, Англія Раскін Університет, м. Кембридж, Сполучене Королівство, доктор філософії (PhD) (розроблення методики, аналіз даних, написання розділу 3, 4);

Загальна редакція:

Сокурєнко В. В. – ректор Харківського національного університету внутрішніх справ, генерал поліції третього рангу, заслужений юрист України, член-кореспондент Національної академії правових наук України, доктор юридичних наук, професор;

Рецензенти:

Шатрава С. О. – завідувач науково-дослідної лабораторії з проблем досудового розслідування Харківського національного університету внутрішніх справ доктор юридичних наук, професор;

Сокурєнська Л. Г. – завідувач кафедри соціології соціологічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, доктор соціологічних наук, професор;

Безпалова О. І. – завідувач кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор.

*Рекомендовано до друку Вченою радою Харківського національного університету внутрішніх справ
(протокол № 6 від 27.04.2023)*

Сердюк О. О.

С32 Безпека та довіра 2022 : за результатами досліджень 2013–2022 років, проведених у Харківській області : [монографія] / Сердюк О. О., Бугайчук К. Л., Матюшкова Т. П., Кузіна І. І., Даниленко І. В., Щербакова І. В., Марковська Г. О.; за заг. ред. Сокурєнко В.В. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2023. – 136 с.

Презентовано результати досліджень громадської думки мешканців Харкова та Харківської області щодо публічної безпеки й довіри до правоохоронних органів, здійснених Харківським національним університетом внутрішніх справ спільно із Харківською обласною державною адміністрацією, Соціологічною асоціацією України та Головним управлінням Національної поліції в Харківській області у 2013–2022 роках. Проаналізовано ключові показники ефективності роботи правоохоронних органів Харківщини та проблеми правоохоронної діяльності на місцевому рівні з точки зору громадськості, визначено очікування місцевих мешканців від правоохоронних органів, розглянуто проблеми взаємодії з поліцією «до війни» та «під час війни». Видання містить емпіричні дані та практичні рекомендації, розраховані на реалізацію конкретних завдань у роботі поліції й інших правоохоронних органів для потреб місцевої громади.

Для працівників правоохоронних органів, науковців, журналістів і всіх, кого цікавлять питання правоохоронної діяльності.

УДК [316.354:351.74](477.54)

© Сердюк О. О., Бугайчук К. Л., Матюшкова Т. П., Кузіна І. І.,
Даниленко І. В., Щербакова І. В., Марковська Г. О., 2023

© Харківський національний університет внутрішніх справ, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
1. БЕЗПЕКА.....	8
<i>Рівень злочинності</i>	8
<i>Побоювання злочинності</i>	9
<i>Найбільш розповсюджені правопорушення</i>	11
<i>Небезпечні місця</i>	13
<i>Зміна поведінки</i>	15
<i>Відчуття безпеки</i>	17
<i>Видимість поліції</i>	18
2. ДОВІРА.....	22
<i>Поліція</i>	22
<i>Патрульна поліція</i>	24
<i>Прокуратура</i>	25
<i>Суд</i>	26
<i>Служба безпеки України</i>	27
<i>Правоохоронні органи в цілому</i>	28
<i>Побоювання поліції</i>	32
3. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ	34
<i>Загальна ефективність роботи правоохоронних органів</i>	34
<i>Ефективність роботи поліції за конкретними завданнями</i>	40
<i>Ризик затримання</i>	47
4. ОБРАЗ ПОЛІЦІЇ	53
<i>Думка про місцеву поліцію</i>	53
<i>Поліція «одним словом»</i>	61
5. ВЗАЄМОДІЯ З ПОЛІЦІЄЮ	63
<i>Дільничний офіцер поліції</i>	63
<i>Контакти з поліцією</i>	65
<i>Задоволеність спілкуванням з поліцією</i>	66
<i>Готовність допомагати правоохоронним органам</i>	69
<i>Неправомірні дії поліції</i>	73
6. КОРУПЦІЯ	75
7. ВІКТИМОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ ТА ВЧИНЕННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ ..	78
<i>Віктимологічні показники</i>	78

<i>Вчинення правопорушень</i>	82
8. ПРОБЛЕМИ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У МІСЦЕВІЙ ГРОМАДІ	83
<i>Проблеми.....</i>	83
<i>Очікування</i>	93
9. ДИНАМІКА ЗЛОЧИННОСТІ НА ТЕРИТОРІЇ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ У 2013-2022 РОКАХ.....	97
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	108
Додаток 1 Опитувальник	122
Додаток 2 Інформаційне повідомлення	133
Посилання на публікації результатів досліджень 2013–2021 років	134
ПОДЯКИ.....	135

ВСТУП

Щорічне моніторингове соціологічне дослідження «Публічна безпека та довіра до правоохоронних органів» проводиться на регулярній основі з 2013 року Харківським національним університетом внутрішніх справ (науково-дослідною лабораторією з проблем психологічного забезпечення правоохоронної діяльності) спільно із Харківською обласною державною (військовою) адміністрацією (департаментом оборонної, мобілізаційної роботи та взаємодії з правоохоронними органами та департаментом науки і освіти), Соціологічною асоціацією України та Головним управлінням Національної поліції в Харківській області в межах комплексної регіональної Програми забезпечення публічної безпеки і порядку та протидії злочинності на території Харківської області на 2020–2022 роки та Плану заходів на 2021–2023 роки з реалізації стратегії розвитку Харківської області на 2021–2027 роки.

Мета дослідження – вимірювання ключових показників ефективності роботи правоохоронних органів Харківщини з точки зору громадськості (вимірювання рівня довіри населення до правоохоронних органів, сприйняття рівня злочинності, ефективності виконання покладених на поліцію завдань та поведінкових маркерів, що відбивають оцінку стану забезпечення публічної безпеки та порядку), а також визначення ключових проблем правоохоронної діяльності на місцевому рівні й очікувань місцевих мешканців від правоохоронних органів (таргетування роботи правоохоронних органів).

Очікуваними результатами від реалізації моніторингу громадської думки мешканців м. Харків та Харківської області щодо публічної безпеки та довіри до правоохоронних органів є такі: 1) урахування рівня довіри населення до поліції як основного критерію оцінювання ефективності діяльності органів і підрозділів поліції в конкретній місцевості; 2) таргетування (націлювання або орієнтація) конкретних завдань у роботі поліції та правоохоронних органів узагалі на потреби місцевої громади (виявлені в процесі опитування завдяки використанню «відкритих» запитань про проблеми й очікування) та підвищення публічної безпеки як наслідок такого таргетування; 3) налагодження взаємодії поліції та правоохоронних органів узагалі з місцевими громадами, побудова «позитивного професійного іміджу поліцейського (правоохоронця)»; 4) втілення засад «Ком'юніті полісінг» і проблемно орієнтованої моделі поліцейської діяльності в роботу практичних підрозділів Національної поліції на місцях.

Метод дослідження. До 2019 р. використовувалось паралельно два методи збору первинної інформації: **1) опитування віч-на-віч** (face-to-face) за місцем проживання респондентів із використанням паперового опитувальника (N=4500) здійснювалось за двоступеневою квотною вибіркою (на першому рівні – обрання населеного пункту, на другому рівні – квотна за ознаками статі та віку в населеному пункті: м. Харків – N=1530, Харківська область – N=2970); **2) інтернет-опитування (веб-опитування).** З 2020 року для збирання первинних даних використовується тільки метод інтернет-опитування (у різні роки кількість респондентів складала від 4477 до 27820). У процесі порівняння даних опитування віч-на-віч та інтернет-опитування було встановлено, що вони відрізняються, але зміни основних показників відбуваються синхронно, що дозволяє зробити висновок – дані, незалежно від способу їх збирання, показують однакову динаміку (збільшення або зменшення показників). Дані інтернет-опитування виявились ближчими до даних загальнонаціональних опитувань, проведених іншими соціологічними дослідницькими організаціями, тому ми і у подальшому плануємо орієнтуватись саме на методологію

інтернет-опитування, тому що вона швидко і без додаткових витрат дозволяє отримувати валідну інформацію як в умовах пандемії COVID-19 у 2020-2021 роках, так і в умовах війни у 2022 році.

Корекція репрезентативності вибіркової сукупності здійснювалась за допомогою використання вагових коефіцієнтів за статтю, віком та типом населеного пункту (районом міста й області).

Від початку війни дослідження було поширено на території Вінницької та Хмельницької областей. Збір даних проводився з використанням безкоштовної платформи LimeSurvey, установлені на сервері Харківського національного університету внутрішніх справ (усі дані фізично розташовано на університетському сервері). Посилання розповсюджувалось шляхом розміщення оголошень та банерів на офіційних веб-сторінках Харківського національного університету внутрішніх справ, ГУНП в Харківській, Вінницькій та Хмельницькій області, обласних державних (військових) адміністрацій, районних адміністрацій Харківської, Вінницької, та Хмельницької областей, ЗВО, інших органів державної влади та місцевого самоврядування, а також у соціальних мережах (Facebook). Додатково були надруковані оголошення (додаток 3) з посиланням і QR-кодом для входу на сторінку з опитувальником, які були розміщені на інформаційних стендах районних адміністрацій, відділів поліції та державних установ районів Харківської, Вінницької та Хмельницької областей, включно із закладами освіти (школи та ЗВО).

Паралельно із розміщенням інформації на веб-ресурсах державних установ, за підтримки Харківського прес-клубу, а також медіа-компаній Харківської, Вінницької та Хмельницької областей, було здійснено інформаційний супровід дослідження у місцевих ЗМІ.

Опитування у 2022 році було реалізовано в дві хвили:

1 хвиля – «до війни» (2022 Web 1) протягом лютого 2022 р., збирання даних було перервано повномасштабною агресією РФ проти України. Усього було зібрано 16443 відповідей, із яких 8259 – повних (опитувальник заповнено повністю), із них м. Харків – 2016, Харківська область – 6243.

2 хвиля – «під час війни» (2022 Web 2) протягом вересня – жовтня 2022 р. Усього було зібрано 4477 відповідей, із яких 1496 – повних (опитувальник заповнено повністю), із них м. Харків – 1107, Харківська область – 1033, знаходились на момент опитування за межами Харківської області – 1356 (включаючи респондентів пілотних досліджень у Вінницькій та Хмельницькій областях, дані по яким окремо в монографії не наводяться).

Посилання на інтернет-опитувальник: <https://survey.univd.edu.ua/index.php/448549>

Показники – використовується апробований під час попередніх досліджень на Харківщині інструментарій (додаток 1), який містить сім основних груп показників:

1. Безпека:

- суб'єктивне сприйняття рівня злочинності;
- відчуття безпеки;
- побоювання злочинності;
- які правопорушення відбувались за 12 (6) місяців у районі проживання;
- прагнення уникати деяких місць у районі проживання;
- зміна поведінки громадян у темну пору (яких заходів безпеки вживають громадяни у темну пору);
- видимість поліції.

2. Довіра:

- довіра до поліції, патрульної поліції, прокуратури, СБУ, судів;
- поліція «одним словом»

3. Оцінка діяльності поліції у дзеркалі громадської думки:

- суб'єктивне сприйняття ефективності виконання поліцією, патрульною поліцією, прокуратурою, СБУ та судами покладених на них завдань у цілому;
- суб'єктивне сприйняття ефективності виконання поліцією покладених на неї конкретних завдань, а саме:

- 1) охорона громадського порядку на вулицях, майданах, в інших публічних місцях;
- 2) захист здоров'я громадян від нападу злочинців;
- 3) захист майна та житла громадян від крадіжок;
- 4) боротьба з незаконним розповсюдженням наркотиків;
- 5) профілактика злочинності неповнолітніх;
- 6) припинення хуліганства й вандалізму;
- 7) боротьба з проституцією;
- 8) боротьба з корупцією та хабарництвом;
- 9) забезпечення безпеки дорожнього руху;
- 10) швидке та своєчасне реагування на виклики й звернення громадян, які потребують

допомоги;

- 11) боротьба з тероризмом;
- 12) розслідування злочинів;
- 13) притягнення злочинців до відповідальності;
- 14) інформування громадян та взаємодія з ними;
- 15) боротьба з незаконною торгівлею та вживанням алкоголю.

4. Взаємодія з працівниками поліції:

- поінформованість про дільничного офіцера поліції;
- задоволеність спілкуванням із працівниками поліції;
- готовність допомагати правоохоронним органам;
- неправомірні дії поліції.

5. Віктимологічний блок:

- досвід вчинення правопорушень;
- злочинні посягання на громадян;
- інформування поліції про злочинні посягання;
- причини не інформування поліції про злочинні посягання.

6. Проблеми правоохоронної діяльності у місцевій громаді:

- найбільш гострі проблеми, пов'язані із захистом правопорядку, що існують у місцевій громаді;
- очікування місцевої громади від правоохоронних органів.

7. Корупція:

- досвід корупції протягом останніх 12 (б) місяців (вимагання хабарів, добровільні хабарі, використання зв'язків) при контактах з державними органами та поліцією;
- сприйняття корупції (виправдування корупції).

У 2022 році до основних показників було добавлено 3 **додаткові групи показників**: оцінка ризику затримання за певні правопорушення, думка про місцеву поліцію та психологічне самопочуття.

1. БЕЗПЕКА

Рівень злочинності

Для оцінки стану безпеки на території мешкання респондентам було поставлено запитання: «Як у цілому ви оцінюєте рівень злочинності в районі, де ви проживаєте?» (див. табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Процентний розподіл відповідей на запитання: «Як у цілому ви оцінюєте рівень злочинності в районі (місті, селищі), де ви проживаєте?». Порівняльні дані за 2013–2022 роки (відсоток від тих, хто відповів)

	Рік	Низький рівень	Середній рівень	Високий рівень	Індексна оцінка*
м. Харків	2013	41,4	47,5	11,1	0,35
	2016	34,6	48,1	17,2	0,41
	2017	23,7	53,1	23,2	0,45
	2018	20,9	51,8	22,1	0,48
	2019	23,3	60,4	12,6	0,42
	2018 Web	21,5	53,3	15,4	0,42
	2019 Web	19,3	56,5	17,8	0,46
	2020 Web	26,8	51,5	21,7	0,43
	2021 Web	44,1	41,5	14,5	0,32
	2022 Web 1**	34,5	51,4	14,1	0,33
	2022 Web 2**	49,5	42,0	8,5	0,22
Райони Харківської області	2013	51,1	44	4,9	0,27
	2016	37,4	52,7	9,9	0,36
	2017	28,5	58,3	13,2	0,4
	2018	29,6	45,3	18,8	0,41
	2019	36,4	52	7,4	0,33
	2018 Web	18,2	49,1	22,1	0,46
	2019 Web	18,3	56	16,6	0,44
	2020 Web	34,1	54,9	11,0	0,33
	2021 Web	44,4	45,3	10,2	0,29
	2022 Web 1	43,9	46,9	9,2	0,28
	2022 Web 2	64,7	31,4	4,0	0,16
Харківська область у Цілому	2013	45,9	45,9	8,2	0,31
	2016	36	49,8	14,2	0,39
	2017	25,4	55,6	19	0,43
	2018	24,7	49,3	20,2	0,44
	2019	31,7	55,1	9,3	0,37
	2018 Web	20,2	51,5	18,2	0,43
	2019 Web	18,9	56,3	17,3	0,45
	2020 Web	29,5	52,8	17,8	0,39
	2021 Web	44,2	43,0	12,8	0,31
	2022 Web 1	39,3	49,0	11,6	0,31
	2022 Web 2	56,4	37,2	6,4	0,2

* Для спрощення порівняльного оцінювання відповіді перераховано в індекс. Індекс коливається від «0» – низький рівень злочинності до «1» – високий рівень злочинності.

Перерахунок здійснено шляхом надання відповідям на запитання: «Як у цілому ви оцінюєте рівень злочинності в районі, де ви проживаєте?» цифрових значень: низький рівень – «0»; середній рівень – «0,5»; високий рівень – «1»; важко відповісти – пропущене значення.

** Тут і надалі дані позначено відповідно **1 хвиля – «до війни» (2022 Web 1), 2 хвиля – «під час війни» (2022 Web 2).**

На рис. 1.1 наведено процентний розподіл відповідей на запитання: «Як у цілому ви оцінюєте рівень злочинності в районі, де ви проживаєте?» по Харківській області у цілому.

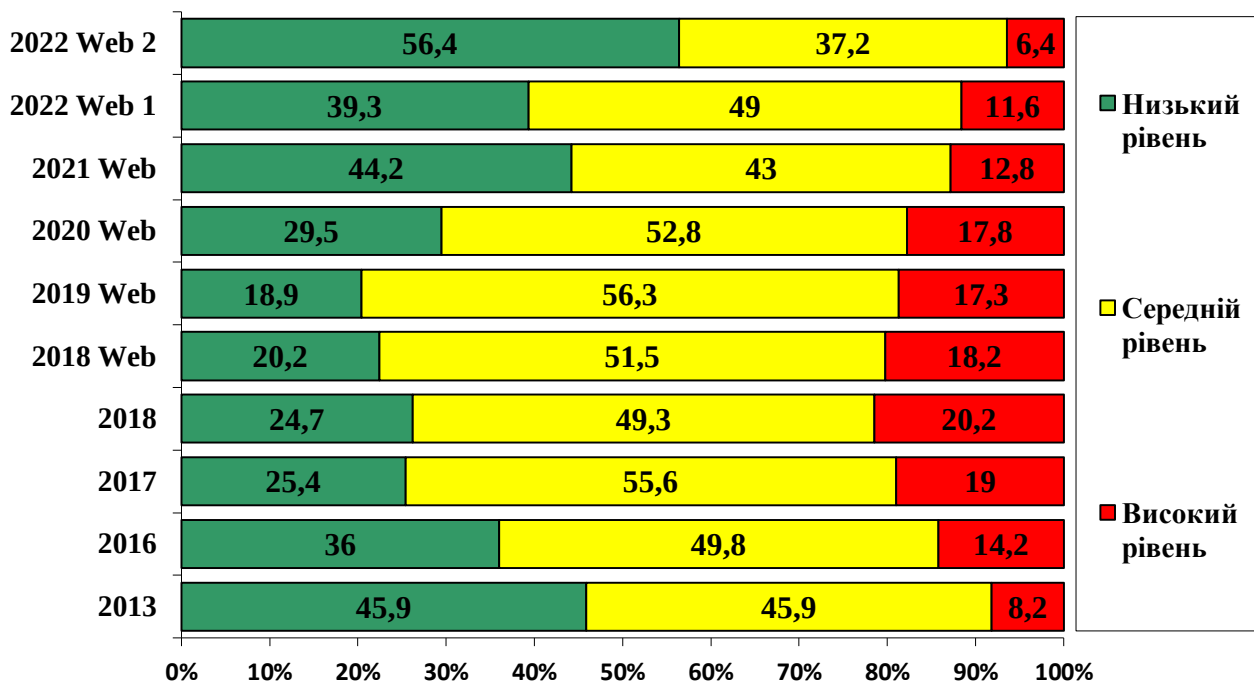

Рис. 1.1. Суб'єктивне сприйняття рівня злочинності в Харківській області у цілому.
Порівняльні дані за 2013–2022 роки

За оцінками мешканців Харківської області, після повномасштабного вторгнення РФ в Україну **рівень злочинності істотно знизився**. Відсоток респондентів, які вважали що рівень злочинності в місті їх проживання високий знизився вдвічі – з 12 % до війни до 6 % під час війни. Низький рівень злочинності у місті їхнього проживання до війни відмічало 39 % опитаних, а під час війни – таких стало вже 56 %.

Залишається закономірність – незалежно від повномасштабного вторгнення, як до війни так і під час війни більший відсоток мешканців м. Харкова повідомляє про високий рівень злочинності (14 % і 9 % відповідно), порівняно з мешканцями населених пунктів Харківської області (9 % і 4 % відповідно). Це пояснюється загальною закономірністю, що в невеликих населених пунктах (районах області) місцеві мешканці почувають себе безпечніше, ніж мешканці великих міст.

В цілому, як у місті Харків, так і у районах Харківської області за останній рік рівень злочинності, за оцінками місцевих мешканців, значно зменшився – кількість тих, хто вважає, що рівень злочинності високий, зменшується, а тих, хто вважає що рівень злочинності низький, – збільшується. Ця тенденція спостерігається з 2018 року.

Побоювання злочинності

У табл. 1.2 та на рис. 1.2. наведено процентний розподіл відповідей на запитання: «Які почуття викликає у вас злочинність у вашому районі?».

Таблиця 1.2

Процентний розподіл відповідей на запитання: «Які почуття викликає у вас злочинність у вашому районі?».

	Рік	Жодних особливих почуттів	Легку занепокоєність	Помітну занепокоєність	Серйозну тривогу	Страх	Індексна оцінка*
м. Харків	2013	36,2	35,7	11,9	8,5	7,7	0,29
	2016	29,4	32,4	20,7	9,8	7,6	0,33
	2017	28,3	41,1	21,1	6,4	3,1	0,29
	2018	22,8	57,8	14	3	2,3	0,26
	2019	35	51,2	9,3	1,9	2,5	0,21
	2018 Web	13,8	29,3	27,1	23,3	6,5	0,44
	2019 Web	13,4	30,8	28	21,2	6,5	0,44
	2020 Web	22,0	30,9	23,6	17,5	6,0	0,39
	2021 Web	22,9	30,5	20,9	18,1	7,5	0,39
	2022 Web 1	20,7	36,1	22,7	16,4	4,1	0,37
	2022 Web 2	23,2	28,2	17,5	23,1	7,9	0,41
Райони Харківської області	2013	42	40,5	10,2	2,7	4,6	0,22
	2016	30,6	33	17,4	12,8	6,3	0,32
	2017	26,6	49,8	18,8	2,8	1,9	0,26
	2018	32,2	51	12,6	2,8	1,4	0,22
	2019	42,7	47,1	7,3	1,5	1,3	0,18
	2018 Web	13,8	24,8	20,9	32,9	7,6	0,48
	2019 Web	14,7	27	21,6	24	12,7	0,48
	2020 Web	19,1	33,9	23,0	17,3	6,7	0,40
	2021 Web	21,2	32,6	23,2	14,4	8,6	0,39
	2022 Web 1	24,1	32,4	22,5	15,3	5,7	0,37
	2022 Web 2	30,1	29,3	13,8	17,1	9,6	0,37
Харківська область у цілому	2013	38,9	37,9	11,1	5,8	6,2	0,26
	2016	30,2	32,5	19,4	10,9	7	0,33
	2017	27,5	44,4	20,6	4,8	2,8	0,28
	2018	27,1	54,7	14,4	2,9	1,9	0,24
	2019	39,9	48,6	8	1,7	1,8	0,19
	2018 Web	13,8	27,5	24,6	27,2	6,9	0,46
	2019 Web	13,9	29,4	25,6	22,3	8,9	0,45
	2020 Web	20,9	32,1	23,4	17,4	6,3	0,39
	2021 Web	22,2	31,4	21,9	16,6	7,9	0,39
	2022 Web 1	22,4	34,2	22,6	15,8	4,9	0,37
	2022 Web 2	26,3	28,7	15,9	20,5	8,8	0,39

* Для спрощення порівняльного оцінювання відповіді перераховано в усереднений індекс. Індекс коливається від «0» – злочинність не викликає жодних особливих почуттів до «+1» – злочинність викликає страх. Перерахунок здійснено шляхом надання відповідям на запитання: «Які почуття викликає у вас злочинність у вашому районі?» цифрових значень:

жодних особливих почуттів – «0»; легку занепокоєність – «0,25»; помітну занепокоєність – «0,5»; серйозну тривогу – «0,75»; страх – «1».

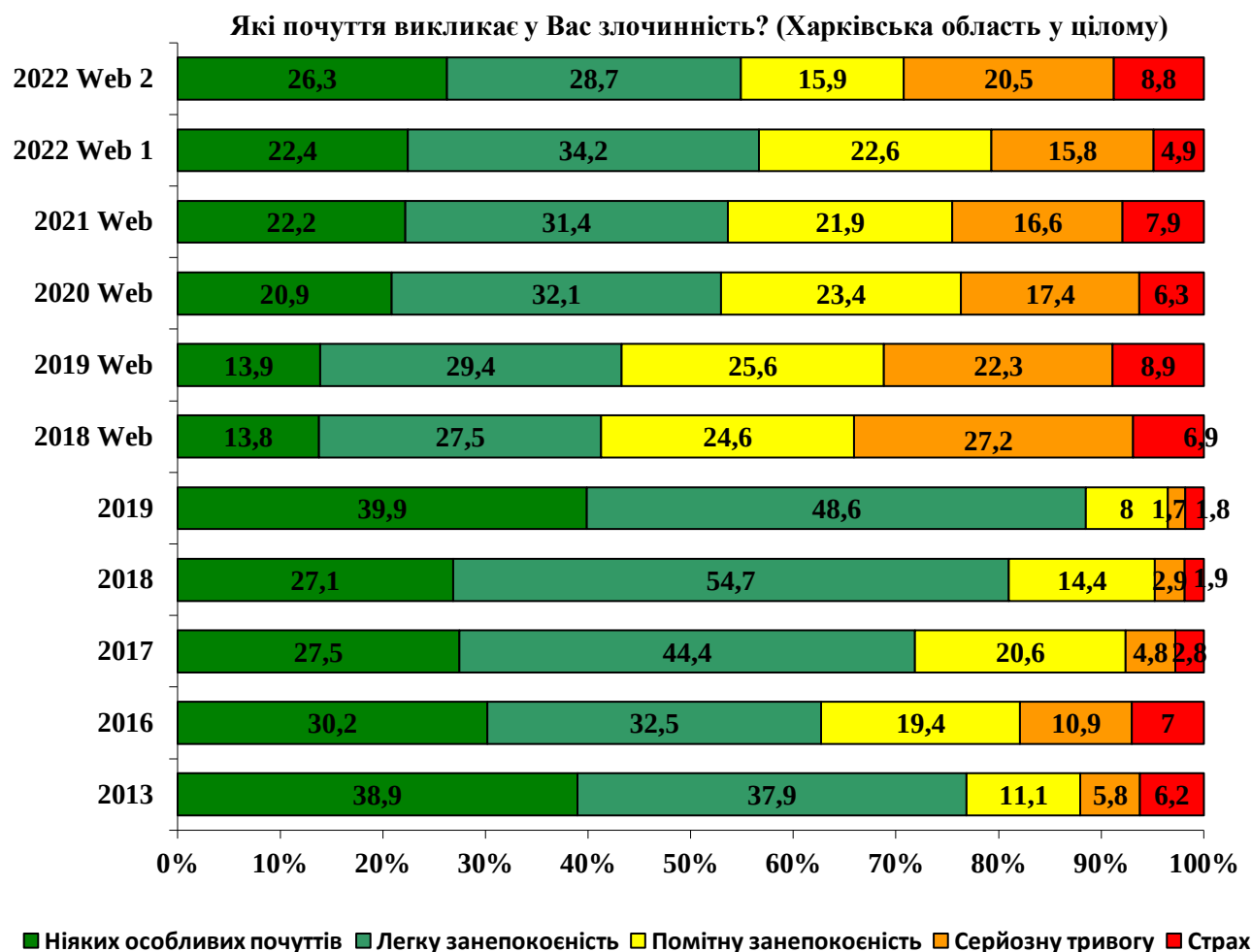

Рисунок 1.2 – Побоювання злочинності в Харківській області у цілому. Порівняльні дані за 2013–2022 роки

Порівняно з довоєнним періодом побоювання злочинності дещо збільшились. Але це стосується лише м. Харків, а у районах Харківської області побоювання злочинності залишились без змін. В цілому злочинність викликала серйозну тривогу та страх у кожного п'ятого до війни (21 %), а під час війни вже у майже третини опитаних (29 %), помітну занепокоєність (23 % та 16 % відповідно), легку занепокоєність (34 % та 29 % відповідно). В той же час у кожного п'ятого (22 %) до війни злочинність не викликала жодних особливих почуттів, а під час війни їх доля серед мешканців Харківщини складає вже чверть (26 %).

Найбільш розповсюджені правопорушення

Оцінюючи наскільки є розповсюдженими конкретні правопорушення в районі проживання, респонденти надали відповідь на запитання «За останні 12 місяців / з початку збройної агресії РФ, як часто Ви бачили або чули про будь-яку з наведених нижче подій в районі, де Ви проживаєте?» (див. рис. 1.3).

По-перше ми бачимо істотне зниження усіх категорій злочинних посягань порівняно з довоєнним періодом.

По-друге, структура найбільш розповсюджених правопорушень, з якими стикаються респонденти в місці їхнього проживання, залишається стабільною, війна не вплинула суттєво на структуру загальнокримінальної злочинності.

були свідками хоча б один раз

Рисунок 1.3 – Розповсюдженість конкретних правопорушень в районі проживання респондентів по Харківській області у цілому. Порівняльні дані за 2022 рік

Найбільш розповсюдженими правопорушеннями, з якими зустрічаються мешканці м. Харкова та Харківської області є:

- Порушення громадського порядку (крики, дебоші, хуліганство) – три чверті мешканців Харківщини (77 %) були свідками хоча б один раз до війни і майже дві третини (57 %) під час війни;
- Крадіжки – майже три чверті (73 %) були свідками хоча б один раз до війни і більше третини (39 %) під час війни.
- Незаконний продаж та вживання алкоголю – дві третини (61 %) були свідками хоча б один раз до війни і більше третини (38 %) під час війни;
- Псування майна, вандалізм – дві третини (63 %) були свідками хоча б один раз до війни і третина (34 %) під час війни;
- Розповсюдження та вживання наркотиків – більше половини мешканців Харківщини (27,3 %) стикалась з цими правопорушеннями хоча б один раз до війни і третина (34 %) під час війни.

Менш розповсюдженими виявились «Насильницькі випадки (бійки, нанесення тілесних ушкоджень)» – були свідками хоча б один раз 57 % до війни і 27 % під час війни.

Найменш розповсюдженими злочинами є «Вбивство» (були свідками хоча б один раз 30 % до війни і 9 % під час війни) та «Сексуальне насильство (зґвалтування, в т.ч. спроби)» – були свідками хоча б один раз 17 % до війни і 5 % під час війни.

З Мародерством під час війни зустрічалась чверть мешканців Харківщини (25 %).

Третина мешканців Харківщини (29 %) хоча б один раз були свідками безпосередніх бойових дій.

Більш ніж три чверті мешканців Харківщини (77 %) ставали свідками ракетно-бомбових ударів та артилерійських обстрілів.

Небезпечні місця

Оцінюючи безпеку в районі проживання, респонденти висловили думку щодо наявності місць, яких треба уникати, щоб не стати жертвою злочинців (див. табл. 1.3 та рис. 1.4). Це поведінковий індикатор, який свідчить про зміну у поведінці мешканців, викликану побоюваннями злочинності.

Про наявність небезпечних місць, яких треба уникати, щоб не стати жертвою злочину під час війни повідомляють 32 %, до війни – 46 % (у 2021 році – 46 %, у 2020 році – 55 %, у 2019 році – 62,5 %), про їх відсутність під час війни повідомляють – 43 %, до війни – 35 %. В цілому дані 2022 року показують зменшення кількості місць, які мешканці Харківщини вважають небезпечними (з огляду на побоювання стати жертвою злочину).

Також зберігається загальна закономірність – у м. Харків респонденти відмічають більшу кількість небезпечних місць, ніж в районах Харківської області.

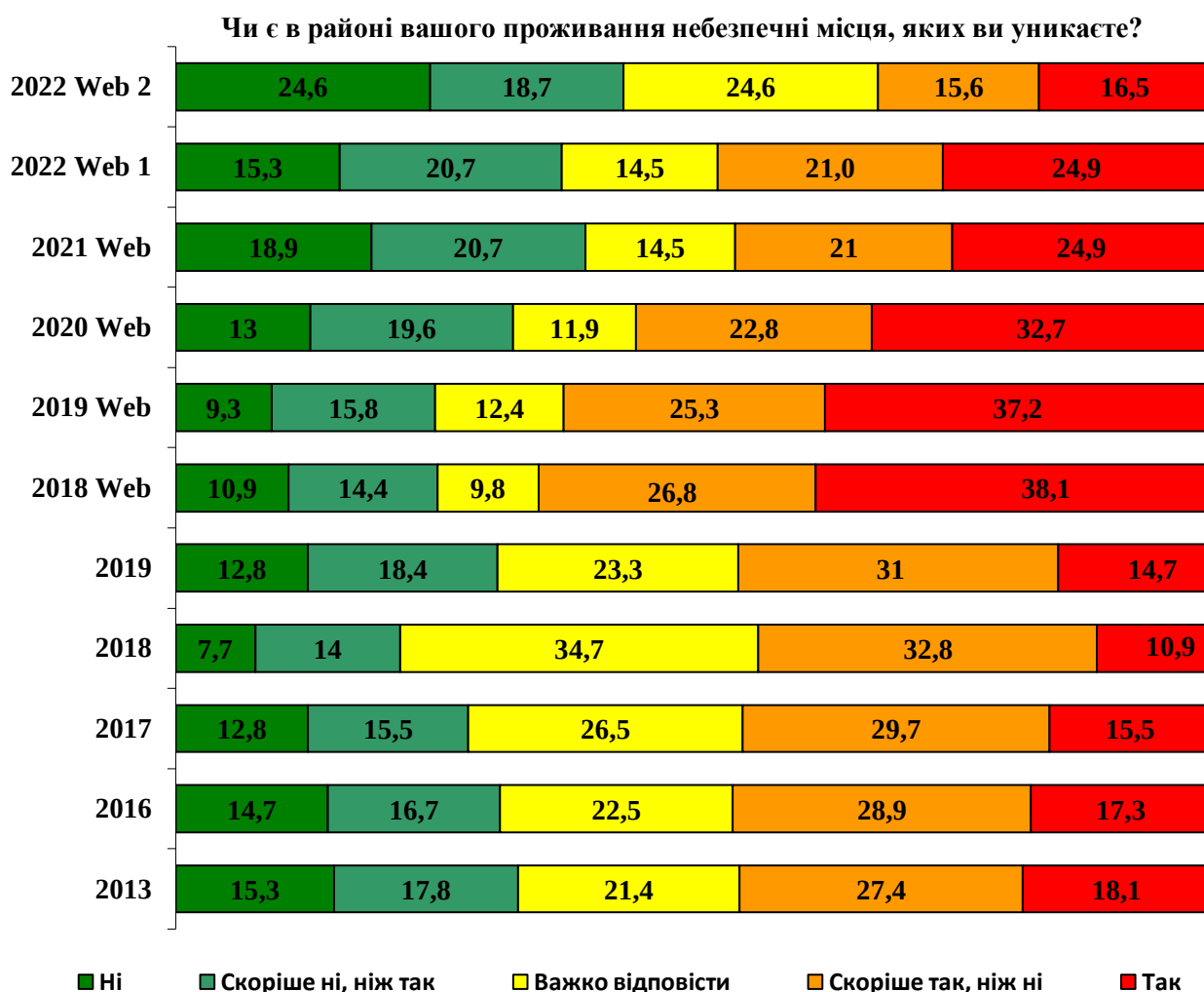

Рис. 1.4. Процентний розподіл відповідей на запитання: «Чи є в районі вашого проживання місця, яких ви уникаєте або не рекомендуєте відвідувати своїм близьким, дітям, щоб не стати жертвою злочину?». Порівняльні дані за 2013–2022 роки

Таблиця 1.3

Процентний розподіл відповідей на запитання: «Чи є в районі вашого проживання місця, яких ви уникаєте або не рекомендуєте відвідувати своїм близьким, дітям, щоб не стати жертвою злочину?» Порівняльні дані за 2013–2021 роки (відсоток від тих, хто відповів)

	Рік	Так	Скоріше так, ніж ні	Важко відповісти	Скоріше ні, ніж так	Ні	Індексна оцінка*
м. Харків	2013	25,1	27,1	19,2	15,8	12,8	0,18
	2016	18,4	31,5	22,3	16,4	11,5	0,14
	2017	16,2	32,5	25,2	16	10,1	0,14
	2018	11,5	35,3	33,4	11,3	8,5	0,15
	2019	15,6	32,9	25,1	16,6	9,8	0,14
	2018 Web	39,7	27,2	8,5	13,6	11	0,35
	2019 Web	38,5	27,4	12,4	14,9	6,9	0,37
	2020 Web	36,2	24,3	9,8	18,7	11,0	0,28
	2021 Web	27,2	21,4	48,6	11,2	22,7	17,5
	2022 Web 1	26,8	28,9	17,3	16,4	10,5	0,23
	2022 Web 2	16,1	17,6	26,6	17,7	22,0	-0,06
Райони Харківської області	2013	9,9	27,7	24	20,3	18,2	-0,05
	2016	16	24	23,5	16,3	20,3	-0,004
	2017	14,4	23,6	30,3	14,8	16,9	0,02
	2018	10,1	29,8	36,2	17,1	6,8	0,09
	2019	14,1	29,8	22,2	19,4	14,4	0,04
	2018 Web	35,6	26,2	11,8	15,6	10,7	0,3
	2019 Web	35,1	22,1	12,3	17,4	13,2	0,24
	2020 Web	27,0	20,2	15,3	21,2	16,2	0,10
	2021 Web	21,7	20,5	42,2	19,1	17,8	20,9
	2022 Web 1	17,9	18,3	21,2	22,8	19,8	-0,04
	2022 Web 2	17,0	13,1	22,0	19,9	28,0	-0,14
Харківська область у цілому	2013	18,1	27,4	21,4	17,8	15,3	0,08
	2016	17,3	28,9	22,5	16,7	14,7	0,09
	2017	15,5	29,7	26,5	15,5	12,8	0,1
	2018	10,9	32,8	34,7	14	7,7	0,12
	2019	14,7	31	23,3	18,4	12,8	0,08
	2018 Web	38,1	26,8	9,8	14,4	10,9	0,33
	2019 Web	37,2	25,3	12,4	15,8	9,3	0,32
	2020 Web	32,7	22,8	11,9	19,6	13,0	0,21
	2021 Web	24,9	21,0	45,9	14,5	20,7	18,9
	2022 Web 1	22,2	23,5	19,3	19,7	15,3	-0,09
	2022 Web 2	16,5	15,6	24,6	18,7	24,6	-0,1

* Для спрощення порівняльного оцінювання відповіді перераховано в індекс. Індекс коливається від «-1» – ні (таких місць немає) до «+1» – так (такі місця є). Перерахунок здійснено шляхом надання відповідям на запитання: «Чи є в районі вашого проживання місця, яких ви уникаєте або не рекомендуєте відвідувати своїм близьким, дітям, щоб не стати жертвою злочину?» цифрових значень: ні – «-1»; скоріше ні, ніж так – «-0,5»; важко відповісти – «0»; скоріше так, ніж ні – «+0,5»; так – «+1».

Зміна поведінки

Зміна поведінки громадян у темну пору є одним із базових поведінкових індикаторів оцінювання криміногенної ситуації, який характеризує зміну поведінки під впливом побоювання злочинності. Відповіді на запитання: «Як на вашу поведінку впливає побоювання стати жертвою злочину в темний час доби (ввечері, вночі)?» подані в табл. 1.4 та на рис. 1.5.

Як на вашу поведінку впливає побоювання стати жертвою злочину в темний час доби (ввечері, вночі)?

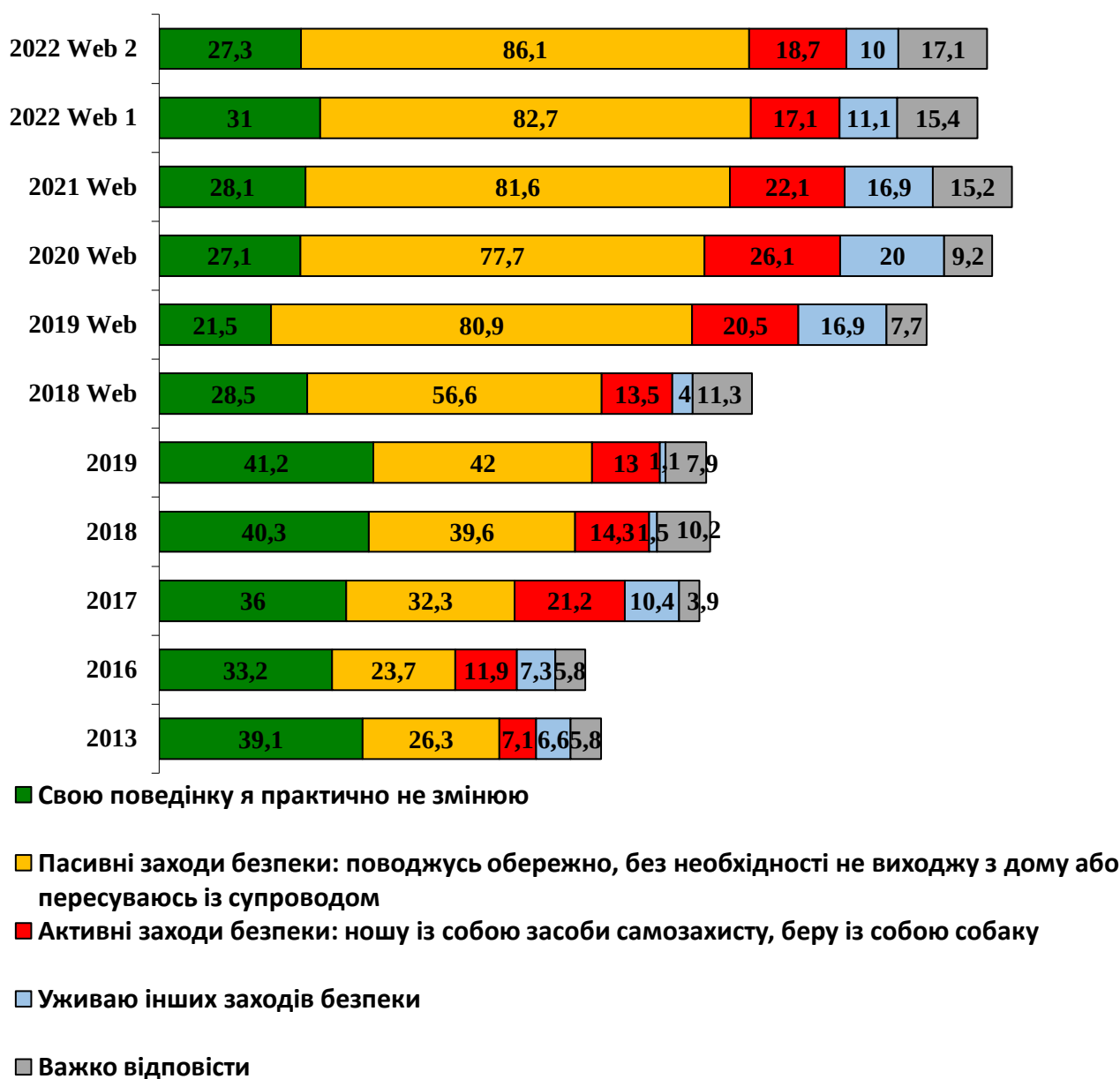

Рис. 1.5. Процентний розподіл відповідей на запитання «Як на вашу поведінку впливає побоювання стати жертвою злочину в темний час доби (ввечері, вночі)?». Порівняльні дані за 2013–2022 роки (відсоток від усіх).

Таблиця 1.4

Процентний розподіл відповідей на запитання «Як на вашу поведінку впливає побоювання стати жертвою злочину в темний час доби (ввечері, вночі)?»

Порівняльні дані за 2013–2022 роки (відсоток від усіх)

	Рік	Свою поведінку я практично не змінюю	Пасивні заходи безпеки: поводитись обережно, без необхідності не виходжу з дому або пересуваюсь із супроводом	Активні заходи безпеки: ношу із собою засоби самозахисту, беру із собою собаку	Уживаю інших заходів безпеки	Важко відповісти
м. Харків	2013	36,2	28	6	4,6	7
	2016	30,2	21,8	15,2	9,2	7,4
	2017	29,3	34,6	24,3	12,1	2,9
	2018	38,8	41,6	15,1	1,6	9,1
	2019	38,5	41	15,6	0,8	9,2
	2018 Web	26,3	60,6	13,6	6,2	9,5
	2019 Web	19,7	78,4	21	17	5
	2020 Web	26,7	74,0	31,5	21,8	7,8
	2021 Web	27,9	80,1	25,0	17,6	15,4
	2022 Web 1	26,8	84,7	19,3	8,9	14,7
	2022 Web 2	25,0	85,0	22,0	9,0	17,6
Райони Харківської області	2013	42,5	24,2	8,3	8,9	4,3
	2016	38,2	28,5	5,2	3,6	3,2
	2017	47,8	28,3	15,2	7	3,6
	2018	42,1	37,3	13,3	1,3	11,5
	2019	42,7	42,6	11,5	1,3	7,2
	2018 Web	31,7	50,9	13,3	1	13,7
	2019 Web	24,5	85,5	19,7	16,7	12,2
	2020 Web	27,6	83,9	16,9	17,0	11,4
	2021 Web	28,4	83,9	18,0	15,9	14,9
	2022 Web 1	35,0	80,6	14,7	13,3	16,0
	2022 Web 2	30,2	87,5	14,1	11,3	16,5
Харківська область у цілому	2013	39,1	26,3	7,1	6,6	5,8
	2016	33,2	23,7	11,9	7,3	5,8
	2017	36	32,3	21,2	10,4	3,9
	2018	40,3	39,6	14,3	1,5	10,2
	2019	41,2	42	13	1,1	7,9
	2018 Web	28,5	56,6	13,5	4	11,3
	2019 Web	21,5	80,9	20,5	16,9	7,7
	2020 Web	27,1	77,7	26,1	20,0	9,2
	2021 Web	28,1	81,6	22,1	16,9	15,2
	2022 Web 1	31,0	82,7	17,1	11,1	15,4
	2022 Web 2	27,3	86,1	18,7	10,0	17,1

Дані 2022 року показують три основні тенденції впливу війни на безпекову поведінку мешканців Харківщини:

- Продовжується **поступове збільшення** частки громадян, які у темну пору доби уживають **пасивні заходи безпеки** – без необхідності не виходять із дому, обирають супровід інших осіб, почуваються насторожі, не привертають до себе увагу. Під час війни про це повідомляють 86 %, до війни – 83 % (у 2021 році 81%, а у 2018 році 57 %). Причому, до війни у м. Харків пасивних заходів безпеки вживали більше, ніж у районах Харківської області (86 % – м. Харків, 80 % – райони Харківської області), а під час війни – ситуація змінилась навпаки м. Харків – 85 %, райони Харківської області – 88 %.
- **Зменшення** частки громадян, які **не змінюють свою поведінку** у темну пору доби (під час війни – 28 %, до війни – 31 %);
- **Незначне збільшення** частки респондентів, які вживають **активні заходи безпеки** – носять із собою засоби самозахисту або беруть із собою собаку – з 17 % до війни до 19 % під час війни (у минулі роки ми спостерігали стабільну тенденцію на зменшення цього показника). Однак залишається закономірність – в м. Харків активних заходів безпеки вживають значно більше, ніж у районах Харківської області (22 % – м. Харків, 14 % – райони Харківської області).

Відчуття безпеки

Відчуття безпеки є одним з основних показників кримінологічних та віктимологічних опитувань у світі. На рис. 1.6 та 1.7 наведено процентний розподіл відповідей на запитання: «Наскільки безпечно ви почуваєте себе у вашому районі міста (населеному пункті області)?».

Відчуття безпеки під час війни зменшилось, що цілком очікувано. В цілому під час війни на Харківщині 31 % опитаних почуваються безпечно в районі їхнього проживання, до війни – 40 % (повністю + скоріше безпечно). У районах Харківської області під час війни 34 % опитаних почуваються безпечно в районі їхнього проживання, до війни – 48 %. У м. Харків під час війни 28 % опитаних почуваються безпечно в районі їхнього проживання, до війни – 32 %. Під час війни зберігається загальна закономірність – мешканці м. Харків почуваються менш безпечно, ніж мешканці районів Харківської області. В цілому, чим менше населений пункт (менша щільність населення), тим більше відчуття безпеки, тим нижче оцінюється рівень злочинності.

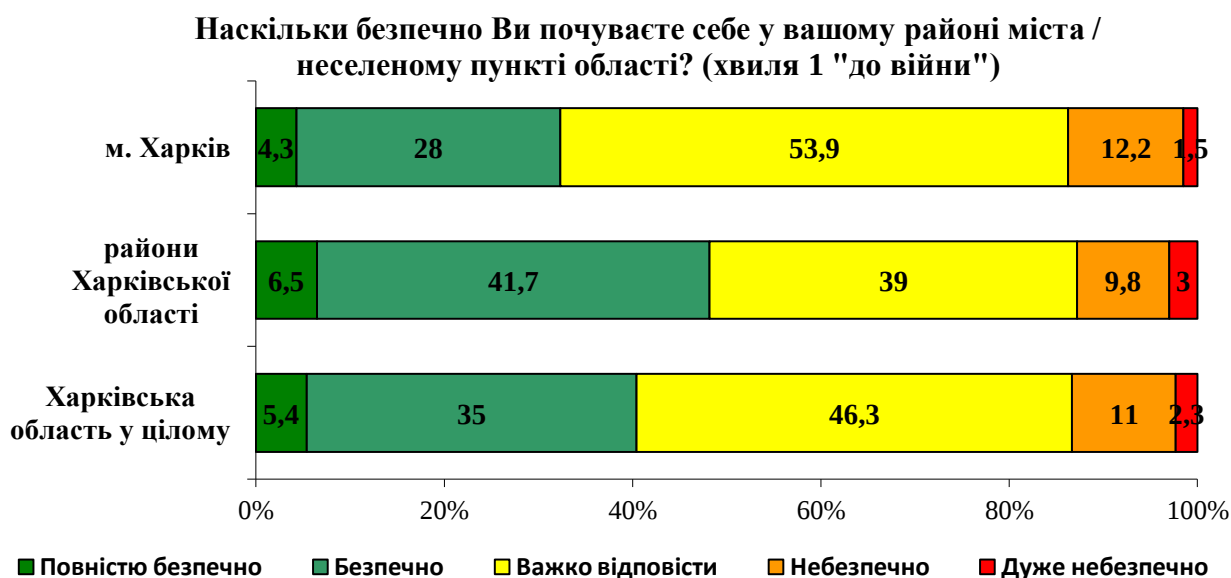

Рис. 1.6. Процентний розподіл відповідей на запитання: «Наскільки безпечно ви почуваєте себе у вашому районі міста (населеному пункті області)?» за районом проживання. Дані першої хвилі дослідження 2022 року (до війни.).

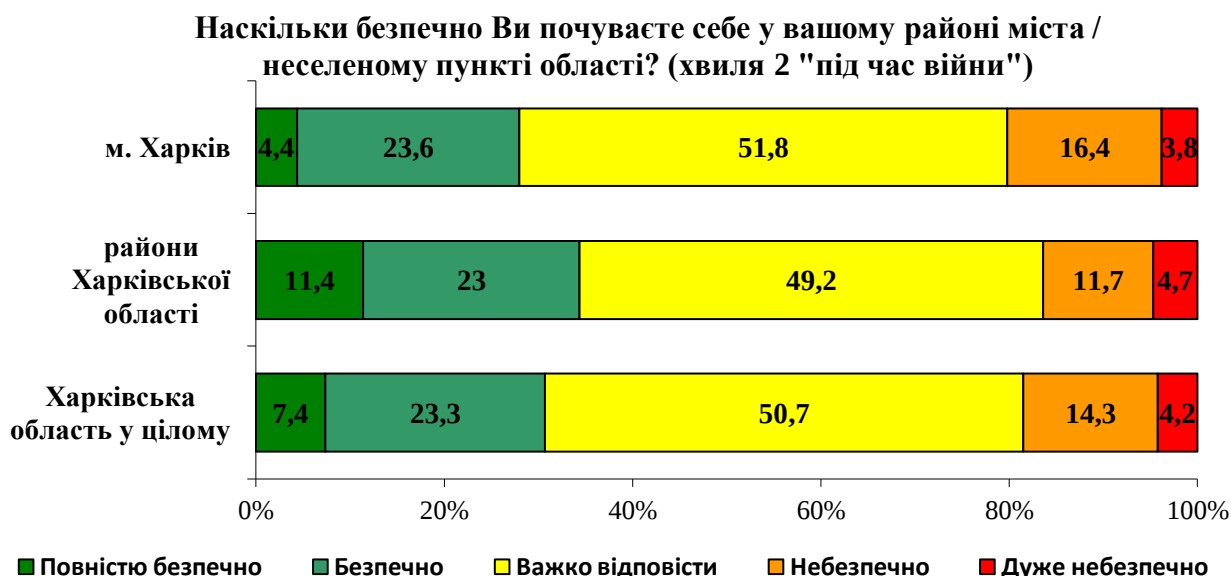

Рис. 1.7. Процентний розподіл відповідей на запитання: «Наскільки безпечно ви відчуваєте себе у вашому районі міста (населеному пункті області)?» за районом проживання. Дані другої хвилі дослідження 2022 року (під час війни).

Видимість поліції

Одним із основних факторів, що впливають на відчуття безпеки є «видимість поліції» – присутність поліцейського на вулиці в однострої. В дослідженнях 2018-2022 років ми оцінювали видимість поліції за трьома показниками: піше патрулювання, патрулювання на автомобілях та присутність поліцейських у форменому одязі на вулицях у будь-яких інших випадках (табл. 1.6 – 1.8). У другій хвилі дослідження 2022 року «під час війни», ми оцінюємо видимість поліції по одному загальному показнику – «**Як часто в середньому Ви бачили поліцію у форменому одязі в районі де Ви живете, за останні 6 місяців?**» (табл. 1.5 та рис 1.8).

Перед війною, порівняно з минулими роками, видимість поліції зменшилась за усіма трьома показниками (піше патрулювання, патрулювання на автомобілях та присутність поліцейських у форменому одязі на вулицях у будь-яких інших випадках). Всього перед війною бачили поліцію у форменому одязі 84 % – під час патрулювання на автомобілях, 69 % – під час пішого патрулювання, і 71 % – в інших випадках.

Під час війни видимість поліції збільшилась. Всього бачили поліцію в форменому одязі 85 % опитаних, що є найвищим показником за всі роки опитування. Частота зустрічей з поліцією у формі також зросла – до війни мешканці Харківщини бачили поліцію в середньому раз на тиждень, а під час війни стали бачити щодня або, навіть, частіше. Також під час війни збільшилась видимість поліції у м. Харкові, і порівняно з районами Харківської області є більшою.

Таблиця 1.5

Процентний розподіл відповідей на запитання: «**Як часто в середньому Ви бачили поліцію у форменому одязі в районі де Ви живете, за останні 6 місяців?**» (відсоток від тих, хто відповів)
Дані другої хвилі дослідження 2022 року «під час війни».

	Частіше одного разу на день	Раз на день	Раз на тиждень	Раз на місяць	Рідше разу на місяць	Не бачив за цей час	Індексна оцінка*
м. Харків	34,6	20,1	21	6,2	5,8	12,4	0,67
Райони Харківської області	27,7	20,4	15,3	6,5	10,5	19,6	0,58
Харківська область у цілому	31,6	20,2	18,5	6,4	7,8	15,5	0,63

Таблиця 1.6

Процентний розподіл відповідей на запитання: «**Як часто ви бачили поліцію у форменому одязі в районі, де ви проживаєте, за останні 12 місяців?**»
«Під час пішого патрулювання» (відсоток від тих, хто відповів)

		Частіше одного разу на день	Раз на день	Раз на тиждень	Раз на місяць	Рідше разу на місяць	Не бачив за цей час	Індексна оцінка*
м. Харків	2018	20,4	41,7	20,7	9,8	3,1	4,4	0,7
	2019	20,7	41,2	21,1	9,3	4,1	3,6	0,7
	2018 Web	3,1	8,9	23	12,8	9,9	42,2	0,31
	2019 Web	5,2	6,6	13,9	11,6	20,2	42,5	0,27
	2020 Web	10,1	10,8	15,5	11,4	19,5	32,8	0,36
	2021 Web	6,5	9,5	27,7	13	20,1	23,2	0,39
	2022 Web1	3,5	10,6	13,9	15,3	25,4	31,3	0,32
Райони Харківської області	2018	18,6	42,8	22,6	9,3	3,3	3,5	0,7
	2019	15,6	37,7	29,4	8,6	2,7	6	0,67
	2018 Web	8,9	9,6	12	9	16	44,5	0,3
	2019 Web	9	7,1	13,6	14,5	13,9	41,9	0,31
	2020 Web	9,7	11,8	16,9	10,9	15,6	35,6	0,37
	2021 Web	9	9,7	18,8	12,1	18	32,5	0,36
	2022 Web1	6,8	10,3	15,1	18,4	18,9	30,5	0,35
Харківська область у цілому	2018	19,6	42,2	21,5	9,5	3,2	4	0,7
	2019	17,5	39	26,4	8,8	3,2	5,2	0,68
	2018 Web	5,4	9,2	18,7	11,3	12,3	41,1	0,3
	2019 Web	6,2	8	13,4	13,1	18,3	41,1	0,29
	2020 Web	10	11,2	16	11	18	33,8	0,36
	2021 Web	7,5	9,5	24	12,6	19,2	27	0,38
	2022 Web1	5,2	10,5	14,5	16,9	22,1	30,9	0,33

* Для спрощення порівняльної оцінки відповіді перераховано в індекс, який коливається від «0» – не бачив за цей час до «1» – частіше одного разу на день. Перерахунок здійснено шляхом надання відповідям на запитання: «Як часто ви бачили поліцію у форменому одязі в районі, де ви проживаєте, за останні 12 місяців?» цифрових значень: не бачив за цей час – «0»; рідше разу на місяць – «0,2»; раз на місяць – «0,4»; раз на тиждень – «0,6»; раз на день – «0,8»; частіше одного разу на день – «1».

Таблиця 1.7

Процентний розподіл відповідей на запитання: «**Як часто ви бачили поліцію у форменому одязі в районі, де ви проживаєте, за останні 12 місяців?**»
«Під час патрулювання на автомобілях» (відсоток від тих, хто відповів)

		Частіше одного разу на день	Раз на день	Раз на тиждень	Раз на місяць	Рідше разу на місяць	Не бачив за цей час	Індексна оцінка*
м. Харків	2018	38,6	40,2	12,8	3,9	1,5	2,9	0,8
	2019	32	44,6	15,9	3,1	2,3	2,2	0,78
	2018 Web	17	23,8	26,6	13,2	7,2	12,1	0,58
	2019 Web	17,4	19,4	22,1	13,2	17,6	10,4	0,54
	2020 Web	25,1	22,4	20,1	11,1	12,1	9,2	0,62
	2021 Web	17,5	20,4	22,2	11	15,9	12,9	0,54
	2022 Web1	13,2	21,1	21,5	13	14,9	16,4	0,51

Райони Харківської області	2018	28,2	42,3	18,7	16,6	2,1	2,1	0,76
	2019	17,1	46,4	22,6	7,2	3,3	3,5	0,71
	2018 Web	13,6	19,8	23,3	14,6	12,1	16,7	0,51
	2019 Web	12,1	15,9	24,4	14	20,7	12,9	0,49
	2020 Web	17,8	19	23,7	13,1	13,6	13	0,55
	2021 Web	16,6	17	24	12,6	16,1	13,6	0,52
	2022 Web1	11,4	16,7	24,4	16,2	15	16,3	0,49
Харківська область у цілому	2018	33,9	41,2	15,5	5,1	1,8	2,6	0,78
	2019	22,5	45,7	20,2	5,7	2,9	3	0,74
	2018 Web	15,8	22,3	25,4	13,7	9	13,8	0,56
	2019 Web	14,4	16,4	24,1	15,5	18	11,6	0,52
	2020 Web	22,3	21,1	21,4	11,8	12,6	10,7	0,59
	2021 Web	17,1	19	23	11,6	16	13,2	0,53
	2022 Web1	12,3	18,8	23	14,6	15	16,3	0,50

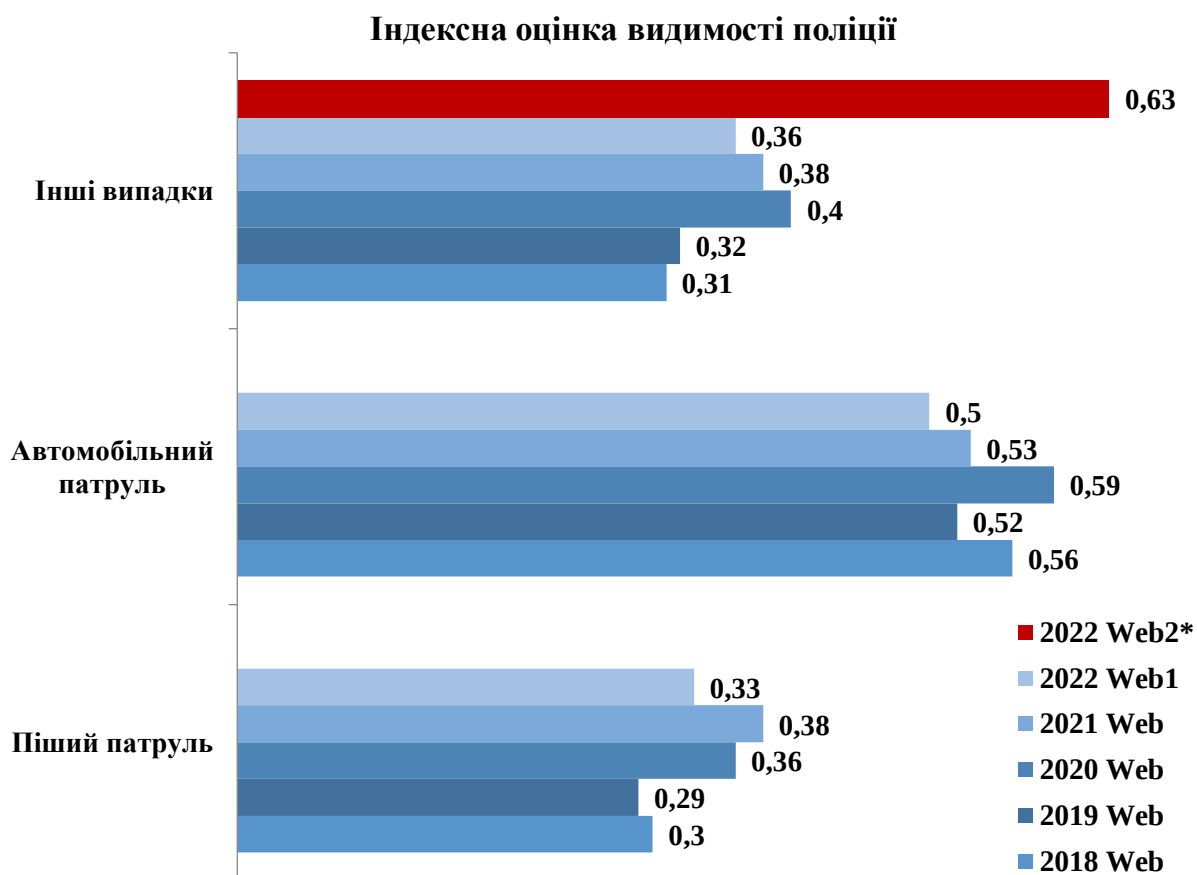
* Перерахунок в індекс здійснено так само, як і для таблиці 1.5.

Таблиця 1.8

Процентний розподіл відповідей на запитання: «Як часто ви бачили поліцію у форменому одязі в районі, де ви проживаєте, за останні 12 місяців?»
«В інших випадках» (відсоток від тих, хто відповів)

		Частіше одного разу на день	Раз на день	Раз на тиждень	Раз на місяць	Рідше разу на місяць	Не бачив за цей час	Індексна оцінка*
м. Харків	2018	6,5	21,1	19,7	16,5	8,8	27,4	0,43
	2019	9,7	22	17,2	12,5	12,2	26,5	0,45
	2018 Web	5,6	7,7	10,3	12,1	25,5	38,8	0,28
	2019 Web	6,5	8,5	13,6	14	22,3	35	0,31
	2020 Web	12,6	13,1	14,1	14,2	16,6	29,3	0,41
	2021 Web	7,8	13,1	15,2	15,6	22,5	25,7	0,38
	2022 Web1	6,4	11,3	14,1	13,9	26,9	27,3	0,35
Райони Харківської області	2018	7,8	22,9	22,3	17,5	10,3	19,2	0,48
	2019	5,3	22,6	16,5	13,2	11,8	30,7	0,4
	2018 Web	10,8	12,2	11,7	14,6	17,9	32,8	0,37
	2019 Web	9,6	8	13,1	15,6	20,4	33,3	0,34
	2020 Web	10,2	12,9	16	15	17,1	28,8	0,4
	2021 Web	9,7	10,7	16,4	15,5	19,6	28,2	0,38
	2022 Web1	7,9	11,4	17,7	13,5	19,4	30,2	0,37
Харківська область у цілому	2018	7,1	21,9	20,8	17	9,5	23,7	0,46
	2019	6,9	22,4	16,8	12,9	11,9	29,1	0,42
	2018 Web	7,6	9,4	10,8	13	22,6	36,6	0,31
	2019 Web	7,2	8,1	14,7	17,2	22,3	30,5	0,32
	2020 Web	11,7	13	14,8	14,5	16,8	29,1	0,4
	2021 Web	8,6	12,1	15,7	15,5	21,3	26,8	0,38
	2022 Web1	7,2	11,3	15,9	13,7	23,1	28,8	0,36

* Перерахунок в індекс здійснено так само, як і для таблиці 1.5.

* У другій хвилі дослідження 2022 року «під час війни», ми оцінюємо видимість поліції по одному загальному показнику – «Як часто в середньому Ви бачили поліцію у форменому одязі в районі де Ви живете, за останні 6 місяців?»

Рис. 1.8. Індексна оцінка видимості поліції по Харківській області в цілому. Індекс коливається від «0» – не бачив за цей час до «1» – частіше одного разу на день. Порівняльні дані за 2018–2022 роки

Індексна оцінка видимості поліції показує її збільшення під час війни на фоні поступового зменшення протягом трьох передвоєнних років. Перед війною видимість поліції зменшилась за усіма трьома показниками (піше патрулювання, патрулювання на автомобілях та присутність поліцейських у форменому одязі на вулицях у будь-яких інших випадках), а під час війни видимість поліції зросла.

2. ДОВІРА

Поліція

В Українському законодавстві «рівень довіри» закріплено як основний критерій оцінювання ефективності роботи поліції. У ч. 3 ст. 11 Закону України «Про Національну поліцію» зазначено, що «рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції», також на це вказано у ст. 86 та ч. 1 ст. 87. Порядок проведення оцінки рівня довіри населення до Національної поліції затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 № 58 (Урядовий кур'єр від 15.02.2018 № 32), яка визначає механізм проведення оцінки рівня довіри населення до Національної поліції, принципи, індикатори та механізм оцінювання. Наказом Національної поліції України від 07.05.2018 № 449 «Про визначення критеріїв оцінювання діяльності органів і підрозділів Національної поліції України», визначено три критерії оцінювання: 1) рівень довіри населення до Національної поліції України; 2) результати внутрішнього опитування поліцейських щодо рівня задоволеності службою, їх мотивації й управлінської діяльності керівництва; 3) результативність та ефективність діяльності органів і підрозділів Національної поліції України щодо виконання пріоритетів, визначених Планом основних заходів на відповідний рік. Відповідно до цих нормативних документів з 2019 року на замовлення НПУ проводиться щорічне загальнонаціональне опитування. Запитання про рівень довіри включаються і в інструментарій щорічних загальнонаціональних опитувань провідних соціологічних кампаній, з їх даними ми порівнюємо результати проекту «Безпека та довіра».

Під час опитування респондентам ставилося запитання чи довіряють вони місцевим правоохоронним органам? ...поліції, ...прокуратурі, ...СБУ, ...суду, ...патрульній поліції (див. рис. 2.1 – 2.4 та табл. 2.1 – 2.9). На рис. 2.1. наведено результати оцінювання довіри до поліції за 2013–2022 роки. Результати дослідження показують **стабільне поступове збільшення довіри до Національної поліції** в Харківській області.

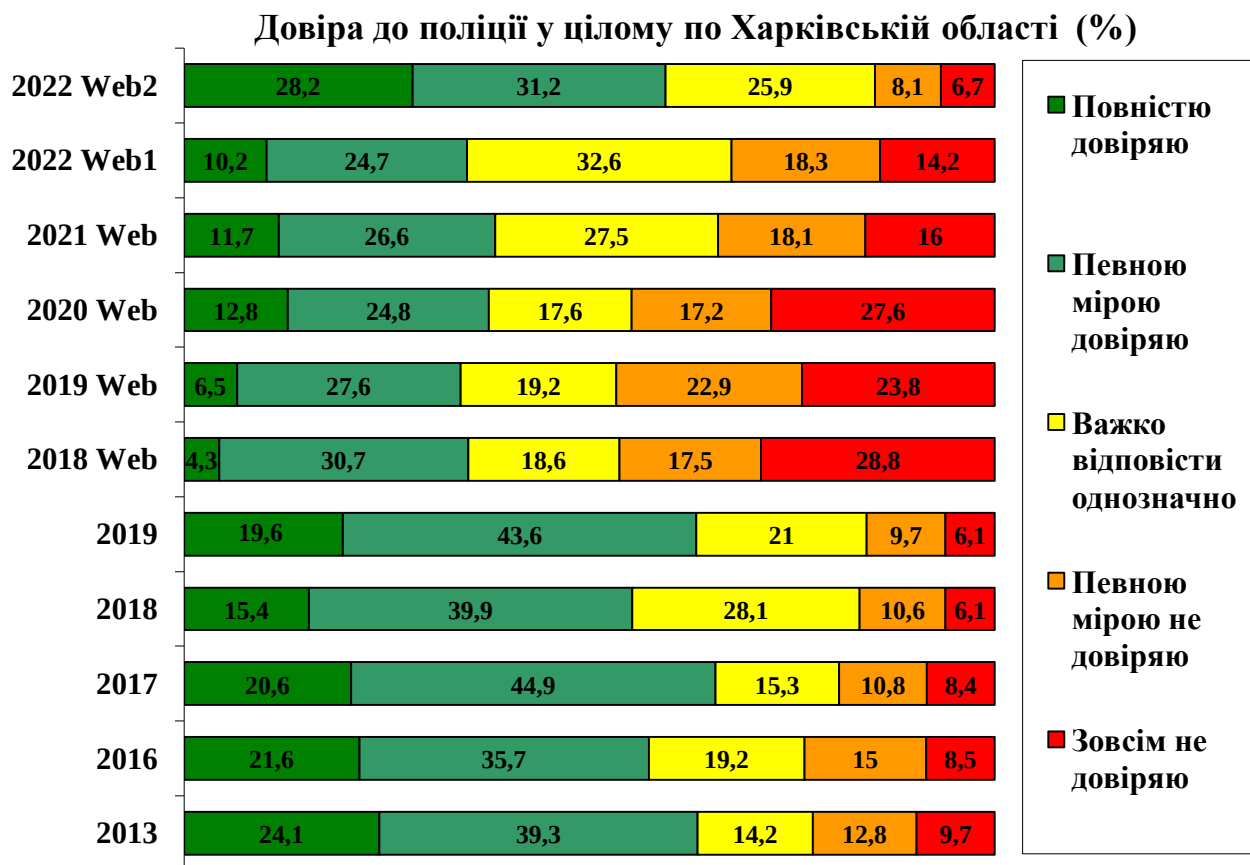

Рис. 2.1. Довіра до поліції у цілому по Харківській області. Порівняльні дані за 2013–2022 роки.

Відповіді на запитання: «Чи довіряєте ви вашим місцевим органам **поліції**?» наведено у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Процентний розподіл відповідей на запитання: «**Чи довіряєте ви вашим місцевим органам поліції?**» Порівняльні дані за 2013–2022 роки (відсоток від тих, хто відповів)

Довіра до поліції	Рік	Повністю довіряю	Певною мірою довіряю	Важко відповісти однозначно	Певною мірою не довіряю	Зовсім не довіряю	Довіряють (повністю + певною мірою)	Не довіряють (зовсім + певною мірою)	Баланс довіри*
м. Харків	2013	17,6	39,6	14,9	14,2	13,6	57,2	27,8	29,4
	2016	19,7	36,6	20,2	15,3	8,1	56,3	23,4	32,9
	2017	19,7	46,6	15,4	10,4	7,9	66,3	18,3	48,0
	2018	13,2	39,9	29,9	9,9	7,1	53,1	17,0	36,1
	2019	17,2	48,0	15,1	11,4	8,2	65,2	19,6	45,6
	2018 Web	3,4	31,2	19,1	19,8	26,4	34,6	46,2	–11,6
	2019 Web	5,1	26,7	19,6	25,5	23,1	31,8	48,6	–16,8
	2020 Web	14,2	19,8	16,4	17,9	31,7	34,0	49,6	–15,6
	2021 Web	11,5	25,1	27,7	18,9	16,8	36,6	35,7	0,9
	2022 Web1	7,8	23,7	33,9	19,4	15,3	31,5	34,7	–3,2
	2022 Web2	32,8	31,1	24,	6	5,7	63,9	11,7	52,2
Райони Харківської області	2013	31,6	38,8	13,4	11,1	5,1	70,4	16,2	54,2
	2016	24,7	34,9	16,5	13,8	10,0	59,6	23,8	35,8
	2017	22	42,6	14,7	11,2	9,6	64,6	20,8	43,8
	2018	18	39,8	25,8	11,5	4,9	57,8	16,4	41,4
	2019	20,8	41,4	23,9	8,9	5,1	62,1	14,0	48,1
	2018 Web	5,5	30,1	18,1	14,6	31,7	35,6	46,3	–10,7
	2019 Web	8,3	28,6	18,7	19,7	24,7	36,9	44,3	–7,4
	2020 Web	10,4	33	19,6	16	21	43,4	37	6,4
	2021 Web	12,1	28,8	27,3	17,0	14,9	40,9	31,9	9,0
	2022 Web1	12,4	25,7	31,4	17,3	13,2	38,1	30,5	7,6
	2022 Web2	22,1	31,3	27,9	10,7	7,9	53,4	18,6	34,8
Харківська область у цілому	2013	24,1	39,3	14,2	12,8	9,7	63,4	22,5	40,9
	2016	21,6	35,7	19,2	15	8,5	57,3	23,5	33,8
	2017	20,6	44,9	15,3	10,8	8,4	65,5	19,2	46,3
	2018	15,4	39,9	28,1	10,6	6,1	55,3	16,7	38,6
	2019	19,6	43,6	21,0	9,7	6,1	63,2	15,9	47,3
	2018 Web	4,3	30,7	18,6	17,5	28,8	35,0	46,3	–11,3
	2019 Web	6,5	27,6	19,2	22,9	23,8	34,1	46,7	–12,7
	2020 Web	12,8	24,8	17,6	17,2	27,6	37,6	44,8	–7,3
	2021 Web	11,7	26,6	27,5	18,1	16,0	38,3	34,1	4,2
	2022 Web1	10,2	24,7	32,6	18,3	14,2	34,9	32,5	2,4
	2022 Web2	28,2	31,2	25,9	8,1	6,7	59,4	14,8	44,6

* Баланс довіри – різниця між відсотком тих, хто довіряє, і тих, хто не довіряє.

Результати вивчення динаміки довіри до поліції Харківщини, наведені в таблиці 2.1 та на рисунку 2.1, показують наступні тенденції:

- **Довіра.** Під час війни у Харківській області в цілому 59 % опитаних довіряють Національній поліції (серед яких 28 % довіряють повністю, а 31 % довіряють певною мірою). До війни 35 % опитаних довіряли Національній поліції (серед яких 10 % довіряли повністю, а 25 % довіряли певною мірою). Під час війни довіра до Національній поліції зросла майже вдвічі. У м. Харків довіра до Національної поліції зросла значно сильніше (з 32 % до війни до 64 % під час війни) ніж у районах Харківської області (з 38 % до війни до 53 % під час війни).
- **Недовіра.** Під час війни 15 % опитаних вказали, що не довіряють поліції, а до війни їх було 33 %. Під час війни недовіра до Національній поліції зменшилась більш ніж вдвічі (в м. Харків – з 35 % до 12 %, а в районах Харківської області – з 31 % до 19 %).
- **Баланс довіри** (різниця між відсотком тих, хто довіряє, і тих, хто не довіряє), у порівнянні з довоєнним періодом збільшився з +2 до +45. Це найвищі показники за весь період спостережень. В м. Харків під час війни баланс довіри зріс з -3 до +52, а в районах Харківської області – з +8 до +35.
- **Співвідношення місто/область.** Змінилось співвідношення довіри у місті та області – до війни кращі показники довіри до поліції були в районах Харківської області, а під час війни – в м. Харків.

Патрульна поліція

У табл. 2.2 показано процентний розподіл відповідей на запитання «Чи довіряєте Ви Вашим місцевим органам **патрульної поліції?**» за результатами опитувань 2018–2021 років.

Таблиця 2.2

Процентний розподіл відповідей на запитання: «**Чи довіряєте ви вашим місцевим органам патрульної поліції?**». Порівняльні дані за 2018–2022 роки. **Тільки для мешканців м. Харків (відсоток від тих, хто відповів)**

Довіра до патрульної поліції	2018–2022	Повністю довіряю	Певною мірою довіряю	Важко відповісти однозначно	Певною мірою не довіряю	Зовсім не довіряю	Довіряють (повністю + певною мірою)	Не довіряють (зовсім + певною мірою)	Баланс довіри*
м. Харків	2018	10,8	45,1	30,9	10	3,1	55,9	13,1	42,8
	2019	17,9	42,3	18,6	12,5	8,6	60,3	21,1	39,2
	2018 Web	5,8	42,6	19,7	12,4	19,5	48,4	31,9	16,5
	2019 Web	8,1	34,1	16,9	19	21,9	42,2	40,9	1,3
	2020 Web	15,1	29,5	14,8	16,6	23,9	44,6	40,5	4,1
	2021 Web	17,2	29,2	24	16,6	13,1	46,4	29,7	16,7
	2022 Web1	7,7	35,5	32	14,1	10,6	43,2	24,7	18,5
	2022 Web2	32,8	35,2	21,3	7,3	3,4	68	10,7	57,3

* Баланс довіри – різниця між відсотком тих, хто довіряє, і тих, хто не довіряє.

Патрульна поліція з моменту свого заснування позиціонується як цілком «нова» поліцейська структура, незалежна від інших «старих» служб, тому вона від початку свого заснування отримала великий кредит довіри від населення, який, нажаль, із кожним роком неухильно втрачався.

Під час війни довіра до патрульної поліції зросла (див. табл. 2.2): в цілому 68 % опитаних довіряють патрульній поліції (серед яких 33 % довіряють повністю, а 35 %

довіряють певною мірою). До війни 43 % опитаних довіряли патрульній поліції (серед яких 8 % довіряли повністю, а 36 % довіряли певною мірою). Недовіра до патрульної поліції зменшилась більш ніж вдвічі – з 25 % до війни до 11 % під час війни. Баланс довіри також зріс більш ніж вдвічі – з +19 до війни до +57 під час війни.

Прокуратура

У табл. 2.3 показано процентний розподіл відповідей на запитання: «Чи довіряєте ви вашим місцевим органам прокуратури?» за результатами опитувань 2018–2021 років.

Таблиця 2.3

Процентний розподіл відповідей на запитання: «**Чи довіряєте ви вашим місцевим органам прокуратури?**». Порівняльні дані за 2018–2022 роки (відсоток від тих, хто відповів)

Довіра до прокуратури 2018–2022	Рік	Повністю довіряю	Певною мірою довіряю	Важко відповісти однозначно	Певною мірою не довіряю	Зовсім не довіряю	Довіряють (повністю + певною мірою)	Не довіряють (зовсім + певною мірою)	Баланс довіри*
м. Харків	2018	6,8	41,4	35,9	11,5	4,3	48,2	15,8	32,4
	2019	8,7	52,4	23,5	11,6	3,9	61,1	15,5	45,6
	2018 Web	2,4	16,4	31,9	15,4	33,8	18,8	49,2	–30,4
	2019 Web	3,3	13,8	32,2	20,7	30	17,1	50,7	–33,6
	2020 Web	8	12,2	29,6	14,6	35,6	20,2	50,2	–30
	2021 Web	14,8	14,4	34,1	17,5	19,2	29,2	36,7	–7,5
	2022 Web1	5,2	14,4	44,3	12,5	23,6	16,9	36,1	–19,2
	2022 Web2	22,6	29,1	34,7	6,2	7,4	51,7	13,6	38,1
Райони Харківської області	2018	5,3	40,6	41,3	10,2	2,6	45,9	12,8	33,1
	2019	8,8	53,5	26,6	8,7	2,4	62,3	11,1	51,2
	2018 Web	3,2	21,4	31,9	16,7	26,9	24,6	43,6	–19
	2019 Web	5,2	20,1	31	18,5	25,2	25,6	43,7	–18,1
	2020 Web	8,2	20,6	40	13,5	17,7	28,8	31,2	–2,4
	2021 Web	11,3	20,9	38,0	14,1	15,8	32,2	29,9	2,3
	2022 Web1	10,1	23,1	40,5	12,2	14,1	33,2	26,3	–6,9
	2022 Web2	15,6	26,3	41,4	8,8	7,8	41,9	16,6	25,3
Харківська область у цілому	2018	6,1	41	38,4	10,9	3,6	47,1	14,5	32,6
	2019	8,8	53,1	25,4	9,7	2,9	61,9	12,6	49,3
	2018 Web	2,8	18,6	31,9	16	30,8	21,4	46,8	–25,4
	2019 Web	4,1	16,2	31,7	19,9	28,1	20,3	48	–27,7
	2020 Web	8,1	15,4	33,6	14,2	28,8	23,5	43	–19,5
	2021 Web	12,4	17,1	35,7	16,1	17,8	29,5	33,9	–4,4
	2022 Web1	7,7	18,8	42,4	12,3	18,8	26,5	31,1	–4,6
	2022 Web2	19,6	27,9	37,6	7,3	7,6	47,5	14,9	32,6

* Баланс довіри – різниця між відсотком тих, хто довіряє, і тих, хто не довіряє.

Довіра до прокуратури під час війни також має позитивну динаміку: їй довіряють 48 % опитаних у цілому по Харківській області (27 % до війни). Не довіряють – 15 % (31 % до війни). Баланс довіри +33 (до війни складав -5).

Серед мешканців м. Харків прокуратурі під час війни довіряють 52 % опитаних (17 % до війни). Серед мешканців районів Харківської області прокуратурі довіряють 42 % опитаних (33 % до війни). Зафіксовано більш високий рівень довіри до прокуратури у м. Харків, ніж у районах Харківської області.

Суд

У табл. 2.4 наведено процентний розподіл відповідей на запитання: «Чи довіряєте ви вашим місцевим органам суду?» за результатами опитувань 2018–2022 років.

Таблиця 2.4

Процентний розподіл відповідей на запитання: «**Чи довіряєте ви вашим місцевим органам суду?**». Порівняльні дані за 2018–2022 роки (відсоток від тих, хто відповів)

Довіра до суду 2018–2022	Рік	Повністю довіряю	Певною мірою довіряю	Важко відповісти однозначно	Певною мірою не довіряю	Зовсім не довіряю	Довіряють (повністю + певною мірою)	Не довіряють (зовсім + певною мірою)	Баланс довіри*
м. Харків	2018	4,3	30,8	43,6	15,4	5,9	35,1	21,3	13,8
	2019	9,4	43,4	26,8	14,9	5,6	52,8	20,5	32,3
	2018 Web	1,7	16,3	26,5	21,2	34,3	18	55,5	-37,5
	2019 Web	4,9	14,6	28,1	20,8	31,6	19,5	52,4	-32,9
	2020 Web	10,3	16,3	25,3	16,7	31,5	26,6	48,2	-21,6
	2021 Web	10,9	14,0	32,4	17,0	25,1	24,9	42,1	-17,4
	2022 Web1	5,1	13,7	40,6	16,6	24	18,8	40,6	-21,8
	2022 Web2	21	27	35,1	8	8,9	48	16,9	31,1
Райони Харківської області	2018	4,4	33,7	44,1	13,6	4,2	38,1	17,8	20,3
	2019	8,8	46,8	31,2	10,3	2,9	55,6	13,2	42,4
	2018 Web	3,7	20,5	32,7	17,4	25,7	24,2	43,1	-18,9
	2019 Web	5	22,1	31,9	17,2	23,8	27,1	41	-13,9
	2020 Web	9,2	23,4	35,9	15,9	15,6	32,6	31,5	1,1
	2021 Web	12,2	22,4	34,3	14,3	16,9	34,6	31,2	3,4
	2022 Web1	14,4	22,2	36,3	13,4	13,6	36,6	27	9,6
	2022 Web2	14,7	27,4	40,8	11,3	5,9	42,1	17,2	24,9
Харківська область у цілому	2018	4,3	32,1	43,8	14,6	5,1	36,4	19,7	16,7
	2019	9	45,6	29,6	12	3,8	54,6	15,8	38,8
	2018 Web	2,6	18,1	29,3	19,5	30,5	20,7	50	-29,3
	2019 Web	4,9	17,4	29,6	19,4	28,6	22,3	48	-25,7
	2020 Web	9,9	18,9	29,3	16,4	25,5	28,8	41,9	-13,1
	2021 Web	11,4	17,5	33,2	15,9	22,0	28,9	37,9	-9,0
	2022 Web1	9,8	18,1	38,4	15	18,7	27,1	33,7	6,6
	2022 Web2	18,3	27,2	37,5	9,4	7,6	45,5	17	28,5

* Баланс довіри – різниця між відсотком тих, хто довіряє, і тих, хто не довіряє.

Суд не є правоохоронним органом, але ми додаємо його до переліку правоохоронних органів, оскільки це інституція, у компетенції якої є притягнення злочинців до відповідальності і вона є завершальним етапом умовного ланцюга правоохоронної діяльності для затриманого злочинця. Тому в уяві пересічного громадянина суд є частиною правоохоронного процесу.

Рівень довіри до суду під час війни збільшився. Повністю або певною мірою суду довіряють 46 % опитаних у цілому по Харківській області (28 % до війни). Не довіряють – 8 % (19 % до війни). Баланс довіри до суду збільшився з +7 до війни до +29 під час війни.

Серед мешканців м. Харків довіряє суду 48 % опитаних (19 % до війни). Серед мешканців районів Харківської області суду довіряють 42 % опитаних (37 % до війни). У м. Харків суду довіряють більше (баланс довіри під час війни +31, а до війни був –22), ніж в районах Харківської області (баланс довіри під час війни +25, а до війни був +10).

Служба безпеки України

У табл. 2.5 показано процентний розподіл відповідей на запитання «Чи довіряєте Ви Вашим місцевим органам СБУ?» за результатами опитувань 2018–2022 роки.

Службі безпеки України під час війни повністю або певною мірою довіряють 64 % опитаних у цілому по Харківській області (38 % до війни). Не довіряють – 7 % (24 % до війни). Баланс довіри до СБУ підвищився з +14 до війни до +56 під час війни.

Серед мешканців м. Харків СБУ довіряє 66 % опитаних (40 % до війни). Серед мешканців районів Харківської області СБУ довіряє 61 % опитаних (37 % до війни). У м. Харків СБУ довіряють більше (баланс довіри під час війни +60, а до війни був +14), ніж в районах Харківської області (баланс довіри під час війни +53, а до війни був +14).

Таблиця 2.5

Процентний розподіл відповідей на запитання: «**Чи довіряєте ви вашим місцевим органам СБУ?**». Порівняльні дані за 2018–2022 роки (відсоток від тих, хто відповів)

Довіра до СБУ 2018–2022	Рік	Повністю довіряю	Певною мірою довіряю	Важко відповісти однозначно	Певною мірою не довіряю	Зовсім не довіряю	Довіряють (повністю + певною мірою)	Не довіряють (зовсім + певною мірою)	Баланс довіри*
м. Харків	2018	7,4	30,6	45,9	11,3	4,9	38	16,2	21,8
	2019	10,6	42,1	32,6	10,5	4,1	52,7	14,6	38,1
	2018 Web	7,4	23,9	28,3	12,4	28,1	31,3	40,5	-9,2
	2019 Web	7,4	20,6	35,7	15,3	21	28	36,3	-8,3
	2020 Web	14,7	18	34,7	11	21,5	32,7	32,5	0,2
	2021 Web	15,5	20,6	34,3	12,1	17,5	36,1	29,6	6,5
	2022 Web1	16,9	22,9	34,7	10,3	15,1	39,8	25,4	14,4
	2022 Web2	33,3	32,4	27,5	3,7	3,1	65,7	6,8	58,9
Райони Харківської області	2018	9,1	28,7	45,7	11,5	5	37,8	16,5	21,3
	2019	9,2	44,2	34,9	8,2	3,4	43,4	11,6	31,8
	2018 Web	8,7	21,4	39,7	10,4	19,9	30,1	30,3	-0,2
	2019 Web	7,5	21,4	38,6	12,9	19,5	28,9	32,4	-3,5
	2020 Web	11,6	21,4	42,6	10,4	13,9	36	24,3	11,7
	2021 Web	15,9	24,5	38,7	10,5	10,5	40,4	21,0	19,4
	2022 Web1	13,8	23,3	39,7	10,9	12,2	37,1	23,1	14
	2022 Web2	28,5	32	31,6	4,1	3,8	60,5	7,9	52,6

Харківська область у цілому	2018	8,2	29,7	45,8	11,4	5	37,9	16,4	21,5
	2019	9,7	43,5	34,1	9,1	3,7	53,2	12,8	40,4
	2018 Web	7,9	22,8	33,3	11,5	24,5	30,7	36	-5,3
	2019 Web	7,5	20,9	36,8	14,4	20,4	28,4	34,8	-6,4
	2020 Web	13,5	19,3	37,7	10,8	18,7	32,8	29,5	3,3
	2021 Web	15,7	22,2	36,1	11,4	14,6	37,9	26,0	11,9
	2022 Web1	15,3	23,1	37,3	10,6	13,6	38,4	24,2	14,2
	2022 Web2	31,3	32,2	29,3	3,9	3,4	63,5	7,3	56,2

* Баланс довіри – різниця між відсотком тих, хто довіряє, і тих, хто не довіряє.

Правоохоронні органи в цілому

На рис. 2.2 (хвиля 1 «до війни») та 2.3 (хвиля 2 «під час війни») наведено процентний розподіл відповідей на запитання чи довіряють вони місцевим правоохоронним органам? ...поліції, ...прокуратурі, ...СБУ, ...суду, ...патрульній поліції.

До війни найбільшою довірою серед правоохоронних органів користувалась патрульна поліція (43 %), на другому місці СБУ (38 %), на третьому – Національна поліція (35 %), на четвертому – суд (27 %), на останньому – прокуратура (27 %), з різницею у пів відсотка.

Під час війни найбільшою довірою серед правоохоронних органів також користується патрульна поліція (68 %), на другому місці СБУ (64 %), на третьому – Національна поліція (59 %), на четвертому – прокуратура (48 %), на останньому – суд (46 %). У другій хвилі (під час війни), з метою порівняння, ми додали до правоохоронних органів Збройні сили України (86 %), Національну гвардію України (72 %), які користуються помітно більшою довірою ніж правоохоронні органи, та Територіальну оборону (67 %), яка приблизно таку ж довіру як і патрульна поліція.

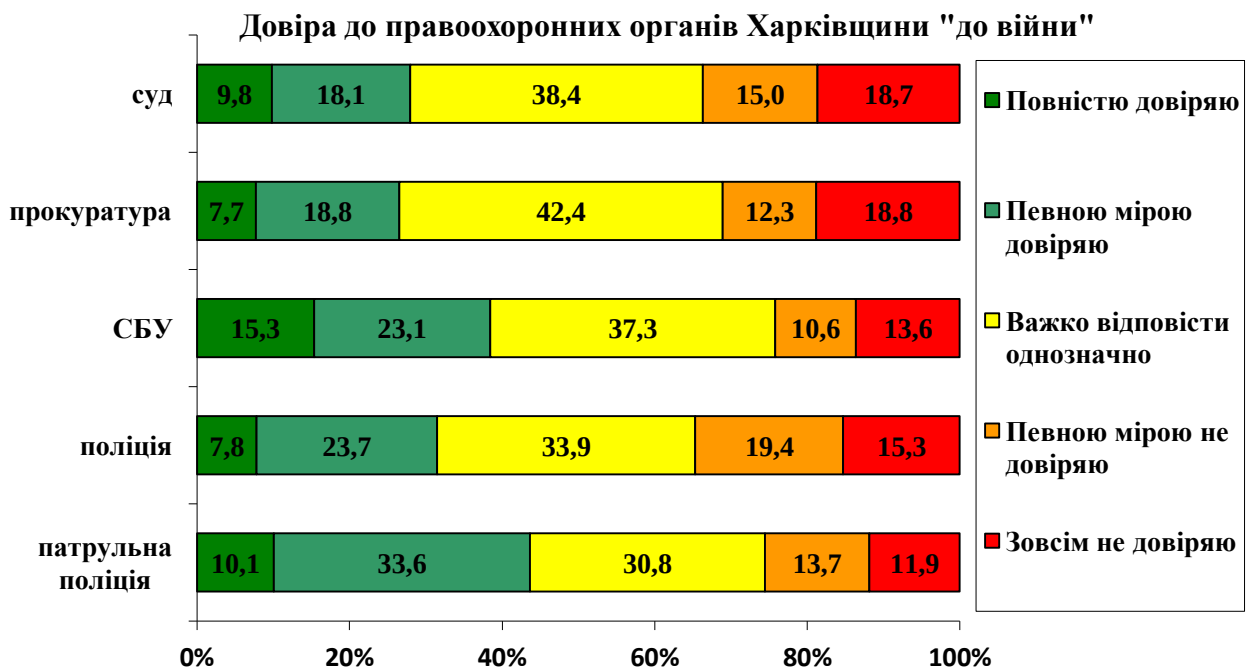

Рис. 2.2. Довіра до правоохоронних органів Харківщини, за даними інтернет-опитування. Дані по Харківській області 2022 рік 1 хвиля (до війни).

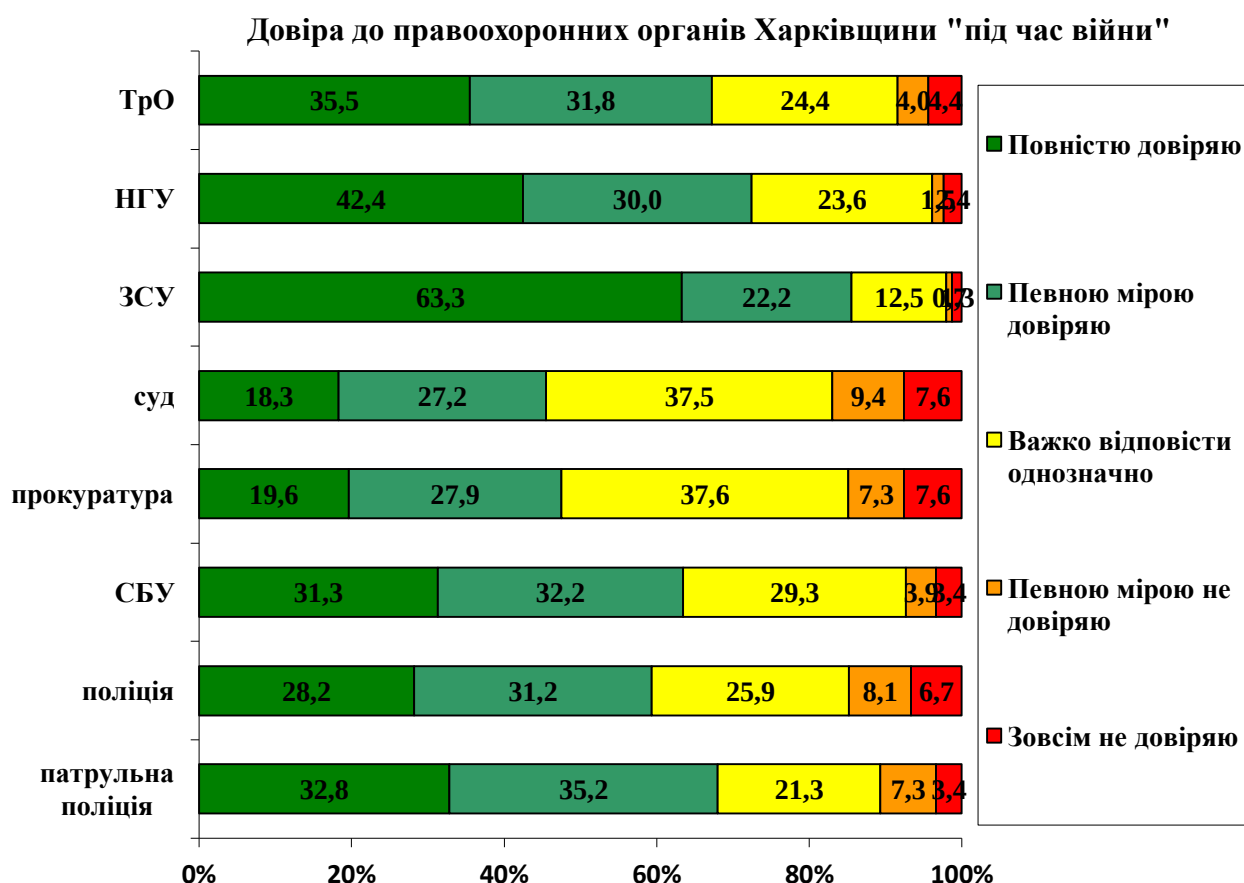

Рис. 2.3 Довіра до правоохоронних органів Харківщини, за даними інтернет-опитування.
Дані по Харківській області 2022 рік 2 хвиля (під час війни)

У табл. 2.6 наведено сумарний відсоток довіри до правоохоронних органів (довіряють повністю + певною мірою довіряють) за результатами опитувань 2018–2022 років.

Таблиця 2.6

Сумарний відсоток довіри до правоохоронних органів

(довіряють повністю + певною мірою довіряють). Порівняльні дані за 2018–2022 роки

Сумарний відсоток довіри 2018–2022	Рік	Поліція	Прокуратура	Суд	СБУ	Патрульна поліція
м. Харків	2018	53,1	48,2	35,1	38	55,9
	2019	65,2	61,1	52,8	52,7	60,3
	2018 Web	34,6	18,8	18	31,3	48,4
	2019 Web	31,8	17,1	19,5	28	42,2
	2020 Web	34,0	20,2	26,6	32,7	44,6
	2021 Web	36,6	29,2	24,9	36,1	46,4
	2022 Web 1	31,5	16,9	18,8	39,8	43,2
	2022 Web 2	63,9	51,7	48	65,7	68
Райони Харківської області	2018	57,8	45,9	38,1	37,8	—
	2019	62,1	62,3	55,6	43,4	—
	2018 Web	35,6	24,6	24,2	30,1	—
	2019 Web	36,9	25,6	27,1	28,9	—
	2020 Web	43,4	28,8	32,6	36	—
	2021 Web	40,9	32,2	34,6	40,4	—
	2022 Web 1	38,1	33,2	36,6	37,1	—
	2022 Web 2	53,4	41,9	42,1	60,5	—

Харківська область у цілому	2018	55,3	47,1	36,4	37,9	55,9
	2019	63,2	61,9	54,6	53,2	60,3
	2018 Web	35,0	21,4	20,7	30,7	48,4
	2019 Web	34,1	20,3	22,3	28,4	42,2
	2020 Web	37,6	23,5	28,8	32,8	44,6
	2021 Web	38,3	29,5	28,9	37,9	46,4
	2022 Web 1	34,9	26,5	27,1	38,4	
	2022 Web 2	59,4	47,5	45,5	63,5	

На рис. 2.4 подано сумарний відсоток довіри до правоохоронних органів (довіряють повністю + певною мірою довіряють) за результатами онлайн-опитувань 2018–2022 роки.

Сумарний відсоток довіри до правоохоронних органів

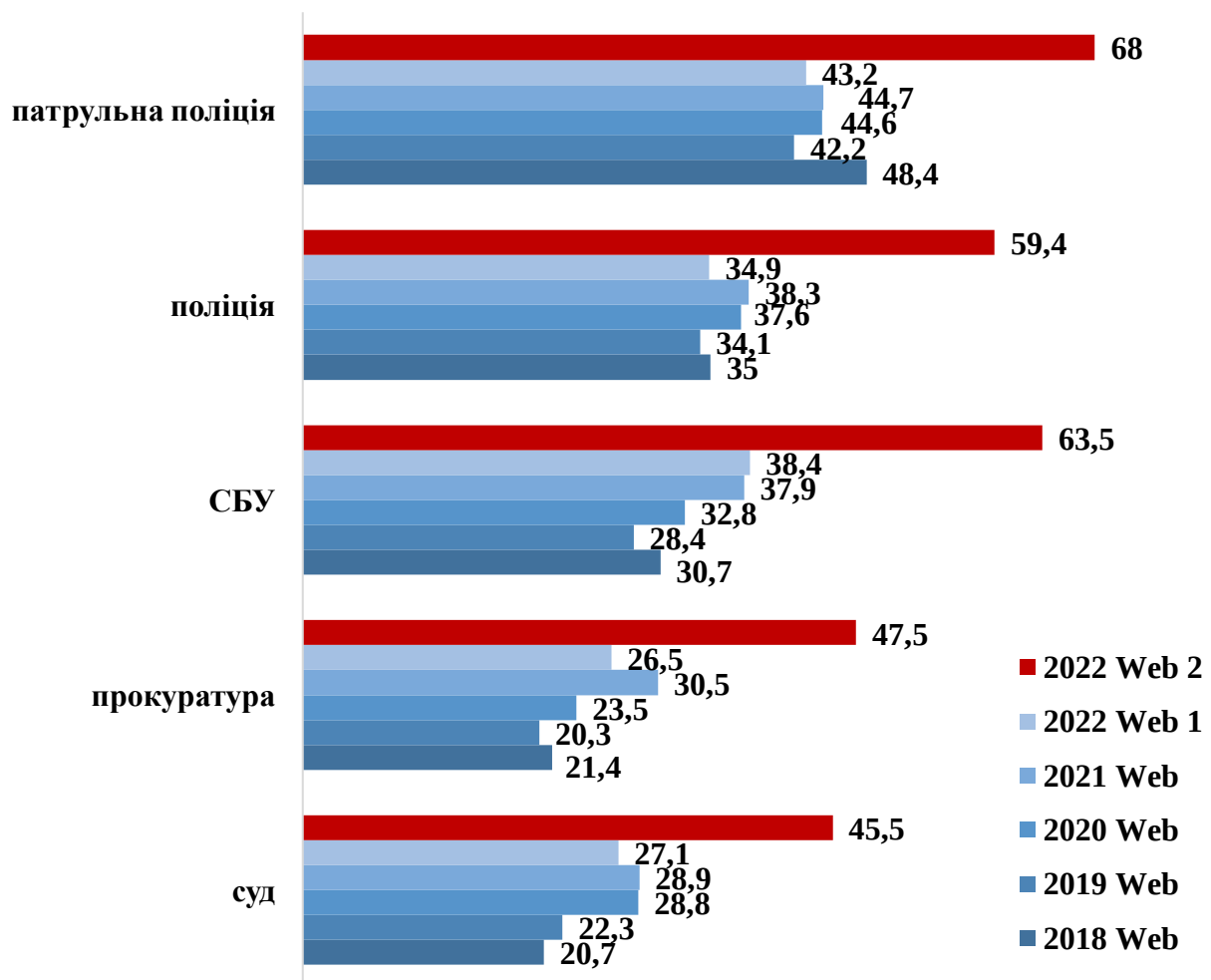

Рис. 2.4. Сумарний відсоток довіри до правоохоронних органів (довіряють повністю + певною мірою довіряють). Порівняльні дані інтернет-опитування 2018–2022 років

На рис. 2.5. та у табл. 2.7 показано динаміку балансу довіри до правоохоронних органів Харківщини (різниця між відсотком тих, хто довіряє, і тих, хто не довіряє) за результатами опитувань 2018–2022 років.

Таблиця 2.7

Баланс довіри* до правоохоронних органів

Порівняльні дані за 2018–2022 роки.

Сумарний відсоток довіри 2018–2022	Рік	Поліція	Прокуратура	Суд	СБУ	Патрульна поліція**
м. Харків	2018	36,1	32,4	13,8	21,8	42,8
	2019	45,6	45,6	32,3	38,1	39,2
	2018 Web	-11,6	-30,4	-37,5	-9,2	16,5
	2019 Web	-16,8	-33,6	-32,9	8,3	1,3
	2020 Web	-15,6	-30	-21,6	0,2	4,1
	2021 Web	0,9	-7,5	-17,4	6,5	16,7
	2022 Web 1	-3,2	-19,2	-21,8	14,4	18,5
	2022 Web 2	52,2	38,1	31,1	58,9	57,3
Райони Харківської області	2018	41,4	33,1	20,3	21,3	–
	2019	48,1	51,2	42,4	31,8	–
	2018 Web	-10,7	-19	-18,9	-0,2	–
	2019 Web	-7,4	-18,1	-13,9	-3,5	–
	2020 Web	6,4	-2,4	1,1	11,7	–
	2021 Web	9	2,3	3,4	19,4	=
	2022 Web 1	7,6	-6,9	9,6	14	
	2022 Web 2	34,8	25,3	24,9	52,6	
Харківська область у цілому	2018	38,6	32,6	16,7	21,5	42,8
	2019	47,3	49,3	38,8	40,4	39,2
	2018 Web	-11,3	-25,4	-29,3	-5,3	16,5
	2019 Web	-12,7	-27,7	-25,7	-6,4	1,3
	2020 Web	-7,3	-19,5	-13,1	3,3	4,1
	2021 Web	4,2	-4,4	-9	11,9	16,7
	2022 Web 1	2,4	-4,6	6,6	14,2	
	2022 Web 2	44,6	32,6	28,5	56,2	

* Баланс довіри – різниця між відсотком тих, хто довіряє, і тих, хто не довіряє

** Тільки для мешканців м. Харків.

До війни найбільший баланс довіри серед правоохоронних органів був у патрульної поліції (+19), на другому місці СБУ (+14), на третьому – Національна поліція (+2), на четвертому – суд (+7), на останньому – прокуратура (-5), єдина з негативним балансом серед правоохоронних органів.

Під час війни найбільший баланс довіри серед правоохоронних органів також у патрульної поліції (+57), на другому місці СБУ (+56), на третьому – Національна поліція (+45), на четвертому – прокуратура (+33), на останньому – суд (+29).

На відміну від картини минулих років, баланс довіри не вносить різночитань в умовний рейтинг довіри до правоохоронних органів і повторює структуру сумарного відсотку довіри.

Ми фіксуємо стійку тенденцію поступового покращення довіри до усіх правоохоронних органів Харківщини, як за сумарним відсотком довіри, так і за показником балансу довіри. Війна спричинила істотне зростання рівня довіри до

правоохоронців, але не змінила місце кожного окремого правоохоронного органу за показниками довіри серед інших.

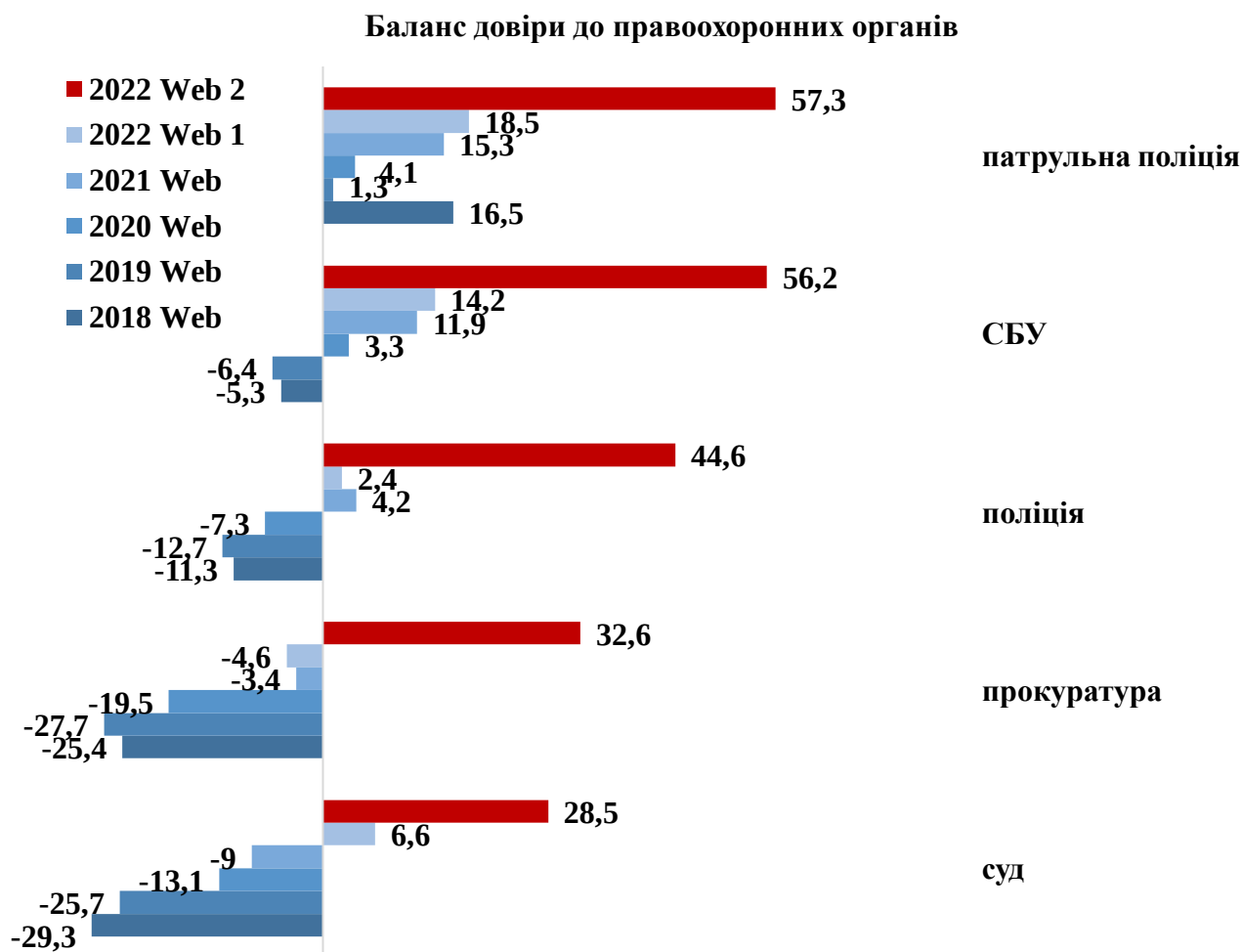

Рис. 2.5. Баланс довіри до правоохоронних органів (різниця між відсотком тих, хто довіряє, і тих, хто не довіряє). Порівняльні дані інтернет-опитування 2018–2022 років

Побоювання поліції

Під час першої хвилі дослідження (до війни) мешканцям Харківщини було поставлено запитання «Чи побоюєтесь ви поліції?» (див. табл. 2.7). В цілому по Харківській області 50 % опитаних відповіли, що не побоюються поліції, 29 % вказали, що побоюються, серед них: сильно побоююсь – 3 %, деякою мірою побоююсь 26 % опитаних.

У м. Харків спостерігається більш високий рівень побоювання поліції (33 %) порівняно з районами Харківської області (26 %).

В цілому **кількість людей, які побоюються поліцію поступово і стабільно знижується**. Цей показник є компліментарним довірі і змінюється синхронно з нею, враховуючи цей факт ми виключили його із інструментарію дослідження у другій хвилі 2022 року і не плануємо використовувати його у подальшому.

Таблиця 2.7

Процентний розподіл відповідей на запитання: «**Чи побоюєтесь ви поліції?**». Порівняльні дані за 2013 та 2022 роки (відсоток від тих, хто відповів)

Побоювання поліції 2013–2021	Рік	Сильно побоююсь	Деякою мірою побоююсь	Не побоююсь	Важко відповісти	Індексна оцінка*
м. Харків	2013	13,4	28	52,5	6,2	0,29
	2016	7,4	20,1	62,3	10,2	0,19
	2017	6,2	17,1	69,3	7,4	0,16
	2018	6,6	21,3	66,9	5,2	0,18
	2019	1,9	12,0	83,1	3,0	0,08
	2018 Web	6,7	26,6	57	9,7	0,29
	2019 Web	7,8	29,1	54,5	8,6	0,24
	2020 Web	12,1	27,2	51,0	9,7	0,28
	2021 Web	5,7	22,4	58,0	14,0	0,19
	2022 Web 1	2,8	29,6	48,2	19,4	0,22
Райони Харківської області	2013	9,1	28,7	53,6	8,5	0,26
	2016	7,4	18,6	62,7	11,3	0,19
	2017	10,1	16,1	68,6	5,3	0,19
	2018	4,3	18,8	71,1	5,9	0,14
	2019	1,4	10,5	82,4	5,8	0,07
	2018 Web	8,9	26,7	48,4	16	0,28
	2019 Web	7,4	27,3	53,7	11,6	0,24
	2020 Web	7,1	26,9	50,6	15,4	0,24
	2021 Web	5,6	26,4	48,5	19,5	0,23
	2022 Web 1	3,3	23	51,7	22	0,19
Харківська область у цілому	2013	11,4	28,3	53	7,3	0,28
	2016	7,2	19,3	63,3	10,3	0,19
	2017	8,1	16,7	69	6,2	0,17
	2018	5,5	20,1	68,8	5,5	0,16
	2019	1,5	11,0	82,6	4,8	0,07
	2018 Web	8	26,7	51,7	13,6	0,29
	2019 Web	7,6	28,3	54,1	9,9	0,24
	2020 Web	10,2	27,1	50,9	11,9	0,27
	2021 Web	5,7	24,0	54,1	16,2	0,21
	2022 Web 1	3	26,2	50	20,7	0,2

* Для спрощення порівняльної оцінки відповіді перераховано в індекс. Індекс коливається від «0» – не побоююсь до «1» – сильно побоююсь. Перерахунок здійснено шляхом надання відповідям на запитання: «Чи побоюєтесь ви поліції?» цифрових значень: не побоююсь – «0»; деякою мірою побоююсь – «0,5»; сильно побоююсь – «1».

3. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Загальна ефективність роботи правоохоронних органів

Особливе значення для аналізу діяльності правоохоронних органів має суб'єктивна оцінка громадянами ефективності роботи правоохоронних органів. Така оцінка є необхідною, оскільки дає можливість побачити, наскільки успішно, на думку місцевих мешканців, працівники органів правопорядку виконують покладені на них завдання.

Респондентам було поставлено запитання «Наскільки успішно, на ваш погляд, виконує свої завдання місцева поліція?» (див. табл. 3.1 та рис. 3.1).

Для спрощення порівняльної оцінки відповіді були перераховані в індекс, динаміка за яким наведена на рисунку 3.1, з рисунку видно, що з року в рік суб'єктивна оцінка ефективності роботи поліції стабільно покращується.

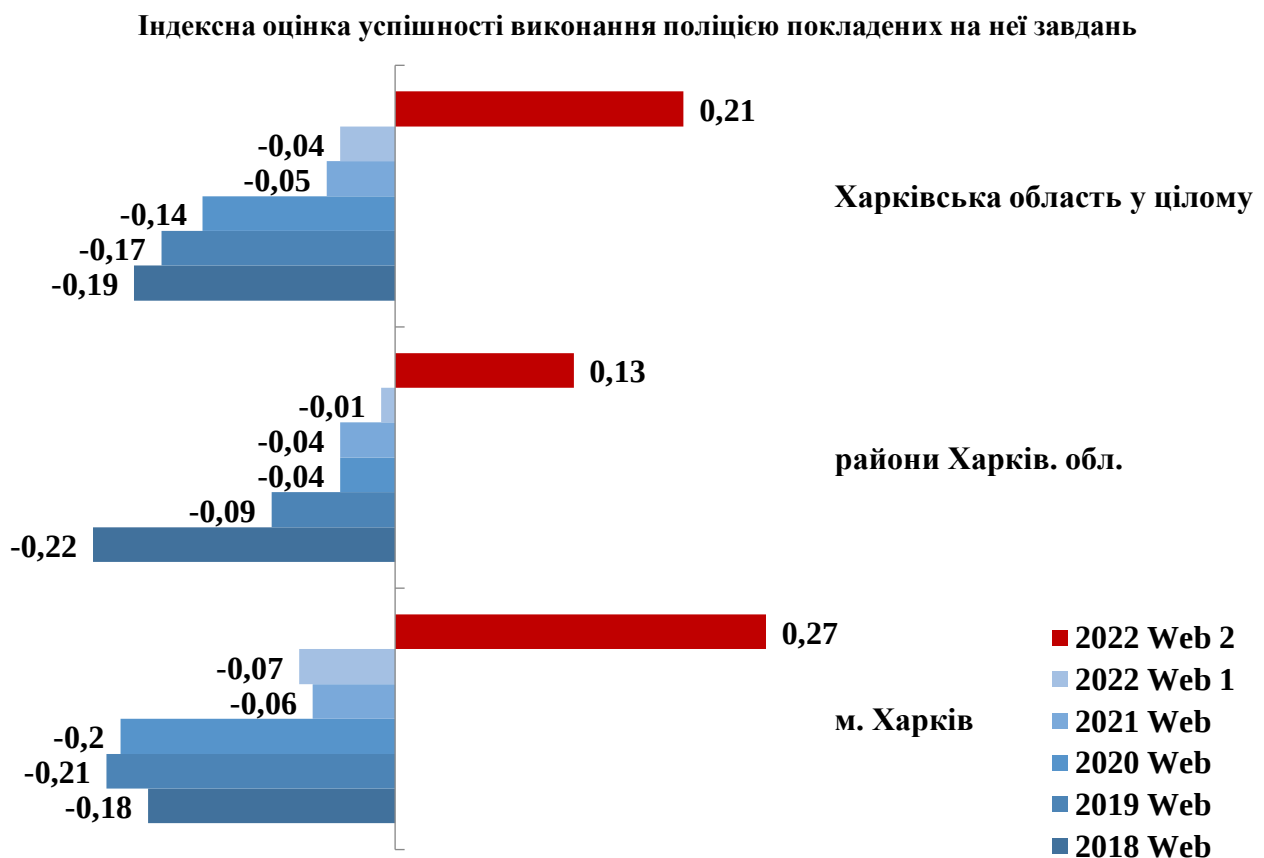

Рис. 3.1. Індексна оцінка суб'єктивного сприйняття опитуваними ефективності виконання місцевою поліцією покладених на неї завдань. Індекс коливається від «-1» – «дуже погано» до «+1» – «відмінно»

Поліція: відбулось стрімке зростання позитивної оцінки ефективності роботи поліції під час війни. Під час війни 49 % опитаних оцінили роботу поліції як ефективну (до війни 22 %), а 11 % – як неефективну (до війни 23 %). Слід зауважити, що з 2020 року відсоток осіб добре оцінюючих роботу поліції щороку зменшувався, але віна цей процес змінила. Водночас, з 2020 року зменшувався і відсоток тих, хто вважає роботу поліції поганою, і ця тенденція під час війни зберіглась. До війни 23 % вважали що поліція працює погано, а під час війни їх доля зменшилась до 11 %. За індексною оцінкою задоволеність роботою поліції повільно покращувалась в усі роки спостережень, а під час війни відбулось стрімке зростання позитивної оцінки успішності виконання поліцією покладених на неї завдань.

У м. Харків відсоток респондентів, які вважають роботу місцевої поліції ефективною до війни складав 16 %, а під час війни – 45 %, (збільшення на 29 %). У районах Харківської

області доля респондентів, які вважають роботу місцевої поліції ефективною до війни складала 27 %, а під час війни – 41 %, (збільшення на 14 %). У місті Харкові поліція значно покращила свою роботу під час війни, що суттєво відбилось на оцінці її роботи місцевими мешканцями.

Таблиця 3.1

Процентний розподіл відповідей на запитання «**Наскільки успішно, на ваш погляд, виконує свої завдання місцева поліція?**» Порівняльні дані за 2016–2022 роки (відсоток від тих, хто відповів)

Довіра до поліції	Рік	Відмінно	Скоріше добре, ніж погано	Відмінно + Скоріше добре	Скоріше погано, ніж добре	Дуже погано	Скоріше погано, ніж добре + Дуже погано	Важко відповісти	Індексна оцінка*	Баланс задоволеності**
м. Харків	2016	16	34,9	50,9	11,8	3,8	15,6	33,5	0,24	45,3
	2017	16,6	45,3	61,9	20,9	7	27,9	10,1	0,22	34
	2018	12,5	66,1	78,6	14,3	1,6	15,9	5,5	0,37	63
	2019	14,4	71,2	85,6	9,2	1,6	10,8	3,6	0,43	74,8
	2018 Web	2,8	26,5	29,3	28,2	20,3	48,5	22,3	-0,18	-19,2
	2019 Web	2,8	25,6	31,7	21,1	18,8	39,9	2,8	-0,21	-8,2
	2020 Web	8,8	24	32,8	26,8	27,5	54,3	12,9	-0,2	-21,5
	2021 Web	1,5	24,4	25,9	9,7	20,2	29,9	44,2	-0,06	-4
	2022 Web 1	0,2	16,2	16,4	11,9	9,8	21,7	61,8	-0,07	-5,3
	2022 Web 2	10,6	44,4	45	6,1	2,3	8,3	36,7	0,27	36,7
Райони Харківської області	2016	14,1	29	43,1	13,6	5,5	19,1	37,7	0,16	24
	2017	18,8	45,8	64,6	20,1	7	27,1	8,3	0,25	37,5
	2018	15,7	64,6	80,3	12,1	2,5	14,6	5,2	0,39	65,7
	2019	16,7	67,6	84,3	9,5	1,5	11	4,7	0,44	73,3
	2018 Web	4	21,8	25,8	27,3	23,5	50,8	23,4	-0,22	-25
	2019 Web	6,2	29,8	24,8	18,3	20,9	39,2	6,2	-0,09	-14,4
	2020 Web	6,4	30,9	37,3	24	14,1	38,1	24,6	-0,04	-0,8
	2021 Web	2	22,9	24,9	9,6	16,2	25,8	49,4	-0,04	-0,9
	2022 Web 1	1,2	25,6	26,8	16,9	7	23,9	49,2	-0,01	2,9
	2022 Web 2	4,5	36	40,5	8,5	5,5	14	45,5	0,13	26,5
Харківська область у цілому	2016	15,1	33,3	48,4	12,1	3,9	16	35,6	0,22	32,4
	2017	17,7	45,6	63,3	20,4	6,9	27,3	9,4	0,23	36
	2018	13,9	65,4	79,3	13,3	2	15,3	5,4	0,38	64
	2019	15,9	68,9	84,8	9,4	1,5	10,9	4,3	0,44	73,9
	2018 Web	3,3	24,5	27,8	27,8	21,7	49,5	22,7	-0,19	-21,7
	2019 Web	4,1	27,2	29,1	20	19,6	39,6	4,1	-0,17	-10,5
	2020 Web	7,9	26,6	34,5	25,8	22,4	48,2	17,4	-0,14	-12,7
	2021 Web	1,7	23,8	25,5	18,5	9,6	28,1	46,4	-0,05	-2,6
	2022 Web 1	0,7	21	21,7	14,5	8,4	22,9	55,4	-0,04	-1,2
	2022 Web 2	7,9	40,7	48,6	7,1	3,7	10,8	40,6	0,21	37,8

* Для спрощення порівняльної оцінки відповіді перераховані в індекс. Індекс коливається від «-1» – «дуже погано» до «+1» – «відмінно». Для усіх правоохоронних Перерахунків здійснено шляхом надання відповідям на запитання «Наскільки успішно, на ваш погляд, виконує свої завдання... місцева поліція?» цифрових значень: «дуже погано» – «-1»; «скоріше погано» – «-0,5»; «важко відповісти» – «0»; «скоріше добре» – «+0,5»; «відмінно» – «+1».

** Баланс задоволеності – різниця між відсотком тих, хто задоволений, і тих, хто не задоволений роботою поліції.

У таблицях 3.2-3.5 представлено процентний розподіл відповідей на запитання «Наскільки успішно, на ваш погляд, виконує свої завдання місцева... прокуратура (табл. 3.2), ...суд (табл. 3.3), ...СБУ (табл. 3.4), ...патрульна поліція (табл. 3.5) ?».

Таблиця 3.2

Процентний розподіл відповідей на запитання: «Наскільки успішно, на ваш погляд, виконує свої завдання місцева прокуратура?». Дані за 2018–2022 роки.

Прокуратура	Рік	Відмінно	Скоріше добре, ніж погано	Відмінно + Скоріше добре	Скоріше погано, ніж добре	Дуже погано	Важко відповісти	Індексна оцінка
м. Харків	2018	6,5	50,6	57,1	25,9	3	14	0,16
	2019	7,5	54,3	61,8	21,1	4,2	12,9	0,19
	2018 Web	0,8	7,1	7,9	20,9	23,4	47,7	-0,29
	2019 Web	1,9	11,5	13,4	19,3	20,8	46,6	-0,23
	2020 Web	4,9	12,8	17,7	17,6	28,2	36,5	-0,26
	2021 Web	1,9	12,9	14,8	10,8	10,1	64,3	-0,07
	2022 Web1	0,2	8,4	8,6	8	10,9	72,5	-0,11
	2022 Web2	5,3	24,3	29,6	3,5	2,6	64,3	0,13
Райони Харківської області	2018	6,2	51	57,2	24	3,8	15	0,16
	2019	7,5	54,8	62,3	19,7	3,5	14,5	0,22
	2018 Web	2	14,9	16,9	14,2	19,3	49,6	-0,17
	2019 Web	4	17,2	21,2	17,5	15,3	46,1	-0,11
	2020 Web	4,8	18	22,8	13,2	10,9	53,1	-0,04
	2021 Web	1,9	16,2	18,1	9,2	7,5	65,2	-0,04
	2022 Web1	1,4	14,8	16,2	7,4	6,2	70,3	-0,01
	2022 Web2	3,3	19,5	22,8	4,5	4	68,6	0,07
Харківська область у цілому	2018	6,4	50,8	57,2	25,1	3,3	14,5	0,15
	2019	7,5	54,7	62,2	20,2	3,7	13,9	0,21
	2018 Web	1,3	10,3	11,6	18,2	21,7	48,5	-0,24
	2019 Web	2,7	13,7	16,4	18,6	18,7	46,4	-0,18
	2020 Web	4,9	14,8	19,7	15,8	21,6	42,8	-0,17
	2021 Web	1,9	14,3	16,2	10,1	9,1	64,7	-0,05
	2022 Web1	0,8	11,7	12,5	7,7	8,5	71,4	-0,06
	2022 Web2	4,4	22,2	26,6	3,9	3,2	66,2	0,1

Таблиця 3.3

Процентний розподіл відповідей на запитання: «Наскільки успішно, на Ваш погляд, виконують свої завдання місцеві суди?». Дані за 2018–2022 роки.

Суд	Рік	Відмінно	Скоріше добре, ніж погано	Відмінно + Скоріше добре	Скоріше погано, ніж добре	Дуже погано	Важко відповісти	Індексна оцінка
м. Харків	2018	6,7	33,6	40,3	33	5,8	21	0,01
	2019	8,9	44,9	53,8	23,1	5,8	17,3	0,14
	2018 Web	1,1	8,5	9,6	22,1	26,7	41,6	-0,32
	2019 Web	3,3	12,8	16,1	18,7	22	43,2	-0,22
	2020 Web	7,7	15,4	23,1	16,2	27,8	32,8	-0,21
	2021 Web	2,8	13,1	15,8	12,6	12,1	59,5	-0,09
	2022 Web1	0,2	5,1	5,3	12,4	10	72,2	-0,13
	2022 Web2	5,4	21,7	27,1	4,2	1,5	67,3	0,13

Райони Харківської області	2018	6,1	40,3	46,4	25,5	5,2	22,8	0,08
	2019	7,8	51,6	59,4	17,8	4,2	18,6	0,2
	2018 Web	2,5	16,4	18,9	19,2	13,1	48,8	-0,11
	2019 Web	4,7	17,3	22	17,7	15,2	45	-0,1
	2020 Web	5,9	21,8	27,7	15,4	8,6	50,4	0,02
	2021 Web	2,2	17,2	19,4	8	7,5	65,1	0
	2022 Web1	1,6	21,5	23,1	6,8	5,6	64,5	-0,03
	2022 Web2	2,3	19	21,3	5,3	2,4	71	0,07
Харківська область у цілому	2018	6,4	36,6	43	29,6	5,5	21,8	0,04
	2019	8,2	49,2	57,4	19,7	4,8	18,1	0,18
	2018 Web	1,7	11,7	13,4	20,9	21,1	44,6	-0,24
	2019 Web	3,9	14,6	18,5	18,3	19,4	43,9	-0,17
	2020 Web	7	17,8	24,8	15,1	20,5	39,5	-0,12
	2021 Web	2,5	14,8	17,3	10,7	10,2	61,8	-0,05
	2022 Web1	0,9	13,4	14,3	9,6	7,8	68,3	-0,05
	2022 Web2	4	20,5	24,5	4,7	1,9	68,9	0,1

Таблиця 3.4

Процентний розподіл відповідей на запитання: «Наскільки успішно, на Ваш погляд,
виконує свої завдання місцева СБУ?»

Дані опитування 2018–2022 роки (відсоток від тих, хто відповів)

СБУ	Рік	Відмінно	Скоріше добре, ніж погано	Відмінн о + Скоріше добре	Скоріше погано, ніж добре	Дуже погано	Важко відповіст и	Індексна оцінка
м. Харків	2018	10	36,7	46,7	22,9	4,4	26	0,12
	2019	11	43,8	54,8	15,5	4,4	25,3	0,2
	2018 Web	4,1	19,8	23,9	11,5	18,8	45,7	-0,1
	2019 Web	5,3	20,9	26,2	13,7	12,3	47,7	-0,03
	2020 Web	10,5	19,9	30,4	10,7	16,7	42,1	-0,02
	2021 Web	6,1	13,7	19,8	5,5	9,1	65,6	0,01
	2022 Web1	5,3	19,4	24,7	4,9	7,6	62,8	0,05
	2022 Web2	12,5	31,6	44,1	2,4	1,5	52	0,26
Райони Харківськ ої області	2018	8	35,3	43,3	20,4	5	31,4	0,1
	2019	7,5	48,7	56,2	12,9	3,8	27,1	0,22
	2018 Web	3,9	22,4	26,3	8,6	14,4	50,7	-0,03
	2019 Web	4,9	19	23,9	10,4	13,9	51,9	-0,04
	2020 Web	7,2	18,7	25,9	10	8,9	55,1	0,03
	2021 Web	3,8	18,2	22	6,9	4,7	66,4	0,04
	2022 Web1	3,5	18,3	21,8	5	4,2	69	0,06
	2022 Web2	8	36,6	44,6	2	1,1	52,3	0,24
Харківськ а область у цілому	2018	9,1	36,1	45,2	21,8	4,7	28,4	0,11
	2019	8,8	46,9	55,7	13,9	4	26,5	0,21
	2018 Web	4	20,9	24,9	10,3	17	47,8	-0,07
	2019 Web	5,2	20,2	25,4	12,4	12,9	49,3	-0,03
	2020 Web	9,3	19,5	28,8	10,5	13,7	47,1	0
	2021 Web	5,1	15,6	20,7	6,1	7,3	65,9	0,02
	2022 Web1	4,4	18,9	23,3	5	5,9	66	0,05
	2022 Web2	10,5	33,8	44,3	2,2	1,3	52,2	0,25

Таблиця 3.5

Процентний розподіл відповідей на запитання: «Наскільки успішно, на ваш погляд, виконує свої завдання місцева патрульна поліція?» Дані опитування 2017–2022 р. (відсоток від тих, хто відповів). Тільки для мешканців м. Харків

Патрульна поліція	Рік	Відмінно	Скоріше добре, ніж погано	Відмінно + Скоріше добре	Скоріше погано, ніж добре	Дуже погано	Важко відповісти	Індексна оцінка
м. Харків	2018	13	56,1	69,1	18,5	3,5	8,9	0,28
	2019	19,2	56,1	75,3	13,1	2,9	8,6	0,38
	2018 Web	2,7	31,5	34,2	21,3	16	28,5	-0,08
	2019 Web	5,8	31,3	37,1	23,9	20,4	18,6	-0,1
	2020 Web	11,4	28,9	40,3	23,4	26,5	9,9	-0,12
	2021 Web	5,1	33,2	38,3	12,4	8,3	41	0,07
	2022 Web1	0,7	20,2	20,9	13,5	7,1	58,5	-0,03
	2022 Web2	11,9	40,9	43,8	6,7	0,9	39,5	0,28

Для спрощення порівняльної оцінки ефективності роботи поміж правоохоронними органами відповіді перераховані в індекс (табл. 3.6). Перерахунок у індекс для усіх правоохоронних органів здійснено так, як вказано у табл. 3.1.

Таблиця 3.6

Індексна оцінка ефективності виконання покладених на них завдань правоохоронними органами Харківщини (індекс коливається від «-1» – «дуже погано» до «+1» – «відмінно»)

Правоохоронні органи	Рік	Поліція	Прокуратура	Суд	СБУ	Патрульна поліція*
м. Харків	2018	0,37	0,16	0,01	0,12	0,28
	2019	0,43	0,19	0,14	0,2	0,38
	2018 Web	-0,18	-0,29	-0,32	-0,1	-0,08
	2019 Web	-0,21	-0,23	-0,22	-0,03	-0,1
	2020 Web	-0,2	-0,26	-0,21	-0,02	-0,12
	2021 Web	-0,06	-0,07	-0,09	0,01	0,07
	2022 Web1	-0,07	-0,11	-0,13	0,05	-0,03
	2022 Web2	0,27	0,13	0,13	0,26	0,28
Райони Харківської області	2018	0,39	0,16	0,08	0,1	—
	2019	0,44	0,22	0,2	0,22	—
	2018 Web	-0,22	-0,17	-0,11	-0,03	—
	2019 Web	-0,09	-0,11	-0,1	-0,04	—
	2020 Web	-0,04	-0,04	0,2	0,03	—
	2021 Web	-0,04	-0,04	0	0,04	-
	2022 Web1	0,01	-0,01	0,03	0,06	0
	2022 Web2	0,13	0,07	0,07	0,24	0,18
Харківська область у цілому	2018	0,38	0,15	0,04	0,11	0,28
	2019	0,44	0,21	0,18	0,21	0,38
	2018 Web	-0,19	-0,24	-0,24	-0,07	-0,08
	2019 Web	-0,17	-0,18	-0,17	-0,03	-0,1
	2020 Web	-0,14	-0,17	-0,12	0	-0,12
	2021 Web	-0,05	-0,05	-0,05	0,02	0,07
	2022 Web1	-0,04	-0,06	-0,05	0,05	-0,01
	2022 Web2	0,21	0,1	0,1	0,25	0,24

* Тільки для мешканців м. Харків.

Прокуратура: у цілому по Харківській області під час війни 27 % опитаних оцінили роботу прокуратури як ефективну (до війни 13 %), у м. Харкові 30 % (до війни 9 %), у районах Харківської області – 23 % (до війни 16 %). За індексною оцінкою задоволеність роботою прокуратури повільно покращується. У м. Харків вона вище, ніж у районах Харківської області.

Суд: у цілому по Харківській області під час війни 25 % опитаних оцінили роботу суду як ефективну (до війни 14 %), у м. Харкові 27 % (до війни 5 %), у районах Харківської області – 21 % (до війни 23 %). За індексною оцінкою задоволеність роботою суду повільно покращується. У м. Харків вона вище, ніж у районах Харківської області, де під час війни вона, навіть, погіршилась.

СБУ: у цілому по Харківській області під час війни 44 % опитаних оцінили роботу СБУ як ефективну (до війни 23 %), у м. Харкові 44 % (до війни 25 %), у районах Харківської області – 45 % (до війни 22 %). За індексною оцінкою задоволеність роботою СБУ повільно покращується. У м. Харків вона така ж сама, як у районах Харківської області.

Патрульна поліція: під час війни 44 % опитаних оцінили роботу патрульної поліції як ефективну (до війни 21 %). За індексною оцінкою задоволеність роботою патрульної поліції під час війни покращилась, але до війни вона коливалась і мала тенденцію до погіршення.

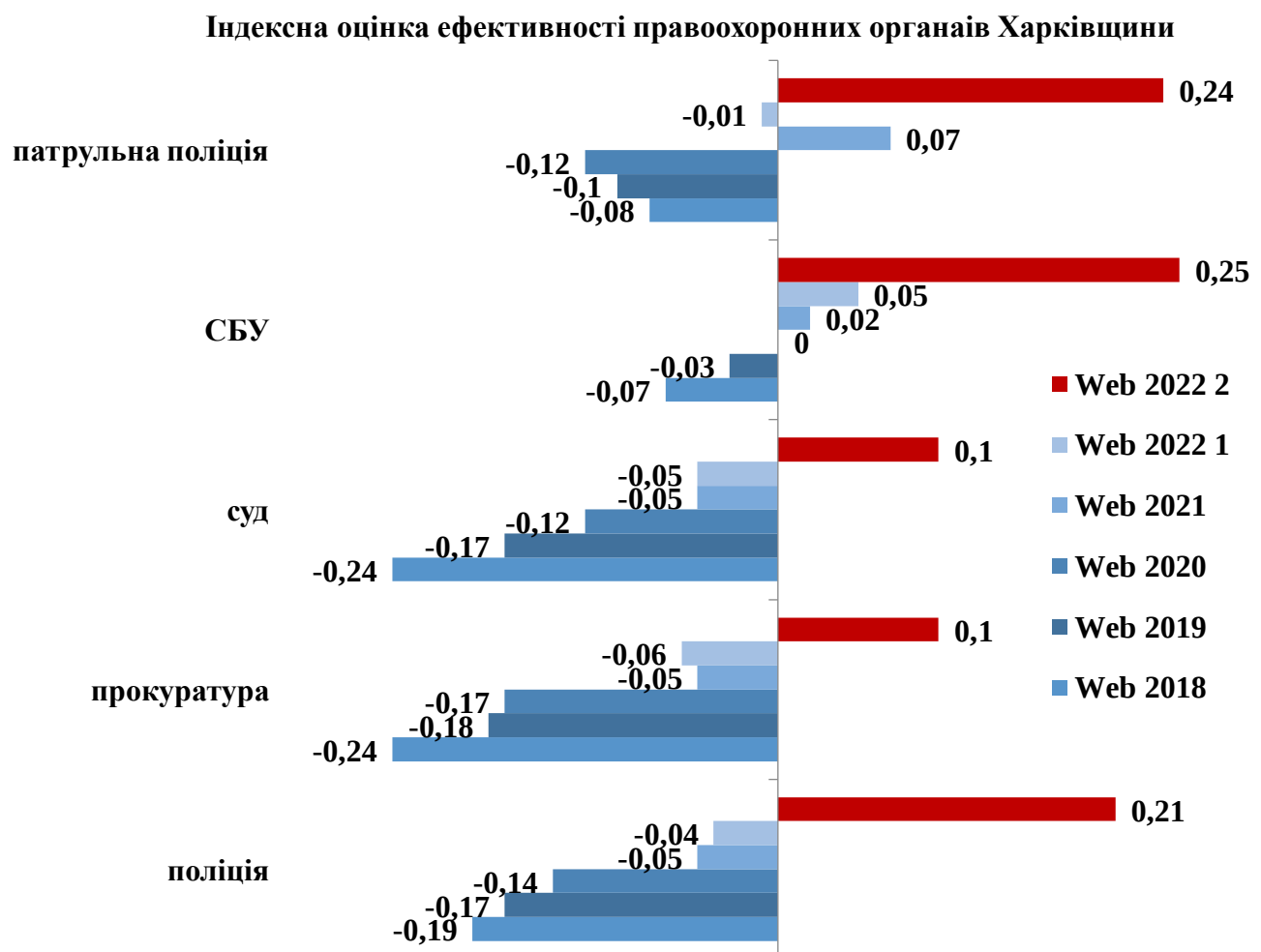

Рис. 3.2. Індексна оцінка суб'єктивного сприйняття мешканцями Харківської області у цілому ефективності виконання різними правоохоронними органами покладених на них завдань. Індекс коливається від «-1» – «дуже погано» до «+1» – «відмінно».

Серед усіх правоохоронних органів (рис. 3.2) найбільш успішною мешканці Харківщини вважають роботу Національної поліції, СБУ та патрульної поліції, найменш успішною є робота прокуратури та суду. Роботу Національної поліції в цілому позитивно («відмінно» та «скоріше добре») оцінюють 49 % опитаних, патрульної поліції – 44 %, СБУ – 44 %, прокуратури – 27 %, суду – 25 %. За індексною оцінкою найбільш ефективною виявляється робота СБУ, патрульної поліції та Національної поліції (з приблизно рівними оцінками 0,21-0,24). На останньому місці, з рівними оцінками, прокуратура та суд (0,1).

Ефективність роботи поліції за конкретними завданнями

Ще одним важливим індикатором оцінки роботи правоохоронних органів є виконання покладених на них завдань. Під час проведення опитування респондентам було запропоновано оцінити роботу правоохоронних органів за 15 конкретними завданнями (див. табл. 3.7 та рис. 3.3 – 3.7 (індексна оцінка). Перерахунок у індекс здійснено шляхом надання відповідей на запитання: «Як ви вважаєте, наскільки успішно правоохоронні органи виконують такі завдання ... ?» цифрових значень: «дуже погано» – «-1»; «скоріше погано» – «-0,5»; «важко відповісти» – «0»; «скоріше добре» – «+0,5»; «відмінно» – «+1».

Суб'єктивна оцінка ефективності виконання поліцією усіх 15 покладених на неї завдань під час війни значно покращилась. Тенденція на поступове покращення спостерігалась і до війни, але під час війни відбувся істотний «стрибок» покращення.

Найкраще під час війни працівники правоохоронних органів, на думку мешканців Харківщини, справляються з такими завданнями як: охорона громадського порядку – 0,26 (до війни -0,01); швидке реагування – 0,21 (до війни 0); захист здоров'я громадян – 0,21 (до війни -0,1); боротьба з тероризмом – 0,19 (до війни 0,05) та забезпечення безпеки дорожнього руху – 0,19 (до війни -0,05).

Найгірші оцінки під час війни отримали: боротьба з корупцією – -0,01 (до війни -0,35); боротьба з незаконним обігом наркотиків – -0,01 (до війни -0,325); боротьба з незаконним продажем та вживанням алкоголю – 0 (до війни -0,22); притягнення злочинців до відповідальності – 0,07 (до війни -0,16); розслідування злочинів – 0,09 (до війни -0,15).

П'ятірка завдань, з якими, на думку мешканців Харківщини, поліція справляється найбільш ефективно, порівняно з довоєнним періодом, зазнала незначних змін. Цей перелік залишається практично незмінним з початку проведення моніторингу, змінюється лише порядок всередині цієї п'ятірки.

Щодо «проблемної п'ятірки» – під час війни вона зазнала змін: три найбільш проблемні завдання залишились на своїх місцях (алкоголь, наркотики та корупція), а майнові злочини та хуліганство «поступились» більш загальним завданням, таким як розслідування злочинів та притягнення злочинців до відповідальності, які під час війни оцінюються набагато гірше, ніж у мирний час.

Слід відмітити, що ці п'ять «проблемних завдань» співпадають з переліком найбільш гострих проблем безпеки, які називають мешканці Харківщини у відповідях на відкриті запитання, а також с переліком найбільш розповсюджених правопорушень, з якими вони стикались протягом року.

Порівняння суб'єктивної оцінки ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань у м. Харків та районах Харківської області показує, що мешканці області до війни були схильні давати більш позитивну оцінку ефективності роботи поліції з усіх завдань (рис. 3.6), але під час війни ситуація змінилась на протилежну – мешканці м. Харків оцінюють ефективність роботи поліції значно вище, ніж мешканці районів Харківської області, по усім завданням (рис. 3.7).

Таблиця 3.7

Індексна оцінка ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань (індекс коливається від «-1» – «дуже погано» до «+1» – «відмінно»). Дані за 2013–2022 роки

	Рік	Охорона громадського порядку	Захист здоров'я громадян	Захист майна та житла громадян від крадіжок	Боротьба з незак. розп. наркотиків	Профілактика злочинності неповнолітніх	Боротьба з хуліганством та вандалізмом	Боротьба з проституцією	Боротьба з корупцією	Забезпечення безпеки дорожнього руху	Швидке реагування	Боротьба з тероризмом	Розслідування злочинів	Притягнення злочинців до відповідальності	Інформування громадян	Боротьба з незак. торг. та вжив. алкоголю
м. Харків	2013	0,09	-0,01	-0,01	-0,14	-0,01	-0,02	-0,10	-0,18	0,16	0,02	-	-	-	-	-
	2016	0,37	0,25	0,25	0,05	0,14	0,14	0,03	-0,02	0,35	0,37	-	-	-	-	-
	2017	0,26	0,09	-0,03	-0,14	-0,05	-0,07	-0,16	-0,25	0,06	0,08	0,01	0,01	0,04	0,11	-
	2018	0,39	0,26	0,11	0,01	0,1	0,05	0,03	-0,08	0,23	0,23	0,15	0,15	0,13	0,17	-0,002
	2019	0,48	0,31	0,18	0,05	0,17	0,11	0,08	0,03	0,28	0,31	0,19	0,14	0,14	0,22	-0,008
	2018 Web	-0,001	-0,35	-0,47	-0,54	-0,37	-0,51	-0,27	-0,54	-0,24	-0,11	-0,01	-0,36	-0,46	-0,19	-0,37
	2019 Web	-0,006	-0,34	-0,49	-0,6	-0,39	-0,5	-0,28	-0,56	-0,24	-0,15	0,01	-0,38	-0,42	-0,27	-0,55
	2020 Web	-0,02	-0,26	-0,38	-0,51	-0,32	-0,40	-0,24	-0,45	-0,20	-0,15	0,02	-0,31	-0,37	-0,20	-0,40
	2021 Web	-0,05	-0,07	-0,21	-0,36	-0,15	-0,22	-0,11	-0,39	-0,03	0	0,03	-0,12	-0,22	-0,09	-0,29
	2022 Web1	0,02	-0,12	-0,23	-0,44	-0,22	-0,23	-0,11	-0,42	-0,11	-0,02	0,05	-0,21	-0,25	-0,13	-0,24
	2022 Web2	0,31	0,25	0,14	0	0,15	0,16	0,14	0,03	0,25	0,25	0,24	0,13	0,12	0,2	0,06
Райони Харківської області	2013	0,34	0,3	0,3	0,16	0,24	0,25	0,17	0,11	0,32	0,3	-	-	-	-	-
	2016	0,33	-0,004	-0,004	0,005	0,16	0,17	0,12	0,11	0,19	0,14	-	-	-	-	-
	2017	0,28	0,19	0,09	0,07	0,13	0,09	0,08	0,05	0,12	0,17	0,14	0,11	0,12	0,14	-
	2018	0,4	0,24	0,17	0,08	0,15	0,1	0,08	-0,02	0,18	0,2	0,16	0,17	0,17	0,21	0,01
	2019	0,5	0,3	0,16	0,17	0,24	0,19	0,19	0,09	0,33	0,36	0,24	0,2	0,21	0,24	0,06
	2018 Web	-0,14	-0,22	-0,42	-0,39	-0,22	-0,31	-0,12	-0,35	-0,15	-0,05	0,02	-0,23	-0,25	-0,15	-0,39
	2019 Web	-0,04	-0,2	-0,35	-0,38	-0,17	-0,3	-0,11	-0,43	-0,19	-0,1	-0,01	-0,26	-0,25	-0,15	-0,34
	2020 Web	0,03	-0,08	-0,23	-0,29	-0,11	-0,19	-0,02	-0,29	-0,06	0,01	0,05	-0,14	-0,15	-0,02	-0,26
	2021 Web	0,02	-0,07	-0,18	-0,21	-0,11	-0,13	-0,03	-0,30	0	0,05	0,06	-0,08	-0,08	-0,06	-0,20
	2022 Web1	-0,01	-0,08	-0,16	-0,2	-0,08	-0,12	-0,02	-0,28	0	0,02	0,06	-0,08	-0,07	-0,01	-0,19
	2022 Web2	0,2	0,15	0,06	-0,02	0,07	0,1	0,09	-0,07	0,12	0,15	0,14	0,04	0,01	0,08	-0,08
Харківська область у цілому	2013	0,2	0,13	0,13	0,001	0,11	0,1	0,02	-0,04	0,23	0,15	-	-	-	-	-
	2016	0,31	0,21	0,21	0,08	0,16	0,16	0,08	-0,02	0,3	0,32	-	-	-	-	-
	2017	0,27	0,13	0,01	-0,06	0,01	-0,01	-0,06	-0,13	0,09	0,12	0,07	0,05	0,07	0,13	-
	2018	0,4	0,24	0,14	0,04	0,12	0,07	0,05	-0,05	0,21	0,22	0,15	0,16	0,15	0,19	0,004
	2019	0,5	0,31	0,17	0,12	0,21	0,16	0,15	0,07	0,31	0,34	0,22	0,18	0,18	0,23	0,03
	2018 Web	-0,06	-0,03	-0,45	-0,48	-0,31	-0,43	-0,21	-0,46	-0,2	-0,09	0,01	-0,31	-0,37	-0,18	-0,38
	2019 Web	-0,02	-0,28	-0,44	-0,52	-0,3	-0,42	-0,22	-0,51	-0,22	-0,13	-0,004	-0,33	-0,36	-0,22	-0,47
	2020 Web	0	-0,19	-0,32	-0,42	-0,24	-0,32	-0,15	-0,39	-0,14	-0,09	0,04	-0,25	-0,29	-0,13	-0,35
	2021 Web	0,02	-0,07	-0,20	-0,30	-0,13	-0,18	-0,08	-0,35	-0,02	-0,02	-0,04	-0,11	-0,16	-0,08	-0,25
	2022 Web1	0,01	-0,1	-0,2	-0,32	-0,15	-0,17	-0,06	-0,35	-0,05	0	0,05	-0,15	-0,16	-0,07	-0,22
	2022 Web2	0,26	0,21	0,1	-0,01	0,11	0,14	0,12	-0,01	0,19	0,21	0,19	0,09	0,07	0,15	0

Рис. 3.3. Індексна оцінка суб'єктивного сприйняття мешканцями м. Харків ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань. Індекс коливається від «-1» – «дуже погано» до «+1» – «відмінно». Порівняльні дані веб-опитувань за 2020–2022 роки

Індексна оцінка ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань – райони Харківської області (2020–2022)

Рис. 3.4. Індексна оцінка суб'єктивного сприйняття мешканцями населених пунктів Харківської області ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань. Індекс коливається від «-1» – «дуже погано» до «+1» – «відмінно». Порівняльні дані веб-опитувань за 2020–2022 роки

**Рейтинг ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань у
2020–2022 роках**

Рис. 3.5. Рейтинг суб'єктивного сприйняття мешканцями Харківської області у цілому ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань, дані інтернет-опитування 2020–2022 років. Індexна оцінка коливається від «-1» – «дуже погано» до «+1» – «відмінно»

Рейтинг ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань у м. Харків та районах Харківської області "до війни"

Рис. 3.6. Рейтинг суб'єктивного сприйняття мешканцями м. Харків та районів Харківської області ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань, дані першої хвили інтернет-опитування 2022 року (до війни). Індексна оцінка коливається від «-1» – «дуже погано» до «+1» – «відмінно»

Рейтинг ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань у м. Харків та районах Харківської області "під час війни"

Рис. 3.7. Рейтинг суб'єктивного сприйняття мешканцями м. Харків та районів Харківської області ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань, дані другої хвилі інтернет-опитування 2022 року (під час війни). Індексна оцінка коливається від «-1» – «дуже погано» до «+1» – «відмінно»

Ризик затримання

Опосередкованим індикатором оцінки ефективності роботи поліції є сприйняття ризику бути затриманим за вчинення конкретного правопорушення. Ми поставили респондентам запитання «Чи існує ризик, що особа у місті Вашого проживання буде спіймана / затримана за ...». Під «ризиком бути спійманим / затриманим» мається на увазі коли хтось дізнається що деяка особа вчинила перелічені нижче правопорушення та повідомить про це в поліцію.

Таблиця 3.8

Процентний розподіл відповідей на запитання: «**Чи існує ризик, що особа у місті Вашого проживання буде спіймана / затримана за ...**». Дані по м. Харків, 1 хвиля дослідження 2022 року «до війни» (відсоток від тих, хто відповів)

м. Харків 2022 «до війни»	Ніякого ризику	Невеликий ризик	Великий ризик	Дуже великий ризик	Великий ризик + Дуже великий ризик	Індексна оцінка
Порушення громадського порядку	18,8	65,3	11,9	4	15,9	0,33
Нанесення тілесних ушкоджень	10,3	62,4	22,7	4,6	27,3	0,40
Хуліганство	15,2	67	16,1	1,7	17,8	0,34
Вандалізм (умисне пошкодження чужого майна)	25,4	52,1	18,6	3,9	22,5	0,33
Крадіжка з домівки	18,1	51,7	23,9	6,3	30,2	0,39
Вулична або кишенькова крадіжка (грошей, мобільного телефону)	26,5	55,8	12,5	5,2	17,7	0,32
Погрози насильством з метою заволодіння майном / грошима	17	59,8	19,2	4,1	23,3	0,36
Вчинення насильства з метою заволодіння майном / грошима	13,5	58,1	23,8	4,6	28,4	0,40
Сексуальне насильство (зґвалтування, в т.ч. спроби)	10,4	49	34,2	6,4	40,8	0,45
Угон автомобіля	11,8	58,8	23,8	5,6	29,4	0,41
Корупція (отримання або давання хабаря)	29,2	41,2	21,8	7,9	29,7	0,36
Порушення правил дорожнього руху	17,9	43,2	28,1	10,8	38,9	0,44
Продаж наркотиків (та/або супутні дії)	20	40,7	23,9	11,4	35,3	0,42
Незаконна торгівля та вживання алкоголю	31,1	40,7	18,2	10,1	28,3	0,35
Взяття правосуддя в свої руки з метою самозахисту (самосуд)	8,7	52,4	30,5	8,4	38,9	0,46
Нанесення шкоди чужому майну під час протестних акцій	18,8	51,4	23,7	6,2	29,9	0,39
Нанесення шкоди здоров'ю громадян під час протестних акцій	20,6	52,2	19,9	7,3	27,2	0,38

До війни, серед мешканців м. Харків (табл. 3.8), найбільший ризик затримання (великий та дуже великий ризик бути затриманим) відмічався відносно вчинення сексуального насильства (41 %); порушення правил дорожнього руху (39 %); взяття правосуддя в свої руки з метою самозахисту (самосуду) (39 %); продажу наркотиків (35 %); та крадіжки з домівки (30 %). Найменший ризик затримання у м. Харків до війни відмічався

відносно порушення громадського порядку (16 %); вуличної або кишенькової крадіжки (грошей, мобільного телефону) (18 %) та хуліганства (18 %).

Таблиця 3.9

Процентний розподіл відповідей на запитання: «**Чи існує ризик, що особа у місті Вашого проживання буде спіймана / затримана за ...**». Дані по м. Харків, 2 хвиля дослідження 2022 року «під час війни» (відсоток від тих, хто відповів)

м. Харків 2022 «під час війни»	Ніякого ризику	Невеликий ризик	Великий ризик	Дуже великий ризик	Великий ризик + Дуже великий ризик	Індексна оцінка
Порушення громадського порядку	13,2	56,4	26,5	4	30,5	0,40
Нанесення тілесних ушкоджень	12,1	50,8	30,3	6,8	37,1	0,44
Хуліганство	10,8	52,6	30,2	6,5	36,7	0,44
Вандалізм (умисне пошкодження чужого майна)	17,4	50,1	27,7	4,9	32,6	0,40
Крадіжка з домівки	10,1	52,5	27	10,3	37,3	0,46
Вулична або кишенькова крадіжка (грошей, мобільного телефону)	15,6	52	26,7	5,7	32,4	0,40
Погрози насильством з метою заволодіння майном / грошима	13,4	51,7	28,5	6,4	34,9	0,42
Вчинення насильства з метою заволодіння майном / грошима	11,1	51,6	31,6	5,7	37,3	0,44
Сексуальне насильство (зґвалтування, в т.ч. спроби)	12,6	47,3	30,1	10,1	40,2	0,45
Угон автомобіля	12,9	49,9	30,2	6,9	37,1	0,43
Корупція (отримання або давання хабаря)	21	42,3	30,3	6,5	36,8	0,40
Порушення правил дорожнього руху	11,5	49,5	32,1	6,9	39	0,45
Продаж наркотиків (та/або супутні дії)	13,4	49,2	26,1	11,3	37,4	0,45
Незаконна торгівля та вживання алкоголю	14,5	54,3	24	7,3	31,3	0,41
Взяття правосуддя в свої руки з метою самозахисту (самосуд)	12,7	52,9	28,9	5,5	34,4	0,42
Нанесення шкоди чужому майну під час протестних акцій	16,2	50,4	29,4	4,1	33,5	0,40
Нанесення шкоди здоров'ю громадян під час протестних акцій	15,3	47,1	33,6	4,1	37,7	0,42

Під час війни, серед мешканців м. Харків (табл. 3.9), найбільший ризик затримання (великий та дуже великий ризик бути затриманим) відмічається відносно вчинення сексуального насильства (40 %); порушення правил дорожнього руху (39 %); нанесення шкоди здоров'ю громадян під час протестних акцій (38 %); продажу наркотиків (37 %); та вчинення насильства з метою заволодіння майном / грошима (37 %). Найменший ризик затримання у м. Харків під час війни відмічається відносно порушення громадського порядку (31 %); незаконної торгівлі та вживання алкоголю (31 %); вуличної або кишенькової крадіжки (грошей, мобільного телефону) (32 %).

Таблиця 3.10

Процентний розподіл відповідей на запитання: «**Чи існує ризик, що особа у місті Вашого проживання буде спіймана / затримана за ...**». Дані по районах Харківської області, 1 хвиля дослідження 2022 року «до війни» (відсоток від тих, хто відповів)

райони Харківської області 2022 «до війни»	Ніякого ризику	Невеликий ризик	Великий ризик	Дуже великий ризик	Великий ризик + Дуже великий ризик	Індексна оцінка
Порушення громадського порядку	18,4	64,4	14,8	2,3	17,1	0,33
Нанесення тілесних ушкоджень	12,7	59,5	24,3	3,5	27,8	0,39
Хуліганство	16,0	60,5	21,2	2,3	23,5	0,36
Вандалізм (умисне пошкодження чужого майна)	18,8	56,8	20,9	3,6	24,5	0,36
Крадіжка з домівки	14,0	54,3	25,8	6,0	31,8	0,41
Вулична або кишенькова крадіжка (грошей, мобільного телефону)	19,9	58,3	18,4	3,4	21,8	0,35
Погрози насильством з метою заволодіння майном / грошима	18,3	55,4	22,2	4,1	26,3	0,37
Вчинення насильства з метою заволодіння майном / грошима	15,4	53,0	26,7	5,0	31,7	0,40
Сексуальне насильство (зґвалтування, в т.ч. спроби)	14,9	47,8	29,6	7,6	37,2	0,43
Угон автомобіля	15,3	54,7	23,3	6,7	30,0	0,40
Корупція (отримання або давання хабаря)	27,2	48,1	19,1	5,6	24,7	0,34
Порушення правил дорожнього руху	13,6	53,4	28,6	4,5	33,1	0,41
Продаж наркотиків (та/або супутні дії)	20,8	47,2	24,8	7,2	32,0	0,39
Незаконна торгівля та вживання алкоголю	26,7	52,4	16,6	4,3	20,9	0,33
Взяття правосуддя в свої руки з метою самозахисту (самосуд)	15,9	53,3	25,9	5,0	30,9	0,40
Нанесення шкоди чужому майну під час протестних акцій	22,7	56,3	18,9	3,1	22,0	0,34
Нанесення шкоди здоров'ю громадян під час протестних акцій	21,0	53,1	22,5	3,5	26,0	0,36

До війни, серед мешканців районів Харківської області (табл. 3.10) найбільший ризик затримання (великий та дуже великий ризик бути затриманим) відмічався відносно вчинення сексуального насильства (37 %); порушення правил дорожнього руху (33 %); продажу наркотиків (32 %); крадіжки з домівки (32 %) та вчинення насильства з метою заволодіння майном або грошима (32 %). Найменший ризик затримання серед мешканців районів Харківської області до війни відмічався відносно порушення громадського порядку (17 %); незаконної торгівлі та вживання алкоголю (21 %) та вуличної або кишенькової крадіжки (22 %).

Таблиця 3.11

Процентний розподіл відповідей на запитання: «**Чи існує ризик, що особа у місті Вашого проживання буде спіймана / затримана за ...**». Дані по районах Харківської області, 2 хвиля дослідження 2022 року «під час війни» (відсоток від тих, хто відповів)

райони Харківської області 2022 «під час війни»	Ніякого ризику	Невеликий ризик	Великий ризик	Дуже великий ризик	Великий ризик + Дуже великий ризик	Індексна оцінка
Порушення громадського порядку	17,1	60,0	20,3	2,6	22,9	0,36
Нанесення тілесних ушкоджень	14,0	53,2	27,9	4,9	32,8	0,41
Хуліганство	14,2	53,2	26,7	5,8	32,5	0,41
Вандалізм (умисне пошкодження чужого майна)	14,8	53,9	23,3	8,0	31,3	0,41
Крадіжка з домівки	14,0	54,4	24,9	6,7	31,6	0,41
Вулична або кишенькова крадіжка (грошей, мобільного телефону)	23,9	51,8	18,9	5,4	24,3	0,35
Погрози насильством з метою заволодіння майном / грошима	19,6	48,1	24,6	7,7	32,3	0,40
Вчинення насильства з метою заволодіння майном / грошима	14,5	53,0	23,8	8,7	32,5	0,42
Сексуальне насильство (зґвалтування, в т.ч. спроби)	16,7	42,5	29,2	11,6	40,8	0,45
Угон автомобіля	16,8	47,6	28,0	7,5	35,5	0,42
Корупція (отримання або давання хабаря)	22,8	51,3	18,6	7,3	25,9	0,36
Порушення правил дорожнього руху	17,8	48,3	27,1	6,8	33,9	0,41
Продаж наркотиків (та/або супутні дії)	19,6	46,5	25,9	8,0	33,9	0,40
Незаконна торгівля та вживання алкоголю	21,1	55,4	19,9	3,6	23,5	0,35
Взяття правосуддя в свої руки з метою самозахисту (самосуд)	21,7	44,8	26,9	6,7	33,6	0,39
Нанесення шкоди чужому майну під час протестних акцій	20,5	54,7	18,4	6,4	22,8	0,37
Нанесення шкоди здоров'ю громадян під час протестних акцій	20,2	55,9	16,2	7,7	23,9	0,37

Під час війни, серед мешканців районів Харківської області (табл. 3.11), найбільший ризик затримання (великий та дуже великий ризик бути затриманим) відмічається відносно вчинення сексуального насильства (41 %); угону автомобіля (36 %); продажу наркотиків (34 %); порушення правил дорожнього руху (34 %) та вчинення насильства з метою заволодіння майном / грошима (33 %). Найменший ризик затримання у районах Харківської області під час війни відмічається відносно порушення громадського порядку (23 %); нанесення шкоди чужому майну під час протестних акцій (23 %); незаконної торгівлі та вживання алкоголю (24 %).

Таблиця 3.12

Процентний розподіл відповідей на запитання: «**Чи існує ризик, що особа у місті Вашого проживання буде спіймана / затримана за ...**». Дані по Харківській області у цілому, 1 хвиля дослідження 2022 року «до війни» (відсоток від тих, хто відповів)

Харківська область у цілому 2022 «до війни»	Ніякого ризику	Невеликий ризик	Великий ризик	Дуже великий ризик	Великий ризик + Дуже великий ризик	Індексна оцінка
Порушення громадського порядку	18,6	64,9	13,4	3,1	16,5	0,33
Нанесення тілесних ушкоджень	11,6	60,9	23,5	4,0	27,5	0,40
Хуліганство	15,6	63,7	18,7	2,0	20,7	0,35
Вандалізм (умисне пошкодження чужого майна)	22,0	54,5	19,8	3,7	23,5	0,35
Крадіжка з домівки	16,0	53,0	24,9	6,1	31,0	0,40
Вулична або кишенькова крадіжка (грошей, мобільного телефону)	23,1	57,1	15,5	4,3	19,8	0,33
Погрози насильством з метою заволодіння майном / грошима	17,6	57,5	20,7	4,1	24,8	0,37
Вчинення насильства з метою заволодіння майном / грошима	14,4	55,5	25,3	4,8	30,1	0,40
Сексуальне насильство (зґвалтування, в т.ч. спроби)	12,7	48,4	31,9	7,0	38,9	0,44
Угон автомобіля	13,6	56,7	23,5	6,2	29,7	0,40
Корупція (отримання або давання хабаря)	28,2	44,7	20,4	6,7	27,1	0,35
Порушення правил дорожнього руху	15,7	48,4	28,3	7,6	35,9	0,42
Продаж наркотиків (та/або супутні дії)	20,4	46,0	24,3	9,3	33,6	0,41
Незаконна торгівля та вживання алкоголю	28,9	46,6	17,4	7,1	24,5	0,34
Взяття правосуддя в свої руки з метою самозахисту (самосуд)	12,4	52,8	28,1	6,6	34,7	0,43
Нанесення шкоди чужому майну під час протестних акцій	20,8	53,4	21,2	4,6	25,8	0,36
Нанесення шкоди здоров'ю громадян під час протестних акцій	20,8	52,8	21,2	5,4	26,6	0,37

До війни, серед мешканців Харківської області в цілому (табл. 3.12) найбільший ризик затримання (великий та дуже великий ризик бути затриманим) відмічався відносно вчинення сексуального насильства (39 %); порушення правил дорожнього руху (36 %); взяття правосуддя в свої руки (35 %); продажу наркотиків (34 %); та крадіжки з домівки (31 %). Найменший ризик затримання серед мешканців Харківської області в цілому до війни відмічався відносно порушення громадського порядку (17 %); вуличної або кишенькової крадіжки (грошей, мобільного телефону) (20 %) та хуліганства (21 %).

Таблиця 3.13

Процентний розподіл відповідей на запитання: «**Чи існує ризик, що особа у місті Вашого проживання буде спіймана / затримана за ...**». Дані по Харківській області у цілому, 2 хвиля дослідження 2022 року «під час війни» (відсоток від тих, хто відповів)

Харківська область у цілому 2022 «під час війни»	Ніякого ризику	Невеликий ризик	Великий ризик	Дуже великий ризик	Великий ризик + Дуже великий ризик	Індексна оцінка
Порушення громадського порядку	15,0	58,0	23,7	3,3	27,0	0,38
Нанесення тілесних ушкоджень	12,9	51,9	29,2	6,0	35,2	0,42
Хуліганство	12,3	52,9	28,6	6,2	34,8	0,43
Вандалізм (умисне пошкодження чужого майна)	16,2	51,8	25,7	6,3	32,0	0,40
Крадіжка з домівки	11,8	53,4	26,1	8,7	34,8	0,44
Вулична або кишенькова крадіжка (грошей, мобільного телефону)	19,4	51,9	23,2	5,6	28,8	0,38
Погрози насильством з метою заволодіння майном / грошима	16,2	50,1	26,7	7,0	33,7	0,41
Вчинення насильства з метою заволодіння майном / грошима	12,7	52,2	28,1	7,1	35,2	0,43
Сексуальне насильство (зґвалтування, в т.ч. спроби)	14,4	45,1	29,7	10,8	40,5	0,45
Угон автомобіля	14,7	48,9	29,2	7,2	36,4	0,43
Корупція (отримання або давання хабаря)	21,8	46,4	25,0	6,8	31,8	0,39
Порушення правил дорожнього руху	14,3	48,9	29,8	6,9	36,7	0,43
Продаж наркотиків (та/або супутні дії)	16,2	48,0	26,0	9,8	35,8	0,43
Незаконна торгівля та вживання алкоголю	17,5	54,8	22,1	5,6	27,7	0,38
Взяття правосуддя в свої руки з метою самозахисту (самосуд)	16,7	49,2	28,0	6,0	34,0	0,41
Нанесення шкоди чужому майну під час протестних акцій	18,1	52,3	24,4	5,1	29,5	0,39
Нанесення шкоди здоров'ю громадян під час протестних акцій	17,5	51,1	25,7	5,7	31,4	0,40

Під час війни, серед мешканців Харківської області у цілому (табл. 3.13), найбільший ризик затримання (великий та дуже великий ризик бути затриманим) відмічається відносно вчинення сексуального насильства (41 %); порушення правил дорожнього руху (34 %); угону автомобіля (36 %); продажу наркотиків (36 %) та вчинення насильства з метою заволодіння майном / грошима (35 %). Найменший ризик затримання в Харківській області у цілому під час війни відмічається відносно порушення громадського порядку (27 %); незаконної торгівлі та вживання алкоголю (28 %) та вуличної або кишенькової крадіжки (грошей, мобільного телефону) (29 %).

Як до війни, так і під час війни, мешканці Харківщини вважають що найбільший ризик затримання існує за сексуальне насильство та порушення правил дорожнього руху, а найменший ризик бути затриманим – за порушення громадського порядку та дрібні крадіжки. Під час війни зросла суб'єктивна оцінка ризику затримання за усі правопорушення, окрім самосуду (взяття правосуддя в свої руки з метою самозахисту) – за це правопорушення ризик бути затриманим, навіть, зменшився.

4. ОБРАЗ ПОЛІЦІЇ

Думка про місцеву поліцію

З метою оцінки думки про місцеву поліцію респондентам було встановлено запитання «Наскільки Ви згодні з наведеними нижче твердженнями про Вашу місцеву поліцію (яка обслуговує Ваш район)?». Процентний розподіл відповідей на яке наведено у таблицях 4.1-4.6. Значення індексів коливається від «-1» – Зовсім не згоден, до «+1» – Повністю згоден.

У м. Харків до війни (табл. 4.1) найбільшу згоду респонденти висловили відносно тверджень:

- Місцева поліція не робить достатньо зусиль для розслідування злочинів проти бідних людей (+0,25).
- У моєму районі не багато працівників поліції (+0,2).
- Я відчуваю обов'язок виконувати рішення місцевої поліції (+0,19).

Найбільшу **не згоду** мешканців м. Харків **до війни** викликали наступні твердження:

- У цьому районі занадто багато поліцейських (-0,54).
- Місцеві поліцейські занадто агресивні (-0,3).
- Поліцейські в моєму районі не поважають прав людей (-0,24).

У м. Харків під час війни (табл. 4.2) найбільшу згоду респонденти висловили відносно тверджень:

- Я відчуваю обов'язок виконувати рішення місцевої поліції (+0,38).
- Поліцейські в моєму районі піклуються про добробут громадян (+0,3).
- Рішення місцевої поліції часто є справедливими (+0,26).

Найбільшу **не згоду** мешканців м. Харків **під час війни** викликали наступні твердження:

- У цьому районі занадто багато поліцейських (-0,43).
- Місцеві поліцейські занадто агресивні (-0,43).
- Це нормально для поліції застосовувати більше сили, ніж дозволено законом (-0,36).

У районах Харківської області до війни (табл. 4.3) найбільшу згоду висловили відносно тверджень:

- Місцева поліція не робить достатньо зусиль для розслідування злочинів проти бідних людей (+0,25).
- У моєму районі не багато працівників поліції (+0,2).
- Я відчуваю обов'язок виконувати рішення місцевої поліції (+0,19).

Найбільшу **не згоду** мешканці районів Харківської області **до війни** викликали твердження:

- У цьому районі занадто багато поліцейських (-0,54).
- Місцеві поліцейські занадто агресивні (-0,3).
- Поліцейські в моєму районі не поважають прав людей (-0,24).

У районах Харківської області під час війни (табл. 4.4) найбільшу згоду висловили відносно тверджень:

- Я відчуваю обов'язок виконувати рішення місцевої поліції (+0,34).
- Рішення місцевої поліції часто є справедливими (+0,15).
- Місцева поліція дає людям можливість висловити власний погляд або думку (+0,14).

Найбільшу **не згоду** мешканці районів Харківської області **під час війни** викликали твердження:

- Це нормально для поліції застосовувати більше сили, ніж дозволено законом (-0,38).
- Поліцейські в моєму районі не поважають прав людей (-0,36).
- У цьому районі занадто багато поліцейських (-0,3).

Мешканці **Харківської області в цілому до війни** (табл. 4.5) висловили найбільшу згоду відносно тверджень:

- Місцева поліція не робить достатньо зусиль для розслідування злочинів проти бідних людей (+0,2).
- У моєму районі не багато працівників поліції (+0,18).
- Я відчуваю обов'язок виконувати рішення місцевої поліції (+0,17).
- Поліцейські, які порушують закон, ніколи не караються (+0,17).

Найбільшу **не згоду** мешканців Харківської області в цілому **до війни** викликали твердження:

- У цьому районі занадто багато поліцейських (-0,48).
- Це нормально для поліції застосовувати більше сили, ніж дозволено законом (-0,32).
- Місцеві поліцейські занадто агресивні (-0,26).

Мешканці **Харківської області в цілому під час війни** (табл. 4.6) висловили найбільшу згоду відносно тверджень:

- Я відчуваю обов'язок виконувати рішення місцевої поліції (+0,34).
- Рішення місцевої поліції часто є справедливими (+0,15).
- Місцева поліція дає людям можливість висловити власний погляд або думку (+0,14).

Найбільшу **не згоду** мешканців Харківської області в цілому **під час війни** викликали твердження:

- Це нормально для поліції застосовувати більше сили, ніж дозволено законом (-0,38).
- Поліцейські в моєму районі не поважають прав людей (-0,36).
- У цьому районі занадто багато поліцейських (-0,3).
- Місцеві поліцейські занадто агресивні (-0,3).

В цілому, ми бачимо збільшення легитимності поліції – як до війни так і під час війни мешканці відчувають обов'язок виконувати рішення місцевої поліції, а також вважають що поліцейські піклуються про добробут громадян і їх рішення є справедливими. Під час війни зменшилась толерантність до неправомірних рішень поліції, мешканці стали менш згодними з тим, що для поліції нормально застосовувати більше сили, ніж дозволено законом. Звертає на себе увагу те, що мешканці вказують на недостатню видимість поліції і недостатню кількість поліцейських у районах їхнього проживання. Стереотипні уявлення про те, що поліція не робить достатньо зусиль для розслідування злочинів проти бідних людей, під час війни зменшились, і цю тенденцію слід зберегти і на період після перемоги та закінчення війни.

Таблиця 4.1

Процентний розподіл відповідей на запитання «**Наскільки Ви згодні з наведеними нижче твердженнями про Вашу місцеву поліцію (яка обслуговує Ваш район)?**». Дані по м. Харків, 1 хвиля дослідження 2022 року «до війни» (відсоток від усіх)

м. Харків 2022 «до війни»	Зовсім не згоден	Не згоден	У чомусь не згоден	У чомусь згоден	Згоден	Повністю згоден	Індексна оцінка
Місцева поліція майже завжди дотримується закону.	9,4	18,3	30,2	25,4	15,3	1,5	-0,11
Я вірю, що місцева поліція приймає правильні рішення.	7,3	19,6	34,9	25,8	10,4	1,9	-0,11
Дії поліції в моєму районі, як правило, узгоджуються з моїми власними поглядами на добро і зло.	9,7	17,3	33,0	27,2	12,2	0,6	-0,14
Я відчуваю обов'язок виконувати рішення місцевої поліції.	2,5	13,0	20,9	23,3	33,1	7,1	0,19
Поліцейські в моєму районі піклуються про добробут громадян.	11,0	18,9	19,9	36,6	10,8	3,0	-0,08
Поліцейські в моєму районі не поважають громадян.	7,6	28	29	23,9	8	3,6	-0,19
Поліцейські в моєму районі не поважають прав людей.	5,3	34,1	30,7	21,1	4,9	4	-0,24
У моєму районі не багато працівників поліції.	1,7	16,2	17	22	37,7	5,3	0,20
Поліція в моєму районі, як правило, має таке саме почуття добра і зла, як і я.	3,2	15,6	31,8	32,3	12,5	4,6	0
Місцева поліція упереджено ставиться до деяких громадян.	1	12,5	29,9	33,7	21,5	1,3	0,07
Місцева поліція дає людям можливість висловити власний погляд або думку.	2,3	16,9	28,8	33,4	16,4	2,2	0,01
Рішення місцевої поліції часто є справедливими.	2,7	16,3	29,5	33,8	17,5	0,3	0,00
У цьому районі занадто багато поліцейських.	16,5	50	24,4	7,9	1,1	0,1	-0,54
Поліцейські, які порушують закон, ніколи не караються.	1	13,8	21	31,8	25,5	6,9	0,17
Місцева поліція не робить достатньо зусиль для розслідування злочинів проти бідних людей.	1,2	10,7	17,5	33,4	26,2	11,1	0,25
Поліцейські в моєму районі часто зловживають своїми повноваженнями.	2	22,4	29,8	23,8	18,2	3,8	-0,03
Це правильно, коли люди «беруть закон у свої руки», щоб захистити себе.	6	17,9	24,8	32,2	15	4,1	-0,01
Поліцейські в моєму районі обслуговують всіх громадян з однаковою якістю.	7,1	21,6	29,1	28,1	12,5	1,5	-0,12
Місцеві поліцейські занадто агресивні.	9	36,6	34,9	19,7	4,1	0,6	-0,30
Місцеві поліцейські мають занадто багато влади.	3,9	33,1	26,8	25	9	2,2	-0,18
Місцеві поліцейські завжди обґрунтовують / пояснюють причини своїх рішень	4,4	15,4	30,7	30,6	15,1	3,9	-0,01
Поліція не сприймає злочини, скоєні проти таких, як я, серйозно.	2,5	22,7	27,4	34,1	11,4	1,9	-0,06
Місцеві поліцейські прислухаються до думок людей, з якими вони мають справу.	2,8	16,5	32,7	36,9	10,6	0,6	-0,05
Це нормально для поліції застосовувати більше сили, ніж дозволено законом.	12,6	32,1	19,6	18,9	14,1	2,7	-0,22

Таблиця 4.2

Процентний розподіл відповідей на запитання «**Наскільки Ви згодні з наведеними нижче твердженнями про Вашу місцеву поліцію (яка обслуговує Ваш район)?**». Дані по м. Харків, 2 хвиля дослідження 2022 року «під час війни» (відсоток від усіх)

м. Харків 2022 «під час війни»	Зовсім не згоден	Не згоден	У чомусь не згоден	У чомусь згоден	Згоден	Повністю згоден	Індексна оцінка
Місцева поліція майже завжди дотримується закону.	3,6	11,4	16,5	25,3	34,5	8,7	0,23
Я вірю, що місцева поліція приймає правильні рішення.	3,3	13,4	21,1	23,8	29	9,5	0,17
Дії поліції в моєму районі, як правило, узгоджуються з моїми власними поглядами на добро і зло.	3,2	11,3	17,5	31,3	26,3	10,3	0,21
Я відчуваю обов'язок виконувати рішення місцевої поліції.	1,4	6,6	13,5	19,9	48,8	9,8	0,38
Поліцейські в моєму районі піклуються про добробут громадян.	2,3	11,5	13,7	21,6	40,7	10,2	0,30
Поліцейські в моєму районі не поважають громадян.	9,7	44,1	20,7	13,3	7	5,3	-0,31
Поліцейські в моєму районі не поважають прав людей.	8,7	42,4	27,6	9,2	5,9	6,2	-0,33
У моєму районі не багато працівників поліції.	4,8	24,9	18,3	20,3	26	5,7	0,02
Поліція в моєму районі, як правило, має таке саме почуття добра і зла, як і я.	1,5	15,4	19	30,2	28	5,9	0,17
Місцева поліція упереджено ставиться до деяких громадян.	2,5	24,1	22,3	33,8	13,1	4,4	-0,02
Місцева поліція дає людям можливість висловити власний погляд або думку.	2,1	9,7	20,7	30,5	31	6,1	0,21
Рішення місцевої поліції часто є справедливими.	2,3	7,6	19,6	29,7	31,5	9,2	0,26
У цьому районі занадто багато поліцейських.	9,1	54,5	21,1	6,9	5,3	3,2	-0,43
Поліцейські, які порушують закон, ніколи не караються.	5,2	28,2	18,1	29,4	13,9	5,3	-0,06
Місцева поліція не робить достатньо зусиль для розслідування злочинів проти бідних людей.	7,7	26,7	12,6	31,6	16,9	4,5	-0,03
Поліцейські в моєму районі часто зловживають своїми повноваженнями.	6,7	40,3	19,7	20,3	10,6	2,3	-0,24
Це правильно, коли люди «беруть закон у свої руки», щоб захистити себе.	5,1	29	13,7	30,6	14,4	7,3	-0,02
Поліцейські в моєму районі обслуговують всіх громадян з однаковою якістю.	1,3	13,4	22,9	26,6	26,6	9,2	0,18
Місцеві поліцейські занадто агресивні.	10,2	50,6	21,8	11,4	5,6	0,4	-0,43
Місцеві поліцейські мають занадто багато влади.	7,5	42,6	22,3	20,3	5,3	1,9	-0,31
Місцеві поліцейські завжди обґрунтовують / пояснюють причини своїх рішень	1,3	13,7	19,1	27,7	30,5	7,6	0,20
Поліція не сприймає злочини, скоєні проти таких, як я, серйозно.	5,6	39,5	22,6	22	9,3	1	-0,25
Місцеві поліцейські прислухаються до думок людей, з якими вони мають справу.	0,4	11,3	17,5	37	29,6	4,3	0,22
Це нормально для поліції застосовувати більше сили, ніж дозволено законом.	12,9	45,7	17,2	12,4	10,1	1,7	-0,36

Таблиця 4.3

Процентний розподіл відповідей на запитання «**Наскільки Ви згодні з наведеними нижче твердженнями про Вашу місцеву поліцію (яка обслуговує Ваш район)?**». Дані по районах Харківської області, 1 хвиля дослідження 2022 року «до війни» (відсоток від усіх)

райони Харківської області 2022 «до війни»	Зовсім не згоден	Не згоден	У чомусь не згоден	У чомусь згоден	Згоден	Повністю згоден	Індексна оцінка
Місцева поліція майже завжди дотримується закону.	8,6	16,9	30,3	22,7	18,8	2,8	-0,11
Я вірю, що місцева поліція приймає правильні рішення.	6,4	16,1	34,1	25,5	15,7	2,2	-0,14
Дії поліції в моєму районі, як правило, узгоджуються з моїми власними поглядами на добро і зло.	11,5	17,2	28,8	24,8	15,2	2,5	-0,14
Я відчуваю обов'язок виконувати рішення місцевої поліції.	4,5	8,7	25,2	24,1	32,5	5,1	0,19
Поліцейські в моєму районі піклуються про добробут громадян.	9,1	17,2	27,5	27,4	16,2	2,6	-0,08
Поліцейські в моєму районі не поважають громадян.	5,5	30,8	27,3	21,9	11,7	2,7	-0,19
Поліцейські в моєму районі не поважають прав людей.	6,6	30,9	29,1	21	9,4	3	-0,24
У моєму районі не багато працівників поліції.	3	16,6	18,7	19,6	35,1	7	0,20
Поліція в моєму районі, як правило, має таке саме почуття добра і зла, як і я.	5,6	20,3	23,9	29,3	19,6	1,4	0
Місцева поліція упереджено ставиться до деяких громадян.	1,3	16,8	23,1	30,7	25,2	3	0,07
Місцева поліція дає людям можливість висловити власний погляд або думку.	6,4	14,7	27,3	27,1	23,3	1,2	0,01
Рішення місцевої поліції часто є справедливими.	5,4	15,8	27,7	25,7	24,3	1,2	0
У цьому районі занадто багато поліцейських.	12,7	47,3	20,9	11,4	6,2	1,6	-0,54
Поліцейські, які порушують закон, ніколи не караються.	1,4	15,3	21,5	27	25	9,8	0,17
Місцева поліція не робить достатньо зусиль для розслідування злочинів проти бідних людей.	1,3	16,7	21	25,8	26,3	8,8	0,25
Поліцейські в моєму районі часто зловживають своїми повноваженнями.	1,4	22,8	22,2	28,6	19,4	5,6	-0,03
Це правильно, коли люди «беруть закон у свої руки», щоб захистити себе.	5,6	23,2	17,9	30,6	17,6	5	-0,01
Поліцейські в моєму районі обслуговують всіх громадян з однаковою якістю.	6,1	25,6	30,8	18,8	17,4	1,3	-0,12
Місцеві поліцейські занадто агресивні.	2,6	39	25,3	24	7,5	1,7	-0,30
Місцеві поліцейські мають занадто багато влади.	2	28,7	25	25	15,8	3,6	-0,18
Місцеві поліцейські завжди обґрунтовують / пояснюють причини своїх рішень	6,1	20,8	29,8	25	16,7	1,5	-0,01
Поліція не сприймає злочини, скоєні проти таких, як я, серйозно.	2,9	29,8	25,7	23	16	2,6	-0,06
Місцеві поліцейські прислухаються до думок людей, з якими вони мають справу.	4,3	15,6	26,1	31,8	21	1,2	-0,05
Це нормально для поліції застосовувати більше сили, ніж дозволено законом.	20,4	43,3	13,7	12,8	7,8	2	-0,22

Таблиця 4.4

Процентний розподіл відповідей на запитання «**Наскільки Ви згодні з наведеними нижче твердженнями про Вашу місцеву поліцію (яка обслуговує Ваш район)?**». Дані по районам Харківської області, 2 хвиля дослідження 2022 року «під час війни» (відсоток від усіх)

райони Харківської області 2022 «під час війни»	Зовсім не згоден	Не згоден	У чомусь не згоден	У чомусь згоден	Згоден	Повністю згоден	Індексна оцінка
Місцева поліція майже завжди дотримується закону.	8,5	11,9	26,4	24,5	25	3,8	0,03
Я вірю, що місцева поліція приймає правильні рішення.	5,8	12,3	28,7	27,3	23,7	2,2	0,03
Дії поліції в моєму районі, як правило, узгоджуються з моїми власними поглядами на добро і зло.	5,8	10,8	26,2	30,3	25,3	1,7	0,07
Я відчуваю обов'язок виконувати рішення місцевої поліції.	2,7	5,9	11,4	32,4	42,1	5,5	0,34
Поліцейські в моєму районі піклуються про добробут громадян.	4,4	13,6	19,3	32,9	27	2,8	0,12
Поліцейські в моєму районі не поважають громадян.	10	34,8	25,1	16,4	12,3	1,4	-0,26
Поліцейські в моєму районі не поважають прав людей.	15,9	37,2	20,2	20	5,6	1,1	-0,36
У моєму районі не багато працівників поліції.	5,6	23,9	15,3	22,6	30	2,7	0,04
Поліція в моєму районі, як правило, має таке саме почуття добра і зла, як і я.	4,1	14,1	20	30,8	28,4	2,7	0,12
Місцева поліція упереджено ставиться до деяких громадян.	3,9	26,8	19,2	28	20,9	1,2	-0,04
Місцева поліція дає людям можливість висловити власний погляд або думку.	2,7	16,8	15,8	30,1	33,1	1,6	0,14
Рішення місцевої поліції часто є справедливими.	3,4	11,5	19,8	31,8	32,3	1,1	0,15
У цьому районі занадто багато поліцейських.	4,7	52,4	14,7	16,9	8,3	3	-0,30
Поліцейські, які порушують закон, ніколи не караються.	5,9	21,7	15,9	30,9	21,7	3,9	0,03
Місцева поліція не робить достатньо зусиль для розслідування злочинів проти бідних людей.	3,4	21,2	16,5	28,9	23,7	6,2	0,09
Поліцейські в моєму районі часто зловживають своїми повноваженнями.	3,7	28,2	15,4	27,9	20,6	4,2	-0,01
Це правильно, коли люди «беруть закон у свої руки», щоб захистити себе.	3,1	18,4	15,3	35,6	25	2,7	0,11
Поліцейські в моєму районі обслуговують всіх громадян з однаковою якістю.	5,1	19,7	26,1	23,4	24,8	0,9	-0,02
Місцеві поліцейські занадто агресивні.	5,3	48,1	17,7	19,5	8,4	0,9	-0,30
Місцеві поліцейські мають занадто багато влади.	2	36,7	14,4	27,9	16,8	2,2	-0,08
Місцеві поліцейські завжди обґрунтовують / пояснюють причини своїх рішень	3,9	16,7	23,6	27,3	27,6	0,9	0,06
Поліція не сприймає злочини, скоєні проти таких, як я, серйозно.	3,3	30,7	25,1	27,6	11,5	1,7	-0,14
Місцеві поліцейські прислухаються до думок людей, з якими вони мають справу.	3,6	12,8	22,8	35,2	24,5	1,1	0,09
Це нормально для поліції застосовувати більше сили, ніж дозволено законом.	17	46,4	10,6	14,6	7,9	3,4	-0,38

Таблиця 4.5

Процентний розподіл відповідей на запитання «**Наскільки Ви згодні з наведеними нижче твердженнями про Вашу місцеву поліцію (яка обслуговує Ваш район)?**». Дані по Харківській області в цілому, 1 хвиля дослідження 2022 року «до війни» (відсоток від усіх)

Харківська область у цілому 2022 «до війни»	Зовсім не згоден	Не згоден	У чомусь не згоден	У чомусь згоден	Згоден	Повністю згоден	Індексна оцінка
Місцева поліція майже завжди дотримується закону.	9	17,5	30,2	24	17,1	2,2	-0,09
Я вірю, що місцева поліція приймає правильні рішення.	6,8	17,8	34,5	25,7	13,1	2,1	-0,11
Дії поліції в моєму районі, як правило, узгоджуються з моїми власними поглядами на добро і зло.	10,6	17,3	30,9	26	13,7	1,5	-0,13
Я відчуваю обов'язок виконувати рішення місцевої поліції.	3,5	10,8	23	23,7	32,8	6,1	0,17
Поліцейські в моєму районі піклуються про добробут громадян.	01	18	23,8	31,9	13,5	2,7	-0,08
Поліцейські в моєму районі не поважають громадян.	6,6	29,4	28,2	22,9	9,9	3,1	-0,18
Поліцейські в моєму районі не поважають прав людей.	6	32,5	29,9	21	7,2	3,5	-0,22
У моєму районі не багато працівників поліції.	2,4	16,4	17,8	20,8	36,4	6,2	0,18
Поліція в моєму районі, як правило, має таке саме почуття добра і зла, як і я.	4,4	18	27,8	30,8	16,1	2,9	-0,02
Місцева поліція упереджено ставиться до деяких громадян.	1,2	14,7	26,4	32,2	23,4	2,1	0,09
Місцева поліція дає людям можливість висловити власний погляд або думку.	4,4	15,8	28,1	30,2	19,9	1,7	0,01
Рішення місцевої поліції часто є справедливими.	4,1	16	28,6	29,6	20,9	0,8	0
У цьому районі занадто багато поліцейських.	14,5	48,6	22,6	9,7	3,7	0,8	-0,48
Поліцейські, які порушують закон, ніколи не караються.	1,2	14,6	21,3	29,3	25,2	8,4	0,17
Місцева поліція не робить достатньо зусиль для розслідування злочинів проти бідних людей.	1,2	13,8	19,3	29,6	26,2	9,9	0,20
Поліцейські в моєму районі часто зловживають своїми повноваженнями.	1,7	22,6	26	26,2	18,8	4,7	0,01
Це правильно, коли люди «беруть закон у свої руки», щоб захистити себе.	5,8	20,6	21,3	31,4	16,3	4,6	-0,01
Поліцейські в моєму районі обслуговують всіх громадян з однаковою якістю.	6,6	23,6	30	23,4	15	1,4	-0,13
Місцеві поліцейські занадто агресивні.	3,2	37,8	30	21,9	5,8	1,2	-0,26
Місцеві поліцейські мають занадто багато влади.	2,9	30,8	25,9	25	12,5	2,9	-0,12
Місцеві поліцейські завжди обґрунтовують / пояснюють причини своїх рішень	5,3	18,1	30,2	27,8	15,9	2,7	-0,05
Поліція не сприймає злочини, скоєні проти таких, як я, серйозно.	2,7	26,3	26,5	28,5	13,7	2,3	-0,08
Місцеві поліцейські прислухаються до думок людей, з якими вони мають справу.	3,6	16	29,3	34,3	15,9	0,9	-0,01
Це нормально для поліції застосовувати більше сили, ніж дозволено законом.	16,6	37,8	16,6	15,8	10,9	2,3	-0,32

Таблиця 4.6

Процентний розподіл відповідей на запитання «**Наскільки Ви згодні з наведеними нижче твердженнями про Вашу місцеву поліцію (яка обслуговує Ваш район)?**». Дані по Харківській області в цілому, 2 хвиля дослідження 2022 року «під час війни» (відсоток від усіх)

Харківська область у цілому 2022 «під час війни»	Зовсім не згоден	Не згоден	У чомусь не згоден	У чомусь згоден	Згоден	Повністю згоден	Індексна оцінка
Місцева поліція майже завжди дотримується закону.	5,8	11,6	20,9	24,9	30,2	6,5	0,03
Я вірю, що місцева поліція приймає правильні рішення.	4,4	12,9	24,5	25,4	26,6	6,2	0,03
Дії поліції в моєму районі, як правило, узгоджуються з моїми власними поглядами на добро і зло.	4,4	11,1	21,5	30,8	25,8	6,4	0,07
Я відчуваю обов'язок виконувати рішення місцевої поліції.	2	6,3	12,6	25,6	45,8	7,8	0,34
Поліцейські в моєму районі піклуються про добробут громадян.	3,2	12,4	16,2	26,7	34,5	6,8	0,12
Поліцейські в моєму районі не поважають громадян.	9,8	39,9	22,7	14,7	9,4	3,5	-0,26
Поліцейські в моєму районі не поважають прав людей.	12	40	24,3	14,1	5,8	3,9	-0,36
У моєму районі не багато працівників поліції.	5,2	24,5	17	21,3	27,8	4,3	0,04
Поліція в моєму районі, як правило, має таке саме почуття добра і зла, як і я.	2,7	14,8	19,4	30,5	28,2	4,5	0,12
Місцева поліція упереджено ставиться до деяких громадян.	3,1	25,3	20,8	31,2	16,6	3	-0,04
Місцева поліція дає людям можливість висловити власний погляд або думку.	2,3	9,4	19,7	30,7	31,9	5,5	0,14
Рішення місцевої поліції часто є справедливими.	82,	9,4	19,7	30,7	31,9	5,5	0,15
У цьому районі занадто багато поліцейських.	7,1	53,5	18,2	11,4	6,7	3,1	-0,30
Поліцейські, які порушують закон, ніколи не караються.	5	25,2	17,1	30	17,4	4,7	0,03
Місцева поліція не робить достатньо зусиль для розслідування злочинів проти бідних людей.	5,7	24,2	14,4	30,4	20	5,3	0,09
Поліцейські в моєму районі часто зловживають своїми повноваженнями.	5,4	34,8	17,8	23,8	15,1	3,2	-0,01
Це правильно, коли люди «беруть закон у свої руки», щоб захистити себе.	4,2	24,2	14,4	32,8	19,2	5,2	0,11
Поліцейські в моєму районі обслуговують всіх громадян з однаковою якістю.	3	16,3	24,3	25,2	25,8	5,4	-0,02
Місцеві поліцейські занадто агресивні.	8	49,5	19,9	15,1	6,9	0,6	-0,30
Місцеві поліцейські мають занадто багато влади.	5	39,9	18,7	23,8	10,5	2,1	-0,08
Місцеві поліцейські завжди обґрунтовують / пояснюють причини своїх рішень	2,5	15,1	21,1	27,5	29,2	4,6	0,06
Поліція не сприймає злочини, скоєні проти таких, як я, серйозно.	4,5	35,5	23,8	24,5	10,3	1,3	-0,14
Місцеві поліцейські прислухаються до думок людей, з якими вони мають справу.	1,8	12	19,9	36,2	27,3	2,8	0,09
Це нормально для поліції застосовувати більше сили, ніж дозволено законом.	14,8	46	14,2	13,4	9,1	2,5	-0,38

Рис. 4.2. Поліція Харківщини «одним словом». Хмара слів сформована з відповідей респондентів на запитання «Коли Ви згадуєте про поліцію – яким одним словом Ви можете її описати?». Результати 1 хвили дослідження 2022 року «до війни».

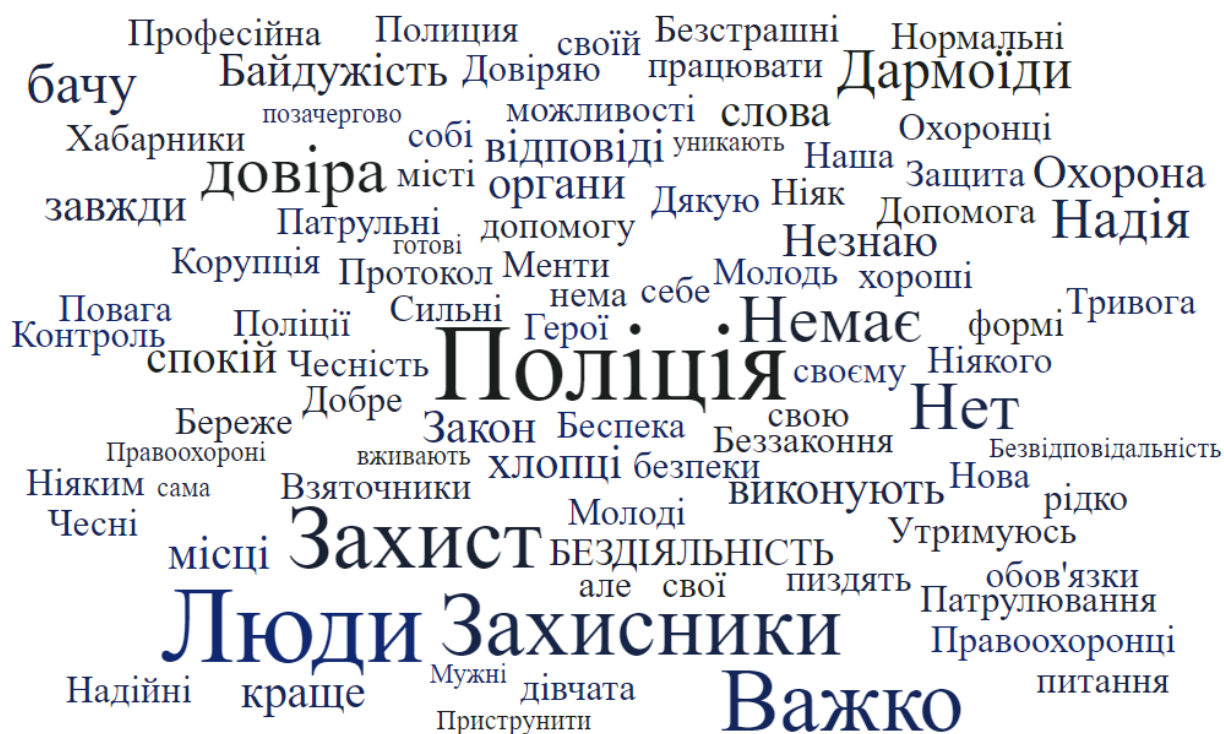

Рис. 4.3. Поліція Харківщини «одним словом». Хмара слів сформована з відповідей респондентів на запитання «Коли Ви згадуєте про поліцію – яким одним словом Ви можете її описати?». Результати 2 хвили дослідження 2022 року «під час війни».

5. ВЗАЄМОДІЯ З ПОЛІЦІЄЮ

Дільничний офіцер поліції

Дільничний офіцер поліції (ДОП) та поліцейський офіцер громади (ПОГ) – посадова особа, яка представляє Національну поліцію на визначеній території та забезпечує публічний порядок, протидію злочинності та формування правосвідомості громадян шляхом взаємодії з громадськістю та місцевими органами. ДОП/ПОГ відноситься до т.з. «поліції першого контакту». З метою дослідження поінформованості про свого дільничного офіцера поліції респондентам було поставлено запитання «Чи знаєте ви вашого дільничного офіцера поліції?» (табл. 5.1).

На рисунку 5.1 показано динаміку індексної оцінки поінформованості про діяльність дільничного офіцера поліції. Для спрощення порівняльної оцінки відповіді було перераховані в індекс. Індекс коливається від «0» – «ні, нічого не чув про дільничного офіцера або його діяльність» до «1» – «так, знайомий з ним особисто». Перерахунок індексу здійснено шляхом надання відповідям на запитання: «Чи знаєте ви вашого дільничного офіцера поліції?» цифрових значень: «ні, нічого не чув про дільничного офіцера або його діяльність» – «0»; «чув оцінки діяльності дільничного офіцера від родичів, сусідів або знайомих» – «0,33»; «особисто не знайомий, але бачив його діяльність (або звертався по телефону)» – «0,66»; «так, знайомий з ним особисто» – «1».

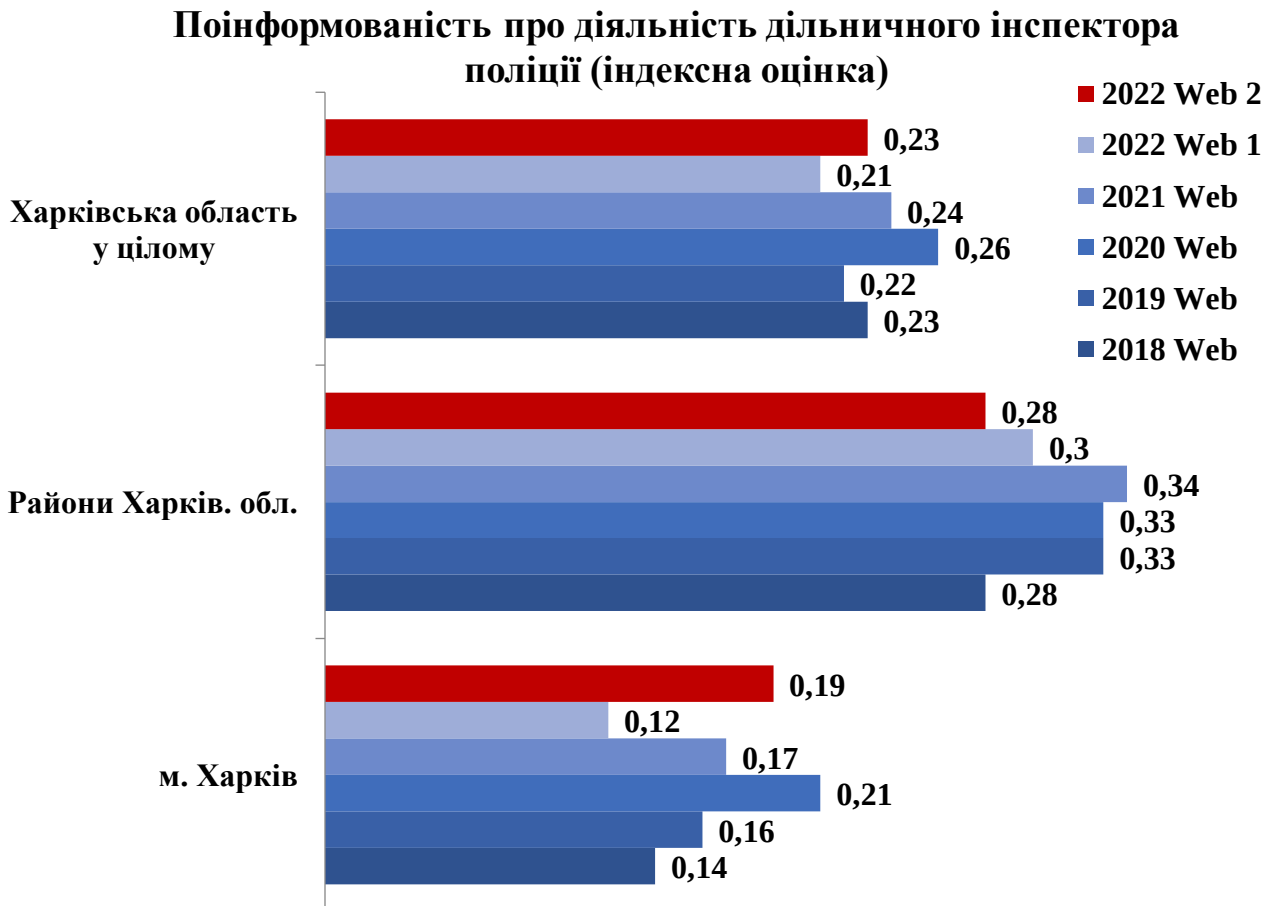

Рис. 5.1. Індексна оцінка поінформованості про діяльність дільничного офіцера поліції.

Індекс коливається від «0» – «ні, нічого не чув про дільничного офіцера або про його діяльність» до «1» – «так, знайомий з ним особисто». Порівняльні дані за 2018–2022 роки.

Результати показують збільшення під час війни поінформованості про діяльність ДОП/ПОГ у м. Харків та зменшення у районах Харківської області. До війни ситуація була протилежна – поінформованість про ДОП/ПОГ у м. Харкові була гіршою ніж в області.

Таблиця 5.1

Процентний розподіл відповідей на запитання: «**Чи знаєте ви вашого дільничного офіцера поліції?**» Порівняльні дані за 2013–2022 роки (відсоток від тих, хто відповів)

Дільничний офіцер поліції 2013–2022	Рік	Так, знайомий з ним особисто	Особисто не знайомий, але бачив його діяльність (або звертався по телефону)	Чув оцінки діяльності дільничного офіцера від родичів, сусідів або знайомих	Ні, нічого не чув про дільничного офіцера або про його діяльність	Індексна оцінка
м. Харків	2013	25	19,1	15,5	40,5	0,43
	2016	20,5	25,5	22,8	31,2	0,45
	2017	18,4	17,8	23	40,8	0,38
	2018	9,3	23,5	32,1	35,1	0,35
	2019	8,9	21,5	28,8	40,8	0,32
	2018 Web	8,2	5,8	6,7	79,3	0,14
	2019 Web	9,7	6,2	6,5	77,6	0,16
	2020 Web	13,8	8,5	6,2	71,5	0,21
	2021 Web	7,3	11,5	8,8	72,3	0,17
	2022 Web1	4,1	7,9	8,4	79,6	0,12
	2022 Web2	8,2	9,8	11,8	70,2	0,19
Райони Харківської області	2013	42,9	19,9	19,2	17,9	0,62
	2016	29	20	18,8	32,2	0,48
	2017	27,8	22,5	24,1	25,6	0,51
	2018	18,6	27,8	30,3	23,3	0,46
	2019	12,9	25,4	28	33,7	0,39
	2018 Web	15,9	13,4	12,3	58,4	0,28
	2019 Web	20,6	13,5	11,3	54,7	0,33
	2020 Web	20,9	12,9	11,5	54,7	0,33
	2021 Web	21,8	10,5	16,0	51,7	0,34
	2022 Web1	16,1	13	15,3	55,6	0,30
	2022 Web2	13,4	12,4	18,1	56,1	0,28
Харківська область у цілому	2013	33,3	19,5	17,2	30	0,52
	2016	23	24	21,3	31,7	0,46
	2017	23,2	19,6	23,7	33,5	0,44
	2018	13,5	25,4	31,3	29,8	0,4
	2019	11,5	23,9	28,3	36,3	0,36
	2018 Web	13	10,5	10,2	66,3	0,23
	2019 Web	13,9	9	8,3	68,8	0,22
	2020 Web	16,5	10,2	8,2	65,1	0,26
	2021 Web	13,3	11,1	11,8	63,8	0,24
	2022 Web1	10,2	10,5	11,9	67,4	0,21
	2022 Web2	10,6	11	14,7	63,7	0,23

До війни 10 % контактували з дільничним офіцером поліції особисто (4 % в Харкові та 16 % у районах Харківської області), під час війни цей відсоток в цілому по Харківській

області залишився без змін (11 %), а у розрізі місто-область – змінився: в Харкові зріс вдвічі (до 8 %), а у районах області знизився до 13 %.

Те ж стосується і тих, хто спілкувався з дільничним по телефону (11 % до війни та 11 % під час війни в цілому по Харківській області), але у м. Харкові цей відсоток зріс з 8 % до 10 %, а у районах області знизився з 13 % до 12 %.

Незалежно від місця проживання збільшився відсоток тих, хто щось чув про діяльність ДОП/ПОГ від інших: з 12 % до війни до 15 % під час війни в цілому по Харківській області; з 8 % до війни до 12 % у м. Харкові; з 15 % до війни до 18 % у районах Харківської області.

До війни дві третини (67 %) опитаних у Харківській області в цілому вказали, що протягом року нічого не чули про дільничного офіцера поліції або про його діяльність (80 % в Харкові та 56 % у районах Харківської області). Під час війни також дві третини (64 %) опитаних у Харківській області в цілому вказали, що протягом року нічого не чули про дільничного офіцера поліції або про його діяльність (70 % в Харкові та 56 % у районах Харківської області).

Слід зазначити, що відсоток опитаних, які нічого не чули про дільничного офіцера поліції або про його діяльність, порівняно з довоєнним періодом, у м. Харкові значно зменшився (на 10 %), а у районах Харківської області залишився без змін. Протягом останніх трьох років результати опитування фіксували тенденцію на збільшення поінформованості про діяльність дільничного офіцера поліції, але перед війною ми зафіксували зменшення цього показника, головним чином за рахунок м. Харків, оскільки у районах Харківської області протягом останніх трьох років ситуація в цілому залишалася без змін, а от під час війни саме у м. Харків поінформованість про ДОП/ПОГ значно покращилась.

Контакти з поліцією

Вивчати задоволеність спілкуванням з поліцією слід лише серед тих, хто мав з нею контакти. Також слід розрізняти причини за якими відбувались контакти з поліцією. Респондентам було поставлено запитання «Чи контактували Ви особисто за останні 12 місяців з працівниками поліції у місті Вашого проживання?» та «Якщо так, то з приводу чого?», відповіді на яке наведені у таблицях 5.2 і 5.3.

Під час війни інтенсивність контактів з поліцією зменшилась. Протягом 2022 року мали контакти з поліцією:

- **до війни** 27,6 % опитаних у Харківській області в цілому (25,1 % у м. Харків, 30 % у районах Харківської області).
- **під час війни** – 16,7 % опитаних у Харківській області в цілому (19,2 % у м. Харків, 13,5 % у районах Харківської області).

Таблиця 5.2

Процентний розподіл відповідей на запитання «Якщо Ви контактували з поліцією протягом останніх 12-ти місяців, то з приводу чого?». Дані 1 хвили опитування 2022 року «до війни». Відсоток серед тих, хто мав контакти з поліцією.

Причини контактів з поліцією	м. Харків	Райони Харківської області	Харківська область у цілому
Зупинка авто на дорозі (за будь якою причиною)	33,5	35,7	34,7
Як підозрюваний (затриманий)	8,9	2,5	5,3
Як свідок	27,7	31,3	29,7
Як потерпілий (заявник)	33,2	21,3	26,6

Таблиця 5.3

Процентний розподіл відповідей на запитання **«Якщо Ви контактували з поліцією протягом останніх 12-ти місяців, то з приводу чого?»**. Дані 2 хвили опитування 2022 року «під час війни». Відсоток серед тих, хто мав контакти з поліцією.

Причини контактів з поліцією	м. Харків	Райони Харківської області	Харківська область у цілому
Зупинка авто на дорозі (за будь якою причиною)	14,4	41,2	24,6
Як підозрюваний (затриманий)	9,4	0	5,8
Як свідок	20,9	17,6	19,6
Як потерпілий (заявник)	12,2	7,1	10,3
Перевірка документів під час пішого пересування*	40	38,8	39,6

* варіант відповіді добавлено у 2 хвили дослідження враховуючи особливості воєнного стану

До війни основною причиною контактів з поліцією, як у м. Харків, так і у районах Харківської області була зупинка авто на дорозі (за будь якою причиною) – більше третини контактів по Харківській області в цілому відбулось за цією причиною (35 %). Різниця між містом та областю практично відсутня.

Під час війни основною причиною контактів з поліцією, як у м. Харків, так і у районах Харківської області є перевірка документів під час пішого пересування (40 %). Різниця між містом та областю тут також практично відсутня.

Значно відрізняються між містом та областю контакти з поліцією під час війни у якості потерпілого (12 % місто та 7 % область) та у якості підозрюваного (9 % місто та 0 % область). За цими контактами переважає місто.

Значна різниця між містом та областю спостерігається і по контактам з поліцією під час зупинки авто на дорозі (за будь якою причиною) – у м. Харків за цією причиною мали контакти з поліцією 14 % опитаних, а у районах Харківської області – 41 %. За цими контактами значно переважає область.

Задоволеність спілкуванням з поліцією

У табл. 5.4 наведено процентний розподіл відповідей на запитання: «Якщо ви протягом останніх 12 місяців зверталися до працівників поліції, чи задоволені ви спілкуванням з ними?». **Під час війни задоволеність спілкуванням з поліцією збільшилась. У м. Харків задоволеність спілкуванням з поліцією вище ніж у районах Харківської області** (до війни ситуація була протилежна).

В цілому, серед тих, хто звертався до працівників поліції до війни, двоє з п'яти опитаних залишились задоволеними (42 %), і чверть – незадоволеними (26 %). Під час війни задоволеними залишились дві третини опитаних (62 %), а незадоволеними лише 8 %.

У м. Харків до війни були задоволені спілкуванням з поліцією 35 %, а незадоволені – 34 %. Під час війни у м. Харків задоволені спілкуванням з поліцією 65 %, а незадоволені – в 10 разів менше (6 %).

У районах Харківської області до війни були задоволені – 35 %, а незадоволені – 20 %. Під час війни у районах Харківської області задоволені – 58 %, а незадоволені – 12 %.

Таблиця 5.4

Процентний розподіл відповідей на запитання: «Якщо ви протягом останніх 12 місяців зверталися до працівників поліції, чи задоволені ви спілкуванням з ними?» Порівняльні дані за 2013–2022 роки

Задоволеність спілкуванням із поліцією 2013–2022	Рік	Зверталися до працівників поліції*	ТАК, повністю задоволений	Скоріше ТАК, ніж ні	важко відповісти	Скоріше НІ, ніж ні	НІ, повністю не задоволений	Задоволені (повністю + скоріше задоволений)	Не задоволені (повністю + скоріше не задоволений)	Баланс задоволеності**	Індексна оцінка
м. Харків	2013	12,0	21,7	17,0	46,1	7,4	7,8	38,7	15,2	23,5	0,19
	2016	20,6	25,5	32,3	27,3	9,3	5,5	57,8	14,8	43,0	0,32
	2017	24,3	15,7	29,1	30,3	16,4	8,5	44,8	24,9	19,9	0,14
	2018	4,6	10,0	16,7	65	6,7	1,6	26,7	8,3	18,4	0,13
	2019	13,8	23,7	37,3	22,6	11,1	5,2	61	17,3	42,7	0,31
	2018 Web	33,3	30,3	15,2	8,1	16,4	29,9	45,5	46,3	-0,8	-0,001
	2019 Web	29,7	15,2	25,2	7,1	21,5	30,9	40,4	52,4	-12	-0,13
	2020 Web	38,1	11,0	14,9	6,7	22,1	45,3	25,9	67,4	-41,5	-0,38
	2021 Web	18,3	19,4	28,7	20,7	13,5	17,8	48,1	31,3	16,8	0,09
	2022 Web 1	25,1	12,0	22,5	31,3	23,9	10,2	34,5	34,1	0,4	0,1
	2022 Web 2	19,2	27,3	37,4	29,5	3,6	2,2	64,7	5,8	58,9	0,42
Райони Харківської області	2013	10,6	24,7	27,8	32,9	10,8	3,8	52,5	14,6	37,9	0,29
	2016	16,1	21,0	26,6	31,6	14,4	6,4	47,6	20,8	26,8	0,21
	2017	18,6	15,5	31,7	30,6	16,4	5,7	47,2	22,1	25,1	0,17
	2018	11,1	13,4	27	47,5	9,6	2,5	40,4	12,1	28,3	0,19
	2019	17,1	31,3	41,7	15,9	9,4	1,8	73,0	11,2	61,8	0,45
	2018 Web	23,7	17,4	21,8	5,2	35,1	20,5	39,2	55,6	-16,4	-0,09
	2019 Web	24,6	21,9	29,8	7,2	21,0	20,0	51,7	41,0	10,7	0,06
	2020 Web	19,5	23,0	21,3	7,6	17,1	31,1	44,3	48,2	-3,9	-0,06
	2021 Web	17,0	21,1	22,0	27,4	21,5	8,0	43,1	29,5	13,6	0,13
	2022 Web1	30	28	20,1	32,2	8,6	11,1	34,5	19,7	14,8	0,23
	2022 Web2	13,5	45,9	11,8	30,6	9,4	2,4	57,5	11,8	45,7	0,45
Харківська область у цілому	2013	11,4	22,9	21,4	40,7	8,8	6,2	44,3	15,0	29,3	0,23
	2016	19,0	24,4	29,8	28,3	11,2	6,3	54,2	17,5	36,7	0,27
	2017	22,1	15,5	30,8	30,5	15,7	7,5	46,3	23,2	23,1	0,16
	2018	7,6	12,1	23	54,3	8,5	2,1	35,1	10,6	24,5	0,17
	2019	15,9	28,7	40,2	18,2	10,0	2,9	68,9	12,9	56,0	0,4
	2018 Web	29,4	26,0	17,4	7,1	22,7	26,8	43,4	49,5	-6,1	-0,03
	2019 Web	27,7	17,5	26,8	7,1	21,4	27,2	44,3	48,6	-4,3	-0,06
	2020 Web	31,0	13,9	16,4	6,9	20,9	41,9	30,3	62,8	-32,5	-0,30
	2021 Web	17,8	20,1	26,1	23,3	16,6	13,9	46,2	30,5	15,7	0,10
	2022 Web1	27,6	20,9	21,2	31,8	15,4	10,7	42,1	26,1	16	0,13
	2022 Web2	16,7	34,4	27,7	29,9	5,8	2,2	62,1	8	54,1	0,43

* Задоволеність спілкуванням із працівниками поліції розраховується серед тих, хто протягом останніх 12 місяців звертався до працівників поліції (питання 13).

** Баланс задоволеності розраховується як різниця між відсотком задоволених і відсотком не задоволених.

На рис. 5.2 наведено індексну оцінку задоволеності спілкуванням із працівниками поліції. Для спрощення порівняльної оцінки відповіді перераховані в індекс, який коливається від «-1» – «повністю незадоволений» до «+1» – «повністю задоволений». Перерахунок здійснено шляхом надання відповідям на запитання: «Якщо ви протягом останніх 12 місяців звертались до працівників поліції, чи задоволені ви спілкуванням з ними?» цифрових значень: «ні, повністю не задоволений» – «-1»; «скоріше ні, ніж так» – «-0,5»; «важко відповісти» – «0»; «скоріше так, ніж ні» – «+0,5»; «так, повністю задоволений» – «+1».

З рисунку видно, що тенденція на покращення задоволеності спілкуванням з працівниками поліції, яка спостерігалась у останні роки, під час війни значно посилилась. Індексна оцінка задоволеності не показує суттєвої різниці між містом та областю, на відміну від інших показників, за якими ситуація у місті значно краще.

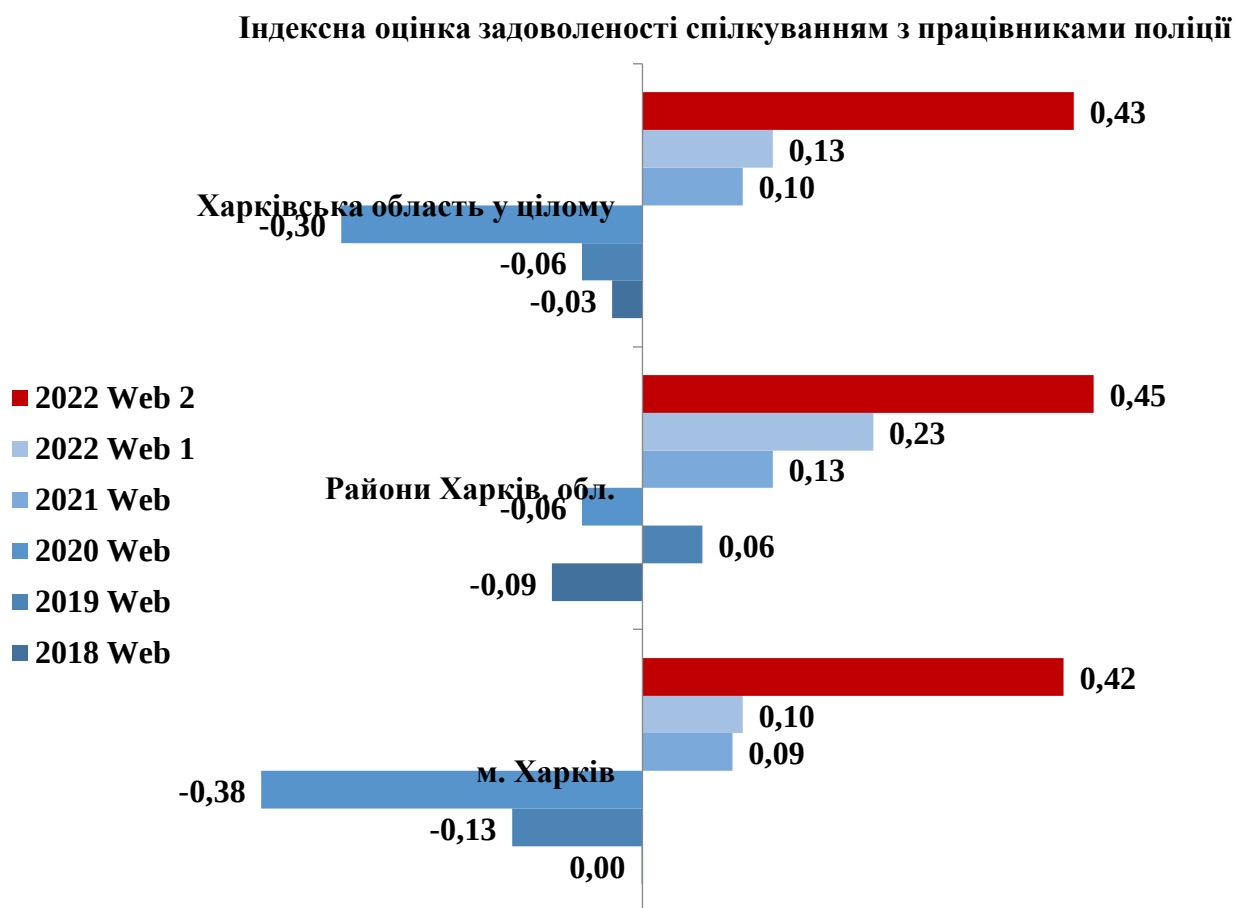

Рис. 5.2. Індексна оцінка задоволеності спілкуванням із працівниками поліції. Індекс коливається від «-1» – «повністю незадоволений» до «+1» – «повністю задоволений»

На рис. 5.3 наведено баланс задоволеності спілкуванням із працівниками поліції (різниця між відсотком задоволених і не задоволених). З рисунку видно, що тенденція на покращення задоволеності спілкуванням з працівниками поліції, добре видна і з показників балансу задоволеності – різниці між задоволеними та не задоволеними. Але баланс задоволеності у м. Харків помітно вище, ніж у районах Харківської області. До війни ситуація в м. Харків була значно гірше за ситуацію в районах Харківської області.

Баланс задоволеності спілкуванням з працівниками поліції

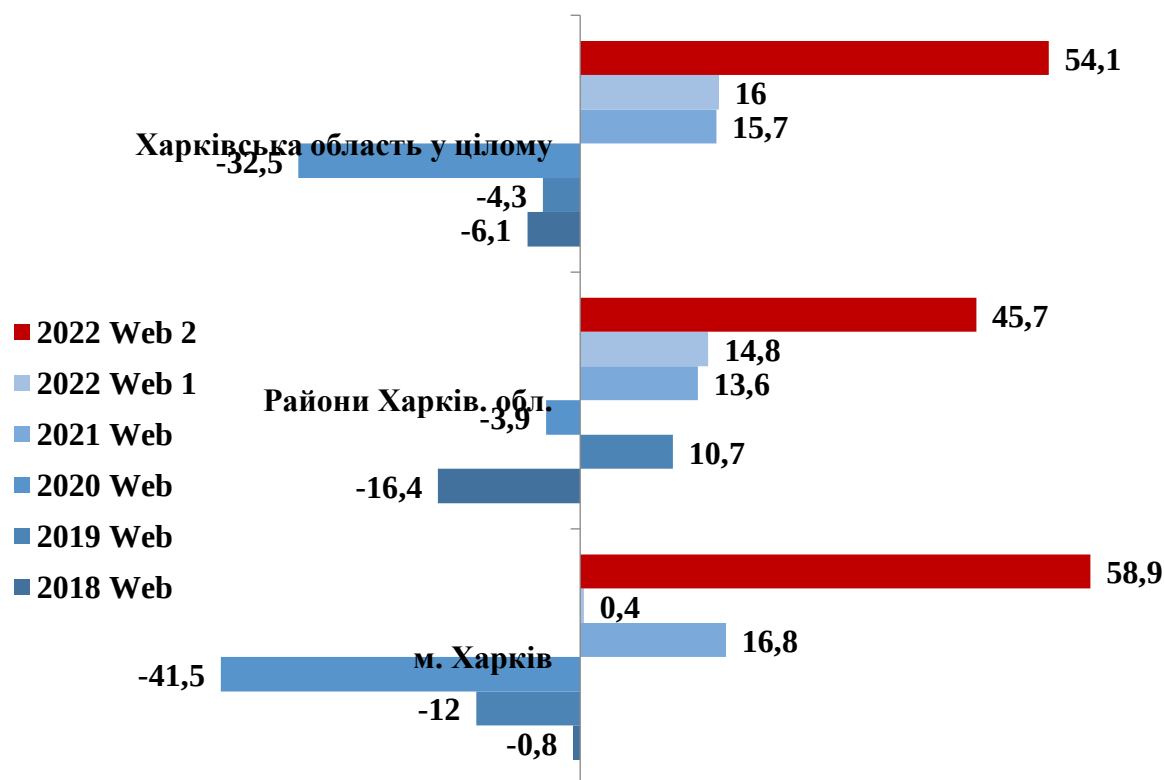

Рис. 5.3. Баланс задоволеності спілкуванням із працівниками поліції – різниця між відсотком задоволених і відсотком незадоволених

Готовність допомагати правоохоронним органам

У табл. 5.5 та на рис. 5.4 наведено процентний розподіл відповідей на запитання: «Чи готові ви допомагати правоохоронним органам?».

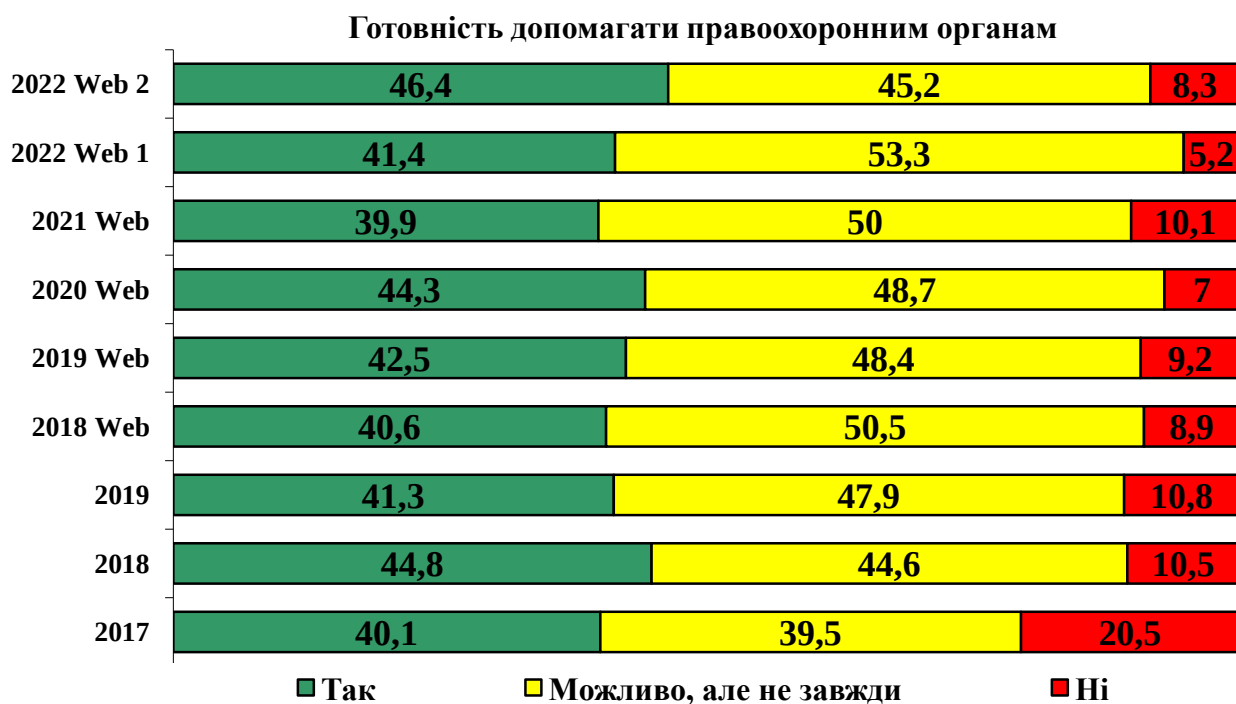

Рис. 5.4. Готовність допомагати правоохоронним органам у цілому по Харківській області. Порівняльні дані за 2017–2022 роки

Таблиця 5.5

Процентний розподіл відповідей на запитання: «*Чи готові ви допомагати правоохоронним органам?*». Дані опитування 2017–2022 років (відсоток від тих, хто відповів)

Готовність допомагати поліції	Рік	Так	Можливо, але не завжди, в деяких ситуаціях	Ні	Готовність допомагати* (так + можливо)
м. Харків	2017	34,7	42,1	23,2	76,8
	2018	42,0	47,3	10,6	89,3
	2019	44,3	45,6	10,1	89,9
	2018 Web	36	54,8	9,2	90,8
	2019 Web	43,3	48,7	8,0	92,0
	2020 Web	49,2	39,0	11,9	88,2
	2021 Web	36,9	51,8	11,3	88,7
	2022 Web 1	44,4	52,8	2,8	97,2
	2022 Web 2	45,1	47,5	7,4	92,6
Райони Харківської області	2017	47,8	36,6	15,6	84,4
	2018	48,0	41,5	10,4	89,5
	2019	39,6	49,1	11,3	88,7
	2018 Web	46,5	44,9	8,6	91,4
	2019 Web	41,2	47,8	11,0	89,0
	2020 Web	44,3	48,7	7,0	93
	2021 Web	44,2	47,4	8,5	91,6
	2022 Web 1	38,6	53,9	7,6	92,5
	2022 Web 2	48	42,6	9,4	90,6
Харківська область у цілому	2017	40,1	39,5	20,5	79,6
	2018	44,8	44,6	10,5	89,4
	2019	41,3	47,9	10,8	89,2
	2018 Web	40,6	50,5	8,9	91,1
	2019 Web	42,5	48,4	9,2	90,8
	2020 Web	47,3	42,7	10,0	90,0
	2021 Web	39,9	50,0	10,1	89,9
	2022 Web 1	41,4	53,3	5,2	94,7
	2022 Web 2	46,4	45,2	8,3	91,6

* Для спрощення порівняльної оцінки загальну готовність допомагати правоохоронним органам розраховано як суму відповідей «так» і «можливо, але не завжди, в деяких ситуаціях».

Протягом усіх років спостережень привертало до себе увагу те, що попри достатньо низьку довіру та негативне ставлення до правоохоронних органів близько 90 % опитаних готові допомагати їм. Під час війни по Харківській області у цілому 92 % опитаних висловили готовність допомагати правоохоронним органам (46 % за будь-яких обставин, 50 % в деяких ситуаціях, і 8 % заперечують таку можливість повністю). До війни по Харківській області у цілому 95 % опитаних були готові допомагати правоохоронним органам (41 % за будь-яких обставин, 53 % в деяких ситуаціях, і 5 % заперечували таку можливість повністю).

Різниця між містом та областю за цим показником мінімальна, серед мешканців міста Харків на 2 % більше готових допомагати правоохоронним органам, ніж серед мешканців районів Харківської області (до війни різниця складала 5 %). Під час війни відсоток тих, хто безумовно готовий допомагати поліції зріс, а також зріс відсоток тих, хто неготовий допомагати поліції за будь яких умов.

У табл. 5.6, 5.7 та на рис. 5.5, 5.6 наведено процентний розподіл відповідей на запитання: «Уявіть, що у вас є інформація, яка допоможе поліції розкрити злочин, наскільки ймовірно що Ви повідомите про це в поліцію ... якщо підозрюваний Вам не знайомий? ... якщо підозрюваний Ваш сусід? ... якщо підозрюваний Ваш друг або родич?».

Таблиця 5.6

Процентний розподіл відповідей на запитання: «Уявіть, що у вас є інформація, яка допоможе поліції розкрити злочин, наскільки ймовірно що Ви повідомите про це в поліцію якщо підозрюваний ... ?». Дані 1 хвили опитування 2022 року «до війни».

2022 «до війни»	Наскільки ймовірно що Ви повідомите про злочин в поліцію якщо підозрюваний ...	Точно не повідомлю	Скоріше не повідомлю	Не повідомлю (точно+скоріше)	Важко відповісти однозначно	Повідомлю (точно+скоріше)	Скоріше повідомлю	Точно повідомлю
м. Харків	... Вам не знайомий	1,9	4,9	6,8	21,4	71,8	40,6	31,2
	... Ваш сусід	1	3,5	4,5	36,6	53,3	35,1	18,2
	... Ваш друг або родич	4,7	13,1	17,8	55	27,2	21,4	5,8
Райони Харківської області	... Вам не знайомий	2,4	3,9	6,3	27,2	66,5	40,2	26,3
	... Ваш сусід	3,2	5,2	8,4	40,5	51,1	32,9	18,2
	... Ваш друг або родич	7	10,7	17,7	55,2	27	16,2	10,8
Харківська область у цілому	... Вам не знайомий	2,2	4,4	6,6	24,3	69,1	40,4	28,7
	... Ваш сусід	2,1	4,4	6,5	38,6	55	34	21
	... Ваш друг або родич	5,9	11,9	17,8	55,1	25,2	18,8	8,4

% готових повідомити в поліцію про злочин, якщо правопорушник ...

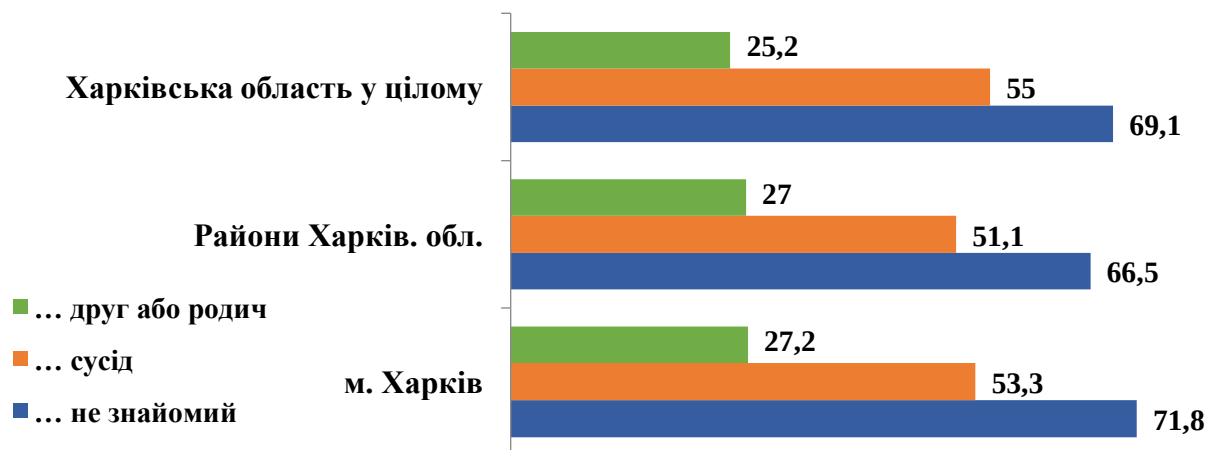

Рис. 5.5. Готовність повідомити в поліцію про злочин, якщо правопорушник ... не знайомий, ... сусід, ... друг або родич. Дані 1 хвили опитування 2022 року «до війни».

Таблиця 5.7

Процентний розподіл відповідей на запитання: «Уявіть, що у вас є інформація, яка допоможе поліції розкрити злочин, наскільки ймовірно що Ви повідомите про це в поліцію якщо підозрюваний ... ?». Дані 2 хвили опитування 2022 року «під час війни».

2022 «під час війни»	Наскільки ймовірно що Ви повідомите про злочин в поліцію якщо підозрюваний ...	Точно не повідомлю	Скоріше не повідомлю	Не повідомлю (точно+скоріше)	Важко відповісти однозначно	Повідомлю (точно+скоріше)	Скоріше повідомлю	Точно повідомлю
м. Харків	... Вам не знайомий	3,8	4,4	8,2	21,8	69,9	38,2	31,7
	... Ваш сусід	4	6	10	34,6	55,3	38,3	17
	... Ваш друг або родич	8,4	11,8	20,2	48,2	31,6	20,6	11
Райони Харківської області	... Вам не знайомий	1	6,5	7,5	25,2	67,3	42,6	24,7
	... Ваш сусід	4,7	8,4	13,1	35,1	51,8	34,8	17
	... Ваш друг або родич	5	18,4	23,4	47	29,5	19,5	10
Харківська область у цілому	... Вам не знайомий	2,5	5,3	7,8	23,4	68,7	40,2	28,5
	... Ваш сусід	4,3	7,1	11,4	34,8	53,7	36,7	17
	... Ваш друг або родич	6,8	14,8	21,6	47,7	30,6	20,1	10,5

% готових повідомити в поліцію про злочин, якщо правопорушник ...

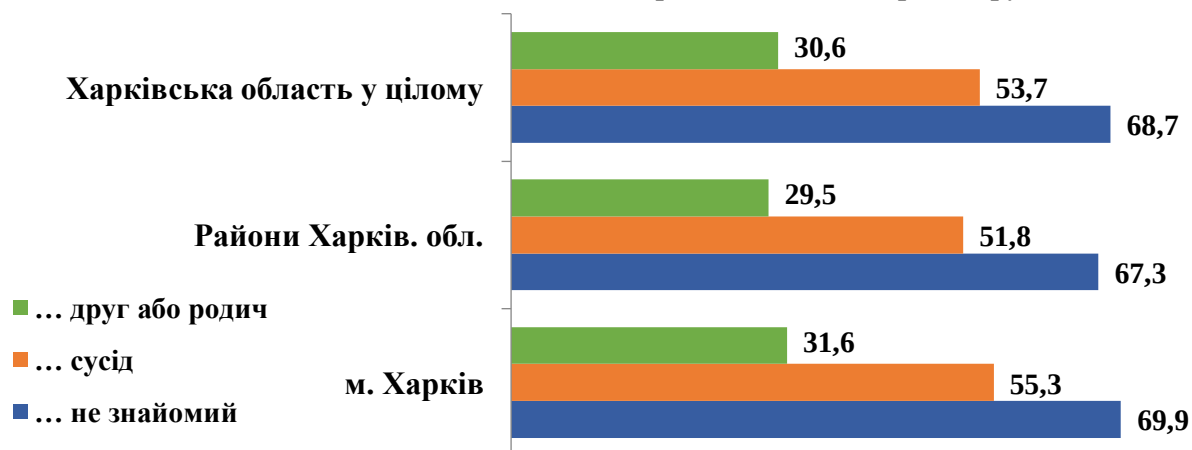

Рис. 5.6. Готовність повідомити в поліцію про злочин, якщо правопорушник ... не знайомий, ... сусід, ... друг або родич. Дані 2 хвили опитування 2022 року «під час війни».

Готовність повідомляти про злочин в поліцію залежить від ступеню соціальної дистанції з правопорушником: під час війни сім з десяти респондентів (69 %) готові повідомляти про злочин скоєний не знайомою людиною, половина (54 %) готова повідомляти про злочин скоєний сусідом, і третина (31 %) готова повідомляти про злочин скоєний другом або родичом. До війни також 69 % були готові повідомляти про злочин скоєний не знайомою людиною, половина (55 %) була готова повідомляти про злочин

скоєний сусідом, і чверть (27 %) була готова повідомляти про злочин скоєний другом або родичом.

Під час війни змінилось співвідношення місто-область відносно готовності повідомляти про злочин – у м. Харків стало більше готових повідомити про злочин ніж в районах Харківської області, незалежно від соціальної дистанції (за всіма трьома категоріями).

Неправомірні дії поліції

Суб'єктивна оцінка поширеності неправомірних дій поліції, яка вимірюється нами за допомогою запитання «Чи був протягом останніх 12 місяців такий випадок, коли працівники поліції, на Вашу думку, вчинили відносно вас або членів вашої родини неправомірні дії, порушили закон?», наведена на рис. 5.7 та у табл. 5.8.

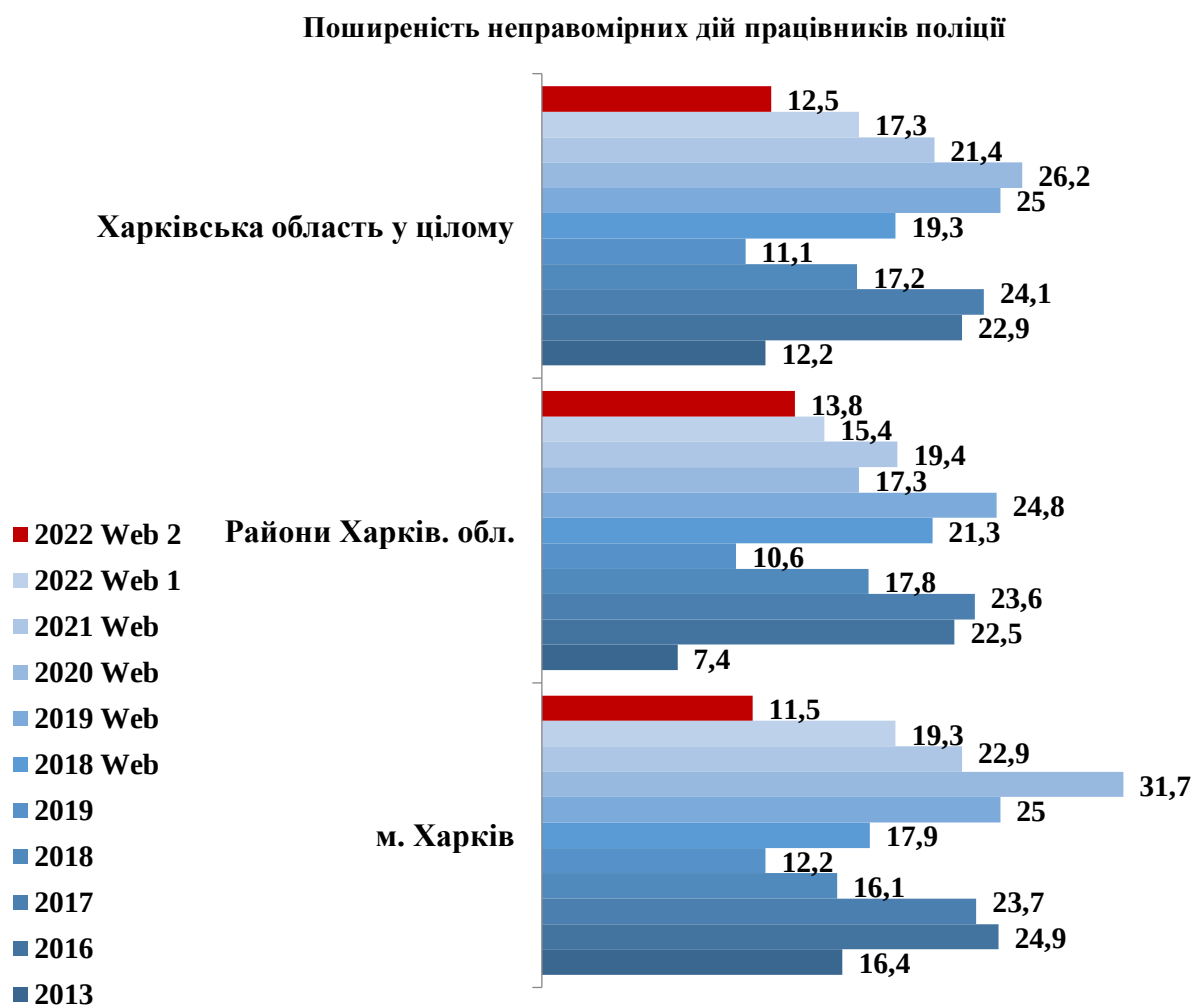

Рис. 5.7. Поширеність неправомірних дій працівників поліції (сумарний відсоток тих, хто точно впевнений, і тих, хто вважає, що, можливо, поліція діяла неправомірно). Порівняльні дані за 2013–2022 роки

Під час війни істотно знизився відсоток мешканців, які стикались з неправомірними діями поліції. Під час війни 13 % опитаних по Харківській області в цілому вважає, що поліція поводитись з ними неправомірно, до війни таких було 17 %. У 2021 році про це повідомляв кожен п'ятий (21 %). Приблизно чверть опитаних повідомляли про це у 2020 та 2019 році (26 % та 25 % відповідно). Ми спостерігаємо стабільне поступове зменшення неправомірних дій поліції.

Притому, у м. Харків відсоток тих, хто зіткнувся з неправомірними діями поліції під час війни став менший (19 % до війни, 12 % під час війни), ніж в районах Харківської області (15 % до війни, 14 % під час війни).

Таблиця 4.5

Процентний розподіл відповідей на запитання: «Чи був протягом останніх 12 місяців такий випадок, коли працівники поліції, на Вашу думку, вчинили відносно вас або членів вашої родини неправомірні дії, порушили закон?» Порівняльні дані за 2013–2022 роки (відсоток від тих, хто відповів)

Неправомірні дії поліції 2013–2021	Рік	Так, я можу назвати такий факт, випадок	Можливо, але я повністю не впевнений, що правоохоронець діяв неправильно	Ні, я не можу пригадати нічого подібного	Поширеність неправомірних дій поліції загалом (так + можливо)
м. Харків	2013	6,8	9,6	83,6	16,4
	2016	8,7	16,2	75,1	24,9
	2017	8,7	15,0	76,3	23,7
	2018	3,3	12,8	83,9	16,1
	2019	1,8	10,4	87,8	12,2
	2018 Web	9,9	8,0	82,1	17,9
	2019 Web	15	10,0	74,9	25,0
	2020 Web	21,8	9,9	68,3	31,7
	2021 Web	10,6	12,3	77,1	22,9
	2022 Web 1	4	15,3	80,7	19,3
	2022 Web 2	1,2	10,3	88,5	11,5
Райони Харківської області	2013	3,5	3,9	92,5	7,4
	2016	7,0	15,5	77,5	22,5
	2017	10,8	12,8	76,4	23,6
	2018	4,7	13,1	82,0	17,8
	2019	1,7	8,9	89,4	10,6
	2018 Web	10,4	10,9	78,7	21,3
	2019 Web	13,9	10,9	75,2	24,8
	2020 Web	9,6	7,7	82,7	17,3
	2021 Web	8,9	10,4	80,6	19,3
	2022 Web 1	6,1	9,3	84,6	15,4
	2022 Web 2	6,5	7,3	86,2	13,8
Харківська область у цілому	2013	5,3	6,9	87,8	12,2
	2016	7,6	15,3	77,1	22,9
	2017	9,2	14,9	76,0	24,1
	2018	4,2	13,0	82,7	17,2
	2019	1,7	9,4	88,8	11,1
	2018 Web	10,1	9,2	80,7	19,3
	2019 Web	14,6	10,4	75	25
	2020 Web	17,1	9,1	73,8	26,2
	2021 Web	9,9	11,5	78,6	21,4
	2022 Web 1	5,1	12,2	82,7	17,3
	2022 Web 2	3,6	8,9	87,5	12,5

6. КОРУПЦІЯ

Центральним показником цього блоку є досвід харків'ян щодо корупції протягом минулого року (табл. 6.1 та рис. 6.1).

Під час війни 8 % опитаних мали досвід корупції. До війни чверть опитаних (25 %) мали досвід корупції. Найбільший показник був зафіксований нами у 2014 році (65 %). Результати дослідження показують стабільне щорічне зменшення відсотку мешканців Харківщини, які мали корупційний досвід. **Під час війни відбулось значне зменшення корупції – вона знизилась втричі.**

Таблиця 6.1

Процентний розподіл відповідей на запитання: *«Чи доводилось Вам або членам Вашої родини за останні 12 місяців стикатися з будь-якими проявами корупції з боку представників державних органів (у тому числі освітніх, медичних чи інших установ)?», «Якщо Ви за останні 12 місяців контактували з державною установою чи відбувалось наступне? ... У Вас вимагали хабаря (гроші, подарунок, послугу) ... Ви самі пропонували хабаря (гроші, подарунок, послугу) ... Ви використовували «зв'язки» (знайомство, протекцію, «блат»)»* (відсоток від тих, хто відповів). Дані опитувань 2013–2022 років.

Досвід корупції протягом року	Всього мали досвід корупції	з них: хабарі на вимогу	з них: добровільні хабарі	з них: використання зв'язків
2013	54,3	59,2	21,8	18,9
2014	65	61,8	23,7	14,6
2015	53,3	43,4	31,3	25,3
2016	45,1	42,6	28,2	29,3
2017	38,1	30,4	30,3	39,1
2019	37,3	68,7	16,7	35,3
2020 Web	32,6	77	10,2	30
2021 Web	24	52,3	16,5	44
2022 Web 1	24,5	51,3	15,2	50,5
2022 Web 2	8	26,7	10,8	70,3

* Загальний відсоток може не дорівнювати 100 %, оскільки респонденти мали змогу обрати декілька варіантів відповіді.

Досвід корупції деталізується у нашому дослідженні відповідно до трьох проявів: 1) хабарі на вимогу, 2) добровільні хабарі, 3) використання зв'язків (табл. 6.1 та 6.2, рис. 6.1).

Якщо загальний досвід корупції поступово і стабільно зменшується, то внутрішня структура корупційної взаємодії є дуже мобільною і змінюється залежно від зовнішніх обставин. Порівняно з довоєнним періодом відбулось зменшення долі хабарів на вимогу (з 51 % до війни до 27 % під час війни), незначно знизилось добровільне хабарництво (15 % до війни і 11 % під час війни), але відбулось істотне зростання використання зв'язків (з 51 % до війни до 70 % під час війни). Війна спричинила зменшення хабарів на вимогу і збільшення використання зв'язків.

Щодо проявів **корупції під час контактів з поліцією** (табл. 6.2) – під час війни лише 3 % мешканців Харківщини стикалися з корупцією при контакті з працівниками поліції (до війни – 8 %, у 2021 році – 10 %). Під час війни відбулось істотне зменшення корупції при контактах з поліцією.

Порівняно з довоєнним періодом відбулось зменшення долі хабарів на вимогу поліцейських (з 69 % до війни до 49 % під час війни), збільшилось добровільне хабарництво (12 % до війни до 34 % під час війни), відбулось зменшення використання зв'язків (з 34 % до

війни до 26 % під час війни). Війна спричинила зменшення хабарів на вимогу і збільшення добровільного хабарництва при контактах з поліцією.

Таблиця 6.2

Процентний розподіл відповідей на запитання: «Чи доводилось Вам або членам Вашої родини за останні 12 місяців стикатися з будь-якими проявами **корупції з боку представників поліції?**», «Якщо Ви за останні 12 місяців контактували з поліцією чи відбувалось наступне? ... У Вас вимагали хабаря (гроші, подарунок, послугу) ... Ви самі пропонували хабаря (гроші, подарунок, послугу) ... Ви використовували «зв'язки» (знайомство, протекцію, «блат»)» (відсоток від тих, хто відповів).

Досвід корупції під час контактів з поліцією	Всього мали досвід корупції з поліцією	з них: хабарі на вимогу	з них: добровільні хабарі	з них: використання зв'язків
2021 Web	10	72	13	24
2022 Web 1	8	69	12	34
2022 Web 2	3	49	34	26

* Загальний відсоток може не дорівнювати 100 %, оскільки респонденти мали змогу обрати декілька варіантів відповіді.

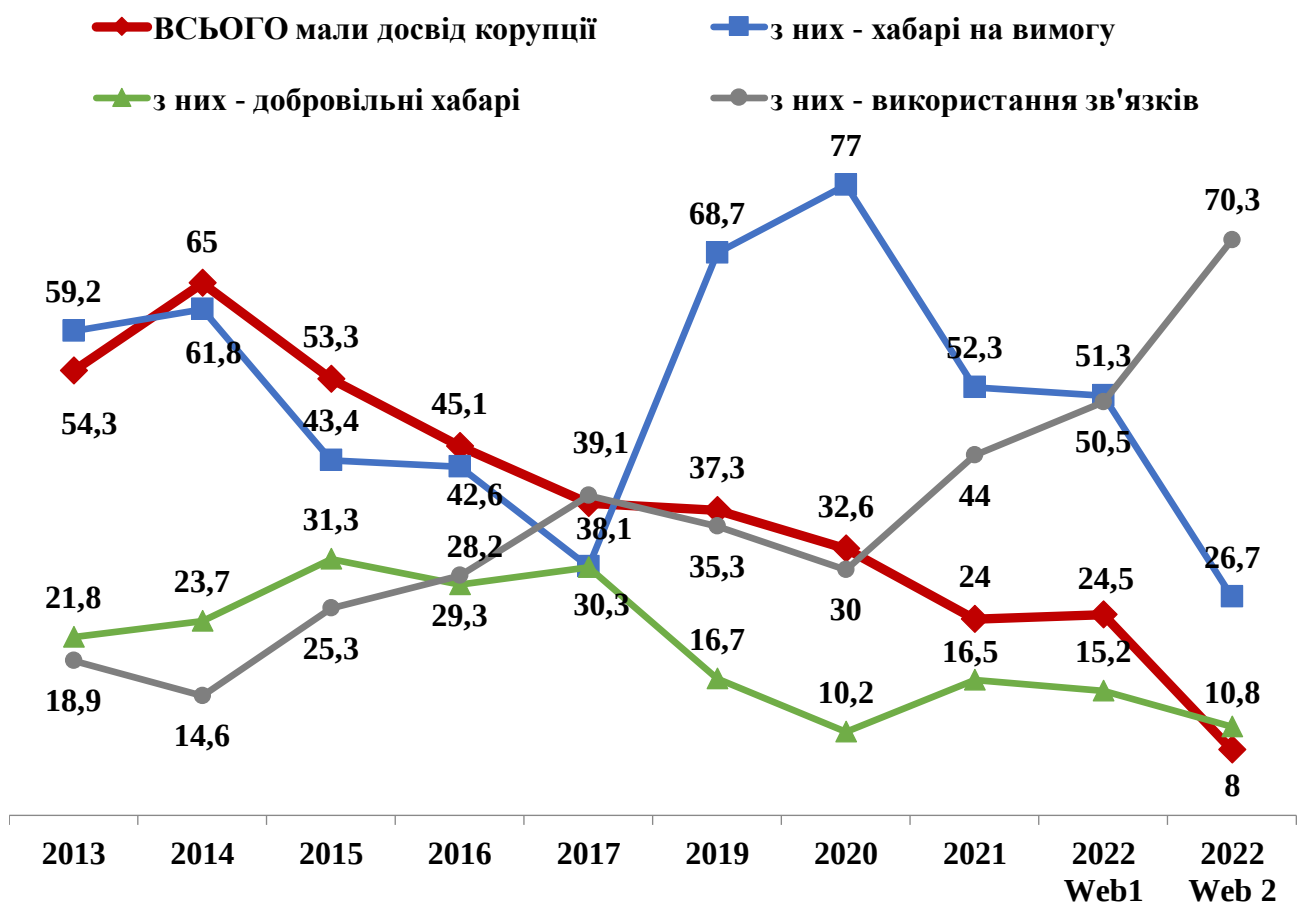

Рис. 6.1. Досвід корупції серед мешканців Харківщини. Дані опитувань 2013-2022 рр.

Рівень сприйняття корупції досліджується нами за допомогою запитання «На Вашу думку, чи може надання хабаря, неофіційних послуг або подарунка бути виправданим, якщо це необхідно для вирішення важливої для Вас справи?» (див. табл. 6.3 та рис. 6.2). Результати моніторингу показують загальну тенденцію на зменшення виправдування

корупції, яка зберігалась під час війни. Якщо у 2015 році майже чверть опитаних (23 %) вважали, що корупція може бути виправдана завжди, то у 2022 році перед війною так вважали лише 6 % мешканців Харківщини, а під час війни – лише 3 %. Іноді готові до корупції під час війни 39 % опитаних (43 % до війни). Вважають, що до корупції не слід вдаватись ніколи під час війни 58 % опитаних (51 % до війни). Тенденція на зменшення виправдування корупції зберігається, але залишається стабільною частина суспільства, яка вважає, що іноді надання хабаря, неофіційних послуг або подарунка може бути виправданим, якщо це необхідно для вирішення важливої для них справи – це близько третини мешканців Харківщини.

Таблиця 6.3

Процентний розподіл відповідей на запитання: «На Вашу думку, чи може надання хабаря, неофіційних послуг або подарунка бути виправданим, якщо це необхідно для вирішення важливої для Вас справи?» (відсоток від тих, хто відповів). Дані опитувань 2013–2022 років.

рік опитування	Так, завжди	Іноді	Ніколи
2013	10,8	60,9	28,3
2014	16,1	63	20,9
2015	22,8	54,4	22,8
2016	13,7	59	27,3
2017	9,3	60	30,7
2019	8,9	36,6	54,5
2020 Web	5,6	36,1	58,3
2021 Web	7	38,9	54,1
2022 Web 1	6,1	42,5	51,4
2022 Web 2	2,7	39,5	57,8

Чи може корупція бути виправданою?

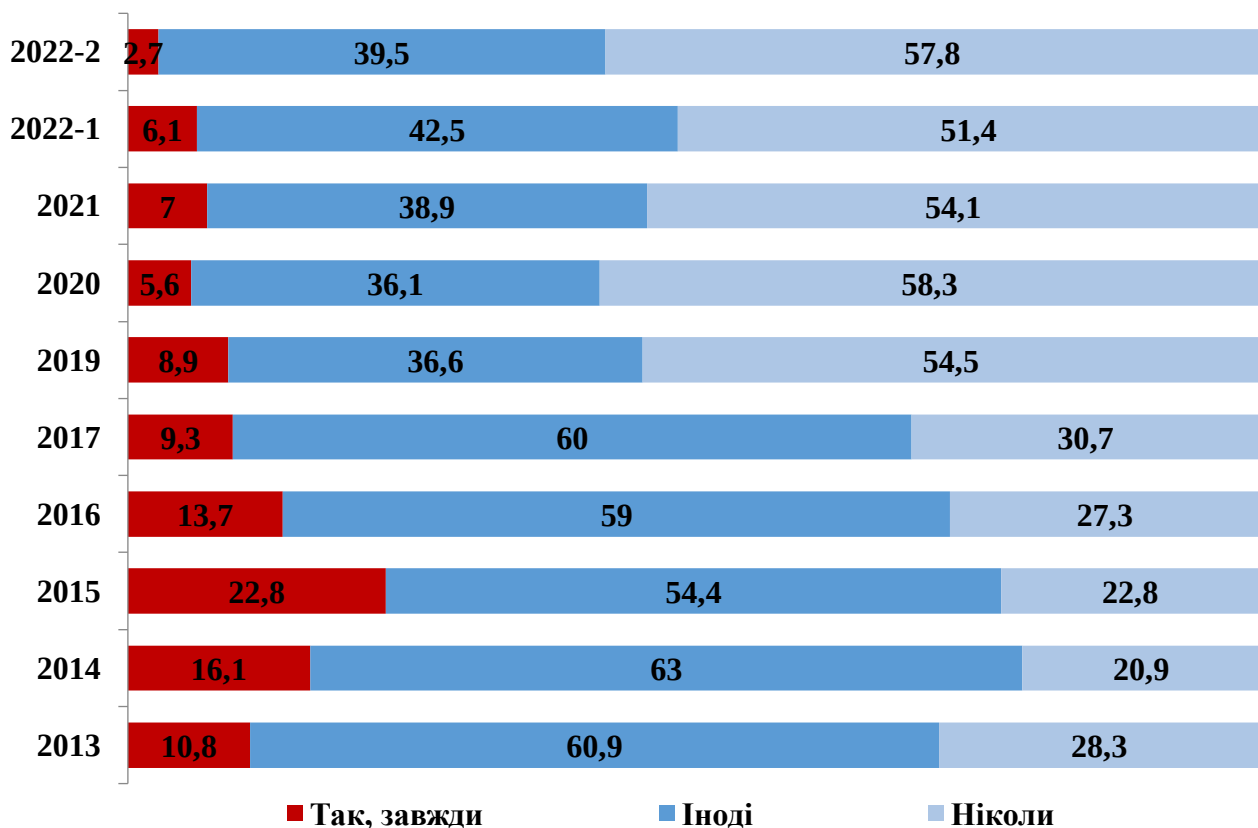

Рис. 6.2. Сприйняття корупції серед мешканців Харківщини. Дані опитувань 2013-2022 рр.

7. ВІКТИМОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ ТА ВЧИНЕННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Віктимологічні показники

Оцінку віктимологічних показників – віктимності (відсотку осіб, які ставали жертвою злочинних посягань) та латентності (відсотку осіб, які не повідомляли про це в поліцію) – показано у табл. 7.1 та на рис. 7.1. і 7.2.

В цілому по Харківській області віктимність під час війни зменшилась, а латентність злочинності – збільшилась.

Таблиця 7.1

Процентний розподіл відповідей на запитання: «Чи був протягом останніх 12 місяців такий випадок, коли ви або члени вашої родини ставали жертвою злочинних посягань?» (відсоток від усіх), «Якщо так, чи повідомляли ви або члени вашої родини про це в поліцію?» (відсоток від тих, хто відповів). Дані опитувань 2017–2022 років.

Віктимологічні показники	Рік	Ставали жертвою злочинних посягань (віктимність)	Не повідомляли про це в поліцію (латентність)
м. Харків	2017	11,4	59,4
	2018	2	72
	2019	6,8	23,1
	2018 Web	17,3	24
	2019 Web	21,3	28,4
	2020 Web	21,2	17,2
	2021 Web	19,7	24
	2022 Web 1	15,6	37,8
	2022 Web 2	6,1	54,8
Райони Харківської області	2017	2,6	87
	2018	3,1	58,8
	2019	6,2	30,2
	2018 Web	12,9	24,3
	2019 Web	9,6	29,3
	2020 Web	9,1	20,8
	2021 Web	12,1	32,5
	2022 Web 1	8,5	26
	2022 Web 2	1,5	66,7
Харківська область у цілому	2017	8	69,7
	2018	2,5	64,4
	2019	6,4	27,6
	2018 Web	15,5	24,1
	2019 Web	12,6	28,9
	2020 Web	16,6	17,9
	2021 Web	16,5	26,6
	2022 Web 1	12	33,5
	2022 Web 2	4	56,9

Серед мешканців Харківщини під час війни 4 % мешканців ставали жертвою злочинних посягань (до війни це був кожен десятий – 12 %), і майже дві третини з них (57 %) не повідомили про це в поліцію (до війни це була третина – 34 %).

Віктимність у м. Харків значно вище (6 % під час війни; 16 % до війни), ніж у районах Харківської області (2 % під час війни; 9 % до війни). Проте латентність злочинності під час війни є вищою у районах Харківської області (67 % під час війни; 26 % до війни), ніж у м. Харків (55 % під час війни; 38 % до війни), до війни було навпаки.

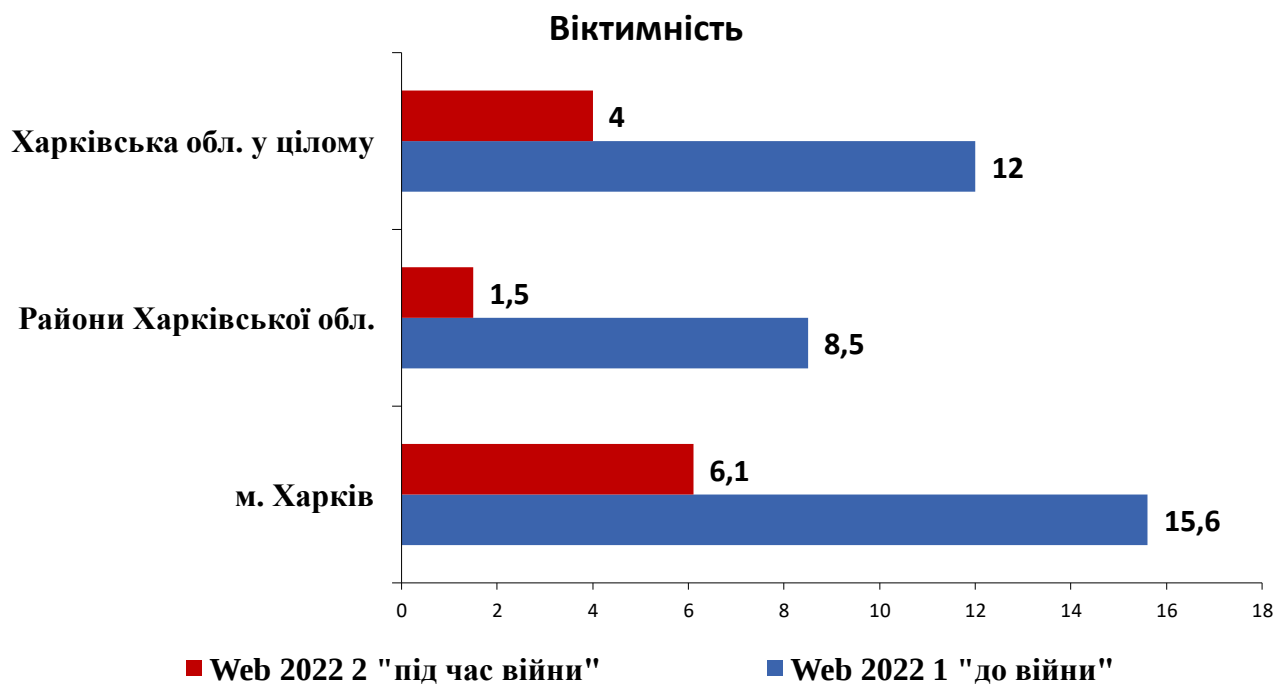

Рис. 7.1. Віктимологічні показники. Віктимність – відсоток осіб, які ставали жертвою злочинних посягань. Дані опитувань 2022 р.

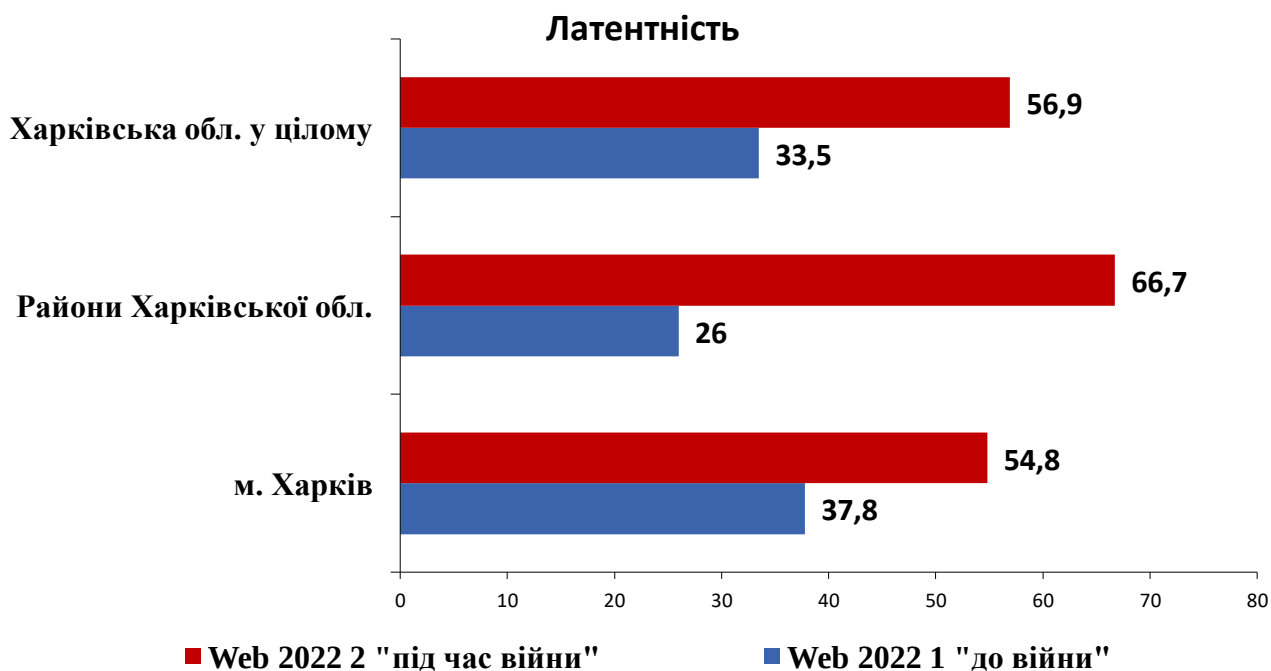

Рис. 7.2. Віктимологічні показники. Латентність – відсоток осіб, які **не повідомляли** про це в поліцію. Дані опитувань 2022 р.

Серед злочинних посягань, з якими зіткнулись опитані протягом 2022 року (рис. 7.3 та 7.4), **переважають майнові злочини** – крадіжка та шахрайство. Під час війни добавились посилення на мародерів та військові дії, що цілком зрозуміло.

Рис. 7.3. Хмара ключових слів із формулювання відповіді на запитання: «Якщо ви ставали жертвою злочинного посягання, то якого саме?» (слова наведені так, як їх написали респонденти, хмару сформовано за допомогою онлайн-сервісу worditout.com). Дані 1 хвили опитування 2022 року «до війни».

Рис. 7.4. Хмара ключових слів із формулювання відповіді на запитання: «Якщо ви ставали жертвою злочинного посягання, то якого саме?» (слова наведені так, як їх написали респонденти, хмару сформовано за допомогою онлайн-сервісу worditout.com). Дані 2 хвили опитування 2022 року «під час війни».

Серед причин неповідомлення про злочин в поліцію (причин латентності), як і у минулі роки, переважає **відсутність віри в те, що звернення до поліції вирішить їх справу**, а також заздалегідь сформовані упередження щодо реакції поліції – упевненість у марності та безперспективності цього та небажання завдавати собі зайвого клопоту (рис. 7.5 та 7.6).

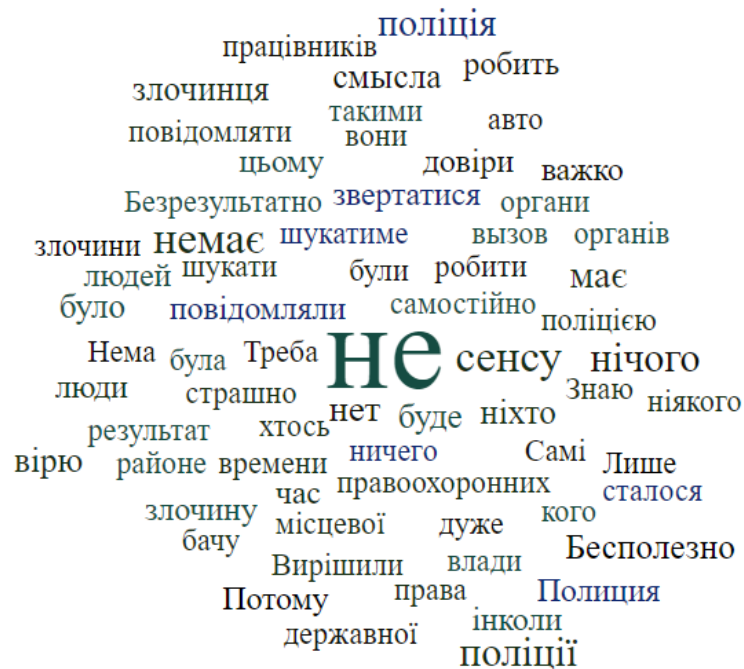

Рис. 7.5. Хмара ключових слів із формулювання відповіді на запитання «Якщо Ви не повідомляли про злочин в поліцію, то чому?» (слова наведені так, як їх написали респонденти, хмару сформовано за допомогою онлайн-сервісу worditout.com). Дані 1 хвили опитування 2022 року «до війни».

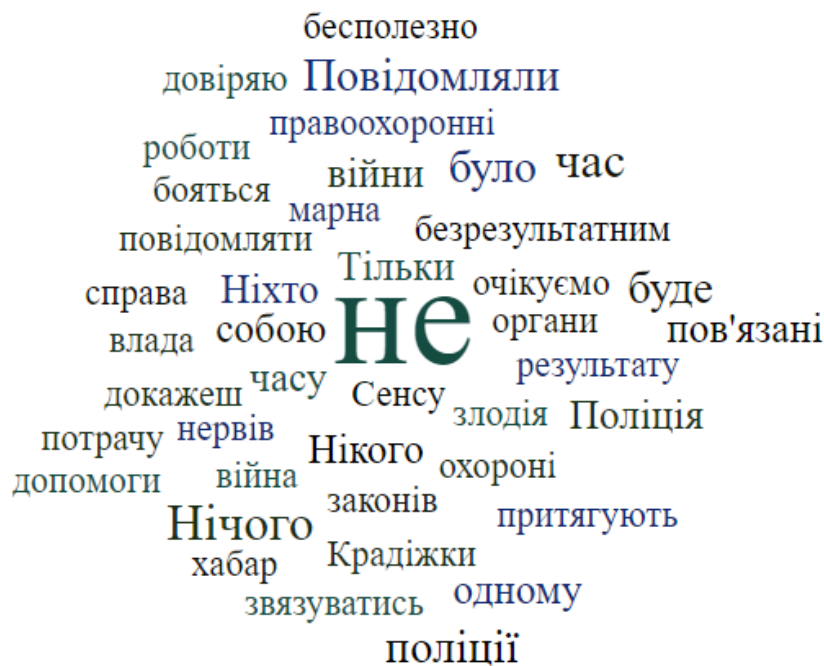

Рис. 7.6. Хмара ключових слів із формулювання відповіді на запитання «Якщо Ви не повідомляли про злочин в поліцію, то чому?» (слова наведені так, як їх написали респонденти, хмару сформовано за допомогою онлайн-сервісу worditout.com). Дані 2 хвили опитування 2022 року «під час війни».

Вчинення правопорушень

На рис. 7.4 наведено розподіл відповідей мешканців Харківщини на запитання «За останні 12 місяців чи відбувалось наступне ...? ... Ви брали участь у корупційних діях і не повідомляли про це в поліцію. ... Ви вчинили насильницькі дії (вдарили когось чи нанесли тілесні ушкодження). ... Ви щось вкрали». Цей блок запитань був не обов'язковим. Отримані відсотки не є абсолютними показниками розповсюдженості вказаних протиправних дій, оскільки запитання є дуже сенситивними. Ці дані використовуються для дослідження впливу моральних установок на протиправну поведінку як залежна змінна у статистичному аналізі. У абсолютних числах їх слід читати як «не менше ніж вказаний відсоток вчинив наступні дії ...». У західній кримінології цей показник має назву self-reported crime.

Ми бачимо, що під час війни відсоток осіб, що повідомили про особисту участь у корупційних діях знизився, а відсоток осіб які повідомили про участь у насильницьких та корисливих правопорушеннях залишився відносно стабільним (коливання у десяті долі проценту знаходиться у рамках статистичної похибки).

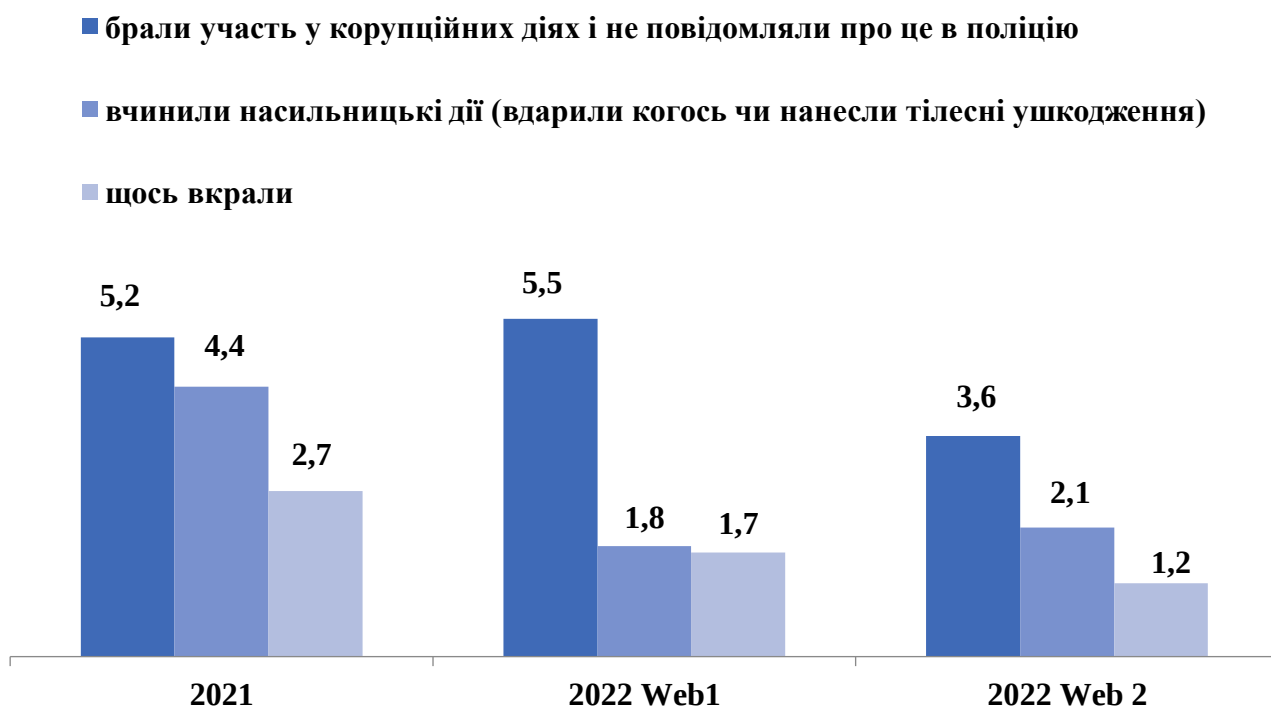

Рис. 7.7. Досвід вчинення правопорушень серед мешканців Харківщини. Дані опитувань 2021-2022 рр.

8. ПРОБЛЕМИ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У МІСЦЕВІЙ ГРОМАДІ

Проблеми

Одним із центральних дослідницьких завдань є визначення найбільш гострих проблем, пов'язаних із захистом правопорядку, що існують у місцевій громаді, та очікувань місцевої громади від правоохоронних органів. Респондентам першої хвилі (лютий 2022 р.) і другої хвилі опитування (вересень-жовтень 2022 р.) було поставлено відкрите запитання: **«Які найбільш гострі проблеми, пов'язані із захистом правопорядку, існують у вашому місті (селищі, селі)?»** (див. табл. 8.1).

Таблиця 8.1

Розподіл відповідей на запитання **«Які найбільш гострі проблеми, пов'язані із захистом правопорядку, існують у вашому місті (селищі, селі)?»**

Відповіді згруповано (відсоток від усіх). 2022 рік, 1 хвиля «до війни».

Проблеми 2022 (1 хвиля)	Харківська область в цілому	Райони області	м. Харків
Наркотики	14,7	10,3	28,3
у т. ч. закладки	1,7	0,4	5,8
Майнові злочини	8,2	7,8	9,1
у т. ч. крадіжки	7,2	6,8	8,3
у т. ч. грабежі	0,7	0,6	0,7
у т. ч. розбої	0,2	0,3	0
у т. ч. шахрайства	0,1	0,1	0,1
Алкоголь	7,6	6,6	11
у т. ч. "наливайки"	0,7	0,2	2,3
Публічний порядок	3,8	3,6	4,6
у т. ч. хуліганство	2	1,8	2,4
у т. ч. вандалізм	1	1	1,1
у т. ч. бійки та дебоші	0,8	0,8	1,1
Злочинність неповнолітніх	2,4	2,5	2,2
Дорожній рух	2,3	2,2	2,7
Корупція	1,3	1,4	0,8
Бродяжництво	0,5	0,5	0,4
Бездіяльність та байдужість	0,4	0,4	0,5
Порушення режиму тиші	0,3	0,1	0,8
Вирубка лісу	0,2	0,3	0
Проституція	0,1	0	0,2

До війни, серед правоохоронних проблем, як вже кілька років поспіль, респонденти найчастіше називали чотири основні:

- 1) вживання наркотиків, у тому числі «закладки» – 14,7 % (28,3 % м. Харків, 10,3 % райони Харківської області);
- 2) майнові злочини (крадіжки, грабежі, розбої, шахрайства) – 8,2 % (9,1 % м. Харків, 7,8 % райони Харківської області);
- 3) вживання алкоголю, у тому числі «наливайки» – 7,6 % (11 % м. Харків, 6,6 % райони Харківської області).
- 4) публічний порядок – 3,8 % (4,6 % м. Харків, 3,6 % райони Харківської області).

Злочинність неповнолітніх, порушення правил дорожнього руху та корупція та турбує опитаних рідше, ніж вказані вище чотири основні проблеми.

Найрідше «до війни» згадуються такі проблеми, як проституція, вирубка лісу, порушення режиму тиші, бездіяльність та байдужість та бродяжництво.

Вартує уваги, що проблеми з наркотиками та алкоголем більш розповсюджені в місті Харків, ніж у районах Харківської області. Наркотичні «закладки» – це проблема суто міста Харків, не притаманна районам області. «Наливайки» – місця незаконного продажу алкоголю дрібними порціями – також переважно притаманні місту Харків, і в області майже не зустрічаються. В той же час «майнові злочини», у т.ч. «крадіжки», а також злочини, пов'язані з публічним порядком, практично рівною мірою вказуються як мешканцями м. Харкова так і мешканцями районів Харківської області.

На рис. 8.1 наведена хмара ключових слів із формулювання найбільш гострих проблем, пов'язаних із захистом правопорядку (2022 рік, 1 хвиля «до війни»). Для візуалізації відповідей опитаних у формі хмари слів було використано відкриту бібліотеку JavaScript.

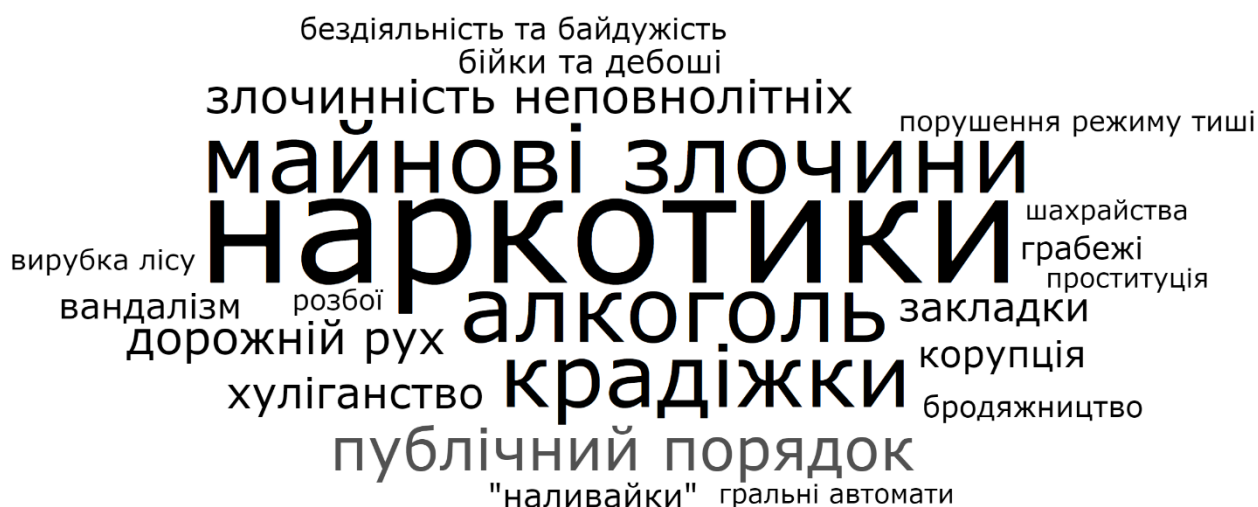

Рис. 8.1. Хмара ключових слів із формулювання найбільш гострих проблем, пов'язаних із захистом правопорядку (розмір шрифту слова відповідає частоті згадки проблем респондентами). 2022 рік, 1 хвиля «до війни».

На рис. 8.2 наведено розподіл відповідей щодо найбільш гострих проблем, пов'язаних із захистом правопорядку, висловлених мешканцями м. Харків та населених пунктів Харківської області (2022 рік, 1 хвиля «до війни»).

На рис. 8.3 та 8.4 наведено розподіл відповідей щодо найбільш гострих проблем, пов'язаних із захистом правопорядку, висловлених мешканцями м. Харкова (рис. 8.3) та населених пунктів Харківської області (рис. 8.4) за результатами опитувань в 2020, 2021 та 2022 (1 хвиля «до війни») роках.

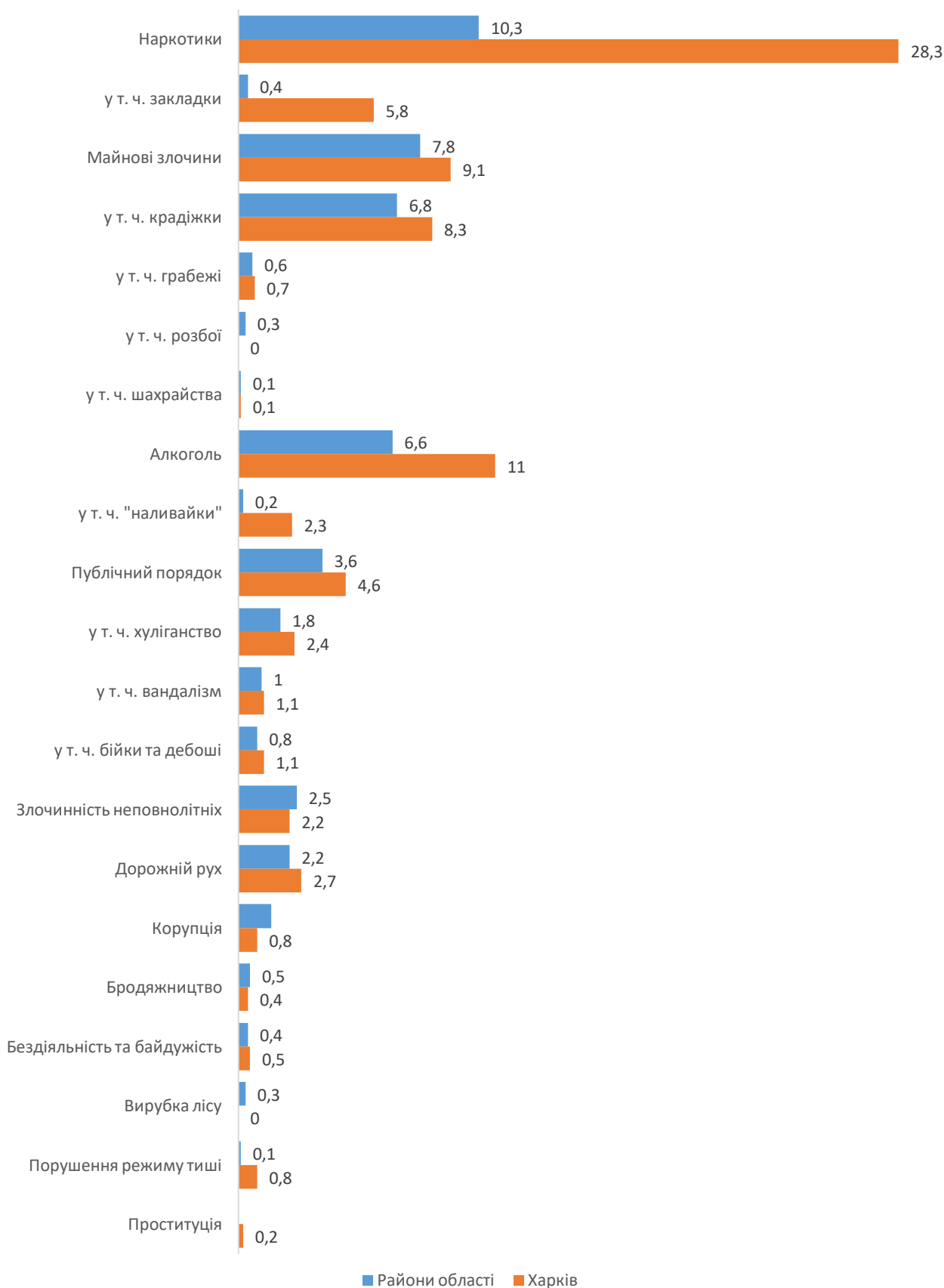

Рис. 8.2. Найбільш гострі проблеми, пов'язані із захистом правопорядку, висловлені мешканцями м. Харків та населених пунктів Харківської області. (Дані опитування 2022 р. 1 хвиля «до війни», відповіді згруповано, відсоток від усіх)

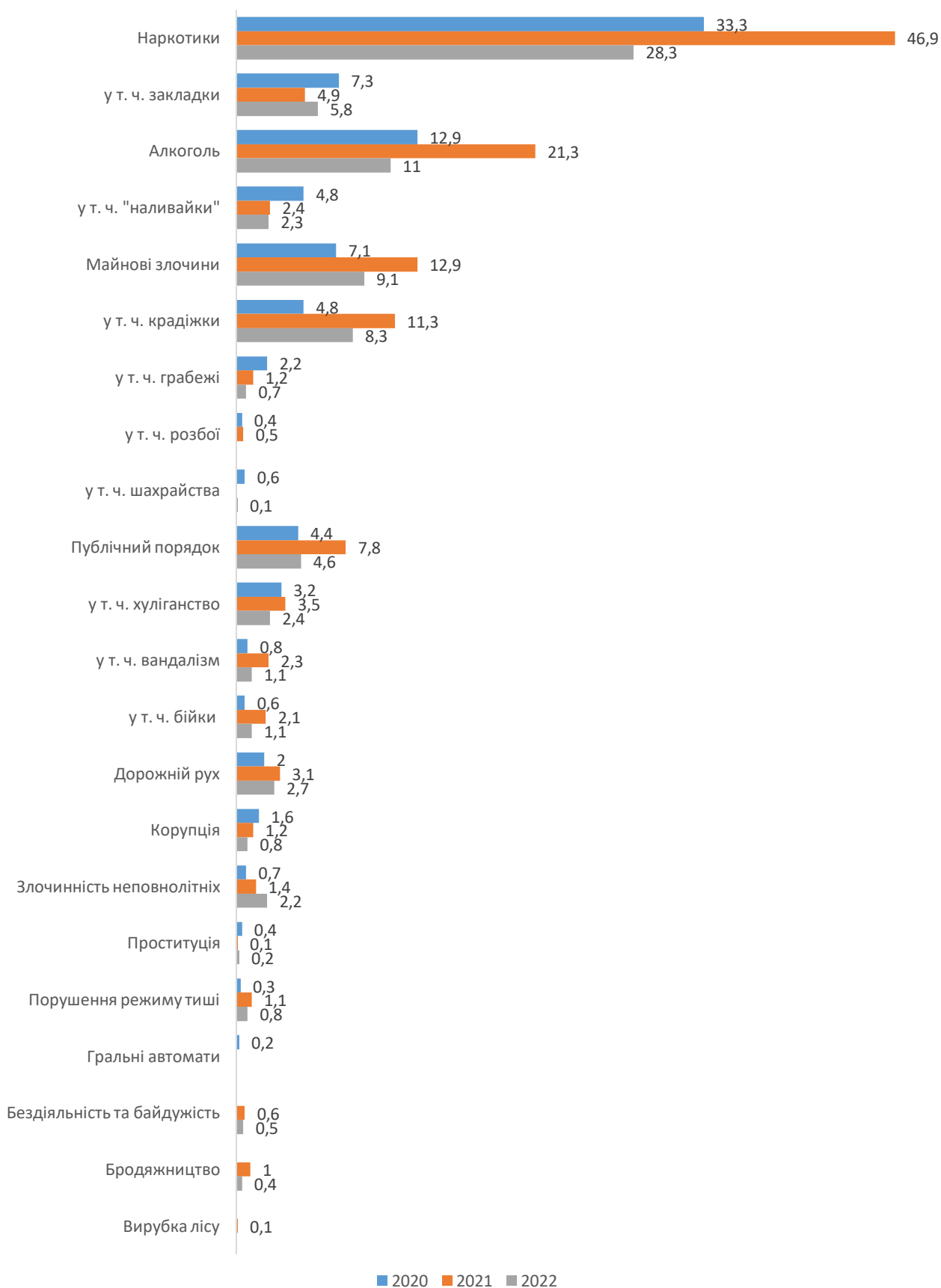

Рис. 8.3. Найбільш гострі проблеми, пов'язані із захистом правопорядку, висловлені мешканцями м. Харків. Дані опитувань 2020, 2021 і-2022 р. (1 хвиля «до війни»), відповіді згруповано, відсоток від усіх.

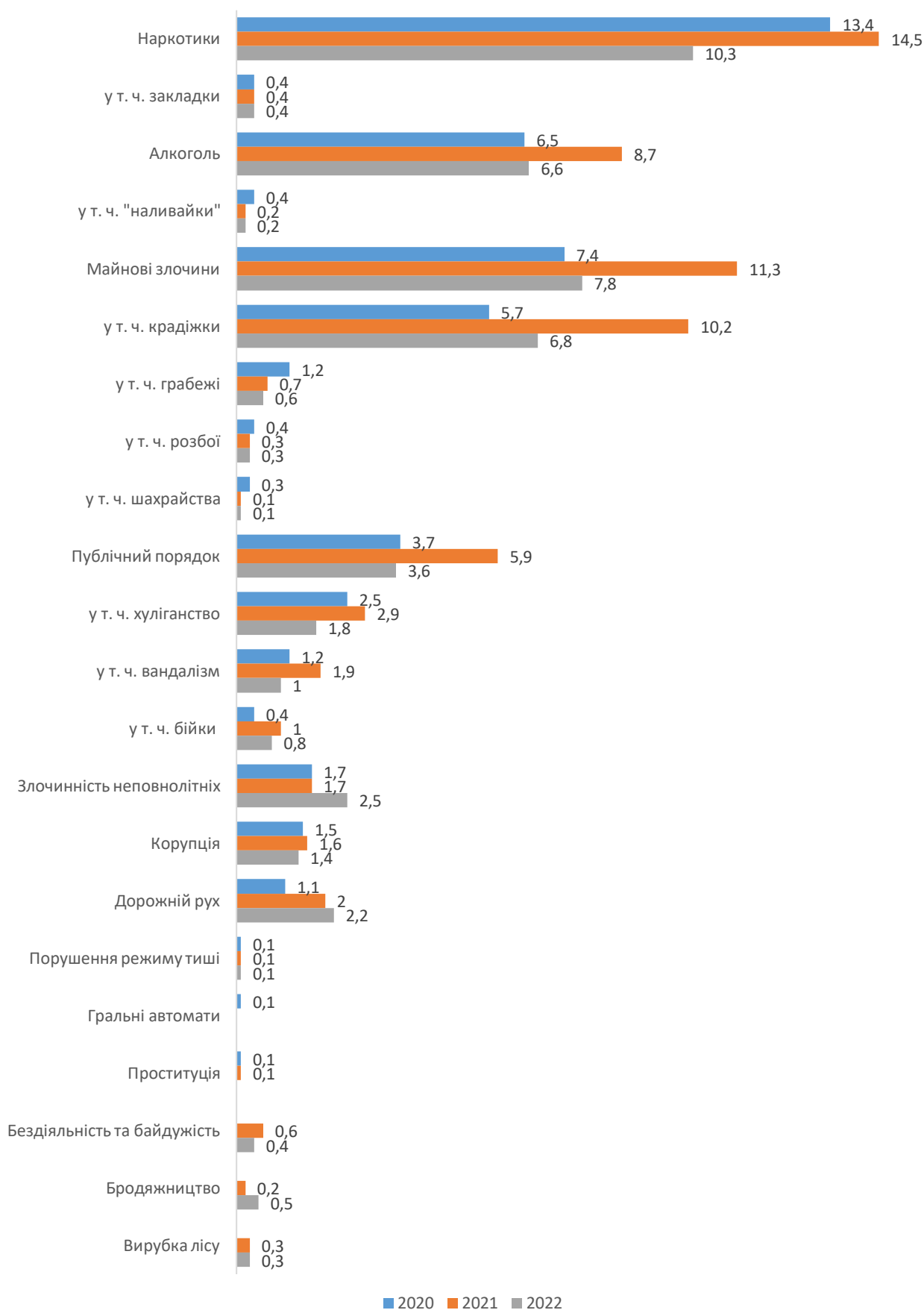

Рис. 8.4. Найбільш гострі проблеми, пов'язані із захистом правопорядку, висловлені мешканцями населених пунктів Харківської області. Дані опитувань 2020, 2021 і-2022 р. (1 хвиля «до війни»), відповіді згруповано, відсоток від усіх.

Друга хвиля дослідження 2022 року проводилася після широкомасштабного вторгнення РФ на територію України. До типових проблем мешканців міста та області додалися проблеми, пов'язані із війною, такі як порушення комендантської години, відсутність захисту, безпеки, мародерство, обстріли та бомбардування тощо. Нижче представлені відповіді на відкрите запитання: **«Які найбільш гострі проблеми, пов'язані із захистом правопорядку, існують у вашому місті (селищі, селі)?»** (див. табл. 8.2). На рис. 8.6, 8.7 та 8.8 наведено розподіл відповідей щодо найбільш гострих проблем, пов'язаних із захистом правопорядку, висловлених мешканцями м. Харків та населених пунктів Харківської області, які залишилися на території області та виїхали за її межі. На рис. 8.5 наведена хмара ключових слів із формулювання найбільш гострих проблем, пов'язаних із захистом правопорядку (2022 рік, 2 хвиля). Для візуалізації відповідей опитаних у формі хмари слів було використано відкриту бібліотеку JavaScript.

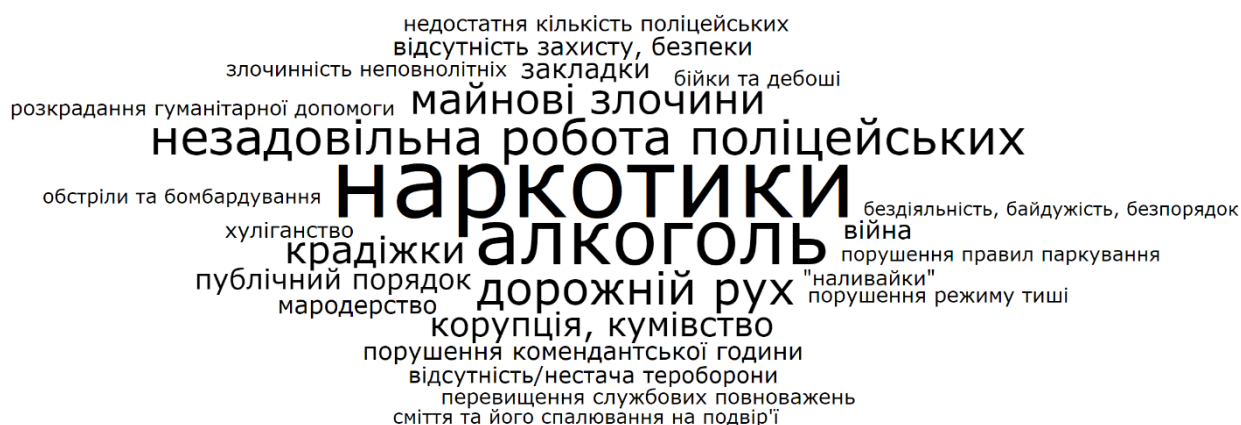

Рис. 8.5. Хмара ключових слів із формулювання найбільш гострих проблем, пов'язаних із захистом правопорядку, 2022 рік, 2 хвиля «під час війни» (розмір шрифту слова відповідає частоті згадки проблем респондентами)

Під час війни ієрархія правоохоронних проблем у порівнянні з довоєнним періодом змінилась. Дві основні проблеми, на які місцеві мешканці вказують щороку, – наркотики (26,4 %) та алкоголь (18 %), залишились «на своїх місцях», але майнові злочини (7,1 %) та публічний порядок (3,3 %) поступилися проблемам, які раніше вказувались рідше – погана робота поліцейських (9,2 %), дорожній рух (8,5 %), корупція та кумівство (4,9 %).

Під час війни п'ятірка найбільш розповсюджених правоохоронних проблем для мешканців Харківської області складається із: наркотиків (26 %), алкоголю (18 %), незадовільної роботи поліцейських (9 %), дорожнього руху (9 %) та майнових злочинів (7 %). Така ж сама ієрархія проблем спостерігається і серед тих, хто виїхав за межі Харківської області, але до них додається ще й корупція.

У порівнянні з довоєнним періодом до списку проблем, пов'язаних із захистом правопорядку, додалися проблеми, пов'язані із війною (2,5 %), такі як порушення комендантської години (2,4 %), відсутність захисту та безпеки (2,4 %), мародерство (2,2 %), обстріли та бомбардування тощо (0,9 %).

Існує різниця між містом та областю. Мешканців м. Харків вдвічі сильніше непокоїть проблема наркотиків ніж мешканців області, а проблема з майновими злочинами – навпаки, вдвічі більше вказується мешканцями області. Мешканців області в чотири рази більше непокоїть дорожній рух, ніж мешканців Харкова, і втричі більше непокоїть проблема корупції та кумівства. А в п'ятірку найбільш розповсюджених правоохоронних проблем Харків'ян входить публічний порядок, на відміну від дорожнього руху, який більше непокоїть мешканців області.

Таблиця 8.2

Розподіл відповідей на запитання «Які найбільш гострі проблеми, пов'язані із захистом правопорядку, існують у вашому місті (селищі, селі)?» Відповіді згруповано (відсоток від усіх). 2022 рік, 2 хвиля «під час війни».

Проблеми 2022 (2 хвиля)	Харківська область в цілому	Райони області	Харків	Мешканці області, які виїхали за її межі
Наркотики	26,4	18	40,8	17,7
у т. ч. закладки	3	0	6,3	1,7
Алкоголь	18	14,9	21,9	16,4
у т. ч. "наливайки"	1,1	0	1,3	1,7
Погана робота поліцейських	9,2	6,8	4,6	15,5
Дорожній рух	8,5	8,7	2,5	14,3
Майнові злочини	7,1	10,5	5,8	5,8
у т. ч. крадіжки	6,3	9,9	5	5
у т. ч. грабежі	0,6	0,6	0,8	0,4
у т. ч. розбої	0,2	0	0	0,4
Корупція, кумівство	4,9	6,8	2,1	6,3
Публічний порядок	3,3	3	4,2	2,5
у т. ч. хуліганство	1,6	1,2	2,1	1,3
у т. ч. вандалізм	0,6	1,2	0,4	0,4
у т. ч. бійки та дебоші	1,1	0,6	1,7	0,8
Війна	2,5	5,6	2,5	0,4
Порушення комендантської години	2,4	3,7	1,3	2,5
Відсутність захисту, безпеки	2,4	3,7	1,3	2,5
Мародерство	2,2	3,1	2,9	0,8
Відсутність/нестача тероборони	1,7	1,2	1,3	2,5
Недостатня кількість поліцейських	1,4	2,5	1,7	0,4
Злочинність неповнолітніх	1,1	1,2	1,3	0,8
Порушення режиму тиші	1,1	0	2,1	0,8
Перевищення службових повноважень	1,1	0,6	0,4	2,1
Розкрадання гуманітарної допомоги	1,1	3,1	0	0,8
Порушення правил паркування	0,9	0,6	0	2,1
Обстріли та бомбардування	0,9	1,2	0,8	0,8
Сміття та його спалювання на подвір'ї	0,9	0,6	0,8	1,3
Бездіяльність, байдужість, безпорядок	0,8	1,2	0	1,3
Безпритульні тварини	0,6	1,2	0,4	0,4
Колабораціонізм, диверсії, сепаратизм	0,6	0,6	0,8	0,4
Безробіття	0,2	0	0	0,4
Присутність військових та техніки серед людей	0,2	0,6	0	0
Домашнє насильство	0,2	0	0	0,4
Відсутність освітлення	0,2	0	0,4	0
Педофілія	0,2	0	0	0,4

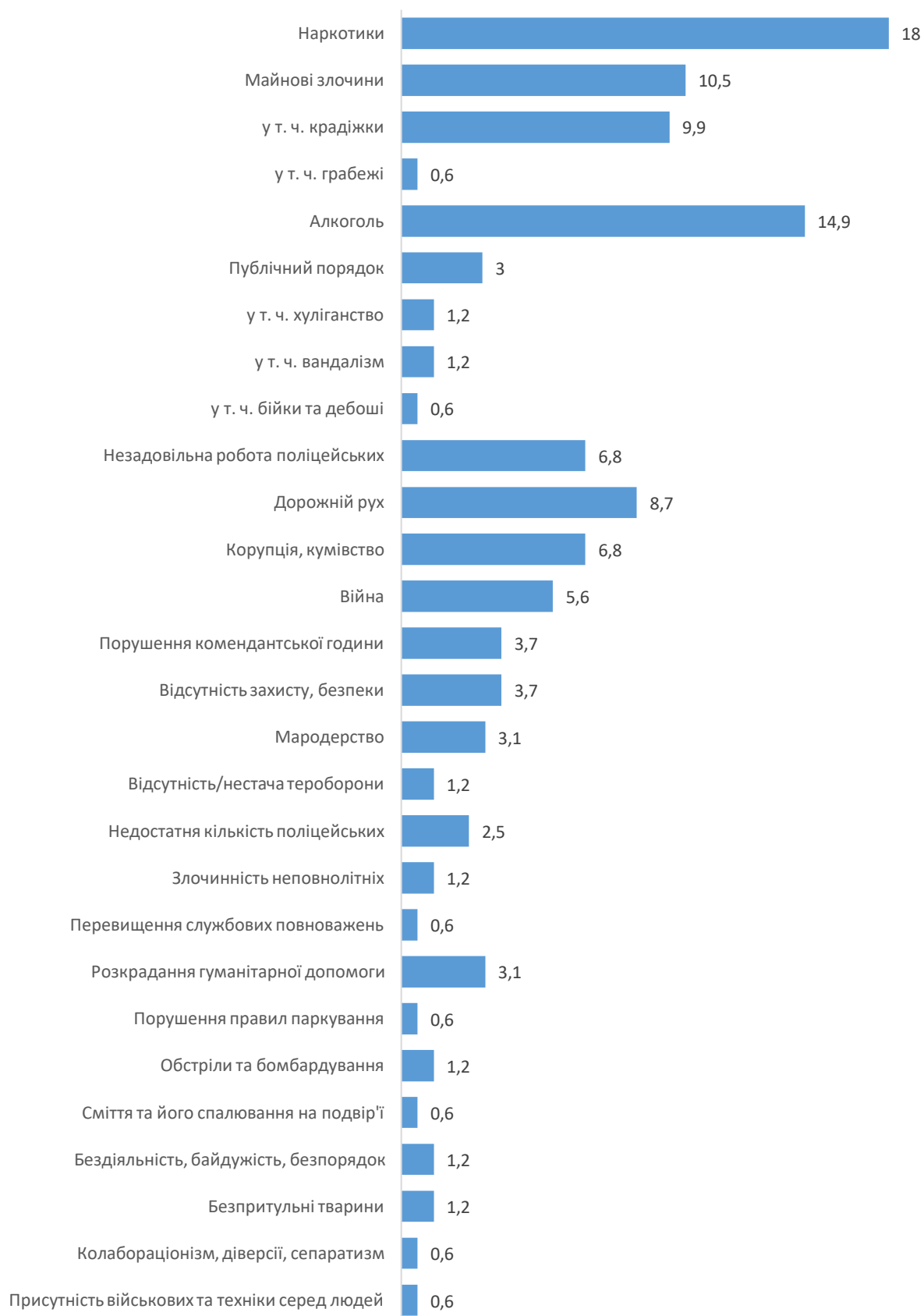

Рис. 8.6. Найбільш гострі проблеми, пов'язані із захистом правопорядку, висловлені мешканцями населених пунктів Харківської області. (Дані опитування 2022 р. (2 хвиля), відповіді згруповано, відсоток від тих, хто відповів)

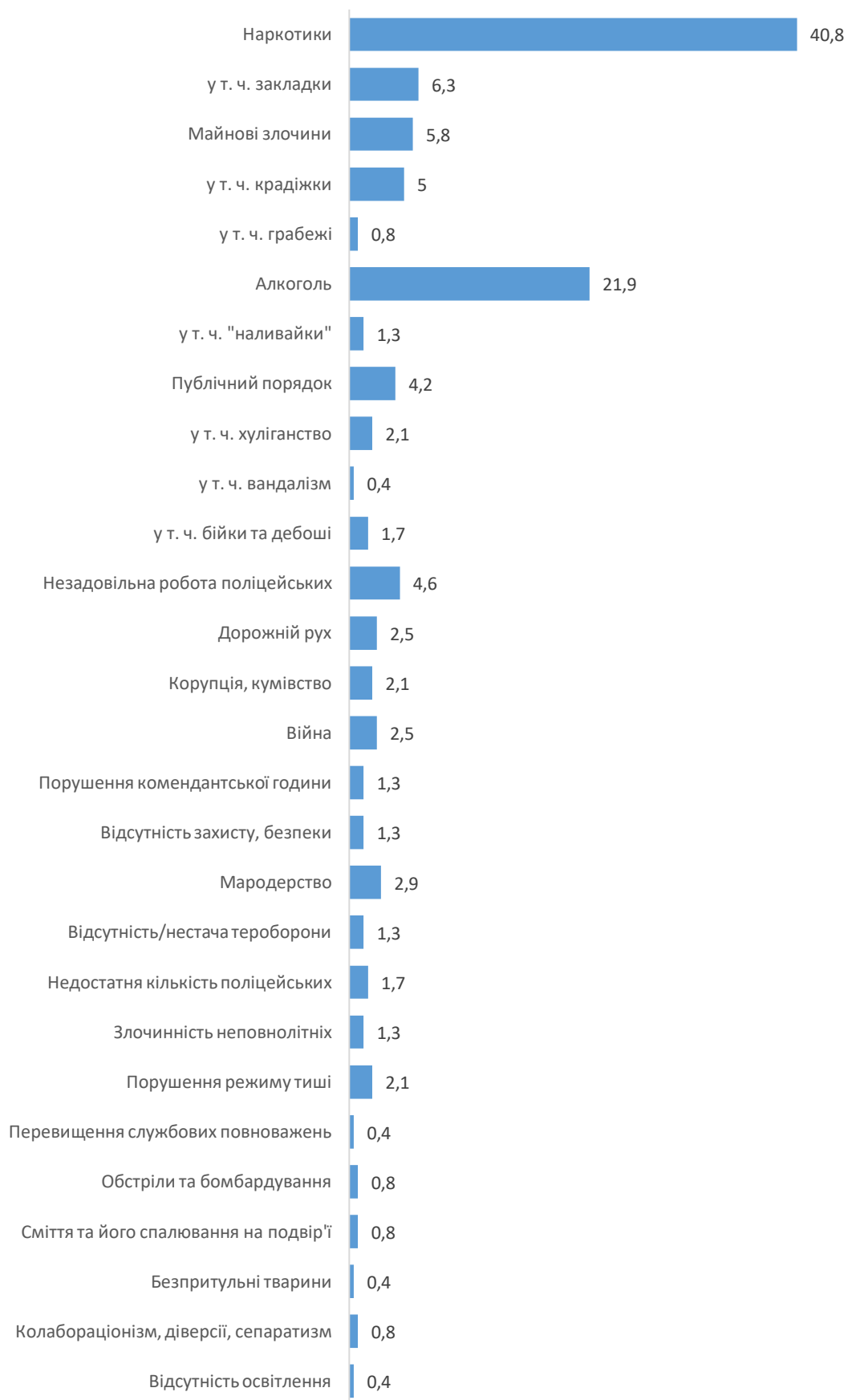

Рис. 8.7. Найбільш гострі проблеми, пов'язані із захистом правопорядку, висловлені мешканцями м. Харків. (Дані опитувань 2022 р. (2 хвиля), відповіді згруповано, відсоток від тих, хто відповів)

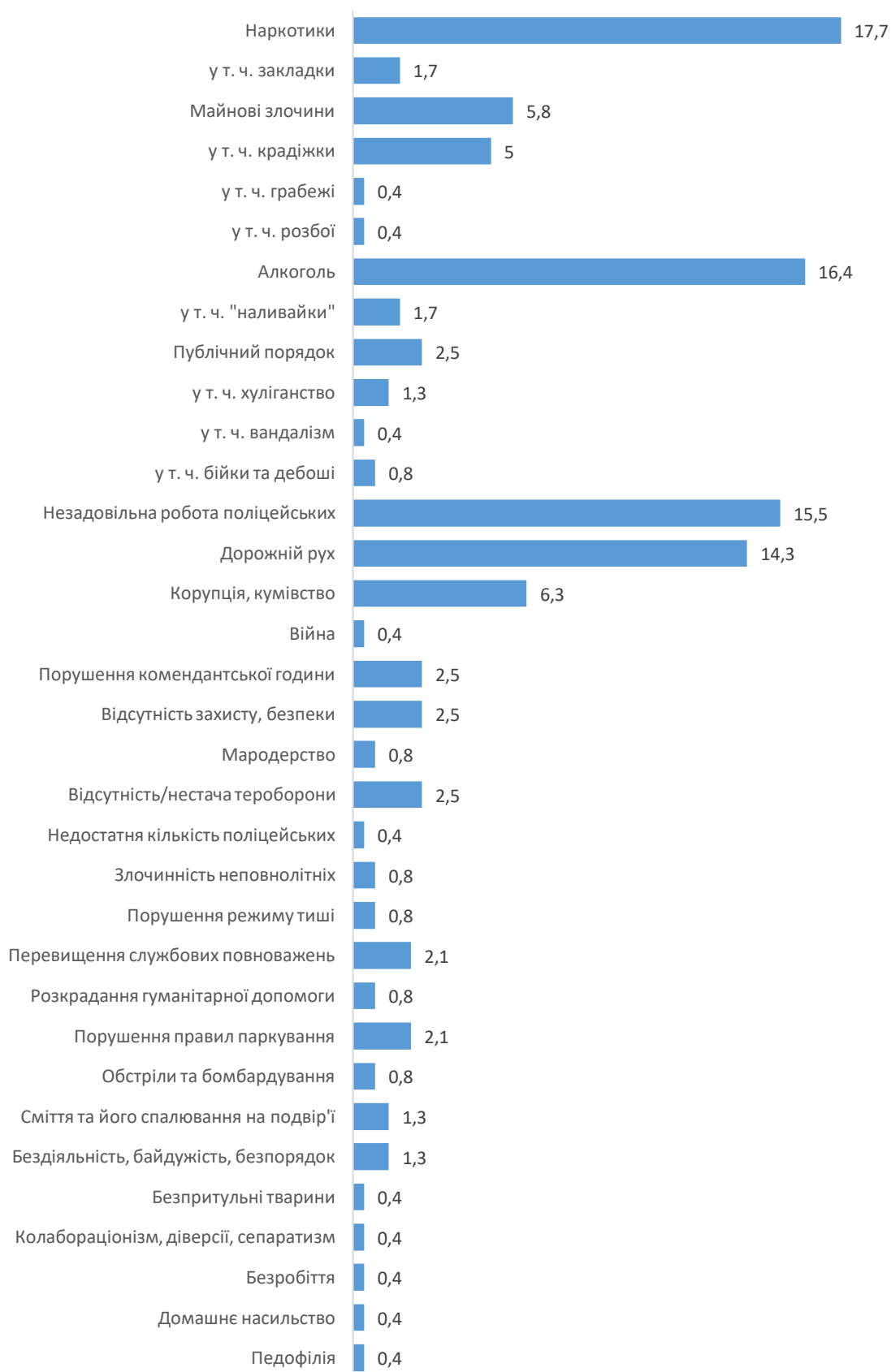

Рис. 8.8. Найбільш гострі проблеми, пов'язані із захистом правопорядку, висловлені мешканцями Харківської області, які виїхали за її межі. (Дані опитувань 2022 рр. (2 хвиля), відповіді згруповано, відсоток від тих, хто відповів)

Очікування

З метою вивчення очікувань місцевої громади від правоохоронних органів респондентам першої (лютий 2022 р.) і другої хвилі опитування (вересень-жовтень 2022 р.) було поставлено відкрите запитання: **«Чого ви очікуєте від місцевих правоохоронних органів?»**. Відповіді було оброблено за допомогою програми MAXQDA, зокрема створено словник словоформ, які в процесі контент-аналізу виконували роль одиниць рахунку для визначених одиниць аналізу, а також побудовано хмари тегів на основі первинних відповідей респондентів на це запитання анкети.

На рис. 8.9 наведена хмара ключових слів із формулюваннями очікувань місцевої громади від правоохоронних органів в опитуванні першої хвилі. Можна зробити висновок, що **«до війни»** головні очікування були пов'язані з дбалим і сумлінним виконанням працівниками поліції своїх службових обов'язків. Також значна кількість людей очікують від поліції захисту, підтримання порядку і законності, швидкого реагування на будь-які злочини.

Рис. 8.9. Хмара ключових слів із формулювання очікувань від правоохоронних органів (дані опитування 2022 р., 1 хвиля «до війни», слова наведені так, як їх написали респонденти)

На рис. 8.10 представлено результати контент-аналізу відповідей респондентів опитування першої хвилі. Жителі Харківської області, зокрема мешканці обласного центру і районів області найбільше очікують від поліції справедливості й порядку, законності, захисту, охорони і допомоги. Значною мірою очікування пов'язані з бажанням, щоб працівники поліції виконували свої службові обов'язки, головними з яких є боротьба із злочинністю. Загалом результати контент-аналізу співпадають з результатами аналізу первинного текстового матеріалу за допомогою побудови хмари тегів (слів).

■ Харківська область у цілому

■ м. Харків

■ Райони Харківської області

Рис. 8.10. Очікування від правоохоронних органів, висловлені мешканцями м. Харків та населених пунктів Харківської області (дані опитування 2022 р., 1 хвиля «до війни», відповіді згруповано, відсоток від тих, хто відповів на запитання — 4330, зокрема 1081 у місті Харкові, 3249 у районах Харківської області)

Хмара ключових слів на рис. 8.11, що містить формулювання очікувань місцевої громади від правоохоронних органів, в опитуванні другої хвилі майже повністю повторює хмару тегів першої хвилі. Головні очікування – робота, виконання обов’язків, захист, порядок, реагування тощо.

Рис. 8.12. Очікування від правоохоронних органів, висловлені мешканцями м. Харків та населених пунктів Харківської області, а також тими, хто через війну перебуває за межами області (дані 2022 р., 2 хвиля «під час війни», відповіді згруповано, відсоток від тих, хто відповів на запитання — 863, зокрема 284 у місті Харкові, 249 у районах Харківської області, 330 серед тих, хто на час опитування перебував за межами області)

9. ДИНАМІКА ЗЛОЧИННОСТІ НА ТЕРИТОРІЇ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ У 2013-2022 РОКАХ

Забезпечення публічної безпеки, охорона прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань є пріоритетом діяльності органів місцевого самоврядування, органів виконавчої влади та правоохоронних органів Харківської області. Протягом 2013-2022 років зазначені заходи здійснювалися на комплексній основі, у тому числі відповідно до регіональних Програм забезпечення публічної безпеки і порядку та протидії злочинності на території Харківської області, які затверджуються кожні 3 роки з урахуванням нагальних викликів та потреб суспільства. Дія відповідних програм програми спрямовується на створення умов для безпечної життєдіяльності населення, забезпечення надійного захисту кожної конкретної людини, держави та суспільства від протиправних посягань.

Маємо констатувати, що за останній рік системна реалізація правоохоронних заходів, навіть у складних умовах, обумовлених збройною агресією російської федерації проти України, вчиненням воєнних злочинів проти цивільного населення області, великим витоком у цивільний обіг нелегальної зброї та вибухівки, продовженням незаконного розповсюдження наркотичних засобів та психотропних речовин у цілому, дозволила забезпечити збереження територіальної цілісності регіону, захист прав свобод та законних інтересів громадян, а також не допустити загострення криміногенної ситуації та гарантувати населенню регіону належний рівень безпеки з урахуванням вимог та обстановки воєнного стану.

Дані щодо динаміки злочинності в Харківській області у 2013-2022 роках наведені у таблицях 9.1-9.5. (джерело: <https://khar.gp.gov.ua/ua/documents.html>).

Таблиця 9.1.

Загальна кількість кримінальних правопорушень, зареєстрованих в Харківській області протягом 2013-2022 років

Категорія / рік	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Усього кримінальних правопорушень	35031	32069	40949	50563	34986	36353	31739	26066	24847	33480
Особливо тяжких злочинів	697	804	967	1036	854	978	1029	856	794	15069
Тяжких злочинів	8368	9097	12931	16389	14371	13152	11412	10459	9967	9882
Злочинів середньої тяжкості / Кримінальних проступків*	15963	15151	18273	22765	13558	15424	12576	6384*	6792*	4161*
Злочинів невеликої тяжкості	10003	7017	8778	10373	6203	6799	6722	4183	7211	4348

* у 2020 році введено інститут кримінальних проступків, який замінив злочини середньої тяжкості

Таблиця 9.2.

**Кількість кримінальних правопорушень, зареєстрованих в Харківській області
протягом 2013-2022 років за родовим об'єктом**

Категорія / рік	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Злочини проти життя та здоров'я особи	4735	3233	3843	3929	2414	2586	2326	2287	2214	2655
Злочини проти власності	21443	20150	27777	37617	24239	24808	19721	14882	12576	8144
Злочини проти громадської безпеки	533	644	582	488	523	579	536	318	319	503
Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення	1909	2241	1662	1140	1647	2127	2454	2762	3951	3451
Злочини проти громадського порядку та моральності	805	645	743	743	777	607	559	547	420	153
Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканності особи	49	41	54	68	52	59	72	60	46	45
Злочини проти основ національної безпеки	2	40	47	19	23	35	25	14	24	2685
Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку	0	0	1	6	1	2	2	4	5	10964

Таблиця 9.3.

**Кількість кримінальних правопорушень, зареєстрованих в Харківській області
протягом 2013-2022 років за кваліфікуючими ознаками**

Категорія / рік	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Вчинені у стані алкогольного сп'яніння	2195	2192	1741	1469	1525	1193	1051	917	672	333
Вчинені неповнолітніми	449	490	711	285	401	282	228	233	187	157
Вчинені в сільській місцевості	5306	4818	6404	6588	4887	4748	3560	3040	2573	8540
Вчинені за межами населених пунктів	450	378	418	488	459	431	383	393	311	587
Вчинені у громадських місцях	8343	9871	8057	9555	5761	4525	3506	2741	1987	1092
Пов'язані з насильством у сім'ї / домашнім насильством	100	32	55	101	101	103	108	190	212	85
З використанням зброї та боєприпасів	33	68	50	48	131	81	57	18	23	592

Таблиця 9.4.

**Кількість кримінальних правопорушень, зареєстрованих в Харківській області
протягом 2013-2022 років за обраними статтями ККУ**

Категорія / рік	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Умисне вбивство, ст. 115	306	333	442	440	335	443	325	240	310	1595
Умисне тяжке тілесне ушкодження, ст. 121	121	175	202	163	187	153	106	90	93	98
Крадіжка, ст. 185	16144	15622	21789	29632	19280	19772	15082	10861	8750	6077
Грабіж, ст. 186	1271	1425	1740	2142	1499	1178	943	734	397	156
Розбій, ст. 187	146	165	308	332	287	196	145	123	95	35
Вимагання, ст. 189	16	25	30	59	24	36	27	52	64	60
Шахрайство, ст. 190	3010	2142	3010	4407	2423	2741	2527	1914	1919	1452
Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами, ст. 263	461	490	447	334	393	319	251	206	148	347
Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами, ст. 286	680	644	826	729	640	534	607	589	505	407
Незаконне заволодіння транспортним засобом, ст. 289	367	432	506	628	454	366	239	255	150	551
Хуліганство, ст. 296	547	365	448	461	384	287	328	307	216	101
Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, ст. 307	417	457	398	77	338	568	866	1116	1794	926
Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів,	993	1321	946	888	1092	1305	1248	800	1252	1848

психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту, ст. 309										
Організація або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, ст. 317	161	224	160	61	60	60	67	65	60	18
Посягання на територіальну цілісність і недоторканість України, ст. 110	0	22	28	10	7	8	0	3	5	1316
Державна зрада, ст. 111	0	3	1	1	4	11	8	3	2	268
Колабораційна діяльність, ст. 111-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	934
Пособництво державі-агресору, ст. 111-2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	106
Порушення законів та звичаїв війни, ст. 438	0	0	0	0	0	0	0	0	1	10790
Виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, глорифікація її учасників, ст. 436-2	0	0	0	0	0	0		0	0	156

Таблиця 9.5.

Кількість потерпілих від кримінальних правопорушень, зареєстрованих в Харківській області протягом 2013-2022 років

Категорія / рік	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Кількість потерпілих	33360	24914	31377	41310	27616	27092	22087	19929	15587	18758
З них загинуло	378	512	382	443	453	414	373	352	313	1708

Дані статистичної звітності свідчать (рис. 9.1.), що найбільша кількість зареєстрованих кримінальних правопорушень спостерігалася у 2016 році, а к 2020 року їх кількість скоротилося більш ніж удвічі. В той же час протягом 2022 року ця тенденція змінилася. У минулому році в Харківській області було зареєстровано майже на 10 тисяч кримінальних правопорушень більше, ніж у 2021 році, що можна пояснити активною фазою бойових дій на території області та агресією Росії проти нашої держави.

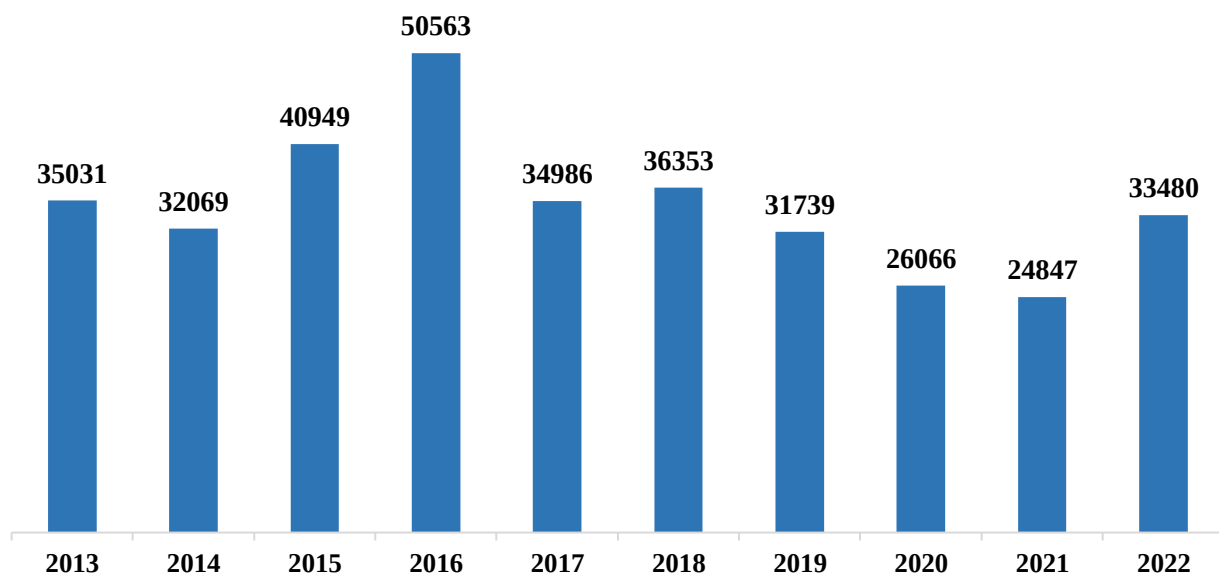

Рис. 9.1. Загальна кількість кримінальних правопорушень, зареєстрованих в Харківській області протягом 2013-2022 років

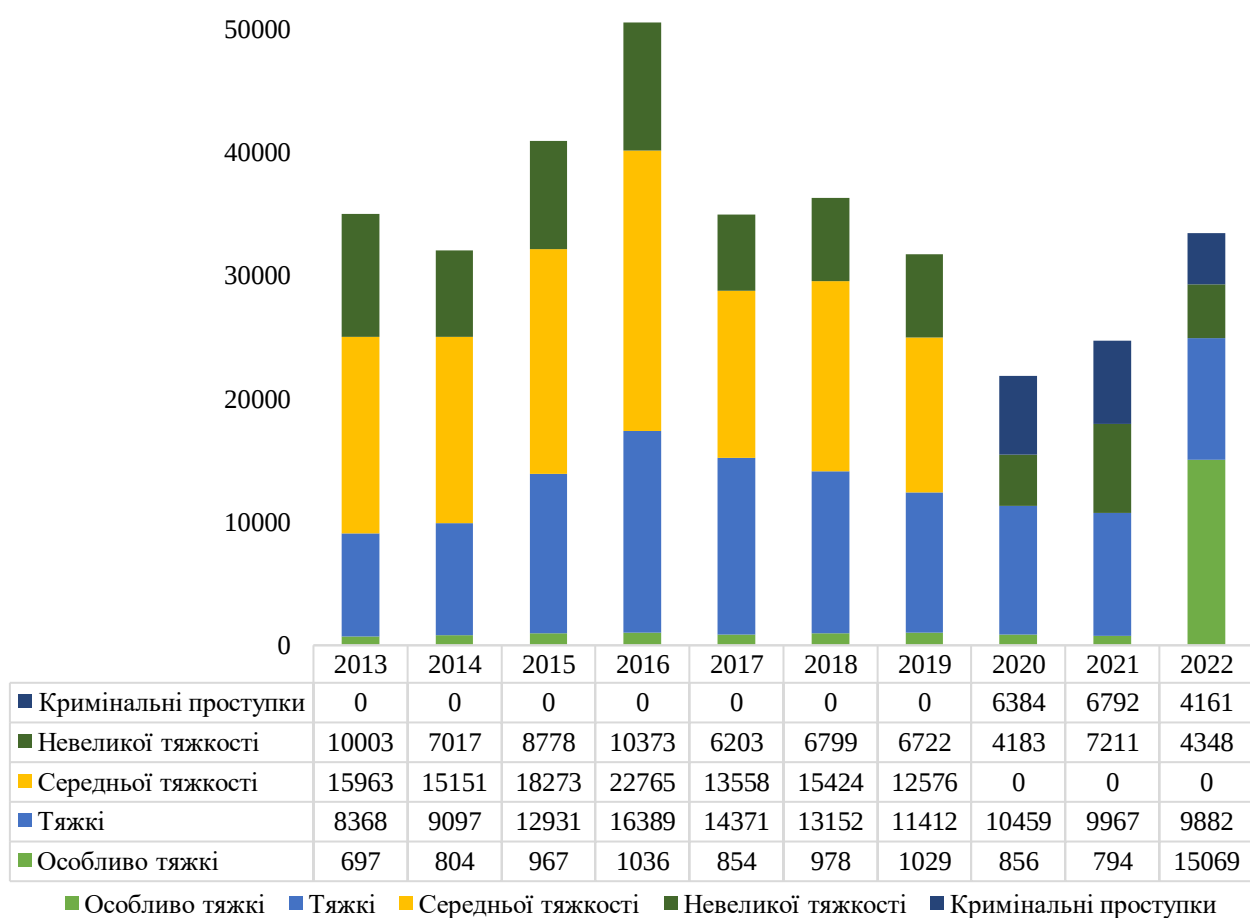

Рис. 9.2. Кількість кримінальних правопорушень, зареєстрованих в Харківській області протягом 2013-2022 років за тяжкістю

Відомо, що збройні конфлікти мають прямий вплив на збільшення окремих злочинів, передусім пов'язаних із застосуванням вогнепальної зброї, посяганням на життя та здоров'я цивільних осіб. Аналогічна тенденція зберігається по відношенню до усіх видів кримінальних правопорушень, що були зареєстровані у Харківській області (рис. 9.2). Однак слід підкреслити, що рівень тяжких та особливо тяжких злочинів залишається високим, оскільки дані 2022 року по особливо тяжким злочинам перевищують показники разом взяті за останні 8 років.

Ця ситуація виникла, насамперед, внаслідок того, що на території області було зареєстрована велика кількість злочинів проти національної безпеки та злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, що зумовлені російською агресією проти України.

Крім того, слід звернути увагу на те, що із введенням у 2020 році інституту кримінальних проступків, зі статистики зникли злочини середньої тяжкості, а тому тенденцію щодо рівня кримінальних проступків можна бути порівняти починаючи з 2021 року.

Другим за розповсюдженістю видом кримінальних правопорушень за родовим об'єктом залишаються злочини проти власності (максимальна кількість яких була зареєстрована у 2016 році). В той же час їх кількість значно знижується протягом останніх п'яти років, навіть в умовах воєнного стану (рис. 9.3). Пояснити цю ситуацію можна багатьма факторами, наприклад, масовою міграцією населення за межі області, руйнування більшості об'єктів, що могли стати об'єктами посягання, збільшення кількості правоохоронців та військових на вулицях міста.

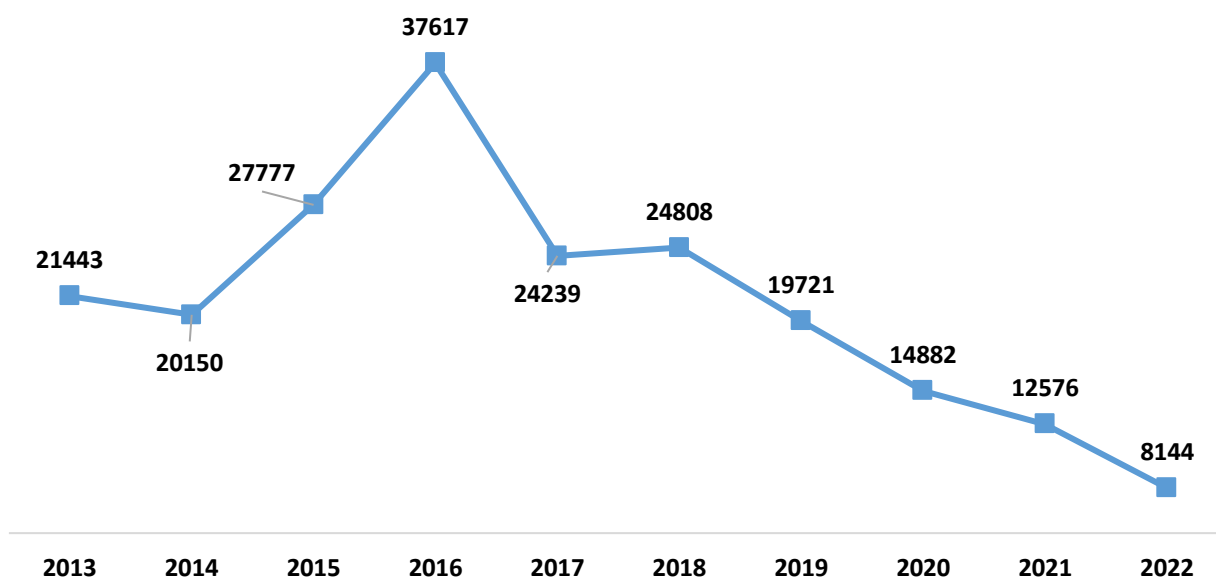

Рис. 9.3. Загальна кількість зареєстрованих в Харківській області злочинів проти власності протягом 2013-2022 років

Серед інших найбільш розповсюджених загальнокримінальних злочинів на території Харківської області слід виділити:

- злочини проти життя та здоров'я особи;
- злочини в сфері обігу наркотичних засобів.

Якщо прослідкувати загальну динаміку правопорушень, то можна відмітити, що внаслідок бойових дій на території області спостерігається тенденція зниження злочинів

проти громадського порядку, які в минулих роках входили в трійку «найбільш вчинюваних», в той же час збільшилася кількість злочинів проти життя та здоров'я особи та наявне зростання злочинності в сфері обігу наркотичних засобів.

З початку введення воєнного стану природньо у суспільстві зростали агресивні та насильницькі тенденції, що, безумовно вплинуло на кількість вчинених злочинів проти життя та здоров'я особи. Також в умовах послаблення державного контролю за наркотичною ситуацією, природньо зростає кількість злочинів, які пов'язані із розповсюдженням наркотичних засобів, особливо з використанням мережі Інтернет (рис 9.4)

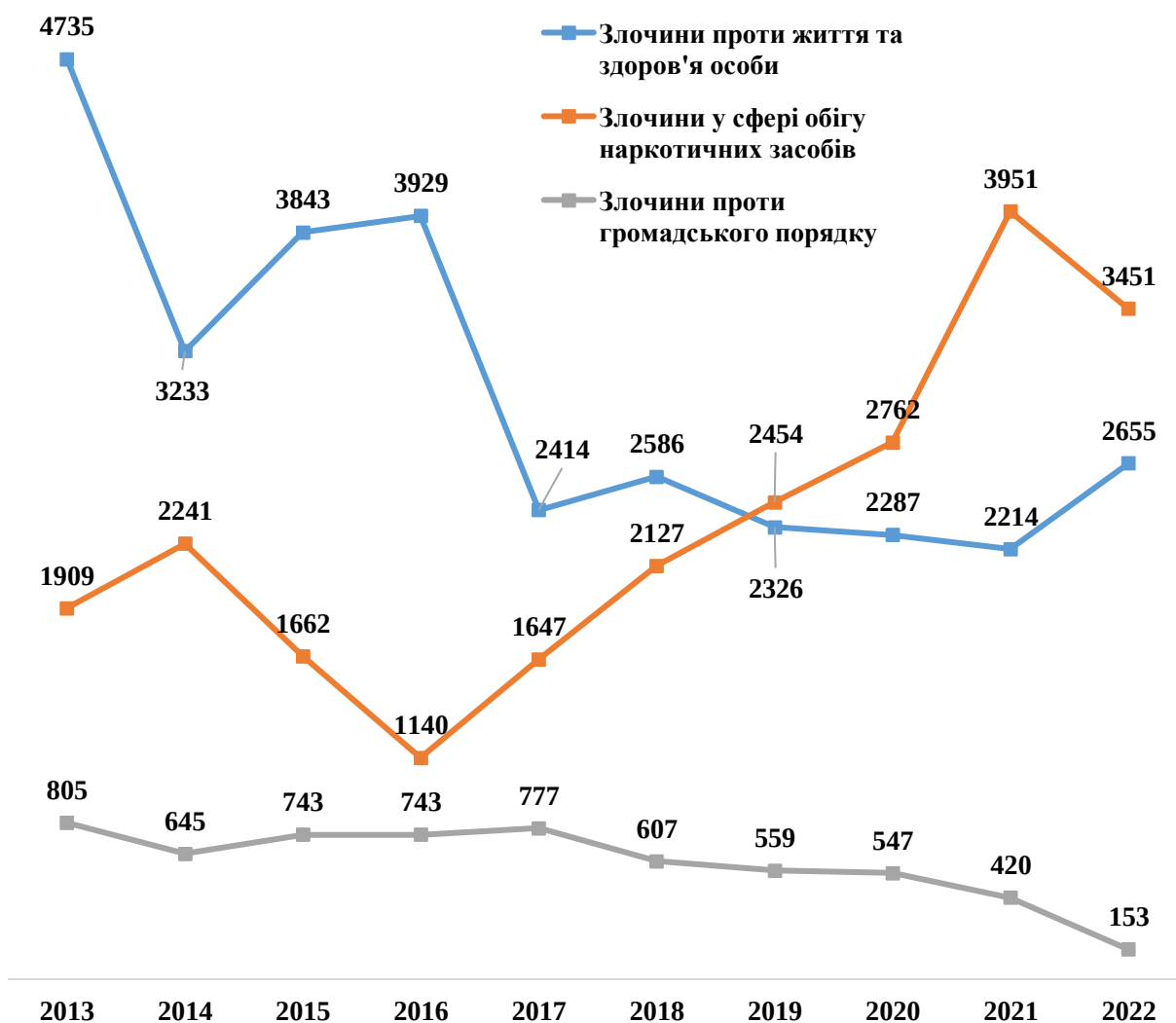

Рис. 9.4. Загальна кількість зареєстрованих в Харківській області найбільш розповсюджених злочинів протягом 2013-2022 років

Протягом 2013-2022 років знижується кількість кримінальних правопорушень, вчинених у стані алкогольного сп'яніння, також з 2018 року дещо знизилася кількість злочинів, вчинених неповнолітніми. Стосовно злочинності неповнолітніх можна сказати, що їх кількість протягом 2018-2022 років стабілізувалася. Разом із цим у 2022 році майже в 20 разів збільшилася кількість злочинів вчинених за допомогою зброї, що насамперед, викликано умовами воєнного стану та наслідками бойових дій, що відбуваються на території області (рис 9.5).

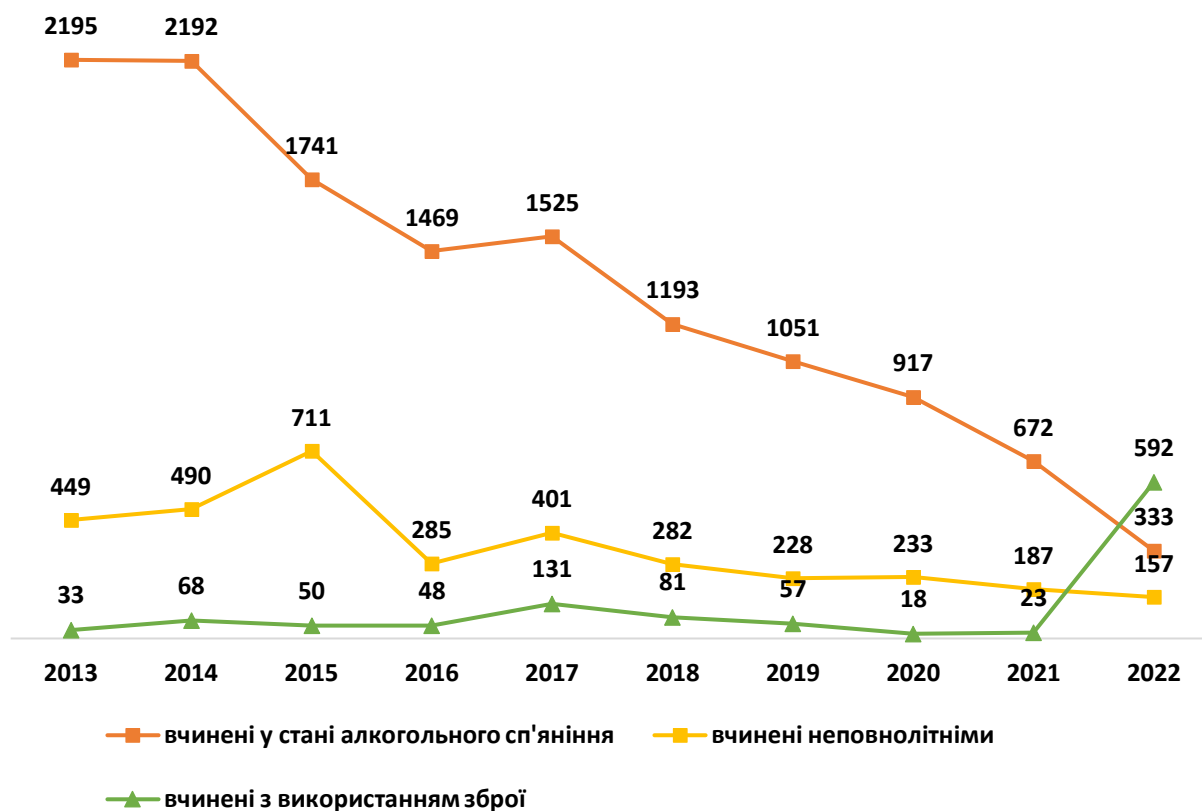

Рис. 9.5. Загальна кількість зареєстрованих в Харківській області кримінальних правопорушень вчинених особливими суб'єктами протягом 2013-2022 років

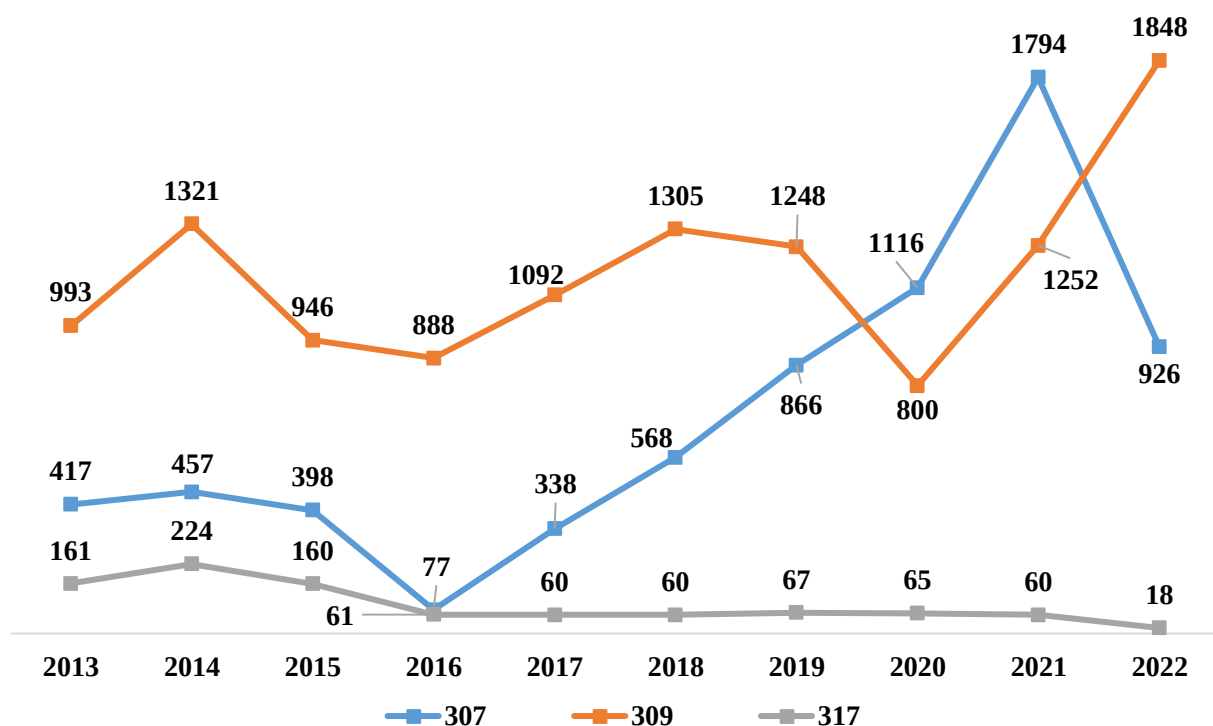

Рис. 9.6. Динаміка злочинів у сфері незаконного обігу наркотиків в Харківській області протягом 2013-2022 років

Зростає кількість злочинів у сфері незаконного обігу наркотиків (рис. 9.6), незаконне виготовлення, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів (ст. 307 ККУ) зросло з 2013 року майже в 2,5 рази – з 417 до 1794 злочинів у 2021 році та до 926 злочинів у 2022 році. Також починаючи з 2020 року також збільшилася кількість таких же злочинів, але вчинених без мети збуту (ст. 309 ККУ) – з 800 до 1848. В той же час зменшується кількість виявлених місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів – протягом 2017-2021 років їх виявлялося в середньому близько 60.

Протягом 2018-2022 років, на фоні збільшення загальної кількості зареєстрованих злочинів, та з урахуванням місць ведення бойових дій спостерігається помітне зменшення правопорушень вчинених в громадських місцях, але збільшилися кількість злочинів вчинених в сільській місцевості та поза межами населених пунктів (рис. 9.7).

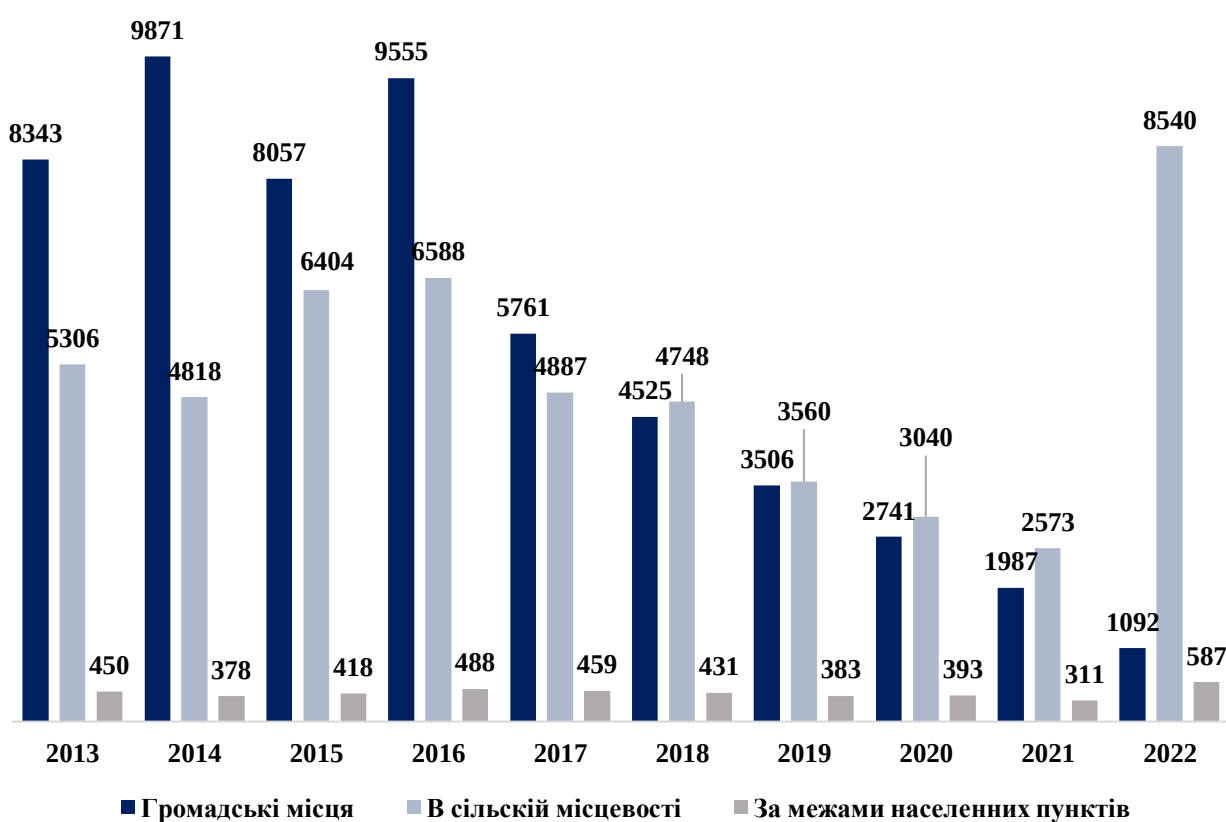

Рис. 9.7. Динаміка кримінальних правопорушень в Харківській області за місцем вчинення протягом 2013-2022 років

Протягом останніх двох років збільшилася кількість осіб потерпілих від злочинів, а також, відповідно, кількість загиблих осіб. Слід відмітити, що до 2022 року кількість загиблих складала приблизно від 1 до 2% потерпілих. В той же час у 2022 році кількість загиблих складає майже 10% від загальної кількості потерпілих осіб (рис. 9.8).

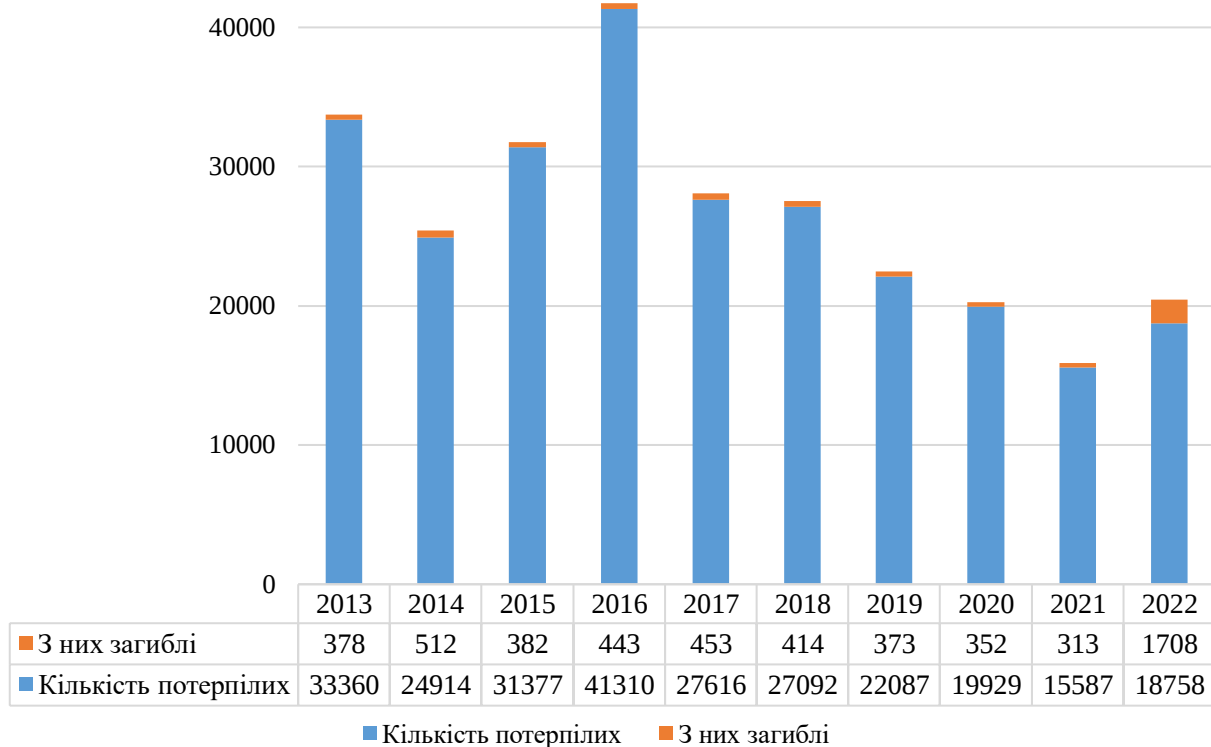

Рис. 9.8. Динаміка потерпілих від кримінальних правопорушень вчинених в Харківській області протягом 2013-2020 років

Рис. 9.9. Динаміка кримінальних правопорушень вчинених в Харківській області протягом 2013-2022 років та пов'язаних із агресією російської федерації

У 2022 році значно зросла кількість злочинів проти національної безпеки та злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку (рис. 9.9). Це напряду пов'язано із воєнним станом та активною фазою бойових дій, що тривають на території Харківської області.

Якщо вести мову про окремі склади злочинів проти національної безпеки (рис. 9.10), то найбільш «розповсюдженими» серед них є «Посягання на територіальну цілісність і недоторканість України» (ст. 110 ККУ) та «Державна зрада» (ст. 111 ККУ).

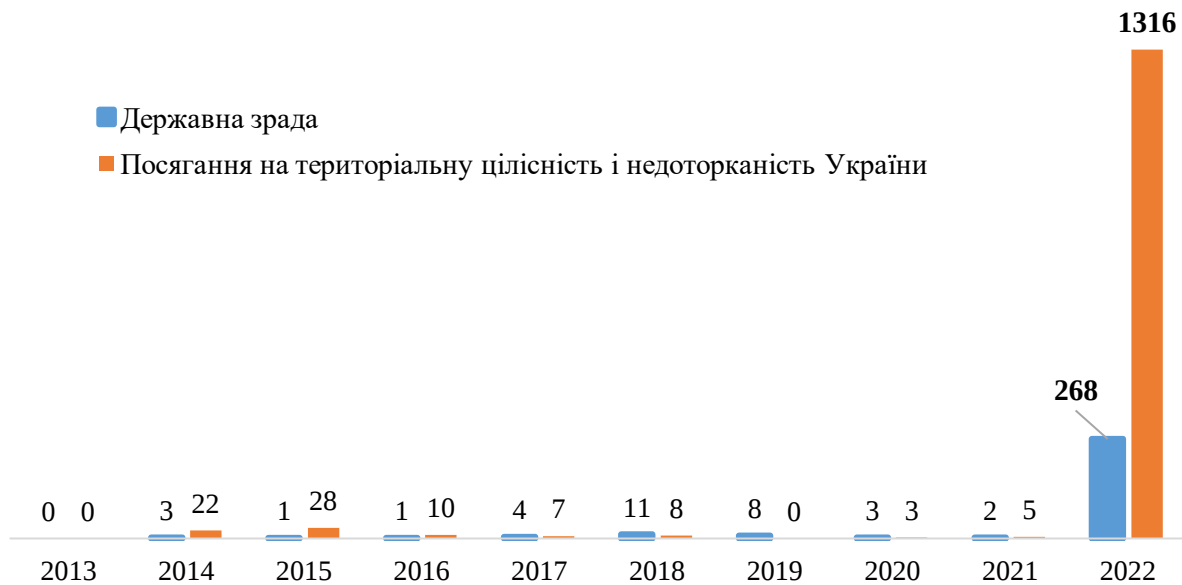

Рис. 9.10. Динаміка злочинів проти національної безпеки вчинених в Харківській області протягом 2013-2022 років

В свою чергу, якщо вести мову про нові склади злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, що були введені до змісту Кримінального кодексу України у 2022 році, то тут слід виділити колабораційну діяльність, порушення законів та звичаїв війни, пособництво державі-агресору та виправдовування агресії Росії проти України, які стали найбільш вчинюваними злочинами на території Харківщини у 2022 році (рис. 9.11).

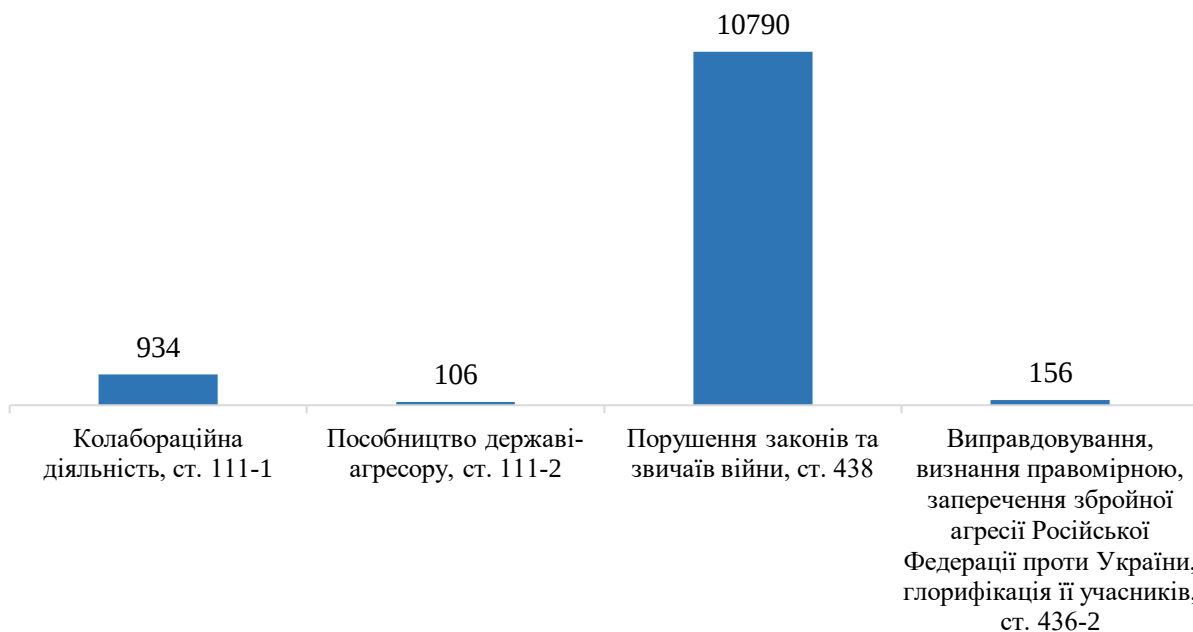

Рис. 9.11. Кількість злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, що були введені до змісту Кримінального кодексу України у 2022 році, вчинених в Харківській області та пов'язаних із агресією російської федерації

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Дослідження «Публічна безпека та довіра до правоохоронних органів» проводиться на регулярній основі з 2013 року Харківським національним університетом внутрішніх справ (науково-дослідною лабораторією з проблем протидії злочинності) спільно із Харківською обласною державною адміністрацією (департаментом оборонної, мобілізаційної роботи та взаємодії з правоохоронними органами; департаментом науки і освіти), Соціологічною асоціацією України та Головним управлінням Національної поліції в Харківській області за підтримки Консультативної місії Європейського Союзу в межах комплексної регіональної Програми забезпечення публічної безпеки і порядку та протидії злочинності на території Харківської області на 2020–2022 роки та Плану заходів на 2021–2023 роки з реалізації стратегії розвитку Харківської області на 2021–2027 роки.

1. Безпека проживання

За оцінками мешканців Харківської області, після повномасштабного вторгнення РФ в Україну **рівень злочинності істотно знизився**. Відсоток респондентів, які вважали що рівень злочинності в місті їх проживання високий знизився вдвічі – з 12 % до війни до 6 % під час війни. Низький рівень злочинності у місті їхнього проживання до війни відмічало 39 % опитаних, а під час війни – таких стало вже 56 %.

Залишається закономірність – незалежно від повномасштабного вторгнення, як до війни так і під час війни більший відсоток мешканців м. Харкова повідомляє про високий рівень злочинності (14 % і 9 % відповідно), порівняно з мешканцями населених пунктів Харківської області (9 % і 4 % відповідно). Це пояснюється загальною закономірністю, що в невеликих населених пунктах (районах області) місцеві мешканці почувають себе безпечніше, ніж мешканці великих міст.

В цілому, як у місті Харків, так і у районах Харківської області за останній рік рівень злочинності, за оцінками місцевих мешканців, значно зменшився – кількість тих, хто вважає, що рівень злочинності високий, зменшується, а тих, хто вважає що рівень злочинності низький, – збільшується. Ця тенденція спостерігається з 2018 року.

Порівняно з довоєнним періодом **побоювання злочинності дещо збільшились**. Але це стосується лише м. Харків, а у районах Харківської області побоювання злочинності залишилися без змін. В цілому злочинність викликала серйозну тривогу та страх у кожного п'ятого до війни (21 %), а під час війни вже у майже третини опитаних (29 %), помітну занепокоєність (23 % та 16 % відповідно), легку занепокоєність (34 % та 29 % відповідно). В той же час у кожного п'ятого (22 %) до війни злочинність не викликала жодних особливих почуттів, а під час війни їх доля серед мешканців Харківщини складає вже чверть (26 %).

Оцінюючи **наскільки є розповсюдженими конкретні правопорушення** в районі проживання, по-перше ми бачимо істотне зниження усіх категорій злочинних посягань порівняно з довоєнним періодом; по-друге, структура найбільш розповсюджених правопорушень, з якими стикаються респонденти в місці їхнього проживання, залишається стабільною, війна не вплинула суттєво на структуру загальнокримінальної злочинності.

Найбільш розповсюдженими правопорушеннями, з якими зустрічаються мешканці м. Харкова та Харківської області є:

- Порушення громадського порядку (крики, дебоші, хуліганство) – три чверті мешканців Харківщини (77 %) були свідками хоча б один раз до війни і майже дві третини (57 %) під час війни;
- Крадіжки – майже три чверті (73 %) були свідками хоча б один раз до війни і більше третини (39 %) під час війни.
- Незаконний продаж та вживання алкоголю – дві третини (61 %) були свідками хоча б один раз до війни і більше третини (38 %) під час війни;
- Псування майна, вандалізм – дві третини (63 %) були свідками хоча б один раз до війни і третина (34 %) під час війни;

- Розповсюдження та вживання наркотиків – більше половини мешканців Харківщини (27,3 %) стикалась з цими правопорушеннями хоча б один раз до війни і третина (34 %) під час війни.

Менш розповсюдженими виявились «Насильницькі випадки (бійки, нанесення тілесних ушкоджень)» – були свідками хоча б один раз 57 % до війни і 27 % під час війни.

Найменш розповсюдженими злочинами є «Вбивство» (були свідками хоча б один раз 30 % до війни і 9 % під час війни) та «Сексуальне насильство (зґвалтування, в т.ч. спроби)» – були свідками хоча б один раз 17 % до війни і 5 % під час війни.

З Мародерством під час війни зустрічалась чверть мешканців Харківщини (25 %).

Третина мешканців Харківщини (29 %) хоча б один раз були свідками безпосередніх бойових дій.

Про **наявність небезпечних місць**, яких треба уникати, щоб не стати жертвою злочину під час війни повідомляють 32 %, до війни – 46 % (у 2021 році – 46 %, у 2020 році – 55 %, у 2019 році – 62,5 %), про їх відсутність під час війни повідомляють – 43 %, до війни – 35 %. В цілому дані 2022 року показують **зменшення кількості місць, які мешканці Харківщини вважають небезпечними** (з огляду на побоювання стати жертвою злочину).

Також зберігається загальна закономірність – у м. Харків респонденти відмічають більшу кількість небезпечних місць, ніж в районах Харківської області.

Зміна поведінки громадян у темний час доби є одним із базових поведінкових індикаторів оцінювання криміногенної ситуації, який характеризує зміну поведінки під впливом побоювання злочинності. Дані 2022 року показують три основні тенденції впливу війни на безпекову поведінку мешканців Харківщини:

- Продовжується **поступове збільшення** частки громадян, які у темну пору доби уживають **пасивні заходи безпеки** – без необхідності не виходять із дому, обирають супровід інших осіб, почуваються насторожі, не привертають до себе увагу. Під час війни про це повідомляють 86 %, до війни – 83 % (у 2021 році 81%, а у 2018 році 57 %). Причому, до війни у м. Харків пасивних заходів безпеки вживали більше, ніж у районах Харківської області (86 % – м. Харків, 80 % – райони Харківської області), а під час війни – ситуація змінилась навпаки м. Харків – 85 %, райони Харківської області – 88 %.
- **Зменшення** частки громадян, які **не змінюють свою поведінку** у темну пору доби (під час війни – 28 %, до війни – 31 %);
- **Незначне збільшення** частки респондентів, які вживають **активні заходи безпеки** – носять із собою засоби самозахисту або беруть із собою собаку – з 17 % до війни до 19 % під час війни (у минулі роки ми спостерігали стабільну тенденцію на зменшення цього показника). Однак залишається закономірність – в м. Харків активних заходів безпеки вживають значно більше, ніж у районах Харківської області (22 % – м. Харків, 14 % – райони Харківської області).

Відчуття безпеки є одним з основних показників кримінологічних та віктимологічних опитувань в світі. **Відчуття безпеки під час війни зменшилось**, що цілком очікувано. В цілому під час війни на Харківщині 31 % опитаних почуваються безпечно в районі їхнього проживання, до війни – 40 % (повністю + скоріше безпечно). У районах Харківської області під час війни 34 % опитаних почуваються безпечно в районі їхнього проживання, до війни – 48 %. У м. Харків під час війни 28 % опитаних почуваються безпечно в районі їхнього проживання, до війни – 32 %. Під час війни зберігається загальна закономірність – мешканці м. Харків почуваються менш безпечно, ніж мешканці районів Харківської області. В цілому, чим менше населений пункт (менша щільність населення), тим більше відчуття безпеки, тим нижче оцінюється рівень злочинності.

Одним із основних факторів, що впливає на відчуття безпеки, є «**видимість поліції**» – присутність поліцейського на вулиці в однострої.

Перед війною, порівняно з минулими роками, видимість поліції зменшилась за усіма трьома показниками (піше патрулювання, патрулювання на автомобілях та присутність поліцейських у форменому одязі на вулицях у будь-яких інших випадках). Всього перед

війною бачили поліцію у форменому одязі 84 % – під час патрулювання на автомобілях, 69 % – під час пішого патрулювання, і 71 % – в інших випадках.

Під час війни видимість поліції збільшилась. Всього бачили поліцію в форменому одязі 85 % опитаних, що є найвищим показником за всі роки опитування. Частота зустрічей з поліцією у формі також зросла – до війни мешканці Харківщини бачили поліцію в середньому раз на тиждень, а під час війни стали бачити щодня або, навіть, частіше. Також під час війни збільшилась видимість поліції у м. Харкові, і порівняно з районами Харківської області є більшою.

Індексна оцінка видимості поліції показує її збільшення під час війни на фоні поступового зменшення протягом трьох передвоєнних років. Перед війною видимість поліції зменшилась за усіма трьома показниками (піше патрулювання, патрулювання на автомобілях та присутність поліцейських у форменому одязі на вулицях у будь-яких інших випадках), а під час війни видимість поліції зросла.

2. Довіра до правоохоронних органів

Результати дослідження показують **істотне збільшення довіри до Національної поліції в Харківській області під**. Зокрема, можливо виділити наступні тенденції:

- **Довіра.** Під час війни у Харківській області в цілому 59 % опитаних довіряють Національній поліції (серед яких 28 % довіряють повністю, а 31 % довіряють певною мірою). До війни 35 % опитаних довіряли Національній поліції (серед яких 10 % довіряли повністю, а 25 % довіряли певною мірою). Під час війни довіра до Національній поліції зросла майже вдвічі. У м. Харків довіра до Національної поліції зросла значно сильніше (з 32 % до війни до 64 % під час війни) ніж у районах Харківської області (з 38 % до війни до 53 % під час війни).
- **Недовіра.** Під час війни 15 % опитаних вказали, що не довіряють поліції, а до війни їх було 33 %. Під час війни недовіра до Національній поліції зменшилась більш ніж вдвічі (в м. Харків – з 35 % до 12 %, а в районах Харківської області – з 31 % до 19 %).
- **Баланс довіри** (різниця між відсотком тих, хто довіряє, і тих, хто не довіряє), у порівнянні з довоєнним періодом збільшився з +2 до +45. Це найвищі показники за весь період спостережень. В м. Харків під час війни баланс довіри зріс з -3 до +52, а в районах Харківської області – з +8 до +35.
- **Співвідношення місто/область.** Змінилось співвідношення довіри у місті та області – до війни кращі показники довіри до поліції були в районах Харківської області, а під час війни – в м. Харків.

Патрульна поліція з моменту свого заснування позиціонується як цілком «нова» поліцейська структура, незалежна від інших «старих» служб, тому вона від початку свого заснування отримала великий кредит довіри від населення, який, нажаль, із кожним роком неухильно втрачався. Під час війни довіра до патрульної поліції зросла: в цілому 68 % опитаних довіряють патрульній поліції (серед яких 33 % довіряють повністю, а 35 % довіряють певною мірою). До війни 43 % опитаних довіряли патрульній поліції (серед яких 8 % довіряли повністю, а 36 % довіряли певною мірою). Недовіра до патрульної поліції зменшилась більш ніж вдвічі – з 25 % до війни до 11 % під час війни. Баланс довіри також зріс більш ніж вдвічі – з +19 до війни до +57 під час війни.

Довіра до прокуратури під час війни також має позитивну динаміку: їй довіряють 48 % опитаних у цілому по Харківській області (27 % до війни). Не довіряють – 15 % (31 % до війни). Баланс довіри +33 (до війни складав -5). Серед мешканців м. Харків прокуратурі під час війни довіряють 52 % опитаних (17 % до війни). Серед мешканців районів Харківської області прокуратурі довіряють 42 % опитаних (33 % до війни). Зафіксовано більш високий рівень довіри до прокуратури у м. Харків, ніж у районах Харківської області.

Довіра до суду під час війни збільшилась. Повністю або певною мірою суду довіряють 46 % опитаних у цілому по Харківській області (28 % до війни). Не довіряють – 8 % (19 % до війни). Баланс довіри до суду збільшився з +7 до війни до +29 під час війни.

Серед мешканців м. Харків довіряє суду 48 % опитаних (19 % до війни). Серед мешканців районів Харківської області суду довіряють 42 % опитаних (37 % до війни). У м. Харків суду довіряють більше (баланс довіри під час війни +31, а до війни був -22), ніж в районах Харківської області (баланс довіри під час війни +25, а до війни був +10).

Служба безпеки України (СБУ) користується найбільшою довірою серед усіх правоохоронних органів після патрульної поліції. Під час війни повністю або певною мірою довіряють 64 % опитаних у цілому по Харківській області (38 % до війни). Не довіряють – 7 % (24 % до війни). Баланс довіри до СБУ підвищився з +14 до війни до +56 під час війни. Серед мешканців м. Харків СБУ довіряє 66 % опитаних (40 % до війни). Серед мешканців районів Харківської області СБУ довіряє 61 % опитаних (37 % до війни). У м. Харків СБУ довіряють більше (баланс довіри під час війни +60, а до війни був +14), ніж в районах Харківської області (баланс довіри під час війни +53, а до війни був +14).

Сумарна довіра. До війни найбільшою довірою серед правоохоронних органів користувалась патрульна поліція (43 %), на другому місці СБУ (38 %), на третьому – Національна поліція (35 %), на четвертому – суд (27 %), на останньому – прокуратура (27 %), з різницею у пів відсотка. **Під час війни** найбільшою довірою серед правоохоронних органів також користується патрульна поліція (68 %), на другому місці СБУ (64 %), на третьому – Національна поліція (59 %), на четвертому – прокуратура (48 %), на останньому – суд (46 %). У другій хвилі (під час війни), з метою порівняння, ми додали до правоохоронних органів Збройні сили України (86 %), Національну гвардію України (72 %), які користуються помітно більшою довірою ніж правоохоронні органи, та Територіальну оборону (67 %), яка приблизно таку ж довіру як і патрульна поліція.

Баланс довіри. До війни найбільший баланс довіри серед правоохоронних органів був у патрульної поліції (+19), на другому місці СБУ (+14), на третьому – Національна поліція (+2), на четвертому – суд (+7), на останньому – прокуратура (-5), єдина з негативним балансом серед правоохоронних органів. **Під час війни** найбільший баланс довіри серед правоохоронних органів також у патрульної поліції (+57), на другому місці СБУ (+56), на третьому – Національна поліція (+45), на четвертому – прокуратура (+33), на останньому – суд (+29). На відміну від картини минулих років, баланс довіри не вносить різночитань в умовний рейтинг довіри до правоохоронних органів і повторює структуру сумарного відсотку довіри.

Ми фіксуємо **стійку тенденцію поступового покращення довіри до усіх правоохоронних органів Харківщини**, як за сумарним відсотком довіри, так і за показником балансу довіри. Війна спричинила істотне зростання рівня довіри до правоохоронців, але не змінила місце кожного окремого правоохоронного органу за показниками довіри серед інших.

3. Оцінка ефективності роботи правоохоронних органів

Поліція: відбулось стрімке зростання позитивної оцінки ефективності роботи поліції під час війни. Під час війни 49 % опитаних оцінили роботу поліції як ефективну (до війни 22 %), а 11 % – як неефективну (до війни 23 %). Слід зауважити, що з 2020 року відсоток осіб добре оцінюючих роботу поліції щороку зменшувався, але вона цей процес змінила. Водночас, з 2020 року зменшувався і відсоток тих, хто вважає роботу поліції поганою, і ця тенденція під час війни зберіглась. До війни 23 % вважали що поліція працює погано, а під час війни їх доля зменшилась до 11 %. За індексною оцінкою задоволеність роботою поліції повільно покращувалась в усі роки спостережень, а під час війни відбулось стрімке зростання позитивної оцінки успішності виконання поліцією покладених на неї завдань.

У м. Харків відсоток респондентів, які вважають роботу місцевої поліції ефективною до війни складав 16 %, а під час війни – 45 %, (збільшення на 29 %). У районах Харківської області доля респондентів, які вважають роботу місцевої поліції ефективною до війни складала 27 %, а під час війни – 41 %, (збільшення на 14 %). У місті Харкові поліція значно

покращила свою роботу під час війни, що суттєво відбилось на оцінці її роботи місцевими мешканцями.

Прокуратура: у цілому по Харківській області під час війни 27 % опитаних оцінили роботу прокуратури як ефективну (до війни 13 %), у м. Харкові 30 % (до війни 9 %), у районах Харківської області – 23 % (до війни 16 %). За індексною оцінкою задоволеність роботою прокуратури повільно покращується. У м. Харків вона вище, ніж у районах Харківської області.

Суд: у цілому по Харківській області під час війни 25 % опитаних оцінили роботу суду як ефективну (до війни 14 %), у м. Харкові 27 % (до війни 5 %), у районах Харківської області – 21 % (до війни 23 %). За індексною оцінкою задоволеність роботою суду повільно покращується. У м. Харків вона вище, ніж у районах Харківської області, де під час війни вона, навіть, погіршилась.

СБУ: у цілому по Харківській області під час війни 44 % опитаних оцінили роботу СБУ як ефективну (до війни 23 %), у м. Харкові 44 % (до війни 25 %), у районах Харківської області – 45 % (до війни 22 %). За індексною оцінкою задоволеність роботою СБУ повільно покращується. У м. Харків вона така ж сама, як у районах Харківської області.

Патрульна поліція: під час війни 44 % опитаних оцінили роботу патрульної поліції як ефективну (до війни 21 %). За індексною оцінкою задоволеність роботою патрульної поліції під час війни покращилась, але до війни вона коливалась і мала тенденцію до погіршення.

Серед усіх правоохоронних органів найбільш успішною мешканці Харківщини вважають роботу Національної поліції, СБУ та патрульної поліції, найменш успішною є робота прокуратури та суду. Роботу Національної поліції в цілому позитивно («відмінно» та «скоріше добре») оцінюють 49 % опитаних, патрульної поліції – 44 %, СБУ – 44 %, прокуратури – 27 %, суду – 25 %. За індексною оцінкою найбільш ефективною виявляється робота СБУ, патрульної поліції та Національної поліції (з приблизно рівними оцінками 0,21-0,24). На останньому місці, з рівними оцінками, прокуратура та суд (0,1).

Суб'єктивна оцінка ефективності виконання поліцією усіх 15 покладених на неї завдань під час війни значно покращилась. Тенденція на поступове покращення спостерігалась і до війни, але під час війни відбувся істотний «стрибок» покращення.

Найкраще під час війни працівники правоохоронних органів, на думку мешканців Харківщини, справляються з такими завданням як: охорона громадського порядку – 0,26 (до війни -0,01); швидке реагування – 0,21 (до війни 0); захист здоров'я громадян – 0,21 (до війни -0,1); боротьба з тероризмом – 0,19 (до війни 0,05) та забезпечення безпеки дорожнього руху – 0,19 (до війни -0,05).

Найгірші оцінки під час війни отримали: боротьба з корупцією – -0,01 (до війни -0,35); боротьба з незаконним обігом наркотиків – -0,01 (до війни -0,325); боротьба з незаконним продажом та вживанням алкоголю – 0 (до війни -0,22); притягнення злочинців до відповідальності – 0,07 (до війни -0,16); розслідування злочинів – 0,09 (до війни -0,15).

П'ятірка завдань, з якими, на думку мешканців Харківщини, поліція справляється найбільш ефективно, порівняно з довоєнним періодом, зазнала незначних змін. Цей перелік залишається практично незмінним з початку проведення моніторингу, змінюється лише порядок всередині цієї п'ятірки.

Щодо «проблемної п'ятірки» – під час війни вона зазнала змін: три найбільш проблемні завдання залишились на своїх місцях (алкоголь, наркотики та корупція), а майнові злочини та хуліганство «поступились» більш загальним завданням, таким як розслідування злочинів та притягнення злочинців до відповідальності, які під час війни оцінюються набагато гірше, ніж у мирний час.

Слід відмітити, що ці п'ять «проблемних завдань» співпадають з переліком найбільш гострих проблем безпеки, які називають мешканці Харківщини у відповідях на відкриті запитання, а також с переліком найбільш розповсюджених правопорушень, з якими вони стикались протягом року.

Порівняння суб'єктивної оцінки ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань у м. Харків та районах Харківської області показує, що мешканці області до війни були схильні давати більш позитивну оцінку ефективності роботи поліції з усіх завдань, але під час війни ситуація змінилась на протилежну – мешканці м. Харків оцінюють ефективність роботи поліції значно вище, ніж мешканці районів Харківської області, по усім завданням.

Опосередкованим індикатором оцінки ефективності роботи поліції є **сприйняття ризику бути затриманим** за вчинення конкретного правопорушення.

До війни, серед мешканців м. Харків, найбільший ризик затримання (великий та дуже великий ризик бути затриманим) відмічався відносно вчинення сексуального насильства (41 %); порушення правил дорожнього руху (39 %); взяття правосуддя в свої руки з метою самозахисту (самосуду) (39 %); продажу наркотиків (35 %); та крадіжки з домівки (30 %). Найменший ризик затримання у м. Харків до війни відмічався відносно порушення громадського порядку (16 %); вуличної або кишенькової крадіжки (грошей, мобільного телефону) (18 %) та хуліганства (18 %).

Під час війни, серед мешканців м. Харків, найбільший ризик затримання (великий та дуже великий ризик бути затриманим) відмічається відносно вчинення сексуального насильства (40 %); порушення правил дорожнього руху (39 %); нанесення шкоди здоров'ю громадян під час протестних акцій (38 %); продажу наркотиків (37 %); та вчинення насильства з метою заволодіння майном / грошима (37 %). Найменший ризик затримання у м. Харків під час війни відмічається відносно порушення громадського порядку (31 %); незаконної торгівлі та вживання алкоголю (31 %); вуличної або кишенькової крадіжки (грошей, мобільного телефону) (32 %).

До війни, серед мешканців районів Харківської області найбільший ризик затримання (великий та дуже великий ризик бути затриманим) відмічався відносно вчинення сексуального насильства (37 %); порушення правил дорожнього руху (33 %); продажу наркотиків (32 %); крадіжки з домівки (32 %) та вчинення насильства з метою заволодіння майном або грошима (32 %). Найменший ризик затримання серед мешканців районів Харківської області до війни відмічався відносно порушення громадського порядку (17 %); незаконної торгівлі та вживання алкоголю (21 %) та вуличної або кишенькової крадіжки (22 %).

Під час війни, серед мешканців районів Харківської області, найбільший ризик затримання (великий та дуже великий ризик бути затриманим) відмічається відносно вчинення сексуального насильства (41 %); угону автомобіля (36 %); продажу наркотиків (34 %); порушення правил дорожнього руху (34 %) та вчинення насильства з метою заволодіння майном / грошима (33 %). Найменший ризик затримання у районах Харківської області під час війни відмічається відносно порушення громадського порядку (23 %); нанесення шкоди чужому майну під час протестних акцій (23 %); незаконної торгівлі та вживання алкоголю (24 %).

До війни, серед мешканців Харківської області в цілому найбільший ризик затримання (великий та дуже великий ризик бути затриманим) відмічався відносно вчинення сексуального насильства (39 %); порушення правил дорожнього руху (36 %); взяття правосуддя в свої руки (35 %); продажу наркотиків (34 %); та крадіжки з домівки (31 %). Найменший ризик затримання серед мешканців Харківської області в цілому до війни відмічався відносно порушення громадського порядку (17 %); вуличної або кишенькової крадіжки (грошей, мобільного телефону) (20 %) та хуліганства (21 %).

Під час війни, серед мешканців Харківської області у цілому, найбільший ризик затримання (великий та дуже великий ризик бути затриманим) відмічається відносно вчинення сексуального насильства (41 %); порушення правил дорожнього руху (34 %); угону автомобіля (36 %); продажу наркотиків (36 %) та вчинення насильства з метою заволодіння майном / грошима (35 %). Найменший ризик затримання в Харківській області у цілому під час війни відмічається відносно порушення громадського порядку (27 %); незаконної

торгівлі та вживання алкоголю (28 %) та вуличної або кишенькової крадіжки (грошей, мобільного телефону) (29 %).

Як до війни, так і під час війни, мешканці Харківщини вважають що найбільший ризик затримання існує за сексуальне насильство та порушення правил дорожнього руху, а найменший ризик бути затриманим – за порушення громадського порядку та дрібні крадіжки. Під час війни зросла суб'єктивна оцінка ризику затримання за усі правопорушення, окрім самосуду (взяття правосуддя в свої руки з метою самозахисту) – за це правопорушення ризик бути затриманим, навіть, зменшився.

4. Образ поліції

У м. Харків до війни найбільшу згоду респонденти висловили відносно тверджень:

- Місцева поліція не робить достатньо зусиль для розслідування злочинів проти бідних людей.
- У моєму районі не багато працівників поліції.
- Я відчуваю обов'язок виконувати рішення місцевої поліції.

Найбільшу **не згоду** мешканців м. Харків **до війни** викликали наступні твердження:

- У цьому районі занадто багато поліцейських.
- Місцеві поліцейські занадто агресивні.
- Поліцейські в моєму районі не поважають прав людей.

У м. Харків під час війни найбільшу згоду респонденти висловили відносно тверджень:

- Я відчуваю обов'язок виконувати рішення місцевої поліції.
- Поліцейські в моєму районі піклуються про добробут громадян.
- Рішення місцевої поліції часто є справедливими.

Найбільшу **не згоду** мешканців м. Харків **під час війни** викликали наступні твердження:

- У цьому районі занадто багато поліцейських.
- Місцеві поліцейські занадто агресивні.
- Це нормально для поліції застосовувати більше сили, ніж дозволено законом.

У районах Харківської області до війни найбільшу згоду висловили відносно тверджень:

- Місцева поліція не робить достатньо зусиль для розслідування злочинів проти бідних людей.
- У моєму районі не багато працівників поліції.
- Я відчуваю обов'язок виконувати рішення місцевої поліції.

Найбільшу **не згоду** мешканці районів Харківської області **до війни** викликали твердження:

- У цьому районі занадто багато поліцейських.
- Місцеві поліцейські занадто агресивні.
- Поліцейські в моєму районі не поважають прав людей.

У районах Харківської області під час війни найбільшу згоду висловили відносно тверджень:

- Я відчуваю обов'язок виконувати рішення місцевої поліції.
- Рішення місцевої поліції часто є справедливими.
- Місцева поліція дає людям можливість висловити власний погляд або думку.

Найбільшу **не згоду** мешканці районів Харківської області **під час війни** викликали твердження:

- Це нормально для поліції застосовувати більше сили, ніж дозволено законом.
- Поліцейські в моєму районі не поважають прав людей.
- У цьому районі занадто багато поліцейських.

Мешканці **Харківської області в цілому до війни** висловили найбільшу згоду відносно тверджень:

- Місцева поліція не робить достатньо зусиль для розслідування злочинів проти бідних людей.
- У моєму районі не багато працівників поліції.
- Я відчуваю обов'язок виконувати рішення місцевої поліції.
- Поліцейські, які порушують закон, ніколи не караються.

Найбільшу **не згоду** мешканців Харківської області в цілому до війни викликали твердження:

- У цьому районі занадто багато поліцейських.
- Це нормально для поліції застосовувати більше сили, ніж дозволено законом.
- Місцеві поліцейські занадто агресивні.

Мешканці **Харківської області в цілому під час війни** висловили найбільшу згоду відносно тверджень:

- Я відчуваю обов'язок виконувати рішення місцевої поліції.
- Рішення місцевої поліції часто є справедливими.
- Місцева поліція дає людям можливість висловити власний погляд або думку.

Найбільшу **не згоду** мешканців Харківської області в цілому під час війни викликали твердження:

- Це нормально для поліції застосовувати більше сили, ніж дозволено законом.
- Поліцейські в моєму районі не поважають прав людей.
- У цьому районі занадто багато поліцейських.
- Місцеві поліцейські занадто агресивні.

В цілому, ми бачимо **збільшення легитимності поліції** – як до війни так і під час війни мешканці відчувають обов'язок виконувати рішення місцевої поліції, а також вважають що поліцейські піклуються про добробут громадян і їх рішення є справедливими. Під час війни зменшилась толерантність до неправомірних рішень поліції, мешканці стали менш згодними з тим, що для поліції нормально застосовувати більше сили, ніж дозволено законом. Звертає на себе увагу те, що мешканці вказують на недостатню видимість поліції і недостатню кількість поліцейських у районах їхнього проживання. Стереотипні уявлення про те, що поліція не робить достатньо зусиль для розслідування злочинів проти бідних людей, під час війни зменшились, і цю тенденцію слід зберегти і на період після перемоги та закінчення війни.

Поліція одним словом. Війна безумовно вплинула на образ поліції – поперед усе підкреслюється що це «люди» і що вони «захисники». Але війна не вплинула на те, що людям «важко» визначитись з однозначною оцінкою поліції. Це свідчить про те, що наряду з більш вираженими позитивними характеристиками поліції, у свідомості мешканців Харківщини, посідають значне місце її другорядні негативні характеристики, які формувались тривалий час і на подолання яких спрямована поліцейська реформа. Позбутись негативних стереотипів дуже складно і потребує часу, але вселяє оптимізм те, що негативні характеристики «образу поліції» у суспільній свідомості все ж таки займають менше місця ніж позитивні – «захист» та «безпека».

Також важливим спостереженням дослідження, проведеного під час війни, є те, що мешканці стали бачити в поліції «таких самих людей як і вони самі». Це, безумовно, є головним досягненням поліцейської реформи і показує, що ми рухаємось вірним шляхом.

5. Взаємодія з поліцією

Дільничний офіцер поліції (ДОП) та поліцейський офіцер громади (ПОГ) – посадова особа, яка представляє Національну поліцію на визначеній території та забезпечує публічний порядок, протидію злочинності та формування правосвідомості громадян шляхом взаємодії з громадськістю та місцевими органами. ДОП/ПОГ відноситься до т.з. «поліції

першого контакту». Результати показують **збільшення під час війни поінформованості про діяльність ДОП/ПОГ у м. Харків та зменшення у районах Харківської області**. До війни ситуація була протилежна – поінформованість про ДОП/ПОГ у м. Харкові була гіршою ніж в області.

До війни 10 % контактували з дільничним офіцером поліції особисто (4 % в Харкові та 16 % у районах Харківської області), під час війни цей відсоток в цілому по Харківській області залишився без змін (11 %), а у розрізі місто-область – змінився: в Харкові зріс вдвічі (до 8 %), а у районах області знизився до 13 %.

Те ж стосується і тих, хто спілкувався з дільничним по телефону (11 % до війни та 11 % під час війни в цілому по Харківській області), але у м. Харкові цей відсоток зріс з 8 % до 10 %, а у районах області знизився з 13 % до 12 %.

Незалежно від місця проживання збільшився відсоток тих, хто щось чув про діяльність ДОП/ПОГ від інших: з 12 % до війни до 15 % під час війни в цілому по Харківській області; з 8 % до війни до 12 % у м. Харкові; з 15 % до війни до 18 % у районах Харківської області.

До війни дві третини (67 %) опитаних у Харківській області в цілому вказали, що протягом року нічого не чули про дільничного офіцера поліції або про його діяльність (80 % в Харкові та 56 % у районах Харківської області). Під час війни також дві третини (64 %) опитаних у Харківській області в цілому вказали, що протягом року нічого не чули про дільничного офіцера поліції або про його діяльність (70 % в Харкові та 56 % у районах Харківської області).

Слід зазначити, що відсоток опитаних, які нічого не чули про дільничного офіцера поліції або про його діяльність, порівняно з довоєнним періодом, у м. Харкові значно зменшився (на 10 %), а у районах Харківської області залишився без змін. Протягом останніх трьох років результати опитування фіксували тенденцію на збільшення поінформованості про діяльність дільничного офіцера поліції, але перед війною ми зафіксували зменшення цього показника, головним чином за рахунок м. Харків, оскільки у районах Харківської області протягом останніх трьох років ситуація в цілому залишалася без змін, а от під час війни саме у м. Харків поінформованість про ДОП/ПОГ значно покращилась.

Задоволеність спілкуванням з поліцією оцінюється серед тих, хто звертався до працівників поліції. **Під час війни інтенсивність контактів з поліцією зменшилась**. Протягом 2022 року мали контакти з поліцією: до війни 27,6 % опитаних у Харківській області в цілому (25,1 % у м. Харків, 30 % у районах Харківської області); під час війни – 16,7 % опитаних у Харківській області в цілому (19,2 % у м. Харків, 13,5 % у районах Харківської області).

До війни основною причиною контактів з поліцією, як у м. Харків, так і у районах Харківської області була зупинка авто на дорозі (за будь якою причиною) – більше третини контактів по Харківській області в цілому відбулось за цією причиною (35 %). Різниця між містом та областю практично відсутня.

Під час війни основною причиною контактів з поліцією, як у м. Харків, так і у районах Харківської області є перевірка документів під час пішого пересування (40 %). Різниця між містом та областю тут також практично відсутня.

Значно відрізняються між містом та областю контакти з поліцією під час війни у якості потерпілого (12 % місто та 7 % область) та у якості підозрюваного (9 % місто та 0 % область). За цими контактами переважає місто.

Значна різниця між містом та областю спостерігається і по контактам з поліцією під час зупинки авто на дорозі (за будь якою причиною) – у м. Харків за цією причиною мали контакти з поліцією 14 % опитаних, а у районах Харківської області – 41 %. За цими контактами значно переважає область.

Під час війни задоволеність спілкуванням з поліцією збільшилась. У м. Харків задоволеність спілкуванням з поліцією вище ніж у районах Харківської області (до війни ситуація була протилежна).

В цілому, серед тих, хто звертався до працівників поліції до війни, двоє з п'яти опитаних залишились задоволеними (42 %), і чверть – незадоволеними (26 %). Під час війни задоволеними залишились дві третини опитаних (62 %), а незадоволеними лише 8 %.

У м. Харків до війни були задоволені спілкуванням з поліцією 35 %, а незадоволені – 34 %. Під час війни у м. Харків задоволені спілкуванням з поліцією 65 %, а незадоволені – в 10 разів менше (6 %).

У районах Харківської області до війни були задоволені – 35 %, а незадоволені – 20 %. Під час війни у районах Харківської області задоволені – 58 %, а незадоволені – 12 %.

Загалом, тенденція на покращення задоволеності спілкуванням з працівниками поліції, яка спостерігалась у останні роки, під час війни значно посилилась. Індексна оцінка задоволеності та баланс задоволеності це підтверджують. Задоволеність у м. Харків помітно вище, ніж у районах Харківської області. До війни ситуація в м. Харків була значно гірше за ситуацію в районах Харківської області.

Готовість допомагати поліції. Протягом усіх років спостережень привертало до себе увагу те, що попри достатньо низьку довіру та негативне ставлення до правоохоронних органів близько 90 % опитаних готові допомагати їм. Під час війни по Харківській області у цілому 92 % опитаних висловили готовність допомагати правоохоронним органам (46 % за будь-яких обставин, 50 % в деяких ситуаціях, і 8 % заперечують таку можливість повністю). До війни по Харківській області у цілому 95 % опитаних були готові допомагати правоохоронним органам (41 % за будь-яких обставин, 53 % в деяких ситуаціях, і 5 % заперечували таку можливість повністю).

Різниця між містом та областю за цим показником мінімальна, серед мешканців міста Харків на 2 % більше готових допомагати правоохоронним органам, ніж серед мешканців районів Харківської області (до війни різниця складала 5 %). Під час війни відсоток тих, хто безумовно готовий допомагати поліції зріс, а також зріс відсоток тих, хто неготовий допомагати поліції за будь-яких умов.

Готовність повідомляти про злочин в поліцію залежить від ступеню соціальної дистанції з правопорушником: під час війни сім з десяти респондентів (69 %) готові повідомляти про злочин скоєний не знайомою людиною, половина (54 %) готова повідомляти про злочин скоєний сусідом, і третина (31 %) готова повідомляти про злочин скоєний другом або родичом. До війни також 69 % були готові повідомляти про злочин скоєний не знайомою людиною, половина (55 %) була готова повідомляти про злочин скоєний сусідом, і чверть (27 %) була готова повідомляти про злочин скоєний другом або родичом. Під час війни змінилось співвідношення місто-область відносно готовності повідомляти про злочин – у м. Харків стало більше готових повідомити про злочин ніж в районах Харківської області, незалежно від соціальної дистанції (за всіма трьома категоріями).

Поширеність неправомірних дій поліції під час війни істотно знизилась. Під час війни 13 % опитаних по Харківській області в цілому вважає, що поліція поводитись з ними неправомірно, до війни таких було 17 %. У 2021 році про це повідомляв кожен п'ятий (21 %). Приблизно чверть опитаних повідомляли про це у 2020 та 2019 році (26 % та 25 % відповідно). Ми спостерігаємо стабільне поступове зменшення неправомірних дій поліції. Притому, у м. Харків відсоток тих, хто зіткнувся з неправомірними діями поліції під час війни став менший (19 % до війни, 12 % під час війни), ніж в районах Харківської області (15 % до війни, 14 % під час війни).

6. Корупція

Під час війни 8 % опитаних мали досвід корупції. До війни чверть опитаних (25 %) мали досвід корупції. Найбільший показник був зафіксований нами у 2014 році (65 %). Результати дослідження показують стабільне щорічне зменшення відсотку мешканців Харківщини, які мали корупційний досвід. **Під час війни відбулось значне зменшення корупції – вона знизилась втричі.**

Якщо загальний досвід корупції поступово і стабільно зменшується, то внутрішня структура корупційної взаємодії є дуже мобільною і змінюється залежно від зовнішніх обставин. Порівняно з довоєнним періодом відбулось зменшення долі хабарів на вимогу (з 51 % до війни до 27 % під час війни), незначно знизилось добровільне хабарництво (15 % до війни і 11 % під час війни), але відбулось істотне зростання використання зв'язків (з 51 % до війни до 70 % під час війни). Війна спричинила зменшення хабарів на вимогу і збільшення використання зв'язків.

Щодо проявів **корупції під час контактів з поліцією** – під час війни лише 3 % мешканців Харківщини стикалися з корупцією при контакті з працівниками поліції (до війни – 8 %, у 2021 році – 10 %). Під час війни відбулось істотне зменшення корупції при контактах з поліцією.

Порівняно з довоєнним періодом відбулось зменшення долі хабарів на вимогу поліцейських (з 69 % до війни до 49 % під час війни), збільшилось добровільне хабарництво (12 % до війни до 34 % під час війни), відбулось зменшення використання зв'язків (з 34 % до війни до 26 % під час війни). Війна спричинила зменшення хабарів на вимогу і збільшення добровільного хабарництва при контактах з поліцією.

Результати моніторингу показують загальну тенденцію на **зменшення виправдовування корупції**, яка зберігалась під час війни. Якщо у 2015 році майже чверть опитаних (23 %) вважали, що корупція може бути виправдана завжди, то у 2022 році перед війною так вважали лише 6 % мешканців Харківщини, а під час війни – лише 3 %. Іноді готові до корупції під час війни 39 % опитаних (43 % до війни). Вважають, що до корупції не слід вдаватись ніколи під час війни 58 % опитаних (51 % до війни). Тенденція на зменшення виправдовування корупції зберігається, але залишається стабільною частина суспільства, яка вважає, що іноді надання хабаря, неофіційних послуг або подарунка може бути виправданим, якщо це необхідно для вирішення важливої для них справи – це близько третини мешканців Харківщини.

7. Віктимологічні показники та вчинення правопорушень

Віктимність (відсоток осіб, які ставали жертвою злочинних посягань). Серед мешканців Харківщини під час війни 4 % мешканців ставали жертвою злочинних посягань (до війни це був кожен десятий – 12 %), і майже дві третини з них (57 %) не повідомили про це в поліцію (до війни це була третина – 34 %). Віктимність у м. Харків значно вище (6 % під час війни; 16 % до війни), ніж у районах Харківської області (2 % під час війни; 9 % до війни). Проте **латентність** злочинності під час війни є вищою у районах Харківської області (67 % під час війни; 26 % до війни), ніж у м. Харків (55 % під час війни; 38 % до війни), до війни було навпаки.

Серед злочинних посягань, з якими зіткнулись опитані протягом 2022 року, **переважають майнові злочини** – крадіжка та шахрайство. Під час війни добавились посилення на мародерів та військові дії, що цілком зрозуміло.

Серед причин неповідомлення про злочин в поліцію (причин латентності), як і у минулі роки, переважає **відсутність віри в те, що звернення до поліції вирішить їх справу**, а також заздалегідь сформовані упередження щодо реакції поліції – упевненість у марності та безперспективності цього та небажання завдавати собі зайвого клопоту.

Вчинення правопорушень. Під час війни відсоток осіб, що повідомили про особисту участь у корупційних діях знизився, а відсоток осіб які повідомили про участь у насильницьких та корисливих правопорушеннях залишився відносно стабільним (коливання у десять долі проценту знаходиться у рамках статистичної похибки).

8. Проблеми правоохоронної діяльності у місцевій громаді

До війни, серед правоохоронних проблем, як вже кілька років поспіль, респонденти найчастіше називали чотири основні:

- 1) вживання наркотиків, у тому числі «закладки» – 14,7 % (28,3 % м. Харків, 10,3 % райони Харківської області);
- 2) майнові злочини (крадіжки, грабежі, розбої, шахрайства) – 8,2 % (9,1 % м. Харків, 7,8 % райони Харківської області);
- 3) вживання алкоголю, у тому числі «наливайки» – 7,6 % (11 % м. Харків, 6,6 % райони Харківської області).

- 4) публічний порядок – 3,8 % (4,6 % м. Харків, 3,6 % райони Харківської області).

Злочинність неповнолітніх, порушення правил дорожнього руху та корупція та турбує опитаних рідше, ніж вказані вище чотири основні проблеми.

Найрідше «до війни» згадуються такі проблеми, як проституція, вирубка лісу, порушення режиму тиші, бездіяльність та байдужість та бродяжництво.

Вартує уваги, що проблеми з наркотиками та алкоголем більш розповсюджені в місті Харків, ніж у районах Харківської області. Наркотичні «закладки» – це проблема суто міста Харків, не притаманна районам області. «Наливайки» – місця незаконного продажу алкоголю дрібними порціями – також переважно притаманні місту Харків, і в області майже не зустрічаються. В той же час «майнові злочини», у т.ч. «крадіжки», а також злочини, пов'язані з публічним порядком, практично рівною мірою вказуються як мешканцями м. Харкова так і мешканцями районів Харківської області.

Під час війни ієрархія правоохоронних проблем у порівнянні з довоєнним періодом змінилась. Дві основні проблеми, на які місцеві мешканці вказують щороку, – наркотики (26,4 %) та алкоголь (18 %), залишились «на своїх місцях», але майнові злочини (7,1 %) та публічний порядок (3,3 %) поступилися проблемам, які раніше вказувались рідше – погана робота поліцейських (9,2 %), дорожній рух (8,5 %), корупція та кумівство (4,9 %).

Під час війни п'ятірка найбільш розповсюджених правоохоронних проблем для мешканців Харківської області складається із: наркотиків (26 %), алкоголю (18 %), незадовільної роботи поліцейських (9 %), дорожнього руху (9 %) та майнових злочинів (7 %). Така ж сама ієрархія проблем спостерігається і серед тих, хто виїхав за межі Харківської області, але до них додається ще й корупція.

У порівнянні з довоєнним періодом до списку проблем, пов'язаних із захистом правопорядку, додалися проблеми, пов'язані із війною (2,5 %), такі як порушення комендантської години (2,4 %), відсутність захисту та безпеки (2,4 %), мародерство (2,2 %), обстріли та бомбардування тощо (0,9 %).

Існує різниця між містом та областю. Мешканців м. Харків вдвічі сильніше непокоїть проблема наркотиків ніж мешканців області, а проблема з майновими злочинами – навпаки, вдвічі більше вказується мешканцями області. Мешканців області в чотири рази більше непокоїть дорожній рух, ніж мешканців Харкова, і втричі більше непокоїть проблема корупції та кумівства. А в п'ятірку найбільш розповсюджених правоохоронних проблем Харків'ян входить публічний порядок, на відміну від дорожнього руху, який більше непокоїть мешканців області.

Очікування місцевої громади від правоохоронних органів. **До війни** головні очікування мешканців Харківщини від правоохоронних органів були пов'язані з дбалим і сумлінним виконанням працівниками поліції своїх службових обов'язків. Також значна кількість людей очікують від поліції захисту, підтримання порядку і законності, швидкого реагування на будь-які злочини. Мешканці Харківщини найбільше очікують від поліції справедливості й порядку, законності, захисту, охорони і допомоги. Значною мірою очікування пов'язані з бажанням, щоб працівники поліції виконували свої службові обов'язки, головними з яких є боротьба із злочинністю.

Під час війни пріоритети в очікуваннях від правоохоронних органів майже не змінилися. Головні очікування від правоохоронців під час війни – робота, виконання обов'язків, захист, порядок, реагування тощо. Мешканці м. Харкова, районів області і ті, хто перебуває в якості «переміщеної особи», очікують від поліції насамперед захисту, охорони, допомоги, справедливості, порядку та законності, а також сумлінної роботи та виконання

своїх службових обов'язків. Респондентів другої хвилі певною мірою менше турбували питання боротьби зі злочинністю – на тлі війни ця позиція дещо втратила актуальність. У цілому ж результати контент-аналізу обох хвиль опитування дають схожі результати. Можна зробити висновок, що навіть під час війни головні очікування громадян від правоохоронців залишаються сталими.

9. Динаміка злочинності – статистичні показники

Дані статистичної звітності свідчать, що протягом 2022 року в Харківській області було зареєстровано майже на 10 тисяч кримінальних правопорушень більше, ніж у 2021 році, що можна пояснити активною фазою бойових дій на території області та агресією Росії проти нашої держави. Рівень тяжких та особливо тяжких злочинів залишається високим, показники 2022 року по особливо тяжким злочинам перевищують показники разом взяті за останні 8 років. Другим за розповсюдженістю видом кримінальних правопорушень за родовим об'єктом залишаються злочини проти власності (максимальна кількість яких була зареєстрована у 2016 році). В той же час їх кількість значно знижується протягом останніх п'яти років, навіть в умовах воєнного стану. Пояснити цю ситуацію можна багатьма факторами, наприклад, масовою міграцією населення за межі області, руйнування більшості об'єктів, що могли стати об'єктами посягання, збільшення кількості правоохоронців та військових на вулицях міста.

Серед найбільш розповсюджених загальнокримінальних злочинів на території Харківської області слід виділити злочини проти життя та здоров'я особи та злочини в сфері обігу наркотичних засобів.

Внаслідок бойових дій на території області спостерігається тенденція зниження злочинів проти громадського порядку, які в минулих роках входили в трійку «найбільш вчинюваних», в той же час збільшилася кількість злочинів проти життя та здоров'я особи та наявне зростання злочинності в сфері обігу наркотичних засобів.

З початку введення воєнного стану зростає кількість злочинів, які пов'язані із розповсюдженням наркотичних засобів, особливо з використанням мережі Інтернет.

Протягом 2013-2022 років знижується кількість кримінальних правопорушень, вчинених у стані алкогольного сп'яніння, також з 2018 року знизилась кількість злочинів, вчинених неповнолітніми і залишається стабільною.

У 2022 році майже в 20 разів збільшилася кількість злочинів вчинених з використанням зброї, що насамперед, викликано умовами воєнного стану та наслідками бойових дій, що відбуваються на території області.

Зростає кількість злочинів у сфері незаконного обігу наркотиків: незаконне виготовлення, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів (ст. 307 ККУ) зросло з 2013 року майже в 2,5 рази – з 417 до 1794 злочинів у 2021 році та до 926 злочинів у 2022 році. Починаючи з 2020 року збільшилася кількість таких же злочинів, але вчинених без мети збуту (ст. 309 ККУ) – з 800 до 1848. В той же час зменшується кількість виявлених місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів.

Протягом 2022 року, на фоні збільшення загальної кількості зареєстрованих злочинів, спостерігається помітне зменшення правопорушень вчинених в громадських місцях, але збільшилась кількість злочинів вчинених в сільській місцевості та поза межами населених пунктів.

Протягом останніх двох років збільшилась кількість осіб потерпілих від злочинів, а також кількість загиблих осіб. До 2022 року кількість загиблих складала приблизно від 1 % до 2 % потерпілих. У 2022 році кількість загиблих складає майже 10 % від загальної кількості потерпілих осіб.

У 2022 році значно зросла кількість злочинів проти національної безпеки та злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, що пов'язано із воєнним

станом та активною фазою бойових дій, що тривають на території Харківської області. Найбільш «розповсюдженими» серед цих злочинів є «Посягання на територіальну цілісність і недоторканість України» (ст. 110 ККУ) та «Державна зрада» (ст. 111 ККУ).

У 2022 році з'явилися нові склади злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку: колабораційна діяльність (934 злочини), порушення законів та звичаїв війни (10790 злочинів), пособництво державі агресору (104 злочини) та виправдовування агресії Росії проти України (156 злочинів), які стали найбільш вчинюваними злочинами на території Харківщини у 2022 році.

Рекомендації

Грунтуючись на результатах опитування – насамперед усе оцінці ефективності виконання конкретних завдань поліцією, показниках віктимності та визначенні найбільш гострих проблем, пов'язаних із захистом правопорядку та очікувань від правоохоронних органів, можна навести **перелік найбільш проблемних напрямів правоохоронної діяльності, що непокоять мешканців Харківщини у 2022 році «під час війни»:**

- боротьба з незаконним обігом наркотиків;
- боротьба з незаконним продажем і споживанням алкогольних напоїв;
- протидія майновим злочинам (крадіжки, грабежі, розбої, шахрайства);
- забезпечення безпеки дорожнього руху;
- боротьба з корупцією;
- протидія порушенням публічного порядку;
- швидке реагування на виклики.

Перелічені напрями несуттєво відрізняються від ситуації «до війни», відмінність полягає у зростанні актуальності забезпечення безпеки дорожнього руху та швидкого реагування, а також у зменшенні актуальності боротьби з корупцією. Суспільний запит на боротьбу з вживанням наркотиків та алкоголю, порушеннями публічного порядку та майновими злочинами залишається у фокусі громадської уваги протягом усіх років спостережень. Усі ці напрями включено до регіональної Програми забезпечення публічної безпеки і порядку та протидії злочинності на території Харківської області на 2023–2024 роки. Дослідження «Безпека та довіра» є додатковим джерелом соціологічної та кримінологічної інформації про ситуацію в регіоні, що дозволяє здійснювати моніторинг змін громадської думки про роботу правоохоронних органів, ефективність виконання пріоритетних завдань з охорони публічного порядку та протидії злочинності, своєчасно реагувати та вносити зміни у відповідні стратегічні плани.

Соціологічна анкета «Безпека та довіра 2022» (Хвиля 2)

Розділ А: Соціально-демографічні характеристики

А 1. Ваша стать:

1. Чоловіча
2. Жіноча

А 2. Вік:

1. 16 – 19 років
2. 20 – 29 років
3. 30 – 39 років
4. 40 – 49 років
5. 50 – 59 років
6. 60 і більше

А 3. Освіта:

1. Середня (або неп.)
2. Середня спеціальна
3. Незакінчена вища
4. Вища I р. (бакалавр)
5. Вища II р. (магістр, спеціаліст)
6. Вчений ступінь

А 4. Матеріальне становище вашої сім'ї:

1. Грошей не вистачає навіть на необхідні продукти
2. Усі гроші витрачаються на продукти і покупки необхідних недорогих речей
3. В основному грошей вистачає, але придбати товари тривалого користування важко
4. Живемо забезпечено, але здійснити деякі покупки (квартиру, автомобіль і т.п.) поки не в змозі
5. Можемо дозволити собі майже все

А 5. Чи змінювали Ви своє місце постійного проживання після 24 лютого 2022 року у зв'язку з війною?

1. Так, зараз проживаю не вдома
2. Так, тимчасово переїжджав, але повернувся додому
3. Ні

А 6. Якщо Ви змінювали місце свого проживання – як саме? (можливо обрати декілька варіантів відповіді)

1. Переїхав до іншого населеного пункту у межах своєї області
2. Переїхав до населеного пункту іншої області України
3. Виїхав за межі України

А 7. Чи маєте Ви офіційний статус внутрішньо переміщеної особи (зареєструвались як ВПО)?

1. Так
2. Ні

А 8. Чи плануєте Ви повертатись додому і коли?

1. Так, у найближчий час
2. Так, але ще почекаю
3. Так, але тільки коли війна закінчиться
4. Ні, не планую
5. Важко відповісти

А 9. Вкажіть область Вашого мешкання ДО початку війни (24 лютого 2022 року)

1. Вінницька

2. Волинська
3. Дніпропетровська
4. Донецька
5. Житомирська
6. Закарпатська
7. Запорізька
8. Івано-Франківська
9. Київська
10. Кіровоградська
11. Луганська
12. Львівська
13. Миколаївська
14. Одеська
15. Полтавська
16. Рівненська
17. Сумська
18. Тернопільська
19. Харківська
20. Херсонська
21. Хмельницька
22. Черкаська
23. Чернівецька
24. Чернігівська
25. м.Київ

A 10. LOCATION. Вкажіть область Вашого мешкання на теперішній час

1. Вінницька
2. Волинська
3. Дніпропетровська
4. Донецька
5. Житомирська
6. Закарпатська
7. Запорізька
8. Івано-Франківська
9. Київська
10. Кіровоградська
11. Луганська
12. Львівська
13. Миколаївська
14. Одеська
15. Полтавська
16. Рівненська
17. Сумська
18. Тернопільська
19. Харківська
20. Херсонська
21. Хмельницька
22. Черкаська
23. Чернівецька
24. Чернігівська
25. м.Київ

Фільтр на 1, 19, 21 варіанти відповіді

LOCATION1. (Вінниця) Район або місто в області Вашого мешкання після початку війни (24 лютого 2022 року)

Випадаючий список районів

LOCATION19. (Харків) Район міста / області вашого мешкання після початку війни (24 лютого 2022 року):

Випадаючий список районів

LOCATION21. (Хмельницький) Район або місто в області Вашого мешкання після початку війни (24 лютого 2022 року)

Випадаючий список районів

A 11. Тип населеного пункту, в якому ви проживаєте зараз:

1. Обласний центр
2. Районний центр
3. Місто в області
4. Селище міського типу
5. Селище
6. Село

Розділ В: Безпека

В 1. Як у цілому ви оцінюєте рівень злочинності в районі, де ви проживаєте?

Дуже низький рівень	Низький рівень	Середній рівень	Високий рівень	Дуже високий рівень	Важко відповісти
1	2	3	4	5	6

В 2. З початку війни (з 24 лютого 2022 року), як часто Ви бачили або чули про будь-яку з наведених нижче подій в районі, де Ви проживаєте зараз?

	Ніколи	Один раз	2-3 рази	Декілька разів	Багато разів / регулярно
1. Порушення громадського порядку (крики, дебоші, хуліганство)	1	2	3	4	5
2. Насильницькі випадки (бійки, нанесення тілесних ушкоджень)	1	2	3	4	5
3. Сексуальне насильство (зґвалтування, в т.ч. спроби)	1	2	3	4	5
4. Вбивство	1	2	3	4	5
5. Псування майна, вандалізм	1	2	3	4	5
6. Крадіжки	1	2	3	4	5
7. Розповсюдження та вживання наркотиків	1	2	3	4	5
8. Незаконний продаж та вживання алкоголю	1	2	3	4	5
9. Мародерство	1	2	3	4	5
10. Ракетно-бомбові удари, артилерійські обстріли	1	2	3	4	5
11. Безпосередні бойові дії					

В 3. Які почуття викликає у вас злочинність у вашому районі?

Якщо можливо, у 2-3 словах, опишіть Ваші почуття відносно злочинності у вашому районі власними словами у коментарі.

Ніяких особливих почуттів	Легке занепокоєння	Помітне занепокоєння	Серйозну тривогу	Страх
1	2	3	4	5

Будь ласка, залиште свій коментар тут: _____

В 4. Які почуття викликають у вас військові дії?

Якщо можливо, у 2-3 словах, опишіть Ваші почуття власними словами у коментарі.

Ніяких особливих почуттів	Легке занепокоєння	Помітне занепокоєння	Серйозну тривогу	Страх
1	2	3	4	5

Будь ласка, залиште свій коментар тут: _____

В 5. Чи є в районі вашого проживання такі місця, яких ви уникаєте або не рекомендуєте відвідувати своїм близьким, дітям, щоб не стати жертвою злочину?

Так	Скоріше так, ніж ні	Важко відповісти	Скоріше ні, ніж так	Ні
1	2	3	4	5

В 6. Чи є в районі вашого проживання такі місця, яких ви уникаєте або не рекомендуєте відвідувати своїм близьким, дітям, щоб не стати жертвою бойових дій, артилерійських обстрілів або ракетно-бомбових ударів?

Так	Скоріше так, ніж ні	Важко відповісти	Скоріше ні, ніж так	Ні
1	2	3	4	5

В 7. Як на вашу поведінку впливає побоювання стати жертвою злочину в темний час доби?
(можна зробити не більше 3-х відміток)

- Ніяк, свою поведінку я практично не змінюю
- Поводжусь обережно, без необхідності не залишаю домівку або ходжу із супроводом
- Ношу з собою засоби самозахисту, беру собаку
- Вживаю інших заходів безпеки
- Важко відповісти

В 8. Наскільки безпечно ви відчуваєте себе у вашому районі міста (населеному пункті області)?

Дуже небезпечно	Небезпечно	Важко відповісти однозначно	Безпечно	Повністю безпечно
1	2	3	4	5

В 9. Як часто в середньому Ви бачили осіб у форменому одязі в районі де Ви живете, за останні 6 місяців?

	Частіше одного разу на день	Раз на день	Раз на тиждень	Раз на місяць	Рідше разу на місяць	Не бачив за цей час
1. Поліцію	1	2	3	4	5	6
2. Військових (ЗСУ, НГУ, ТрО тощо)	1	2	3	4	5	6

Розділ С: Довіра

С 1. Чи довіряєте ви вашим місцевим правоохоронним та силовим органам, таким як ... ?

	Повністю довіряю	Деякою мірою довіряю	Важко відповісти однозначно	Деякою мірою не довіряю	Повністю не довіряю
1. Поліція	1	2	3	4	5
2. Прокуратура	1	2	3	4	5
3. Суд	1	2	3	4	5
4. Служба безпеки України (СБУ)	1	2	3	4	5
5. Патрульна поліція	1	2	3	4	5
6. Національна гвардія	1	2	3	4	5
7. Територіальна оборона	1	2	3	4	5
8. Військові (ЗСУ)					

С 2. Коли Ви згадуєте про поліцію – яким одним словом Ви можете її описати? _____

Розділ D: Оцінка якості

D 1. Наскільки успішно на ваш погляд, виконує свої завдання місцева ... ?

	Дуже погано	Погано	Важко відповісти однозначно	Добре	Дуже добре
1. Поліція	1	2	3	4	5
2. Прокуратура	1	2	3	4	5
3. Суд	1	2	3	4	5
4. Служба безпеки України (СБУ)	1	2	3	4	5
5. Патрульна поліція	1	2	3	4	5
6. Національна гвардія	1	2	3	4	5
7. Територіальна оборона	1	2	3	4	5
8. Військові (ЗСУ)					

D 2. Як ви вважаєте, наскільки успішно правоохоронні органи виконують такі завдання у місті Вашого мешкання:

	Дуже погано	Погано	Важко відповісти однозначно	Добре	Дуже добре
1. Охорона громадського порядку на вулицях, майданах, в інших публічних місцях	1	2	3	4	5
2. Захист здоров'я громадян від нападу злочинців	1	2	3	4	5
3. Захист майна та житла громадян від крадіжок	1	2	3	4	5
4. Боротьба з незаконним розповсюдженням наркотиків	1	2	3	4	5
5. Профілактика злочинності неповнолітніх	1	2	3	4	5
6. Боротьба з хуліганством та вандалізмом	1	2	3	4	5
7. Боротьба з проституцією	1	2	3	4	5
8. Боротьба з корупцією та хабарництвом	1	2	3	4	5
9. Забезпечення безпеки дорожнього руху	1	2	3	4	5
10. Швидке та своєчасне реагування на виклики та звернення громадян, які потребують допомоги	1	2	3	4	5
11. Боротьба з тероризмом	1	2	3	4	5
12. Розслідування злочинів	1	2	3	4	5
13. Притягнення злочинців до відповідальності	1	2	3	4	5
14. Інформування громадян та взаємодія з ними	1	2	3	4	5
15. Боротьба з незаконною торгівлею та вживанням алкоголю	1	2	3	4	5
16. Протидія співпраці з агресором (Російською Федерацією)					

Розділ Е: Ризик затримання

Е 1. Чи існує ризик, що особа у місті Вашого проживання буде спіймана / затримана за наступне ... :

Під «ризиком бути спійманим / затриманим» мається на увазі коли хтось дізнається що деяка особа вчинила перелічені нижче правопорушення та повідомить про це в поліцію.

	Ніякого ризику	Невеликий ризик	Великий ризик	Дуже великий ризик
1. Порушення громадського порядку	1	2	3	4
2. Нанесення тілесних ушкоджень	1	2	3	4
3. Хуліганство	1	2	3	4
4. Вандалізм (умисне пошкодження чужого майна)	1	2	3	4
5. Крадіжка з домівки	1	2	3	4
6. Вулична або кишенькова крадіжка (грошей, мобільного телефону)	1	2	3	4

7. Погрози насильством з метою заволодіння майном / грошима	1	2	3	4
8. Вчинення насильства з метою заволодіння майном / грошима	1	2	3	4
9. Сексуальне насильство (зґвалтування, в т.ч. спроби)	1	2	3	4
10. Угон автомобіля	1	2	3	4
11. Корупція (отримання або давання хабаря)	1	2	3	4
12. Порухення правил дорожнього руху	1	2	3	4
13. Продаж наркотиків (та/або супутні дії)	1	2	3	4
14. Незаконна торгівля та вживання алкоголю	1	2	3	4
15. Взяття правосуддя в свої руки з метою самозахисту (самосуд)	1	2	3	4
16. Нанесення шкоди чужому майну під час протестних акцій	1	2	3	4
17. Нанесення шкоди здоров'ю громадян під час протестних акцій	1	2	3	4
18. Співпраця з агресором (Російською Федерацією)				

Розділ F: Думка про місцеву поліцію

F 1. Наскільки Ви згодні з наведеними нижче твердженнями про Вашу місцеву поліцію (яка обслуговує Ваш район)?

	Зовсім не згоден	Не згоден	У чомусь не згоден	У чомусь згоден	Згоден	Повністю згоден
1. Місцева поліція майже завжди дотримується закону.	1	2	3	4	5	6
2. Я вірю, що місцева поліція приймає правильні рішення.	1	2	3	4	5	6
3. Дії поліції в моєму районі, як правило, узгоджуються з моїми власними поглядами на добро і зло.	1	2	3	4	5	6
4. Я відчуваю обов'язок виконувати рішення місцевої поліції.	1	2	3	4	5	6
5. Поліцейські в моєму районі піклуються про добробут громадян.	1	2	3	4	5	6
6. Поліцейські в моєму районі не поважають громадян.	1	2	3	4	5	6
7. Поліцейські в моєму районі не поважають прав людей.	1	2	3	4	5	6
8. У моєму районі не багато працівників поліції.	1	2	3	4	5	6
9. Поліція в моєму районі, як правило, має таке саме почуття добра і зла, як і я.	1	2	3	4	5	6
10. Місцева поліція упереджено ставиться до деяких громадян.	1	2	3	4	5	6
11. Місцева поліція дає людям можливість висловити власний погляд або думку.	1	2	3	4	5	6
12. Рішення місцевої поліції часто є справедливими.	1	2	3	4	5	6
13. У цьому районі занадто багато поліцейських.	1	2	3	4	5	6
14. Поліцейські, які порушують закон, ніколи не караються.	1	2	3	4	5	6

15. Місцева поліція не робить достатньо зусиль для розслідування злочинів проти бідних людей.	1	2	3	4	5	6
16. Поліцейські в моєму районі часто зловживають своїми повноваженнями.	1	2	3	4	5	6
17. Це правильно, коли люди «беруть закон у свої руки», щоб захистити себе.	1	2	3	4	5	6
18. Поліцейські в моєму районі обслуговують всіх громадян з однаковою якістю.	1	2	3	4	5	6
19. Місцеві поліцейські занадто агресивні.	1	2	3	4	5	6
20. Місцеві поліцейські мають занадто багато влади.	1	2	3	4	5	6
21. Місцеві поліцейські завжди обґрунтовують / пояснюють причини своїх рішень	1	2	3	4	5	6
22. Поліція не сприймає злочини, скоєні проти таких, як я, серйозно.	1	2	3	4	5	6
23. Місцеві поліцейські прислухаються до думок людей, з якими вони мають справу.	1	2	3	4	5	6
24. Це нормально для поліції застосовувати більше сили, ніж дозволено законом.	1	2	3	4	5	6

Розділ G: Взаємодія

G 1. Чи знаєте ви вашого дільничного офіцера поліції?

1. Так, знайомий з ним особисто
2. Особисто не знайомий, але бачив його діяльність (або звертався по телефону)
3. Чув оцінки діяльності дільничного офіцера від родичів, сусідів або знайомих
4. Ні, нічого не чув про дільничного офіцера або його діяльність

G 2. Чи контактували Ви особисто за останні місяці з початку війни (з 24 лютого 2022 року) з працівниками поліції у місті Вашого проживання?

Ні, жодного разу (перехід до питання F 5)	Так, 1 раз	Так, 2 рази	Так, 3 або більше разів
1	2	3	4

G 3. Якщо так, то з приводу чого? (DISPLAY LOGIC: G 2 = 2, 3 or 4)

Можливо обрати декілька варіантів

1. Зупинка авто на дорозі (за будь якою причиною)
2. Як підозрюваний (затриманий)
3. Як свідок
4. Як потерпілий (заявник)
5. Перевірка документів під час пішого пересування
6. Інше (що саме): _____

G 4. Якщо ви протягом останніх місяців з початку війни (з 24 лютого 2022 року) зверталися до працівників поліції, наскільки Ви задоволені спілкуванням з ними? (якщо звернень було декілька, пригадайте останній випадок) (DISPLAY LOGIC: G 2 = 2, 3 or 4)

ТАК, повністю задоволений	Скоріше ТАК, ніж ні	Важко відповісти однозначно	Скоріше НІ, ніж так	НІ, повністю не задоволений
1	2	3	4	5

G 5. Якщо Ви залишилися не задоволені спілкуванням з працівниками поліції, то чому саме? _____ (відкрите запитання, текстовий формат) (DISPLAY LOGIC: G 5 = 4 or 5)

G 6. Чи готові ви допомагати правоохоронним органам?

1. Так
2. Можливо, але не завжди, в деяких ситуаціях
3. Ні

G 7. Уявіть, що у вас є інформація, яка допоможе поліції розкрити злочин, наскільки ймовірно що Ви повідомите про це в поліцію якщо підозрюваний ... :

	Точно не повідомлю	Скоріше не повідомлю	Важко відповісти однозначно	Скоріше повідомлю	Точно повідомлю
1. ... якщо підозрюваний Вам не знайомий	1	2	3	4	5
2. ... якщо підозрюваний Ваш сусід	1	2	3	4	5
3. ... якщо підозрюваний Ваш друг або родич	1	2	3	4	5

G 8. Чи був протягом останніх 12 місяців такий випадок, коли працівники поліції, на вашу думку, вчинили відносно вас або членів Вашої родини неправомірні дії, порушили закон?

1. Так, я можу назвати такий факт, випадок
2. Можливо, але я повністю не впевнений, що правоохоронець діяв неправильно
3. Ні, я не можу пригадати нічого подібного

Розділ Н: Злочинні посягання

Н 1. Чи був протягом останніх місяців з початку війни (з 24 лютого 2022 року) такий випадок, коли ви або члени вашої родини ставали жертвою злочинних посягань, правопорушення або злочину? (можливо обрати декілька варіантів)

1. Так, особисто
2. Так, члени моєї родини ставали жертвою злочинів
3. Ні (перехід до питання Н 1)

Н 2. Якщо Так, то якого саме _____ (відкрите запитання, текстовий формат)

Н 3. Якщо Так, то повідомляли ви або члени вашої родини про це в поліцію?

1. Так
2. Ні

Н 4. Якщо Ні, то чому? _____ (відкрите запитання, текстовий формат)

Розділ І: Проблеми

І 1. Які найбільш гострі проблеми, пов'язані із захистом правопорядку, існують у вашому місті (селищі, селі): _____ (відкрите запитання, текстовий формат)

І 2. Чого ви очікуєте від місцевих правоохоронних органів? _____ (відкрите запитання, текстовий формат)

Розділ J: Корупція

J 1. Чи доводилось Вам або членам Вашої родини за останні місяці з початку війни (з 24 лютого 2022 року) стикатися з будь-якими проявами корупції з боку представників державних органів (у тому числі освітніх, медичних чи інших установ)?

1. Так
2. Ні
3. Важко відповісти

І 2. Якщо Ви за останні місяці з початку війни (з 24 лютого 2022 року) контактували з державною установою чи відбувалось наступне? (можливо обрати декілька варіантів)

1. У Вас вимагали хабаря (гроші, подарунок, послугу)
2. Ви самі пропонували хабаря (гроші, подарунок, послугу)
3. Ви використовували «зв'язки» (знайомство, протекцію, «блат»)
4. Нічого з переліченого не відбувалось
5. Не звертався (лася) до державних установ за останні 12 місяців

І 3. Чи доводилось Вам або членам Вашої родини за останні місяці з початку війни (з 24 лютого 2022 року) стикатися з будь-якими проявами корупції з боку представників поліції?

1. Так
2. Ні (перехід до питання І 5)
3. Важко відповісти

І 4. Якщо Ви за останні місяці з початку війни (з 24 лютого 2022 року) стикатися з будь-якими проявами корупції з боку представників поліції чи відбувалось наступне? (можливо обрати декілька варіантів)

1. У Вас вимагали хабаря (гроші, подарунок, послугу)
2. Ви самі пропонували хабаря (гроші, подарунок, послугу)
3. Ви використовували «зв'язки» (знайомство, протекцію, «блат»)
4. Нічого з переліченого не відбувалось

І 5. Іноді люди вважають, що для успішного вирішення справи необхідно заплатити поліції гроші. Чи погоджуєтесь ви з цим, якщо це потрібно для ... ?

	Повністю згоден	Скоріше згоден	У чомусь згоден, у чомусь ні	Скоріше не згоден	Повністю не згоден
1. ... для ухилення від відповідальності за скоєне правопорушення	1	2	3	4	5
2. ... для покарання правопорушника та/або захисту своїх прав	1	2	3	4	5

І 6. На Вашу думку, чи може надання хабаря, неофіційних послуг або подарунка бути виправданим, якщо це необхідно для вирішення важливої для Вас справи?

1. Так, завжди
2. Іноді
3. Ніколи

І 7. За останні 12 місяців чи відбувалось наступне ...? ЦЕ НЕ ОБОВ'ЯЗКОВЕ ЗАПИТАННЯ

	Ні	Так, один раз	Так, декілька разів	Так, регулярно	Немає відповіді
1. Ви брали участь у корупційних діях і не повідомляли про це в поліцію	1	2	3	4	5
2. Ви щось вкрали	1	2	3	4	5
3. Ви вчинили насильницькі дії (вдарили когось чи нанесли тілесні ушкодження)	1	2	3	4	5

Розділ К: Психологія

Внаслідок збройної агресії Російської Федерації у людей виникли різні реакції на стресові події останніх місяців. Будь ласка допоможіть нам визначити як Українці реагують на стрес викликаний війною.

К 1. PTSD Чи траплялась у Вашому житті з початку війни (з 24 лютого 2022 року) подія, настільки страшна, що протягом останніх 30 днів:

	Так	Ні
1. Вам снилися кошмари або Ви постійно проти своєї волі думали про цю подію?	1	0

2. Ви докладали зусиль до того, щоб не думати про це або спеціально уникали ситуацій, які нагадували Вам про цю подію?	1	0
3. Ви були постійно насторожі і здригалися з кожного приводу?	1	0
4. Відчували себе спустошеним або відрізаним від інших людей, занять або зовнішнього світу?	1	0

К 2. PCL-5 Інколи у відповідь на сильні стресові ситуації, такі як участь у бойових діях, можуть виникати неприсмні емоційні реакції. Будь ласка, маючи на увазі найгіршу подію, яка з Вами відбулась з початку війни (з 24 лютого 2022 року), позначте наскільки Вас хвилювали перелічені проблеми впродовж минулого місяця:

	Зовсім ні	Трохи	Помірно	Доволі сильно	Надзвичайно сильно
1. З голови не виходили спогади, небажані думки або образи стресових подій, турбуючи знову і знову	1	2	3	4	5
2. Неодноразово, тривожно переживав стресові події минулого уві сні	1	2	3	4	5
3. Несподівано відчував начебто стресова подія відбувається заново (ніби ще раз все переживав)	1	2	3	4	5
4. Почувався дуже засмученим, коли щось нагадувало про стресовий досвід	1	2	3	4	5
5. Були фізичні реакції (наприклад, сильно билося серце, було важко дихати, кидало в піт), коли щось нагадувало про пережитий стресовий досвід	1	2	3	4	5
6. Уникав спогадів та думок про пережиті стресові події або уникав почуттів щодо тих подій	1	2	3	4	5
7. Уникав щось робити чи бути в якихось ситуаціях, якщо вони нагадували про пережитий стресовий досвід (наприклад уникав пов'язаних з цим осіб, місць, розмов або речей)	1	2	3	4	5
8. Був не в змозі пригадати важливі моменти стресових подій	1	2	3	4	5
9. Мав сильні негативні переконання щодо себе, інших людей чи світу (наприклад, мав думки: я поганий, зі мною щось серйозно не так, нікому не можна довіряти, світ вкрай небезпечний)	1	2	3	4	5
10. Звинувачував себе чи когось іншого в стресовій події або її наслідках	1	2	3	4	5
11. Відчував сильні негативні почуття, такі як страх, жах, гнів, провину чи сором	1	2	3	4	5
12. Втратив інтерес до речей, які раніше подобалися	1	2	3	4	5
13. Відчував віддаленість або відрізаність від інших людей	1	2	3	4	5
14. Відчував себе емоційно онімілим, нездатним відчувати радість, любов до близьких, інші позитивні почуття	1	2	3	4	5

15. Був роздратованим, були спалахи гніву, агресії	1	2	3	4	5
16. Поводився занадто ризиковано або робив речі, які можуть нанести шкоду	1	2	3	4	5
17. Був занадто пильним або обережним, перебував весь час на сторожі	1	2	3	4	5
18. Нервував, легко лякався	1	2	3	4	5
19. Було важко сконцентрувати увагу	1	2	3	4	5
20. Важко було засинати або неспокійний сон	1	2	3	4	5

К 3. PHQ-4 Як часто впродовж останніх 2 тижнів Вас турбували наступні речі?

	Жодного разу	Кілька днів	Більше половини днів	Майже щодня
Дуже нервувався (лася), відчував (ла) надмірне напруження, тривогу	0	1	2	3
Був (ла) не в змозі припинити хвилювання	0	1	2	3
Зникло задоволення та інтерес до того, що раніше було цікаво робити	0	1	2	3
Почувався пригніченим (ною), відчував (ла) депресію, безнадійність	0	1	2	3

К 4. AUDIT-C 1. Як часто Ви вживаєте алкоголь? (приблизно)

Ніколи	Раз на місяць або рідше	2 – 4 рази на місяць	2 – 3 рази на тиждень	4 або більше разів на тиждень
1	2	3	4	5

Стандартна доза – це приблизно рюмка/чарка міцних напоїв (30 мл), бокал вина (150 мл), пляшка/кружка пива (0,5 л).

К 5. AUDIT-C 2. Скільки стандартних доз алкогольних напоїв Ви зазвичай випиваєте в день (коли п'єте)?

1 – 2 або менше	3 – 4	5 – 6	7 – 9	10 або більше
1	2	3	4	5

К 6. AUDIT-C 3. Як часто Ви випиваєте шість і більше стандартних доз алкогольних напоїв за раз? (приблизно)

Ніколи	Рідше рази на місяць	Раз на місяць	Раз на тиждень	Щодня або майже щодня
1	2	3	4	5

Розділ L: Контакти

Це обов'язкове запитання!

Єдиний вид наукового аналізу, що дає можливість **точно визначити що саме змінилось** у житті конкретної людини і куди рухається загальна ситуація – це **порівняти відповіді одних і тих же людей** наступного року.

Якщо Ви згодні - просимо Вас залишити свою **електронну поштову адресу**, щоб ми могли наступного року надіслати Вам індивідуальне запрошення взяти участь у цьому опитуванні та прослідкувати зміни, які відбуваються з учасниками дослідження протягом певного часу. Електронна адреса виступатиме у подальшому Вашим ідентифікатором, персональна інформація не потрібна, **участь у дослідженні залишатиметься анонімною.**

_____ (відкрите запитання, текстовий формат)

Посилання на електронний опитувальник: survey.univd.edu.ua/index.php/448549

QR-код з посиланням на електронний опитувальник:

Інформаційне повідомлення, розміщене на стендах, інформаційних дошках та веб-сайтах установ Харківської області, із запрошенням взяти участь в опитуванні «Публічна безпека та довіра до правоохоронних органів»

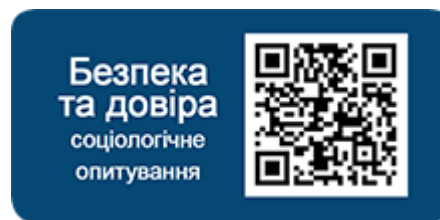
Шановні мешканці м. Харків та Харківської області!

Пропонуємо вам узяти участь у соціологічному опитуванні **«Публічна безпека та довіра до правоохоронних органів»**. Це дослідження проводиться з метою покращення якості правоохоронних послуг та визначення проблем безпеки у районах м. Харків та Харківської області.

За результатами опитування будуть встановлені **пріоритетні напрями** забезпечення публічної безпеки і порядку на території вашого мешкання на поточний рік та **оцінено ефективність роботи правоохоронних органів** у минулому році.

Пройти опитування можна на комп'ютері, планшеті або смартфоні за посиланнями (натисніть, введіть або скопіюйте посилання у адресну строку браузера):

survey.univd.edu.ua/index.php/448549

Ви можете також пройти опитування, натиснувши на цей банер на сайті Харківської обласної державної адміністрації (внизу головної сторінки) або вашої районної адміністрації. Також можливо зайти через наведений QR код з будь-якого мобільного пристрою.

Відповіді на запитання займуть у вас 10–15 хвилин. За необхідності ви можете перервати заповнення анкети та продовжити її заповнювати у вільний час – для цього натисніть «Продовжити пізніше» у правому верхньому куті екрана, а для повернення натисніть «Завантажити незавершене опитування» у тому ж місці.

Опитування абсолютно анонімне. Результати обчислюватимуться в узагальненому вигляді з групуванням по районах міста та області.

Це щорічне моніторингове дослідження проводиться з 2013 року Харківським національним університетом внутрішніх справ (науково-дослідною лабораторією з проблем протидії злочинності) спільно з Головним управлінням Національної поліції в Харківській області за підтримки Соціологічної асоціації України, Консультативної місії Європейського Союзу та Харківської обласної державної адміністрації в рамках регіональної Програми забезпечення публічної безпеки і порядку та протидії злочинності на території Харківської області.

Якщо у вас виникнуть запитання, ви можете звернутись до виконавців за адресою: ndl@univd.edu.ua

Посилання на публікації результатів досліджень 2013–2021 років

1. Безпека та довіра 2021 : за результатами досліджень 2013–2021 років, проведених у Харківській області : монографія / [Сердюк О. О., Бугайчук К. Л., Щербакова І. В. та ін.; за заг. ред. Сокуренка В. В.] ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Наук.-досл. лабораторія з проблем протидії злочинності, Харків. обл. держ. адміністрація, Департамент оборонної, мобілізаційної роботи та взаємодії з правоохоронними органами, Соціолог. асоц. України. – Харків : ХНУВС, 2021. – 184 с. – DOI: <https://doi.org/10.32631/sf2021>
2. Сердюк О. О. Публічна безпека та довіра до правоохоронних органів 2020 : за результатами досліджень 2013–2020 років, проведених у Харківській області : [монографія] / Сердюк О. О., Бобро Н. В., Щербакова І. В., Кузіна І. І., Даниленко І. В. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Голов. упр. Нац. поліції в Харків. обл. – Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2020. – 151 с. DOI: <https://doi.org/10.32631/sf2020>
3. Сердюк О. О. Публічна безпека та довіра до правоохоронних органів 2019 : За результатами досліджень 2013–2019 років, проведених у Харківській області : [наук. звіт] / Сердюк О. О., Базима Б. О. ; вступ. слово: Д. Швець ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Голов. упр. Нац. поліції в Харків. обл. – Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2019. – 228 с. DOI: <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.17933.6960>
4. Сердюк О. О. Публічна безпека та довіра до правоохоронних органів : За результатами досліджень 2013–2018 років, проведених в Харківській області : [наук. звіт] / Сердюк О. О. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Голов. упр. Нац. поліції в Харків. обл. – Харків: ХНУВС, 2018. – 128 с. DOI: <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.12963.50721>.
5. Serdyuk A. Sociological monitoring «Public safety and trust to law enforcement agencies» as a step to developing Community Policing in Kharkiv region / Alexey Serdyuk, Timothy G. Shilston, Valerii Sokurenko // Visnyk of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series «Sociological studies of contemporary society: methodology, theory, methods». – 2017. – Vol. 39. – P. 194–201. – Режим доступу: <http://univd.edu.ua/science-issue/issue/1526>.
6. Сердюк О. О. Публічна безпека та довіра до правоохоронних органів : За результатами досліджень 2013–2017 років, проведених в Харківській області : [монографія / Сердюк О. О., Бугайчук К. Л. ; за заг. ред. Сокуренка В. В.] ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Голов. упр. Нац. поліції в Харків. обл. – Харків : ХНУВС, 2017. – 360 с. – Режим доступу: <http://univd.edu.ua/science-issue/issue/1487>.
7. Сердюк О. О. Публічна безпека та довіра до поліції: результати соціолого-кримінологічного дослідження громадської думки / Сердюк Олексій Олександрович, Баранник Олена Борисівна, Щербакова Ірина Василівна // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи». – 2016. – Вип. 37. – С. 129–135. – Режим доступу: <http://univd.edu.ua/science-issue/issue/78>.

ПОДЯКИ

– за організаційну підтримку проведення інтернет-опитування – **керівництву Харківської обласної військової (державної) адміністрації** – голові Харківської обласної військової (державної) адміністрації О. В. Синегубову, директорів департаменту науки і освіти Харківської обласної військової (державної) адміністрації О. М. Литвинову, заступникові директора департаменту науки і освіти – начальнику управління освіти О. С. Алфьоровій, директорів департаменту оборонної, мобілізаційної роботи та взаємодії з правоохоронними органами О. М. Максимову, заступникові директора департаменту оборонної, мобілізаційної роботи та взаємодії з правоохоронними органами – начальнику управління по взаємодії з правоохоронними органами Ю. В. Кутєпову;

– за організаційну підтримку проведення інтернет-опитування – **керівництву Харківської міської ради** – директору департаменту освіти Харківської міської ради О. І. Деменко.

– за організаційну підтримку – **керівництву Головного управління Національної поліції в Харківській області** – начальнику генералу поліції третього рангу В. В. Тимошко, начальнику відділу комунікацій О. Б. Баранник.

– за наукову та методичну підтримку – **Соціологічній асоціації України** – президенту САУ, доктору соціологічних наук, професору, академіку НАН України В. С. Бакірову, заступнику голови комісії з професійної етики соціолога САУ О. І. Кізілову;

– за інформаційний супровід – **Харківському прес-клубу** – голові правління ГО Харківський прес-клуб ринкових реформ О. Б. Швецю. А також представникам Харківських медіа.

Також висловлюємо вдячність усім персонально не згаданим, але задіяним у цьому дослідженні фахівцям підрозділів ХНУВС, ГУНП, ХОВ(ДА), районних адміністрацій, закладів освіти і інших державних та недержавних установ та організацій, оскільки це дослідження є некомерційним науковим проектом і стало можливим лише завдяки міжвідомчому співробітництву та поєднанню ресурсів його учасників.

Наукове видання

СЕРДЮК Олексій Олександрович
БУГАЙЧУК Костянтин Леонідович
МАТЮШКОВА Тетяна Петрівна та ін.

Безпека та довіра 2022

**За результатами досліджень 2013–2022 років,
проведених у Харківській області**

Монографія

Літературне редагування: *О. О. Сердюк*
Внесення правок: *О. О. Сердюк*
Коригування: *О. О. Сердюк*
Верстання: *О. О. Сердюк*

Підпис. до друку 22.04.2023. Формат 60×84/8. Умов. друк. арк. 41,65.
Обл.-вид. арк. 19,27. Тираж 200 прим. Зам. № 2021-28.

Видавець і виготовлювач –
Харківський національний університет внутрішніх справ,
просп. Льва Ландау, 27, м. Харків, 61080.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3087 від 22.01.2008.